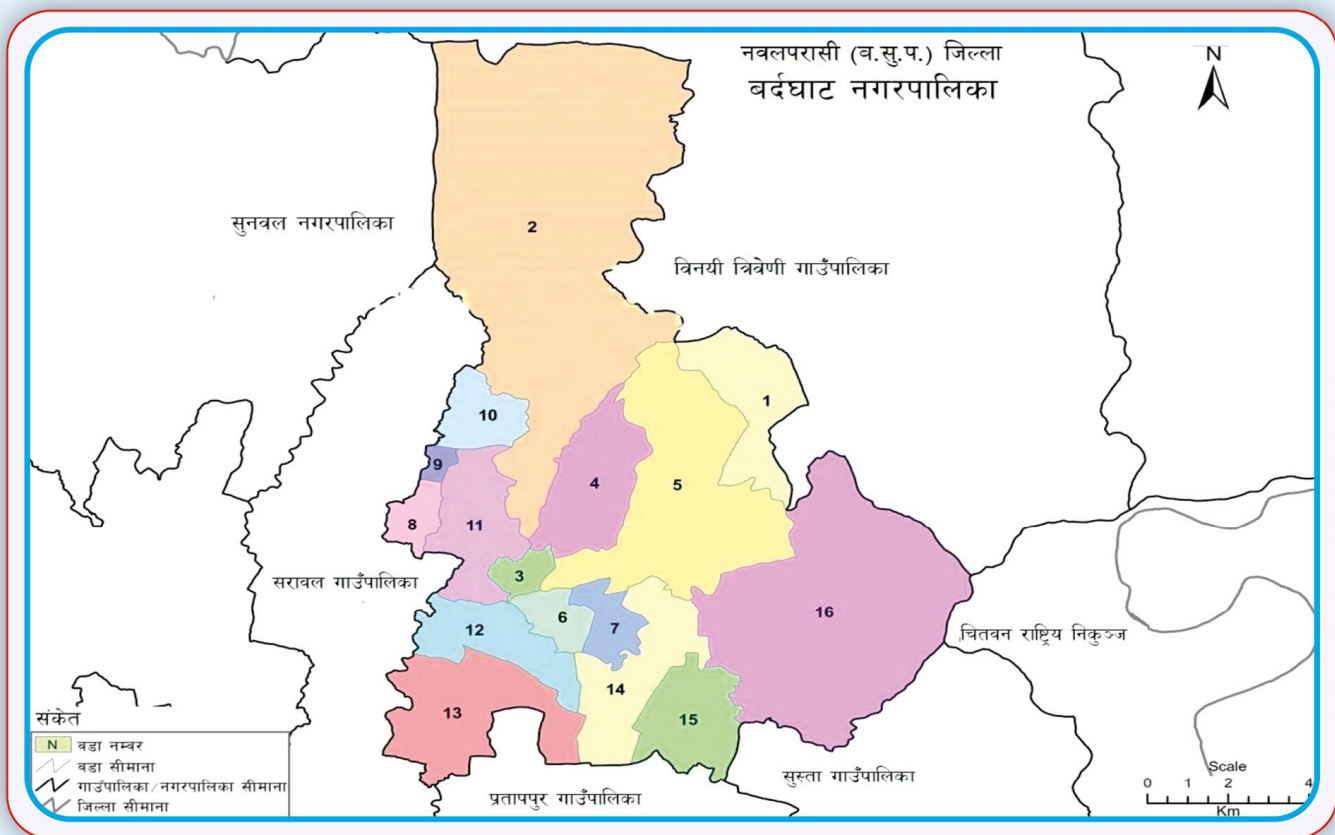

बर्दघाट नगरपालिका

जनसांख्यिक विवरण

२०८१

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही
(नवलपरासी (ब.सु.प.), रुपन्देही र कपिलवस्तु)

बर्दघाट नगरपालिकाको
जनसांख्यिक विवरण-२०८१
(POPULATION PROFILE OF BARDAGHAT MUNICIPALITY)

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही
(नवलपरासी (ब.सु.प.), रुपन्देही र कपिलवस्तु)

बर्दघाट नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण-२०८१

प्रकाशक : तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही
फोन नं. : ०७१-५७०००७
वेबसाईट : <https://scorupandehi.nsonepal.gov.np>
इमेल : scorupandehi@nsonepal.gov.np
scorupandehi@gmail.com
प्रकाशन वर्ष : २०८२

पत्र संख्या: ०८१/०८२
च.नं.

बर्दघाट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
नवलपरासी (बसुप)
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

शुभकामना

सार्वजनिक नीति निर्माणमा तथ्याङ्कको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ । तथ्याङ्कको उत्पादन प्राथमिक र द्वितीय स्रोतबाट हुने गर्दछ । आधुनिक युगमा वैज्ञानिक विधि प्रयोग गरी तथ्याङ्क उत्पादन गर्ने गरिएको छ । त्यसरी उत्पादन भएको वस्तुपकरक तथ्याङ्कले समाजको समग्र चित्रण गर्दछ र नागरिकको वास्तविक अवस्था समेत प्रस्तुत गर्दछ । यसका आधारमा सरकारले नीति, योजना र कार्यक्रम निर्माण गरि नागरिकका अपेक्षाहरूलाई सम्बोधन गर्न सहज हुन्छ । त्यसैले तथ्याङ्क कुनै विषयको जानकारी मात्र नभई यो एउटा नीति निर्माण तथा समस्या सामाधानको आधार समेत हो । विकास कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न, प्रमाणमा आधारित (Evidence based) नीति निर्माण वा निर्णय गर्न, सुशासन कायम गर्नेदेखि लोककल्याणकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न तथ्याङ्क नभई हुदैन । नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको सूचनाको हक र गोपनीयताको हक समेत रक्षा गर्न तथ्याङ्कसँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले विशेष ध्यान पुर्याउनुपर्ने हुन्छ ।

यस बर्दघाट नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरणमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले संचालन गरेका गणना तथा सर्वेक्षणहरू, जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयहरू र बर्दघाट नगरपालिकाले उत्पादन गरेका तथ्याङ्कहरूलाई एकीकृत गरी सरल ढंगले प्रस्तुत गरिएको छ । यस जनसांख्यिक विवरणले बर्दघाट नगरपालिकाको जनसांख्यिक वितरण, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवस्था र आर्थिक पक्ष लगायत अन्य विविध क्षेत्रको अवस्थालाई समेटेको छ । यस विवरणको उपयोगबाट बर्दघाट नगरपालिकाको नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै अध्ययन-अनुसन्धान गर्न र आम प्रयोगकर्ताको समय सापेक्ष एवम् खण्डीकृत तथ्याङ्कको मागलाई सम्बोधन गर्ने विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा, विभिन्न चरणमा भएको छलफल तथा समन्वय समेतका आधारमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय रुपन्देहीले यस बर्दघाट नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरणको तयारी र प्रकाशनमा सहयोग गर्नु भएकोमा नगरपालिकाको तर्फबाट तथ्याङ्क सङ्कलनदेखि, सम्पादन र प्रकाशनको चरणसम्म संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारीहरूप्रति विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

२०८१/०६/२०
शम्भुलाल श्रेष्ठ

नगर प्रमुख
शम्भुलाल श्रेष्ठ
नगर प्रमुख

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

☎ ०७१-५७०००७

Email:- scorupandehi@nsonepal.gov.np

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

पत्र सं.: २०८१/८२

च. नं.:

मन्तव्य

विकासको मापन तथ्याङ्कबाट गरिन्छ । विकास प्रशासनसँग सम्बन्धित योजना तर्जुमा, नीति निर्माण तथा कार्यक्रमहरूको तयारीका कार्यहरू तथ्यमा आधारित हुनुपर्दछ भन्ने सर्वमान्य मान्यतालाई आत्मसात गर्दै त्यस्ता विकासका प्रतिफल मापन गर्ने कतिपय विकासका सूचकहरू तथ्याङ्कको सहायताबाट निर्माण गरिन्छन् । वैज्ञानिक विधि प्रयोग गरी उत्पादन भएको सही तथ्याङ्कले समाजको ऐनाको रूपमा काम गर्दछ । विकसीत देशमा प्रत्येक निर्णयहरू तथ्याङ्कीय सूचकमा आधारित भएर गर्ने प्रचलन सामान्य भइसकेको सन्दर्भमा नेपालमा पनि तथ्याङ्कीय सूचकको प्रयोग र माग दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको छ । तथ्याङ्क कुनै सिमित प्राविधिक विषयवस्तु मात्र नभई यो एउटा सार्वजनिक महत्वको विषय पनि हो । त्यसैले हाल विश्वभर तथ्याङ्कलाई सार्वजनिक वस्तु वा सम्पत्तिको रूपमा हेरिन्छ । सूचना प्रविधिको आधुनिक युगमा मानिसहरूको दैनिक जीवन र व्यवसायमा तथ्याङ्क बढ्दो रूपमा प्रयोग हुँदै आइरहेको छ । प्रमाणमा आधारित नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तय गर्न तथा सोको मूल्याङ्कन गर्नका लागि निर्णयकर्ताको भरपर्दो साधन तथ्याङ्क हुन्छ । तथ्याङ्कले मानव आवश्यकताहरू परिपूर्ति गर्न आवश्यक सूचनाहरू उपलब्ध गराउने भएकोले यसलाई ज्ञान र शक्तिको स्रोतको रूपमा पनि लिने गरिन्छ ।

यस जनसांख्यिक विवरणले बर्दघाट नगरपालिकाको जनसांख्यिक वितरण, आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक लगायत अन्य विविध क्षेत्रको अवस्थालाई समेटेकोले नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै बर्दघाट नगरपालिकाको तथ्याङ्कीय आवश्यकता पूरा गर्न केही हदसम्म योगदान पुर्याउने अपेक्षा गरेको छ । यसका साथै अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, तथ्याङ्ककर्मी, शिक्षक, विद्यार्थी, राजनीतिज्ञ, विकास साझेदार, पत्राकार लगायत सरोकारवाला सबैका लागि उपयोगी हुने अपेक्षा गरेको छ ।

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको अग्रसरतामा बर्दघाट नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण प्रकाशित भएकोमा मलाई धेरै खुसी लागेको छ । विभिन्न चरणमा समन्वय र सहयोगका लागि बर्दघाट नगरपालिकालाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दै यो जनसांख्यिक विवरण तयारी र प्रकाशनमा तथ्याङ्क सङ्कलनदेखि, सम्पादन र प्रकाशनको चरणसम्म संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूप्रति विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यो जनसांख्यिक विवरण प्रकाशन गर्न योगदान दिनुहुने सबैमा कृतज्ञतासहित हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा, आगामी दिनमा यसका नवीन र परिमार्जित संस्करण प्रकाशन हुने विश्वास लिएको छु । भविष्यमा यसका परिमार्जित संस्करण प्रकाशनका लागि पाठकहरूबाट रचनात्मक सुझाव र प्रतिक्रिया प्राप्त हुने विश्वास लिएको छु ।

बिपिन कुमार पंजियार
तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

बिपिन कुमार पंजियार
तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी

विषयसूची

खण्ड १: परिचय	१-३
१.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय	१
१.१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	१
१.१.२ ऐतिहासिक, धार्मिक, पर्यटकीय तथा भौगोलिक अवस्था	२
१.१.३ भौगोलिक अवस्थिति	२
१.१.४ राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन	२
१.२ नगरपालिकामा रहेका प्रमुख पाँच ओटा जातजाति, धर्म र भाषा	३
खण्ड २: घर तथा पारिवारिक विवरण	४-३७
२.१ घरको मुख्य प्रयोग	४
२.२ घरको आयु	४
२.३ घरको तला	५
२.४ आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार	५
२.५ बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरण	६
२.६ प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम	६
२.७ बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण	७
२.८ घरको स्वामित्व	७
२.९ घरको जग	९
२.१० घरको बाहिरी गारो	११
२.११ घरको छानो	१३
२.१२ घरको भुईँ	१५
२.१३ परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत	१७
२.१४ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन	१९
२.१५ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत	२१
२.१६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय	२३
२.१७ परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू	२५
२.१८ कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण	२८
२.१९ परिवारमा अनुपस्थित विदेशमा	२९
२.२० परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण	३१
२.२१ अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण	३१
२.२२ अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण	३२
२.२३ परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको गएको देश र जानुको कारण अनुसारको विवरण	३२

२.२४	परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको जाँदाको अवस्थामा उतिर्ण गरेको तह अनुसारको विवरण	३४
२.२५	घर तथा जग्गामा महिलाको स्वामित्व	३४
२.२६	मृत्यु सम्बन्धी विवरण	३५
२.२७	मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण	३६
२.२८	विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण	३७
२.२९	१५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था	३७

खण्ड ३: जनसांख्यिक विवरण

३८-५७

३.१	जनसंख्या र लैङ्गिक अनुपात	३८
३.२	परिवारको औषत आकार	३९
३.३	लैङ्गिक अनुपात	४०
३.४	उमेरगत जनसंख्या	४१
३.५	पाँच वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्याको संरचना	४४
३.६	बृहत उमेर समूह अनुसार र विशेष उमेर अनुसारको जनसंख्या	४६
३.७	उमेर अनुसार परिवारमूलीको संख्या	४७
३.८	नगरपालिकामा जातजातिको अवस्था	४८
३.९	मातृभाषाको अवस्था	५०
३.१०	दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या	५२
३.११	पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या	५२
३.१२	धर्म सम्बन्धी विवरण	५४
३.१३	जनसंख्याको वैवाहिक स्थिती	५५
३.१४	पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	५६
३.१५	अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण	५७

खण्ड ४: शैक्षिक तथ्याङ्क

५८-७५

४.१	शिक्षाको परिचय	५९
४.२	शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण	५९
४.३	तहगत रूपमा विद्यार्थी विवरण	६०
४.४	कक्षागत विद्यार्थी संख्या	६०
४.५	तहगत शिक्षक दरबन्दी विवरण.	६१
४.६	कुल भर्नादर (GER)	६१
४.७	खुद भर्नादर((NER)	६२
४.८	माध्यमिक शिक्षा परीक्षा विवरण ७	६२
४.९	नगरपालिकाका विद्यालयहरूको विवरण.	६४
४.१०	साक्षरता दर (५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका).	६६

४.११	साक्षर जनसंख्याले उतिर्ण गरेको तहसम्बन्धी विवरण	६९
४.१२	५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका हाल स्कुल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण	७१
४.१३	अध्ययन गरेको क्षेत्र	७३

खण्ड ५ : बसाईसराई सम्बन्धी विवरण ७६-८४

५.१	जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या	७६
५.२	जन्मेको देश	७७
५.३	पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या	७८
५.४	मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण	७९
५.५	यस अधिको बसोबास भएको देश	८१
५.६	विदेशबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण	८२

खण्ड ६ : स्वास्थ्य र प्रजनन सम्बन्धी विवरण ८५-९३

६.१	नगरपालिकामा रहेको स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धि विवरण	८५
६.२	स्वास्थ्य जनशक्ति विवरण	८५
६.३	आ.व २०८०/८१ चैत्र सम्म सुरक्षित गर्भपतन सेवाको विवरण	८६
६.४	अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण	८६
६.५	जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण	८६
६.६	स्वास्थ्य सेवा उपभोगको अवस्था	८७
६.७	जीवनकाल भरि जन्माएका बच्चाको संख्या अनुसारको महिला संख्या	९०
६.८	जीवितै जन्मिएका, जन्मिएर मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरुको विवरण	९०
६.९	विगत १२ महिनामा जीवितै जन्मिएका बच्चाहरु जन्माएका महिलाहरुको संख्या र जीवितै जन्मिएका बच्चाहरुको संख्या	९१
६.१०	उमेरगत प्रजनन दर र कुल प्रजनन दर (Age Specific Fertility Rate)	९२

खण्ड ७ : आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण ९४-१०१

७.१	आर्थिक काम गरेको अवधि	९४
७.२	आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण	९५
७.३	आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या	९६
७.४	आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या.	९७
७.५	आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार अनुसारको विवरण	९८
७.६	आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण	९९
७.७	आर्थिक काम नगर्नुको कारण	९९
७.८	१८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति	१००
७.९	पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था.	१०१

८.१ कृषक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औषत कित्ता संख्या तथा सिंचित	१०२
८.१.१ क्षेत्रफलको विवरण	१०२
८.१.२ जग्गाको स्वामित्वअनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्या तथा कमाएको जग्गाको विवरण	१०२
८.२ कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	१०३
८.३ विभिन्न अस्थायी बालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या	१०३
८.४ मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या	१०४
८.५ बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या	१०४
८.६ बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या	१०५
८.७ बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या क्रमश	१०५
८.८ प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवारहरूको संख्या	१०६
८.९ प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवारहरूको संख्या	१०६
८.१० प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवारहरूको संख्या	१०७
८.११ क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया संख्या र कृषक परिवार	१०८
८.१२ क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको संख्या र कृषक परिवार	१०८
८.१३ कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरूको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	१०९
८.१४ कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरूको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	१०९
८.१५ कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या	११०
८.१६ जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी राख्ने कृषक परिवार संख्या	११०
८.१७ कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या	१११
८.१८ लिङ्गअनुसार मुख्य कृषकको संख्या तथा कृषक परिवारको जनसंख्या	११२
८.१९ कृषि तालिम, निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा दिएको समय अनुसार कृषक परिवारको जनसंख्या	११२
८.२० कृषि चलनमा परिवारमूली र कृषि चलनको स्थिति	११४
८.२१ कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलाप अनुसार कृषक परिवार संख्या	११४
८.२२ कृषि चलनबाट भएको प्रमुख उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार संख्या	११४
८.२३ कृषक परिवारको आम्दानी र खान पुग्ने अवधिको आधारमा कृषक परिवार संख्या	११५

खण्ड ५: विविध	११७-१२८
९.१ बर्दघाट नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरू	११७
९.२ वडा कार्यालयहरूमा भएका शिर्षकगत घटना दर्ताहरूको विवरण	११९
९.३ नगरपालिकामा सुचिकृत भएका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू	१२०
९.४ प्राईभेट फर्म दर्ता ऐन, २०७६ बमोजिम बर्दघाट नगरपालिकामा दर्ता भएका पाँच लाख सम्मको पूँजी भएका उद्योग तर्फका व्यवसायहरू:	१२१
९.५ बजार केन्द्रहरू	१२१
९.६ स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ को बर्दघाट नगरपालिकाको मतपरिणाम	१२२
खण्ड १०: तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही	१२५-१३१
१०.१ परिचय	१२९
१०.२ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको दरबन्दी तैरीज	१३०
१०.३ संगठन संरचना	१३०
१०.४ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीबाट सम्पादन हुने मुख्य-मुख्य कार्यहरू.	१३१

तालिका सूची

तालिका १.१ : नगरपालिकामा रहेका प्रमुख पाँच ओटा जातजाति, धर्म र भाषा विवरण	३
तालिका २.१ : घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	४
तालिका २.२ : घरको आयु अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	५
तालिका २.३ : घरको तला अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	५
तालिका २.४ : घरको आयु अनुसारको विवरण (% मा)	५
तालिका २.५ : बैंक तथा वित्तिय संस्थामा बैंकखाता सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)	६
तालिका २.६ : प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)	६
तालिका २.७ : बैंक तथा वित्तिय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण	७
तालिका २.८ : घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	७
तालिका २.९ : घरको जग अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१०
तालिका २.१० : घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	११
तालिका २.११ : घरको छानो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१३
तालिका २.१२ : घरको भुईँ अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१५
तालिका २.१३ : पिउने पानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	१७
तालिका २.१४ : परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	१९
तालिका २.१५ : परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	२१
तालिका २.१६ : परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	२३
तालिका २.१७ : घरायसी साधन/सुविधा अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	२६
तालिका २.१८ : साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार संख्या र प्रतिशत	२८
तालिका २.१९ : साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने पुरुष र महिलाको संख्या र प्रतिशत	२९
तालिका २.२० : परिवारमा अनुपस्थित विदेश	२९
तालिका २.२१ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिहरूको विदेश जाँदाको उमेर तथा लिङ्ग अनुसारको संख्या र प्रतिशत विवरण	३१
तालिका नं.२.२२ : अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण	३१
तालिका नं.२.२३ : परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण अनुसारको विवरण	३२
तालिका नं.२.२४ : परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण र देश अनुसारको विवरण	३३
तालिका २.२५ : परिवारमा अनुपस्थित (विदेश) रहेका व्यक्ति र विदेश जाँदा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसार विवरण	३४
तालिका २.२६ : महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर जग्गाको विवरण	३५
तालिका २.२७ : मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण	३६
तालिका २.२८ : मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण	३७
तालिका ३.१ : परिवार संख्या, जनसंख्या तथा लैङ्गिक अनुपात	३८
तालिका ३.२ : अक्सर बसोबासको स्थान अनुसारको विवरण	३९

तालिका ३.३ : नगरपालिकाको एकल उमेरगत जनसंख्या	४१
तालिका ३.४ : नगरपालिकामा ५ वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्या	४४
तालिका ३.५ : विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या	४६
तालिका ३.६ : विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या	४६
तालिका ३.७ : उमेर समूह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत	४७
तालिका ३.८ : नगरपालिकामा जातजाति अनुसारको जनसंख्या	४८
तालिका ३.९ : नगरपालिकामा मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या	५०
तालिका ३.१० : नगरपालिकामा बोलिने दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या	५२
तालिका ३.११ : नगरपालिकामा बोलिने पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण	५३
तालिका ३.१२ : नगरपालिकामा धर्म अनुसारको जनसंख्या	५४
तालिका ३.१३ : वैवाहिक स्थिती अनुसारको जनसंख्या	५५
तालिका ३.१४ : दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	५६
तालिका ३.१५ : अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण	५७
तालिका ३.१६ : अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या	५८
तालिका ४.१ : विद्यालयको प्रकार अनुसारको विवरण	५९
तालिका ४.२ : तह अनुसार विद्यार्थी संख्याको विवरण	६०
तालिका ४.३ : कक्षा अनुसार विद्यार्थीको विवरण	६०
तालिका ४.४ : तहगत रुपमा शिक्षक दरबन्दीको विवरण	६१
तालिका ४.५ : तहगत रुपमा कुल भर्नादर विवरण	६१
तालिका ४.६ : तहगत रुपमा खुद भर्नादर विवरण	६२
तालिका ४.७ : सार्वजनिक विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE) को ३ वर्षको संक्षिप्त नतिजा विवरण	६२
तालिका ४.८ : निजी लगानीका विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE) को ३ वर्षको संक्षिप्त नतिजा विवरण	६३
तालिका ४.९ : सार्वजनिक विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा (कक्षा १२) को ३ वर्षको संक्षिप्त नतिजा विवरण	६३
तालिका ४.१० : निजी लगानीका विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा (कक्षा १२) को ३ वर्षको संक्षिप्त नतिजा विवरण	६३
तालिका ४.११ : बर्दघाट नगरपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरूको नाम, ठेगाना, प्र.अ.को नाम तथा सम्पर्क नम्बर	६४
तालिका ४.१२ : सामुदायिक सिकाइ केन्द्र विवरण	६५
तालिका ४.१३ : बर्दघाट नगरपालिका अन्तर्गतका संस्थागत विद्यालय, ठेगाना, प्र.अ को नाम र सम्पर्क नं.	६५
तालिका ४.१४ : साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण	६७
तालिका ४.१५ : साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको तह	७०
तालिका ४.१६ : हाल स्कुल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण	७१
तालिका ४.१७ : अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण	७४

तालिका ५.१ : नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या	७६
तालिका ५.२ : विदेशमा जन्म भएकाहरु जन्म भएको देश अनुसारको जनसंख्या विवरण	७७
तालिका ५.३ : पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या	७८
तालिका ५.४ : अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण	७९
तालिका ५.५ : यस अधिको बसोबास विदेश हुनेहरुको बसोबास गरेको देश	८१
तालिका ५.६ : यस अधिको बसोबास विदेश हुनेको यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण	८४
तालिका ६.१ : स्थानीय तहमा संचालित स्वास्थ्य संस्था विवरण	८५
तालिका ६.२ : बर्दघाट नगरपालिकाका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका जनशक्ति सम्बन्धि विवरण	८५
तालिका ६.३ : सुरक्षित गर्भपतन सेवाको विवरण	८६
तालिका ६.४ : अपाङ्गताको विवरण	८६
तालिका ६.५ : जेष्ठ नागरिक संख्या	८६
तालिका ६.६ : आ.व. २०८०/८१ को उपचारात्मक सेवा लिएका बिरामीहरुको विवरण	८८
तालिका ६.७ : १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जीवित जन्माएको बच्चाको संख्या र महिलाको उमेर समूहको आधारमा महिलाको संख्या	९०
तालिका ६.८ : १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जन्माएका जीवित बच्चाहरु, जीवित जन्मेर मरेका बच्चाहरु र अहिलेसम्म जीवित रहेका बच्चाहरुको संख्या	९१
तालिका ६.९ : १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले विगत १२ महिनामा जीवित जन्माएको बच्चाको संख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको संख्या	९२
तालिका ६.१० : उमेर विशिष्ट प्रजनन दर	९२
तालिका ७.१ : आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)	९४
तालिका ७.२ : आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता अनुसारको जनसंख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	९५
तालिका ७.३ : आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण	९६
तालिका ७.४ : आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	९६
तालिका ७.५ : आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	९७
तालिका ७.६ : रोजगारीको अवस्था अनुसार आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	९८
तालिका ७.७ : आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	९९
तालिका ७.८ : आर्थिक काम नगर्नुको कारण अनुसार जनसंख्याको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)	१००
तालिका ७.९ : वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति	१००
तालिका ७.१० : पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था	१०१
तालिका ८.१ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषक परिवार, कित्ता, औषत कित्ता र सिंचाई क्षेत्रफल विवरण,	१०२
तालिका ८.२ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको जग्गाको प्रकार र क्षेत्रफलको विवरण	१०२

तालिका ८.३ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०३
तालिका ८.४ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०४
तालिका ८.५ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०४
तालिका ८.६ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०५
तालिका ८.७ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०५
तालिका ८.८ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०६
तालिका ८.९ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको धान बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण	१०६
तालिका ८.१० : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको मकै बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण	१०७
तालिका ८.११ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको गहुँ बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण	१०७
तालिका ८.१२ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण	१०८
तालिका ८.१३ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण	१०८
तालिका ८.१४ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण	१०९
तालिका ८.१५ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण	१०९
तालिका ८.१६ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि ऋण, कृषि बिमा र अनुदानको विवरण	११०
तालिका ८.१७ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको जलवायु परिवर्तन जानकारी परिवार विवरण	१११
तालिका ८.१८ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको फोहर व्यवस्थापन किसिम अनुसारको विवरण	११२
तालिका ८.१९ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको लिङ्ग अनुसारको कृषक परिवारको विवरण	११२
तालिका ८.२० : कृषि कार्य गरेको समय अनुसार कृषक परिवार विवरण	११३
तालिका ८.२१ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको परिवारमूली अनुसार कृषक परिवार विवरण	११४
तालिका ८.२२ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको प्रमुख उत्पादन अनुसार कृषक परिवार विवरण	११४
तालिका ८.२३ : कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार विवरण.	११५
तालिका ८.२४ : आम्दानी र खान पुग्ने अवधि अनुसारको कृषक परिवार विवरण	११६
तालिका ९.१ : बर्दघाट नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरूको विवरण	११७
तालिका ९.२ : नगरपालिकामा घटना दर्ताको विवरण	११९
तालिका ९.३ : नगरपालिकामा सुचिकृत भएका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरूको विवरण	१२०
तालिका ९.४ : नगरपालिकामा दर्ता भएका उद्योगहरूको विवरण	१२१
तालिका ९.५ : नगरपालिका भित्रका हाटबजारहरूको विवरण	१२१
तालिका ९.६ : स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ को बर्दघाट नगरपालिकाको मतपरिणाम	१२२

रेखाचित्र सूची

रेखाचित्र २.१: वडा अनुसार घरको स्वामित्व आफ्नै भएका परिवारको विवरण(% मा)	९
रेखाचित्र २.२: नगरपालिकामा घरको जग अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	९
रेखाचित्र २.३: नगरपालिकामा घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	१३
रेखाचित्र २.४: नगरपालिकामा घरको छानो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	१५
रेखाचित्र २.५: नगरपालिकामा घरको भुईँको बनौटको आधारमा परिवारको विवरण (% मा)	१७
रेखाचित्र २.६: नगरपालिकामा खानेपानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा	१८
रेखाचित्र २.७: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२१
रेखाचित्र २.८: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतका आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२२
रेखाचित्र २.९: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२४
रेखाचित्र २.१०: परिवारले प्रयोग गर्ने साधन/सुविधा अनुसार परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२८
रेखाचित्र २.११: कुल परिवारमा कम्तिमा एक जना विदेश अनुपस्थित भएको परिवार (%)	३०
रेखाचित्र २.१२: बर्दघाट नगरपालिका अनुपस्थित जनसंख्यामा पुरुष र महिलाको (%)	३०
रेखाचित्र २.१३: मृत्यु भएका पुरुष र महिलाको विवरण (%)	३५
रेखाचित्र ३.१: वडा अनुसार २०६८ र २०७८ को जनसंख्या विवरण	३९
रेखाचित्र ३.२: नगरपालिका र वडा अनुसारको परिवारको औषत आकार	४०
रेखाचित्र ३.३: नगरपालिका र वडा अनुसारको लैङ्गिक अनुपात	४०
रेखाचित्र ३.४: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड	४५
रेखाचित्र ३.५: कुल परिवार संख्याको आधारमा लिङ्ग अनुसार परिवारमूली (प्रतिशतमा)	४७
रेखाचित्र ३.६: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० जातजातिको विवरण (प्रतिशतमा)	५०
रेखाचित्र ३.७: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० मातृभाषा अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	५१
रेखाचित्र ३.८: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	५४
रेखाचित्र ३.९: वैवाहिक स्थिति अनुसारको अनुसंख्याको विवरण(प्रतिशतमा)	५५
रेखाचित्र ३.१०: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर(%मा)	५७
रेखाचित्र ३.११: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या(प्रतिशतमा)	५८
रेखाचित्र ४.१: नगरपालिकाको २०६८ र २०७८ को साक्षरता दर (प्रतिशतमा)	६७
रेखाचित्र ४.२: नगरपालिकाका साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह (प्रतिशतमा)	७०

रेखाचित्र ४.३: नगरपालिकाका हाल स्कुल गएका वा नगएको विवरण(%मा)	७३
रेखाचित्र ४.४: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण (%मा)	७५
रेखाचित्र ५.१: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या (% मा)	७७
रेखाचित्र ५.२: अर्को पालिका र जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (%मा)	८१
रेखाचित्र ५.३: विदेशबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (% मा)	८४
रेखाचित्र ६.१: स्वास्थ्य संस्था अनुसारको स्वास्थ्य विवरण	८७
रेखाचित्र ६.२: मातृसेवाको विवरण	८७
रेखाचित्र ६.२: मातृसेवाको विवरण	८८
रेखाचित्र ६.३: आ.व. २०८०/८१ दुर्घटना र चोटपटक भएका विरामीको विवरण	८९
रेखाचित्र ६.४: आ.व. २०८०/८१ मानसिक विरामीको विवरण	८९
रेखाचित्र ३५: उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको प्रवृत्ति	९३
रेखाचित्र ७.१: अवधिका आधारमा आर्थिक काममा सक्रिय र निश्क्रिय जनसंख्या(%)	९४
रेखाचित्र ७.२: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (%मा)	९७
रेखाचित्र ८.१: जग्गाको स्वामित्व अनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्याको विवरण (%मा)	१०३
रेखाचित्र ८.२: कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार प्रतिशत	११५
रेखाचित्र ८.३: कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत	११६

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: पाँच वर्ष उमेर समूहगत नगरपालिका र वडागत जनसंख्या	१३२
अनुसूची २: वडाअनुसार बालआश्रित, ज्येष्ठ नागरिक आश्रित र कुल आश्रित अनुपात	१४५
अनुसूची ३: वडाअनुसार बालबालिका (०-१७ वर्ष) अनुपात	१४६
अनुसूची ४: वडाअनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण	१४७
अनुसूची ५: वडाअनुसार परिवारको संरचनागत विवरण	१४८
अनुसूची ६: वडाअनुसार अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या, स्वादेश अनुपस्थित जनसंख्या, विदेश अनुपस्थित जनसंख्या	१४९
अनुसूची ७: वडाअनुसार कृषि तथा गैरकृषि क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्या प्रतिशतमा	१५०
अनुसूची ८: परिवारको पञ्चम आर्थिक सम्पन्नताको सूचन (Wealth quintile)	१५१
अनुसूची ९: वडाअनुसार १० वर्ष देखि १७ वर्ष उमेरका व्यक्तिको अधिल्लो महिनामा कम्तीमा एक दिन आर्थिक काममा संलग्नता	१५२
अनुसूची १०: जनसांख्यिक सुचकहरू परिभाषा र विधि	१५३
अनुसूची ११: समूहीकृत देशहरूको नाम र सो अन्तर्गत राखिएका देशहरूको नाम	१५७

तथ्याङ्कमा बर्दघाट नगरपालिका

विवरण	तथ्याङ्क
कुल घर संरचना	१९,७५२
परिवार संख्या	१८,५०१
जम्मा जनसंख्या	७६,७०३
पुरुष	३५,६७५ (४६.५१%)
महिला	४१,०२८ (५३.४९%)
परिवार औषत आकार	४.१५
लैङ्गिक अनुपात	८६.९५
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	२.१२
धेरै जनसंख्या भएको उमेर (१८ वर्ष)	१,६८६ (२.२०%)
१६ देखि ४० वर्षका युवाको जनसंख्या	३३,११२
ज्येष्ठ नागरिक (६० वर्ष माथि)	८,३११
६८ वर्ष र सोभन्दा माथिको जनसंख्या	४,२४०
६५ वर्ष र सोभन्दा माथिको जनसंख्या	५,६५१
बालबालिका (०-१७)	२३,३३६
अनुपस्थित विदेश (जना)	८,७१७
एकल परिवार	३३,३३६
संयुक्त परिवार	४३,३६७
महिला परिवारमूली	७,१७३ (३८.७७%)
साक्षरतादर	८२.५३%
पुरुष	८९.२४%
महिला	७६.८१%
विवाहित	पुरुष १७,५६३ (६०.२२%)
	महिला २२,९५४ (६५.५३%)
एकल महिला	२,८०२ (८.०%)
आश्रित बालबालिका अनुपात	३६.७४%
आश्रित ज्येष्ठ नागरिक अनुपात	१०.८८%
कुल आश्रित अनुपात	४७.६२%
अपाङ्गता	१,९९२ (२.६०%)

पुरुष अपाङ्गता		१,०५१ (२.९५%)
महिला अपाङ्गता		९४१ (२.२९%)
जन्मदर्ता (५ वर्ष मुनिका)		५,८०८ (८१.१२%)
घरको स्वामित्व	आफ्नै	१६,५३० (८९.३५%)
	भाडामा	१,६०४ (८.६७%)
घरको जग	सिमेन्ट जडित ईटा/ढुङ्गा	६९२१ (३७.४१%)
	ढलान पिल्लर सहित	७,५१७ (४०.६३%)
घरको छाना	सिमेन्ट ढलानबाट	१०,६०६ (५७.३३%)
	जस्ता/टिन/च्यादर	५,९६६ (३२.२५%)
परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत	ट्यूबवेल/हातेपम्प	६,६४३ (३५.९१%)
	घर परिसर भित्र र बाहिरको धारा/पाइप	१०,४५४ (५६.५१%)
परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन	एल.पि.ग्याँस	१२,७८४ (६९.१%)
	काठ/दाउरा	५,२९९ (२८.६४%)
परिवारमा बत्ति बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत	बिजुली	१७,९९२ (९७.२५%)
	सोलार/सौर्य/उर्जा	३६५ (१.९७%)
कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने		१,७९३ (९.६९%)
शौचालय नभएको परिवार		२९३ (१.५८%)
महिलाको नाममा घर, जग्गा वा दुवै हुने परिवार		२,९१६ (१५.७६%)
आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्यामा	कृषि क्षेत्रमा संलग्न	१९२१५ (५१.५१%)
	गैर कृषि आर्थिक काममा संलग्न	१८०८७ (४८.४९%)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड-१

परिचय

१.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

बर्दघाट नगरपालिका लुम्बिनी प्रदेशअन्तर्गत रहेका बाह्र जिल्ला मध्ये नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्लामा पर्ने सात स्थानीय तहहरू मध्ये प्रसिद्ध धार्मिकस्थल दाउन्ने देवी मन्दिर तथा त्रिवेणीधामसँग जोडिएको जिल्लाको पूर्वी भागमा अवस्थित एक कृषियोग्य भूभाग रहेको नगरपालिका हो। स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनअनुसार २०५५, साविक माकर र पञ्चनगर गा.वि.स. एकीकरण गरि नेपाल सरकारबाट मिति २०७१ साल बैशाख २५ गतेको निर्णयबाट यस बर्दघाट नगरपालिकाको गठन गरिएको थियो भने राज्यको संघीय पुनर्संरचना पश्चात छिमेकमा रहेका दाउन्ने देवी र जहदा गा.वि.स. र रुपौलीया र जमुनिया गा.वि.स.का दुई/दुई वटा वडाहरूलाई एकीकृत गरी नेपाल सरकारबाट मिति २०७३ साल चैत्र २८ गतेका दिन यस नगरपालिकाको पुनर्संरचना गरिएको थियो स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको रूपमा बर्दघाट नगरपालिकाको स्थापना भएको छ।

नगरपालिकाको केन्द्र बर्दघाट बजारलाई बनाइएको छ। यस नगरपालिकाको पूर्वी सिमाना पूर्वी नवलपरासीको विनयी त्रिवेणी गाउँपालिकासँगै अर्थात् नेपालकै पवित्र धार्मिकस्थल दाउन्नेदेवी मन्दिर क्षेत्रसँग जोडिएको छ। त्यसैगरी पूर्व दक्षिण सुस्ता गाउँपालिका, दक्षिणतर्फ प्रतापपुर गाउँपालिका र पश्चिमी भागमा सरावल गाउँपालिकासँग जोडिएको छ भने उत्तरतर्फ पाल्पा जिल्ला र चुरे क्षेत्रसँग जोडिएको छ। बसोबासका हिसावले यस नगरपालिकामा ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर, थारू, गुरुङ्ग, मुसहर, तामाङ्ग, मुस्लिम, यादव हरिजन, कुमाल, दमाई, कामी, गिरी पुरी, ठकुरी, सार्की आदिको बसोबास रहेको छ भने अल्पसंख्यकको रूपमा पत्थरकट्टा जातिको बसोबास रहेको छ। भाषागत रूपमा हेर्दा मातृभाषाका रूपमा थारू, मगर, गुरुङ्ग भोजपुरी बोलिने गरेको पाइन्छ। यहाँ नेपाली भाषालाई नै मातृभाषाको रूपमा प्रयोग गर्ने संख्या अधिक रहेको छ। धर्मका आधारमा हेर्दा ८७.१७ प्रतिशतभन्दा बढी हिन्दू धर्म मान्नेहरूको संख्या रहेको छ भने केही बुद्धधर्म, मुस्लिम र न्यून रूपमा क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरूको पनि यस नगरपालिकामा बसोबास रहेको छ। यहाँका मानिसहरूको मुख्य पेसा कृषि रहेको छ। धानबाली, गहुँबाली तथा तरकारी खेती बढी मात्रामा लगाइन्छ। अन्य व्यापार, उद्योग, रोजगारी (जागिर) तथा ज्याला मजदुरी गर्ने संख्या पनि रहेको छ। करिब २५ प्रतिशत वैदेशिक रोजगारमा जाने गरेको देखिन्छ। गाईपालन र दुग्ध उत्पादनका हिसाबले यो क्षेत्र प्रसिद्ध मानिन्छ।

१.१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

बर्दघाट शब्दको व्युत्पत्ति बारे विभिन्न मतहरू देखिन्छन्। कसैले यस क्षेत्रमा बयरघारी भएकाले बयरघाट भन्दाभन्दै बर्दघाट भएको तर्क राखेको पाइन्छ भने कसैले यस क्षेत्रमा बहरको व्यापार हुने भएकोले बहरघाटबाट बर्दघाट भएको हो भन्ने तर्क पनि पेस गरेको पाइन्छ। कसै कसैले बरको रुख भएकोले 'वरघाट' भन्दाभन्दै कालान्तरमा बर्दघाट भनिएको हो भन्ने तर्क पेस गरेको पनि पाइन्छ। वास्तवमा यी माथिका सबै तर्कहरू भाषाविज्ञानका आधारमा त्यति सान्दर्भिक देखिदैनन्।

यो क्षेत्र विशेषत थारू आदिवासी जनजातिहरूको मुख्य थलो हो। यहाँ परापूर्वकालदेखि नै थारूहरूको वसोवास रहेको तथ्यलाई स्वीकार गर्ने पर्दछ। थारू भाषामा गोरुलाई बर्दा भनिन्छ। बर्दा अर्थात् गोरुको हाट लाग्ने प्रमुखस्थल रहेकाले यसको नाम बर्दाघाट हुन पुगेको र कालान्तरमा बर्दाको आकार अकारमा परिवर्तन भई बर्दघाट भएको हो भन्ने कुरालाई भाषा वैज्ञानिक दृष्टिले प्रमाणित गर्न सकिन्छ। यसैगरी यसको उत्तरतिर पहाडी क्षेत्र रहेको र यस क्षेत्रमा आदिवासी मगरजातिको बसोबास रहेको प्रमाण पाइन्छ। मगर भाषामा गोरुलाई बार्दा (बा उच्चारणमा) भनिन्छ। उनीहरूले यहाँ गोरुको हाट लाग्ने भएकोले यस क्षेत्रलाई बार्दा हाट भन्न थाले। हाट शब्द घाटमा बदलियो र बार्दाघाट भयो। यही बार्दाघाट कालान्तरमा बर्दघाट शब्दमा रूपान्तरण भएको हो भन्न पनि सकिन्छ। यसरी बर्दघाट शब्दको व्युत्पत्ति थारू भाषाको बर्दाहाट र मगर भाषाको बार्दा हाटबाट भएको बलियो प्रमाण पाइन्छ।

१.१.२ ऐतिहासिक, धार्मिक, पर्यटकीय तथा भौगोलिक अवस्था

यस नगरपालिकामा ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलको रूपमा कञ्चनगढी, त्रिनेत्रधाम, शिवालय मन्दिर, कुटिया आदि रहेका छन् भने पर्यटकीय स्थलको रूपमा सहिद स्मारक, चिसापानी ताल, बाउन्न घोला सिमसारक्षेत्र, बुद्धमङ्गल ताल, संसारकोट, चुरे जङ्गल क्षेत्र तथा विभिन्न पार्कहरू रहेका छन्। यस नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थितिले पनि यहाँको संस्कृतिलाई विविधता प्रदान गरेको छ। उत्तरतर्फ वडा नम्बर २ मा पर्ने आमवास, सुखौरा, पोखरी छाप तथा पटुकी जस्ता गाउँहरू पहाडी क्षेत्रमा पर्दछन् भने पूर्वपश्चिम राजमार्ग क्षेत्र तराई क्षेत्रमा र दक्षिणी क्षेत्र मधेश क्षेत्रमा पर्दछन्। यसरी हेर्दा यो नगरपालिका तिनतले नगरपालिका रूपमा चिनिन्छ। यस नगरपालिकाको मौसम पनि पहाड, तराई र मधेश क्षेत्र पर्ने हुनाले विविधतायुक्त रहेको छ। सडक यातायातको हिसाबले यहाँका १६ ओटा वडामा प्रायः अधिकांश पक्की सडक जोडिएको छ भने केही ग्राभेल सडक रहेका छन्। करिब एक घण्टाको समयमा सबै वडामा आवागमन गर्न सम्भव रहेको छ।

१.१.३ भौगोलिक अवस्थिति

पूर्व	: विनयी त्रिवेणी गाँउपालिका
पश्चिम	: सुनवल नगरपालिका र सरावल गाँउपालिका
उत्तर	: विनयी त्रिवेणी गाँउपालिका
दक्षिण	: प्रतापपुर र सरावल गाँउपालिका
क्षेत्रफल	: १८०.९८ वर्ग कि.मी.
अक्षांश	: २७.५ डिग्री उत्तर देखि २७.६६ डिग्री उत्तरसम्म
देशान्तर	: ८३.८४ डिग्री पूर्व देखि ८३.७६ डिग्री पूर्वसम्म

१.१.४ राजनैतिक तथा प्रशासनिक विभाजन

प्रदेश	: लुम्बिनी
प्रतिनिधी सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	: १
प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	: १ क
वडा संख्या	: १६ वटा
केन्द्र	: बर्दघाट बजार
उचाई	: ५६१ मिटर समुन्द्र सतहबाट

जनघनत्व	: ४२३.८२
जनसंख्या	: ७६,७०३
घरधुरी	: १८,५०१
औषत परिवार सदस्य	: ४.१५
लैङ्गिक अनुपात	: ८६.९५
हावापानी	: उष्ण तथा समशितोष्ण
राजधानी सम्मको दुरी	: १९२ कि.मी.
पूर्व-पश्चिम लोकमार्ग	: १६ कि.मी.

१.२ नगरपालिकामा रहेका प्रमुख पाँच ओटा जातजाति, धर्म र भाषा

तालिका १.१: नगरपालिकामा रहेका प्रमुख पाँच ओटा जातजाति, धर्म र भाषा विवरण

जातजातिको नाम	जम्मा		धर्म	जम्मा		मातृभाषा	जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत		संख्या	प्रतिशत		संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७६,७०३	१००	जम्मा	७६,७०३	१००	जम्मा	७६,७०३	१००
ब्राह्मण पहाड	१७,५२८	२२.८५	हिन्दु	६६,८६२	८७.१७	नेपाली	४६,४४३	६०.५५
थारु	१४,१३६	१८.४३	बौद्ध	६,०५४	७.८९	थारु	१४,०४४	१८.३१
मगर	१२,१७१	१५.८७	क्रिस्चियन	१,६५९	२.१६	मगर धुट	७,२१०	९.४०
क्षेत्री	७,१०५	९.२६	इस्लाम	१,६०३	२.०९	भोजपुरी	५,३६५	६.९९
विश्वकर्मा	६,४००	८.३४	बोन	४९०	०.६४	गुरुङ्ग	१,८०२	२.३५

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड-२

घर तथा पारिवारिक विवरण

२.१ घरको मुख्य प्रयोग

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा रहेका कुल १९ हजार ७५२ वटा घरहरूमध्ये मुख्यरूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ८२.३१%, खाली घर ४.७७ %, गोठ/धन्सार/मतान ४.४९ प्रतिशत, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ३.२६%, व्यापार व्यवसाय २.८२%, शैक्षिक ०.५७%, उद्योग/कलकारखाना ०.५१%, संस्थागत ०.४७ %, होटल तथा लज ०.३६ %, सरकारी ०.२१ %, स्वास्थ्यजन्य ०.१४% र बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.१० प्रतिशत रहेका छन्।

जुन समग्र नेपालमा मुख्यरूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ७१.७%, गोठ धन्सार/मतान १०.१२ प्रतिशत, खाली घर ६.३ %, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ५.९ %, व्यापार ३.१%, शैक्षिक १.१%, उद्योग/कलकारखाना र संस्थागत ०.४/०.४%, सरकारी ०.३%, होटल तथा लज ०.३%, स्वास्थ्यजन्य ०.२% र बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.१% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१ मा दिइएको छ।

तालिका २.१: घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको प्रतिशत											
		आवासीय	व्यापार व्यवसाय	सरकारी	शैक्षिक	स्वास्थ्य	उद्योग कलकारखाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था	संस्थागत	होटल तथा लज	गोठ तथा धनसार	अन्य	खाली
नेपाल	७,५५२,०६६	७१.७२	३.०९	०.३७	१.१२	०.२०	०.४३	०.०९	०.४१	०.३२	१०.१२	५.८७	६.२६
नवलपरासी (ब.सु.प.)	८८,७८८	७९.८७	२.९९	०.२७	०.५६	०.१३	०.४६	०.०९	०.३९	०.२०	५.९४	५.२२	३.८९
बर्दघाट	१९,७५२	८२.३१	२.८२	०.२१	०.५७	०.१४	०.५१	०.१०	०.४७	०.३६	४.४९	३.२६	४.७७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२ घरको आयु

जनगणना २०७८ मा संकलित विवरण बमोजिम घर निर्माण भएको वर्ष अनुसार नतिजा सार्वजनिक भएकोमा घरको आयुलाई १२ बटा (० वर्ष, १ वर्ष, २ वर्ष, ३ वर्ष, ४ वर्ष, ५-९वर्ष, १०-१४ वर्ष, १५-१९ वर्ष, २०-२९ वर्ष, ३०-४९ वर्ष, ५०-९९ वर्ष र १०० वर्ष भन्दा माथि) मा वर्गिकरण गरिएको छ। जनगणना अनुसार बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका कुल १९,७५२ बटा घर मध्ये सबैभन्दा बढी २२.७९ प्रतिशत घर ५-९ वर्षका रहेका छन् भने सबैभन्दा कम १०० भन्दा बढी वर्षका ०.१६ प्रतिशत रहेका छन्। उक्त संख्या नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा क्रमशः २१.९५ प्रतिशत र ०.२६ प्रतिशत रहेकोमा नेपालमा भने क्रमशः २०.६६ प्रतिशत र ०.५३ प्रतिशत रहेको छ। यस सम्बन्धित विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२ मा राखिएको छ।

तालिका २.२: घरको आयु अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको आयु अनुसार प्रतिशत											नखुलेको	
		० वर्ष	१ वर्ष	२ वर्ष	३ वर्ष	४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१४-१९ वर्ष	२०-२९ वर्ष	३०-४९ वर्ष	५०-९९ वर्ष		१०० वर्ष माथि
नेपाल	७,५५२,०६६	३.५४	५.६८	५.६१	६.५०	६.६३	२०.६६	१५.२९	९.६४	१२.४७	८.१२	२.९७	०.५३	२.३७
नवलपरासी	८८,७८८	७९.८७	२.९९	०.२७	०.५६	०.१३	०.४६	०.०९	०.३९	०.२०	५.९४	५.२२	३.८९	
(ब.सु.प.)	८८,७८८	३.७७	६.२५	५.३४	६.१०	५.३५	२१.९५	१६.९६	९.३९	१२.६३	६.६६	२.१५	०.२६	३.१९
बर्दघाट	१९,७५२	४.९८	४.९६	५.२२	६.०९	५.३४	२२.७९	१६.४०	११.०६	१४.१८	६.९५	०.८७	०.१६	१.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.३ घरको तला

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका कुल १९ हजार ७ सय ५२ वटा घरहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ७८.१२% घर एक तले रहेका छन् जुन नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा र देशमा क्रमश ८५.२५% र ५९.८२% रहेका छन्। यस नगरपालिकामा दुई तले घर १८.१५% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.३ मा दिइएको छ।

तालिका २.३: घरको तला अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको तला अनुसार प्रतिशत							नखुलेको
		१	२	३	४	५-७	८-९	१० भन्दा माथि	
नेपाल	७,५५२,०६६	५९.८२	२८.७८	९.१७	१.३०	०.६४	०.०१	०.००	०.२८
नवलपरासी (ब.सु.प.)	८८,७८८	८५.२५	१२.४२	१.७५	०.१५	०.११	०.००	०.००	०.३२
बर्दघाट	१९,७५२	७८.१२	१८.१५	३.१७	०.३४	०.०७	०.००	०.००	०.१५

२.४ आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार

नगरपालिकामा रहेको कुल १८,५०१ परिवार मध्ये मात्र २.४४ प्रतिशत परिवारले आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान लिएको देखिन्छ। उक्त प्रतिशत नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा ३.०२% र नेपालमा १०.२७% रहेको छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.४ मा राखिएको छ।

तालिका २.४: घरको आयु अनुसारको विवरण (% मा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	आवासीय निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवारको प्रतिशत		
		लिएका	नलिएका	नखुलेको
नेपाल	६,६६०,८४१	१०.२७	८९.३३	०.४०
नवलपरासी (ब.सु.प.)	८२,७०९	३.०२	९६.८३	०.१६
बर्दघाट	१८,५०१	२.४४	९७.४७	०.१०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.५ बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा रहेका जम्मा १८,५०१ परिवार मध्ये ६८.५७% परिवारमा कम्तिमा १ जना सदस्यको बैंक खाता रहेको देखिन्छ। यसै गरी कुल ७६,७०३ जना मध्ये २९.५३% व्यक्तिको कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्था (सहकारी संस्था बाहेक) मा खाता रहेको देखिन्छ। यसैगरी कुल ३५,६७५ पुरुष मध्ये २८.३३% र कुल ४१,०२८ जना महिला मध्ये ३०.५८% को बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कम्तिमा एउटा बैंक खाता रहेको छ। यसको विवरण तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका २.५: बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंकखाता सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	जनसंख्या (संस्थागत बाहेक)			कम्तिमा एउटा खाता भएको परिवारको प्रतिशत	बैंक खाता भएको व्यक्तिको प्रतिशत		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल	६,६६०,८४१	२८,९८५,३६४	१४,११८,९९१	१४,८६६,३७३	६१.८९	२५.५६	२६.४२	२४.७४
नवलपरासी (ब.सु.प.)	८२,७०९	३८६,८६८	१८८,१८२	१९८,६८६	६७.००	२५.१२	२५.७४	२४.५२
बर्दघाट	१८,५०१	७६,७०३	३५,६७५	४१,०२८	६८.५७	२९.५३	२८.३३	३०.५८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.६ प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका कुल १८ हजार ५ सय १ परिवार संख्या मध्ये मात्र २,५८३ अर्थात १३.९६% परिवारमा कम्तिमा १ जना व्यक्तिले प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको देखिन्छ। उक्त % नवलपरासी(ब.सु.प.) जिल्लामा १६.१३% छ भने नेपालमा १२.५५% रहेको छ। यसैगरी उल्लेखित २,५८३ परिवारका ३,२२९ जना अर्थात ६.०५% ले उक्त तालिम लिएको देखिन्छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.६ मा दिइएको छ।

तालिका २.६: प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या			
			व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको व्यक्ति कम्तिमा १ जना भएको परिवार		जनसंख्या	
			संख्या	प्रतिशत	व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको जनसंख्या	प्रतिशत (१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको)
नेपाल	६,६६०,८४१	१९,०७५,२२४	८३६,१२७	१२.५५	१,०८१,६४६	५.६७
नवलपरासी (ब.सु.प.)	८२,७०९	२५९,४२०	१३,३४४	१६.१३	१८,२४७	७.०३
बर्दघाट	१८,५०१	५३,३६७	२,५८३	१३.९६	३,२२९	६.०५

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.७ बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण

नगरपालिकामा रहेका जम्मा १८,५०१ परिवार मध्ये ४२.४६% परिवारले कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट ऋण लिएको देखिन्छ भने जिल्लाको हेर्दा ४०.३०% र देशको हेर्दा २५.५९% रहेको छ। नगरपालिकामा रहेका कुल परिवार मध्ये ५७.५४% परिवारले कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट ऋण नलिएको देखिन्छ जुन जिल्लाको र नेपालको प्रतिशत भन्दा कम रहेको देखिन्छ। विस्तृत विवरण तालिका २.७ मा देखाइएको छ।

तालिका २.७: बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	ऋण लिएका परिवारको प्रतिशत	
		लिएको	नलिएको
नेपाल	६,६६०,८४१	२५.५९	७४.४१
नवलपरासी (ब.सु.प.)	८२,७०९	४०.३०	५९.७०
बर्दघाट	१८,५०१	४२.४६	५७.५४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.८ घरको स्वामित्व

बर्दघाट नगरपालिकामा परिवारले आवासीय रुपमा प्रयोग गरिरहेको घरको स्वामित्व हेर्दा कुल १८,५०१ परिवार मध्ये ८९.३५% परिवारहरू आफ्नै स्वामित्वका आवासीय एकाइमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ भने ८.६७% परिवारहरू भाडामा लिइएको आवासीय एकाइमा बसिरहेको देखिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा ०.३९% परिवारहरू संस्थागत एकाइमा अर्थात् तिनीहरू कुनै संस्थाले प्रयोग गर्न दिईएको आवासीय एकाइमा र १.५९% परिवार अन्य प्रकारको स्वामित्वको एकाइमा बसोबास गरेको देखिन्छ।

वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा वढी वडा नं. ३ मा ९९.२७% परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम वडा नं. ४ मा ७८.१२% परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ। भाडामा बसोबास गर्ने परिवारको संख्या सबैभन्दा बढी वडा नं. ४ मा २०.९३% छ भने सबैभन्दा कम वडा नं. ३ मा ०.३७% रहेको छ। अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका २.८ दिइएको छ।

तालिका २.८: घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको स्वामित्व			
			आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
१	संख्या	६५४	६००	५०	२	२
	%	१००	९१.७४	७.६५	०.३१	०.३१
२	संख्या	१६०७	१४३२	१६७	३	५
	%	१००	८९.११	१०.३९	०.१९	०.३१
३	संख्या	२७३	२७१	१	०	१
	%	१००	९९.२७	०.३७	०.००	०.३७

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४	संख्या	४१२३	३२२१	८६३	१३	२६
	%	१००	७८.१२	२०.९३	०.३२	०.६३
५	संख्या	९४०	८८४	४१	३	१२
	%	१००	९४.०४	४.३६	०.३२	१.२८
६	संख्या	३३०	३०३	१४	१	१२
	%	१००	९१.८२	४.२४	०.३०	३.६४
७	संख्या	६२७	५९४	२९	०	४
	%	१००	९४.७४	४.६३	०.००	०.६४
८	संख्या	४२१	३९२	२१	०	८
	%	१००	९३.११	४.९९	०.००	१.९०
९	संख्या	७६१	६८५	७४	२	०
	%	१००	९०.०१	९.७२	०.२६	०.००
१०	संख्या	११३८	१०४५	९१	२	०
	%	१००	९१.८३	८.००	०.१८	०.००
११	संख्या	६८७	६७३	१३	०	१
	%	१००	९७.९६	१.८९	०.००	०.१५
१२	संख्या	१२२२	११६०	४५	१	१६
	%	१००	९४.९३	३.६८	०.०८	१.३१
१३	संख्या	१४४९	१३९८	३३	२	१६
	%	१००	९६.४८	२.२८	०.१४	१.१०
१४	संख्या	१८०२	१७११	८०	२	९
	%	१००	९४.९५	४.४४	०.११	०.५०
१५	संख्या	१२२४	११७९	३३	२	१०
	%	१००	९६.३२	२.७०	०.१६	०.८२
१६	संख्या	१२४३	९८२	४९	३९	१७३
	%	१००	७९.००	३.९४	३.१४	१३.९२
जम्मा	संख्या	१८५०१	१६५३०	१६०४	७२	२९५
	%	१००	८९.३५	८.६७	०.३९	१.५९

स्रोत:- राष्ट्रीय जनगणना २०७८

वडागत रुपमा सबैभन्दा बढी घरको जग ढलान पिल्लर सहितको वडा नं ३ मा ६१.१७% परिवारको र सबैभन्दा कम वडा नं. १६ मा १७.०६ % परिवारको देखिन्छ। यसैगरी वडा नं. १५ मा अभैपनि १९.९३ % परिवारको घरको जग काठ बाँसको खम्बा गाडेको देखिन्छ जुन अन्य वडामा पनि केही मात्रा देख्न सकिन्छ। घरको जगको बनोट अनुसार परिवार संख्या तालिका २.९ मा दिइएको छ।

तालिका २.९: घरको जग अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको जग				
			माटो जडित इट्टा / ढुङ्गा	सिमेन्ट जडित इट्टा / ढुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठ बाँसको खम्बा गाडेको	अन्य
१	संख्या	६५४	१०७	२१५	३०२	२९	१
	%	१००	१६.३६	३२.८७	४६.१८	४.४३	०.१५
२	संख्या	१६०७	३५२	५६२	६५१	४२	०
	%	१००	२१.९०	३४.९७	४०.५१	२.६१	०.००
३	संख्या	२७३	१३	४२	१६७	५१	०
	%	१००	४.७६	१५.३८	६१.१७	१८.६८	०.००
४	संख्या	४१२३	१५९	१४१४	२२९२	२३६	२२
	%	१००	३.८६	३४.३०	५५.५९	५.७२	०.५३
५	संख्या	९४०	२०९	३२१	३७३	३६	१
	%	१००	२२.२३	३४.१५	३९.६८	३.८३	०.११
६	संख्या	३३०	४२	६९	२०१	१८	०
	%	१००	१२.७३	२०.९१	६०.९१	५.४५	०.००
७	संख्या	६२७	३१७	६५	२२६	१८	१
	%	१००	५०.५६	१०.३७	३६.०४	२.८७	०.१६
८	संख्या	४२१	१८	१५९	२०९	२५	१०
	%	१००	४.२८	३७.७७	४९.६४	५.९४	२.३८
९	संख्या	७६१	२३	३७१	३५९	३	५
	%	१००	३.०२	४८.७५	४७.१७	०.३९	०.६६
१०	संख्या	११३८	३८	२६९	६८७	१२५	१९
	%	१००	३.३४	२३.६४	६०.३७	१०.९८	१.६७
११	संख्या	६८७	४५	२९५	२५५	९०	२
	%	१००	६.५५	४२.९४	३७.१२	१३.१०	०.२९

१२	संख्या	१२२२	३७३	५४३	२५२	५३	१
	%	१००	३०.५२	४४.४४	२०.६२	४.३४	०.०८
१३	संख्या	१४४९	२३४	६६६	४७४	६०	१५
	%	१००	१६.१५	४५.९६	३२.७१	४.१४	१.०४
१४	संख्या	१८०२	३००	८३६	५२७	१३५	४
	%	१००	१६.६५	४६.३९	२९.२५	७.४९	०.२२
१५	संख्या	१२२४	२३४	४०९	३३०	२४४	७
	%	१००	१९.१२	३३.४२	२६.९६	१९.९३	०.५७
१६	संख्या	१२४३	२७३	६८५	२१२	६२	११
	%	१००	२१.९६	५५.११	१७.०६	४.९९	०.८८
जम्मा	संख्या	१८५०१	२७३७	६९२१	७५१७	१२२७	९९
	%	१००	१४.७९	३७.४१	४०.६३	६.६३	०.५४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१० घरको बाहिरी गारो

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरको बाहिरी गारो मध्ये ७८.३० % को सिमेन्ट जडित ईटा/हुङ्गाबाट, १४.४२% को माटो जडित ईटा हुङ्गाबाट, ४.२४ % को बाँसजन्य सामग्रीबाट, १.६५% को काठ/फल्याकबाट, ०.६३ प्रतिशत काँचो इट्टा, ०.१८% जस्ता/टिन, ०.०१% को प्रि फ्याब र बाँकी अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिएको छ।

वडा अनुसार हेर्दा वडा नं ९ मा ९५.०१ % परिवारको घरको गारो सिमेन्ट जडित इट्टा हुंगाबाट बनेको छ भने वडा नं ७ मा ५०.५६ % परिवारको घरको गारो माटो जडित इट्टा हुंगाबाट बनेको देखिन्छ। वडागत रुपमा घरको गारोको बनेोट अनुसार परिवार संख्या तलको तालिका २.१० मा दिइएको छ।

तालिका २.१०: घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको बाहिरी गारो							
			माटो जडित इट्टा	सिमेन्ट जडित इट्टा	काठ/फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो इट्टा	जस्ता/टिन	प्रीफ्याब	अन्य
१	संख्या	६५४	१०४	५२८	२	१३	७	०	०	०
	%	१००	१५.९०	८०.७३	०.३१	१.९९	१.०७	०.००	०.००	०.००
२	संख्या	१६०७	३३९	११९९	५१	१०	०	२	०	६
	%	१००	२१.१०	७४.६१	३.१७	०.६२	०.००	०.१२	०.००	०.३७
३	संख्या	२७३	१६	२०८	५	३९	०	०	०	५

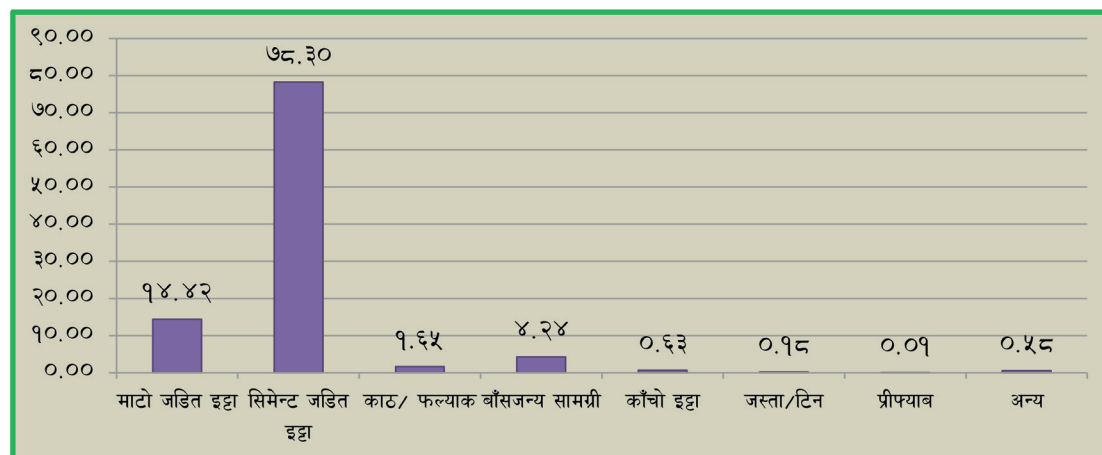
जनसांख्यिक विवरण-२०८१

	%	१००	५.८६	७६.१९	१.८३	१४.२९	०.००	०.००	०.००	१.८३
४	संख्या	४१२३	१३०	३६९७	११७	९१	३९	२१	०	२८
	%	१००	३.१५	८९.६७	२.८४	२.२१	०.९५	०.५१	०.००	०.६८
५	संख्या	९४०	१५९	७३८	७	२४	७	०	०	५
	%	१००	१६.९	७८.५	०.७	२.६	०.७	०.०	०.०	०.५
६	संख्या	३३०	२६	२७५	२	२६	०	१	०	०
	%	१००	७.८८	८३.३३	०.६१	७.८८	०.००	०.३०	०.००	०.००
७	संख्या	६२७	३१७	२९७	१	११	०	०	०	१
	%	१००	५०.५६	४७.३७	०.१६	१.७५	०.००	०.००	०.००	०.१६
८	संख्या	४२१	२३	३५८	३	३५	०	०	०	२
	%	१००	५.४६	८५.०४	०.७१	८.३१	०.००	०.००	०.००	०.४८
९	संख्या	७६१	२३	७२३	७	३	१	०	२	२
	%	१००	३.०२	९५.०१	०.९२	०.३९	०.१३	०.००	०.२६	०.२६
१०	संख्या	११३८	५८	९५४	६१	३९	१	३	०	२२
	%	१००	५.१०	८३.८३	५.३६	३.४३	०.०९	०.२६	०.००	१.९३
११	संख्या	६८७	६१	५३५	२	८१	६	०	०	२
	%	१००	८.८८	७७.८७	०.२९	११.७९	०.८७	०.००	०.००	०.२९
१२	संख्या	१२२२	३६७	८०२	२	४८	०	२	०	१
	%	१००	३०.०	६५.६	०.२	३.९	०.०	०.२	०.०	०.१
१३	संख्या	१४४९	२२८	११४२	१	६७	५	१	०	५
	%	१००	१५.७३	७८.८१	०.०७	४.६२	०.३५	०.०७	०.००	०.३५
१४	संख्या	१८०२	३२४	१३७७	११	५९	१८	२	०	११
	%	१००	१७.९८	७६.४२	०.६१	३.२७	१.००	०.११	०.००	०.६१
१५	संख्या	१२२४	२४४	७४८	२१	१७७	२७	०	०	७
	%	१००	१९.९३	६१.११	१.७२	१४.४६	२.२१	०.००	०.००	०.५७
१६	संख्या	१२४३	२४९	९०५	१२	६१	५	१	०	१०
	%	१००	२०.०३	७२.८१	०.९७	४.९१	०.४०	०.०८	०.००	०.८०
जम्मा	संख्या	१८५०१	२६६८	१४४८६	३०५	७८४	११६	३३	२	१०७
	%	१००	१४.४२	७८.३०	१.६५	४.२४	०.६३	०.१८	०.०१	०.५८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

नगरपालिकाका सम्पूर्ण घरको बाहिरी गारो अनुसार सबैभन्दा बढि ७८.३% घर सिमेन्ट जडित इट्टाबाट बनेको देखिन्छ भने सबै भन्दा कम प्रिप्याबबाट बनेको देखिन्छ।

रेखाचित्र २.३: नगरपालिकामा घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.११ घरको छानो

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग भएका घरको छानोको आधारमा नगरपालिकामा सबैभन्दा बढि ५७.३३% सिमेन्ट/ढलानको छानोबाट बनेको देखिन्छ भने ३२.२५% जस्ता/टिन/च्यादरका छानो रहेका छन्। यसरी नै ८.६३% टायल/खपडा/भिँगटीका छानो भएका छन्। वडागत रुपमा हेर्दा वडा नं. ९ मा सबैभन्दा बढि ८३.१८% घरहरु सिमेन्ट/ढलानबाट बनेका रहेछन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका नं. २.११ मा देखाइएको छ।

तालिका २.११: घरको छानो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

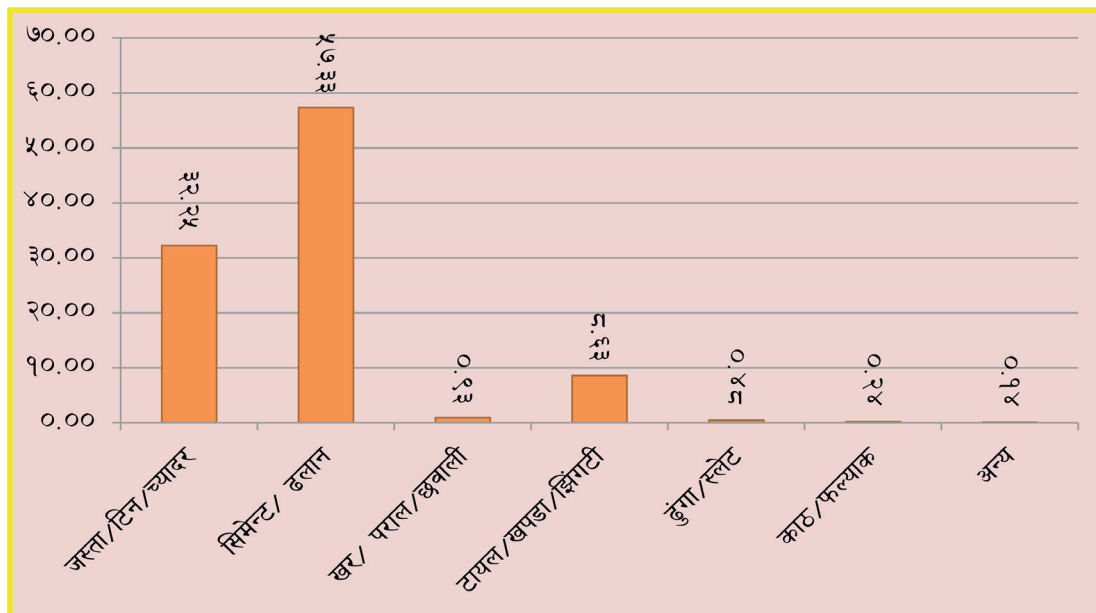
वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको छानो						
			जस्ता/ टिन/ च्यादर	सिमेन्ट/ ढलान	खर/ पराल /छवाली	टायल/ खपडा/ भिँगटी	ढुंगा/ स्लेट	काठ/ फल्याक	अन्य
१	संख्या	६५४	१५८	४२२	२	४८	११	१३	०
	%	१००	२४.१६	६४.५३	०.३१	७.३४	१.६८	१.९९	०.००
२	संख्या	१६०७	५३९	९३८	१२	१०३	१०	३	२
	%	१००	३३.५४	५८.३७	०.७५	६.४१	०.६२	०.१९	०.१२
३	संख्या	२७३	५५	१६१	३	५३	०	०	१
	%	१००	२०.१५	५८.९७	१.१०	१९.४१	०.००	०.००	०.३७

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४	संख्या	४१२३	१११३	२७८६	१८	१६६	३१	६	३
	%	१००	२६.९९	६७.५७	०.४४	४.०३	०.७५	०.१५	०.०७
५	संख्या	९४०	३२१	४७१	६	१३६	२	४	०
	%	१००	३४.१५	५०.११	०.६४	१४.४७	०.२१	०.४३	०.००
६	संख्या	३३०	६८	२२१	२	३५	०	४	०
	%	१००	२०.६१	६६.९७	०.६१	१०.६१	०.००	१.२१	०.००
७	संख्या	६२७	३५८	२४३	२	२३	०	०	१
	%	१००	५७.१	३८.८	०.३	३.७	०.०	०.०	०.२
८	संख्या	४२१	११०	२६५	१	४४	०	१	०
	%	१००	२६.१३	६२.९५	०.२४	१०.४५	०.००	०.२४	०.००
९	संख्या	७६१	११५	६३३	२	६	५	०	०
	%	१००	१५.११	८३.१८	०.२६	०.७९	०.६६	०.००	०.००
१०	संख्या	११३८	३३२	७२६	५	७०	१	१	३
	%	१००	२९.१७	६३.८०	०.४४	६.१५	०.०९	०.०९	०.२६
११	संख्या	६८७	१०४	४६१	४	११०	७	१	०
	%	१००	१५.१४	६७.१०	०.५८	१६.०१	१.०२	०.१५	०.००
१२	संख्या	१२२२	४००	६५३	११	१४२	१	४	११
	%	१००	३२.७३	५३.४४	०.९०	११.६२	०.०८	०.३३	०.९०
१३	संख्या	१४४९	३७८	९०६	१४	१४३	४	४	०
	%	१००	२६.०९	६२.५३	०.९७	९.८७	०.२८	०.२८	०.००
१४	संख्या	१८०२	७१९	८५९	१५	१९०	१४	४	१
	%	१००	३९.९	४७.७	०.८	१०.५	०.८	०.२	०.१
१५	संख्या	१२२४	६१४	३७६	५४	१७८	२	०	०
	%	१००	५०.१६	३०.७२	४.४१	१४.५४	०.१६	०.००	०.००
१६	संख्या	१२४३	५८२	४८५	२१	१५०	१	०	४
	%	१००	४६.८२	३९.०२	१.६९	१२.०७	०.०८	०.००	०.३२
जम्मा	संख्या	१८५०१	५९६६	१०६०६	१७२	१५९७	८९	४५	२६
	%	१००	३२.२५	५७.३३	०.९३	८.६३	०.४८	०.२४	०.१४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.४: नगरपालिकामा घरको छानो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१२ घरको भुईँ

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यहाँ नगरपालिकामा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेका घरको भुईँको आधारमा विवरण राखिएको छ। यस नगरपालिकामा सबैभन्दा बढि ७३.३०% घरको भुईँ सिमेन्ट/ढलानको भएको देखिन्छ भने, २७.११% घरको भुईँ माटोको भएको, २.४१% घरको भुईँ इट्टा वा ढुङ्गाको, १.४५% घरको भुईँ काठको फल्याक/वाँसको, ०.४५% घरको भुईँ सेरामिक टायल र बाँकी घरहरू अन्य सामाग्रीको प्रयोग गरेको देखिन्छ। वडागत रुपमा हेर्दा वडा नं. ९ मा सबैभन्दा बढि ८७.३९% घरहरू सिमेन्ट ढलानको भुईँ रहेछन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१२ मा देखाइएको छ।

तालिका २.१२: घरको भुईँ अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

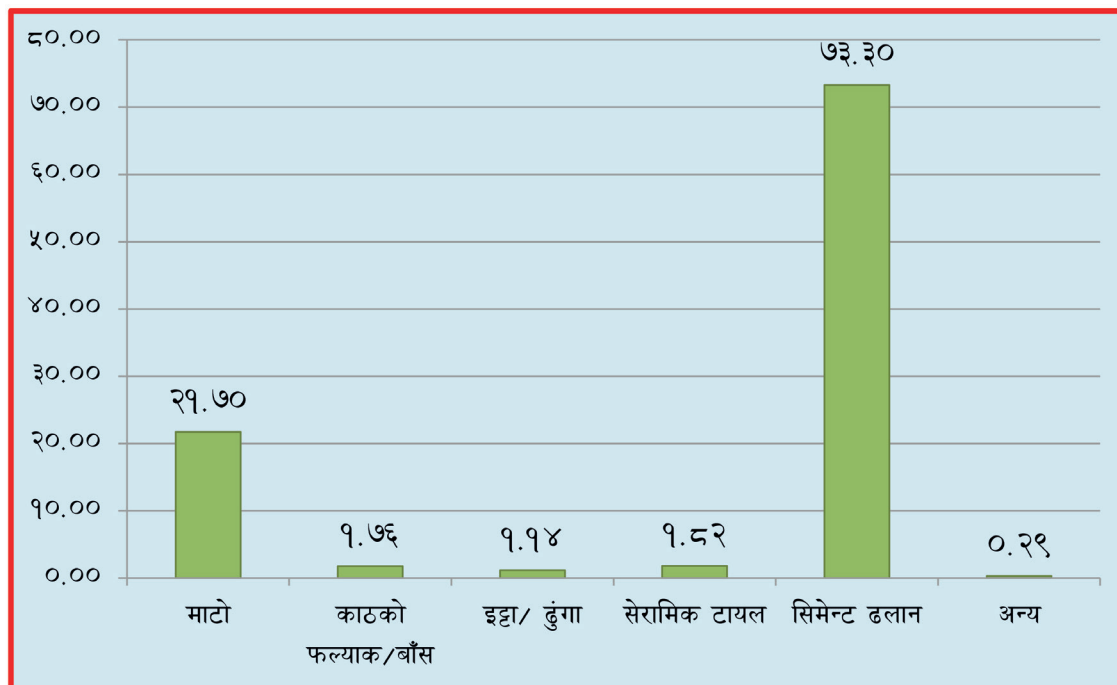
वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको छानो					
			माटो	काठको फल्याक/ बाँस	इट्टा/ ढुंगा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
१	संख्या	६५४	१२४	६६	१३	६	४४४	१
	%	१००	१८.९६	१०.०९	१.९९	०.९२	६७.८९	०.१५
२	संख्या	१६०७	४०२	२३	७	३१	११३२	१२
	%	१००	२५.०२	१.४३	०.४४	१.९३	७०.४४	०.७५
३	संख्या	२७३	९६	०	५	२	१७०	०

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

	%	१००	३५.१६	०.००	१.८३	०.७३	६२.२७	०.००
४	संख्या	४१२३	३३८	५३	१९	१०७	३५९९	७
	%	१००	८.१९८	१.२८५	०.४६१	२.५९५	८७.२९	०.१७०
५	संख्या	९४०	२१२	८	८	१५	६८५	१२
	%	१००	२२.५५	०.८५	०.८५	१.६०	७२.८७	१.२८
६	संख्या	३३०	६८	२	०	६	२५४	०
	%	१००	२०.६१	०.६१	०.००	१.८२	७६.९७	०.००
७	संख्या	६२७	२९४	१९	४	१८	२९१	१
	%	१००	४६.८९	३.०३	०.६४	२.८७	४६.४१	०.१६
८	संख्या	४२१	६८	८	५	१५	३२५	०
	%	१००	१६.१५	१.९०	१.१९	३.५६	७७.२०	०.००
९	संख्या	७६१	४४	३०	३	१८	६६५	१
	%	१००	५.७८	३.९४	०.३९	२.३७	८७.३९	०.१३
१०	संख्या	११३८	१८३	१०	४१	२६	८७४	४
	%	१००	१६.०८	०.८८	३.६०	२.२८	७६.८०	०.३५
११	संख्या	६८७	१६६	४०	१४	२३	४४४	०
	%	१००	२४.१६	५.८२	२.०४	३.३५	६४.६३	०.००
१२	संख्या	१२२२	३७३	१०	६	१३	८१९	१
	%	१००	३०.५२	०.८२	०.४९	१.०६	६७.०२	०.०८
१३	संख्या	१४४९	३७३	७	१२	१०	१०४५	२
	%	१००	२५.७४	०.४८	०.८३	०.६९	७२.१२	०.१४
१४	संख्या	१८०२	४३४	१४	१९	२७	१३०४	४
	%	१००	२४.०८	०.७८	१.०५	१.५०	७२.३६	०.२२
१५	संख्या	१२२४	५०३	१७	२४	१४	६६३	३
	%	१००	४१.०९	१.३९	१.९६	१.१४	५४.१७	०.२५
१६	संख्या	१२४३	३३७	१८	३०	५	८४७	६
	%	१००	२७.११	१.४५	२.४१	०.४०	६८.१४	०.४८
जम्मा	संख्या	१८५०१	४०१५	३२५	२१०	३३६	१३५६१	५४
	%	१००	२१.७०	१.७६	१.१४	१.८२	७३.३०	०.२९

स्रोत:- राष्ट्रीय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.५: नगरपालिकामा घरको भुईको बन्नौटको आधारमा परिवारको विवरण (% मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१३ परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्राप्त नतिजाअनुसार नगरपालिकाका कुल १८,५०१ परिवार मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) प्रयोग गर्ने ४०.१२% र धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) १६.३९%, ट्यूबवेल् हाते पम्प ३५.९१%, जार बोतल १.९४%, मूल धारा २.६४%, खुला इनार/कुवा १.२९%, ढाकिएको इनार ०.३०% र अन्य स्रोत प्रयोग गर्ने ०.७% परिवार रहेका छन्।

वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं. ९ मा सबैभन्दा बढि ८०.९५% परिवारले धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ। वडा नं १३ का ८०.८१% परिवारले ट्यूबवेल् हातेपम्प खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा प्रयोग गरेको पाइएको छ। पिउने पानीको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१३ देखाइएको छ।

तालिका २.१३: पिउने पानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

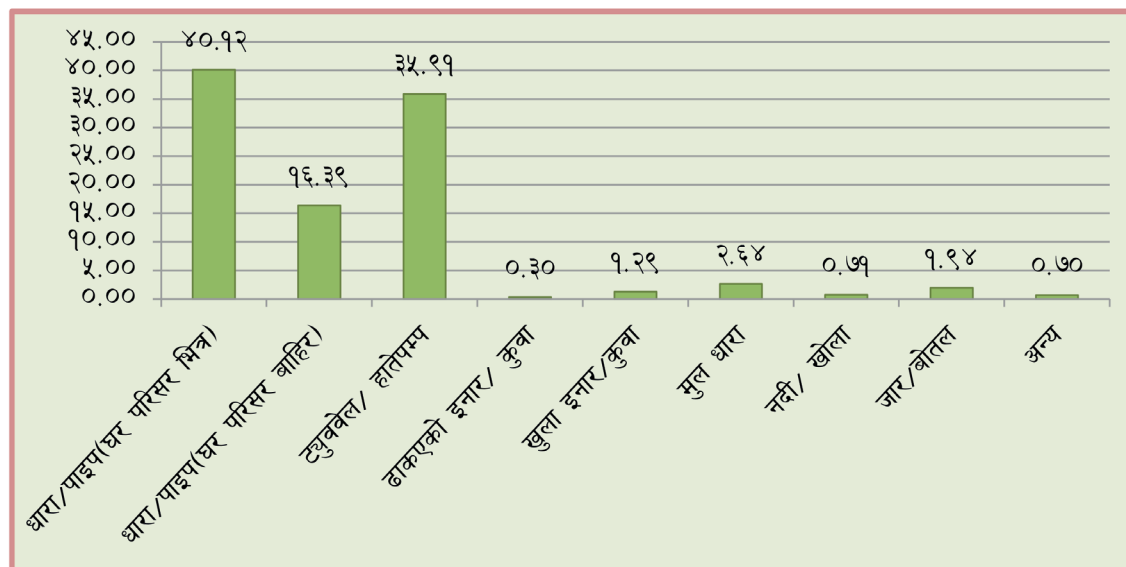
वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	पिउने पानीको मुख्य स्रोत								
			धारा/पाइप (घर परिसर भित्र)	धारा/पाइप (घर परिसर बाहिर)	ट्युबवेल/ हातेपम्प	ढाकिएको इनार/ कुवा	खुला इनार/ कुवा	मुल धारा	नदी/ खोला	जार/ बो तल	अन्य
१	संख्या	६५४	३०८	४७	२३७	६	४६	०	०	९	१
	%	१००	४७.०९	७.१९	३६.२४	०.९२	७.०३	०.००	०.००	१.३८	०.१५
२	संख्या	१६०७	५८२	४३६	७४	३	३०	३४२	१३२	३	५

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

	%	१००	३६.२२	२७.१३	४.६०	०.१९	१.८७	२१.२८	८.२१	०.१९	०.३१
३	संख्या	२७३	७	१०	१९६	०	४७	१	०	२	१०
	%	१००	२.५६	३.६६	७१.७९	०.००	१७.२२	०.३७	०.००	०.७३	३.६६
४	संख्या	४१२३	३२०६	७६३	९०	१	३५	४	०	३	२१
	%	१००	७७.७६	१८.५१	२.१८	०.०२	०.८५	०.१०	०.००	०.०७	०.५१
५	संख्या	९४०	१५८	६२	६६१	०	७	४०	०	११	१
	%	१००	१६.८१	६.६०	७०.३२	०.००	०.७४	४.२६	०.००	१.१७	०.११
६	संख्या	३३०	२३४	२०	६८	०	६	०	०	२	०
	%	१००	७०.९१	६.०६	२०.६१	०.००	१.८२	०.००	०.००	०.६१	०.००
७	संख्या	६२७	२४७	२१०	१५९	०	१	०	०	९	१
	%	१००	३९.३९	३३.४९	२५.३६	०.००	०.१६	०.००	०.००	१.४४	०.१६
८	संख्या	४२१	१०६	१९८	१०८	०	०	०	०	०	९
	%	१००	२५.१८	४७.०३	२५.६५	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२.१४
९	संख्या	७६१	६१६	५१	६७	४	२१	२	०	०	०
	%	१००	८०.९५	६.७०	८.८०	०.५३	२.७६	०.२६	०.००	०.००	०.००
१०	संख्या	११३८	५०२	३०३	२७७	०	६	४९	०	०	१
	%	१००	४४.११	२६.६३	२४.३४	०.००	०.५३	४.३१	०.००	०.००	०.०९
११	संख्या	६८७	१७८	९३	३८४	२	२०	९	०	१	०
	%	१००	२५.९१	१३.५४	५५.९०	०.२९	२.९१	१.३१	०.००	०.१५	०.००
१२	संख्या	१२२२	१०६	१६	९८३	३	०	२	०	११०	२
	%	१००	८.६७	१.३१	८०.४४	०.२५	०.००	०.१६	०.००	९.००	०.१६
१३	संख्या	१४४९	१०३	५४	११७१	२	४	१२	०	९३	१०
	%	१००	७.११	३.७३	८०.८१	०.१४	०.२८	०.८३	०.००	६.४२	०.६९
१४	संख्या	१८०२	५३७	१४६	१०३३	३	९	०	०	३७	३७
	%	१००	२९.८०	८.१०	५७.३३	०.१७	०.५०	०.००	०.००	२.०५	२.०५
१५	संख्या	१२२४	३५१	२८	७६५	०	०	१२	०	६५	३
	%	१००	२८.६८	२.२९	६२.५०	०.००	०.००	०.९८	०.००	५.३१	०.२५
१६	संख्या	१२४३	१८१	५९५	३७०	३२	६	१६	०	१४	२९
	%	१००	१४.५६	४७.८७	२९.७७	२.५७	०.४८	१.२९	०.००	१.१३	२.३३
जम्मा	संख्या	१८५०१	७४२२	३०३२	६६४३	५६	२३८	४८९	१३२	३५९	१३०
	%	१००	४०.१२	१६.३९	३५.९१	०.३०	१.२९	२.६४	०.७१	१.९४	०.७०

स्रोत:- राष्ट्रीय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.६: नगरपालिकामा खानेपानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा

२.१४ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्राप्त नतिजा अनुसार नगरपालिकाका कुल १८,५०१ परिवार मध्ये खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन मध्ये सबैभन्दा बढि एल.पि.ग्याँस प्रयोग गर्ने ६९.१०% रहेका छन्। खाना पकाउन अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार २८.६४% रहेका छन् भने बायोग्याँस प्रयोग गर्ने परिवार १.४३% र बिजुलीलाई खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने परिवार ०.५६%, रहेका छन्।

वडागत रुपमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन सबैभन्दा बढि एल.पि.ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवार वडा नं. ९ मा ८६.०७% र सबैभन्दा कम एल.पि.ग्याँस खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने परिवार वडा नं. ११ मा ५२.८४% रहेका छन्। यसै गरी खाना पकाउन अक्सर काठ दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार सबैभन्दा बढि वडा नं. ७ मा ४४.१८% र सबैभन्दा कम वडा नं. ९ मा १२.४८% रहेका छन्। खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिएको इन्धन अनुसारको परिवारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१४ देखाइएको छ।

तालिका २.१४: परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

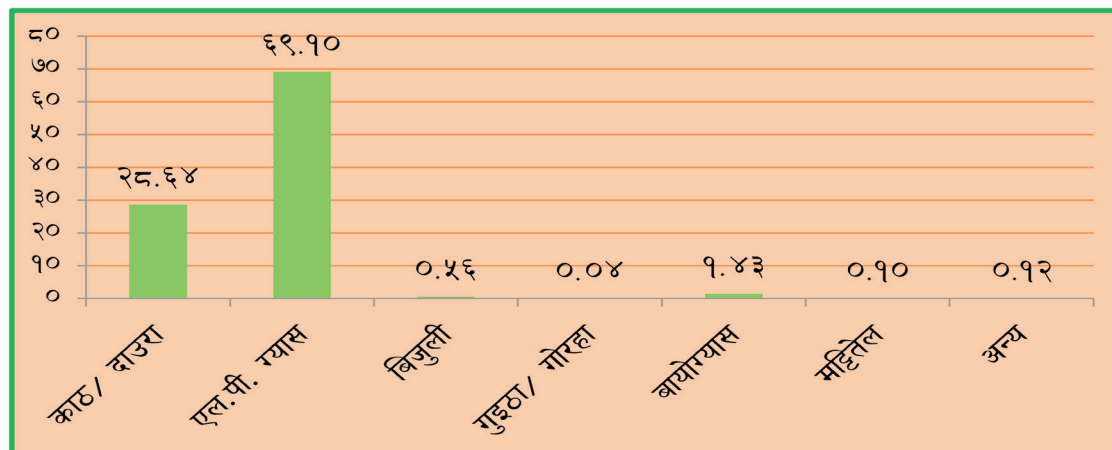
वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	खाना पकाउने इन्धनको मुख्य स्रोत						
			काठ/दाउरा	एल.पी. ग्याँस	बिजुली	गुइठा/गोरहा	बायोग्याँस	मट्टितेल	अन्य
१	संख्या	६५४	२१३	३९६	१६	१	२७	०	१
	%	१००	३२.५७	६०.५५	२.४५	०.१५	४.१३	०.००	०.१५
२	संख्या	१६०७	५७२	१००२	८	०	८	१७	०
	%	१००	३५.५९	६२.३५	०.५०	०.००	०.५०	१.०६	०.००
३	संख्या	२७३	४७	२१७	०	०	९	०	०

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

	%	१००	१७.२२	७९.४९	०.००	०.००	३.३०	०.००	०.००
४	संख्या	४१२३	६४९	३४५६	७	१	७	०	३
	%	१००	१५.७४	८३.८२	०.१७	०.०२	०.१७	०.००	०.०७
५	संख्या	९४०	३९१	५२९	८	२	१०	०	०
	%	१००	४१.६०	५६.२८	०.८५	०.२१	१.०६	०.००	०.००
६	संख्या	३३०	१११	२०८	४	०	७	०	०
	%	१००	३३.६४	६३.०३	१.२१	०.००	२.१२	०.००	०.००
७	संख्या	६२७	२७७	३३३	१	०	१६	०	०
	%	१००	४४.१८	५३.११	०.१६	०.००	२.५५	०.००	०.००
८	संख्या	४२१	८९	३३१	१	०	०	०	०
	%	१००	२१.१४	७८.६२	०.२४	०.००	०.००	०.००	०.००
९	संख्या	७६१	९५	६५५	९	०	२	०	०
	%	१००	१२.४८	८६.०७	१.१८	०.००	०.२६	०.००	०.००
१०	संख्या	११३८	३८१	७४६	५	०	५	१	०
	%	१००	३३.४८	६५.५५	०.४४	०.००	०.४४	०.०९	०.००
११	संख्या	६८७	२९७	३६३	२०	०	४	०	३
	%	१००	४३.२३	५२.८४	२.९१	०.००	०.५८	०.००	०.४४
१२	संख्या	१२२२	३६५	८२८	१	२	२६	०	०
	%	१००	२९.८७	६७.७६	०.०८	०.१६	२.१३	०.००	०.००
१३	संख्या	१४४९	३९०	९३७	३	१	१०२	१	१५
	%	१००	२६.९२	६४.६७	०.२१	०.०७	७.०४	०.०७	१.०४
१४	संख्या	१८०२	४४४	१३२८	१४	०	१६	०	०
	%	१००	२४.६४	७३.७०	०.७८	०.००	०.८९	०.००	०.००
१५	संख्या	१२२४	५१८	६८९	३	०	१४	०	०
	%	१००	४२.३२	५६.२९	०.२५	०.००	१.१४	०.००	०.००
१६	संख्या	१२४३	४६०	७६६	४	१	११	०	१
	%	१००	३७.०१	६१.६३	०.३२	०.०८	०.८८	०.००	०.०८
जम्मा	संख्या	१८५०१	५२९९	१२७८४	१०४	८	२६४	१९	२३
	%	१००	२८.६४	६९.१०	०.५६	०.०४	१.४३	०.१०	०.१२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.७: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१५ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्राप्त नतिजा अनुसार नगरपालिकाका कुल १८,५०१ परिवार मध्ये लगभग सबैजसो परिवारहरूले (९७.२५%) आफु बसोबास गरेको घरमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुलीको प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ। परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर बिजुली बाहेक न्युन रुपमा सोलार/सौर्यउर्जा (१.९७%) को प्रयोग भएको देखिन्छ। वडागत रुपमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुलीको प्रयोग गर्ने सबैभन्दा बढि वडा नं. ७ मा ९९.६८% रहेका छन् भने सबै भन्दा कम बिजुलीको प्रयोग गर्ने वडामा वडा नं. १ मा (८८.०७%) रहेका छन्। बत्ती बाल्न प्रयोग गरिएको स्रोत अनुसारको परिवारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१५ देखाइएको छ।

तालिका २.१५: परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

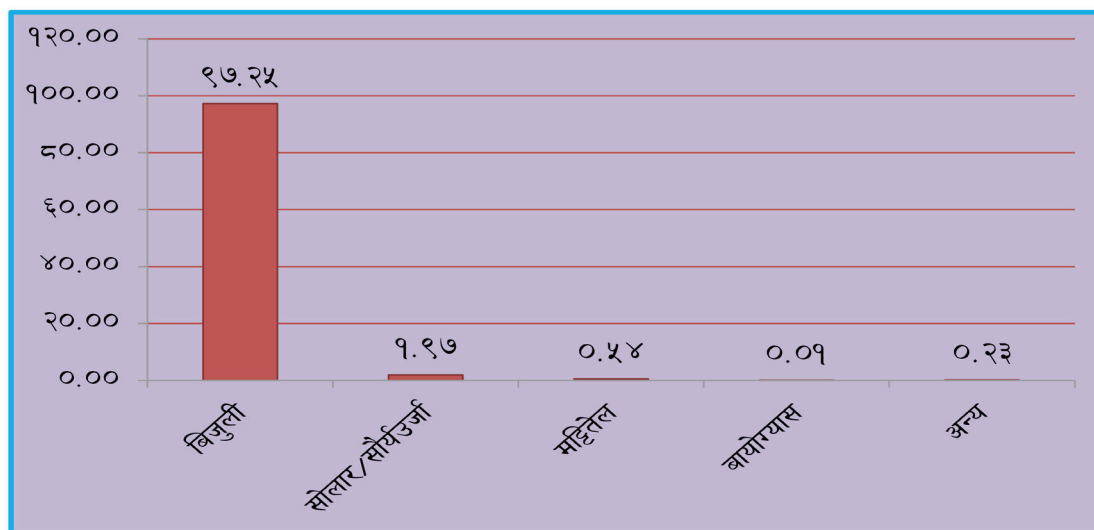
वडा नं.	संख्या/%	जम्मा परिवार संख्या	बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको मुख्य स्रोत				
			बिजुली	सोलार/सौर्यउर्जा	मट्टितेल	बायोग्यास	अन्य
१	संख्या	६५४	५७६	६९	३	१	५
	%	१००	८८.०७	१०.५५	०.४६	०.१५	०.७६
२	संख्या	१६०७	१४३२	१६१	२	०	१२
	%	१००	८९.११	१०.०२	०.१२	०.००	०.७५
३	संख्या	२७३	२५९	१	१०	०	३
	%	१००	९४.८७	०.३७	३.६६	०.००	१.१०
४	संख्या	४१२३	४०५८	४५	१४	०	६
	%	१००	९८.४२	१.०९	०.३४	०.००	०.१५
५	संख्या	९४०	९१७	६	१२	०	५
	%	१००	९७.५५	०.६४	१.२८	०.००	०.५३
६	संख्या	३३०	३२७	०	२	०	१
	%	१००	९९.०९	०.००	०.६१	०.००	०.३०
७	संख्या	६२७	६२५	१	१	०	०

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

	%	१००	९९.६८	०.१६	०.१६	०.००	०.००
८	संख्या	४२१	४१८	१	१	०	१
	%	१००	९९.२९	०.२४	०.२४	०.००	०.२४
९	संख्या	७६१	७३६	२५	०	०	०
	%	१००	९६.७१	३.२९	०.००	०.००	०.००
१०	संख्या	११३८	११२५	११	१	०	१
	%	१००	९८.८६	०.९७	०.०९	०.००	०.०९
११	संख्या	६८७	६७२	१३	१	०	१
	%	१००	९७.८२	१.८९	०.१५	०.००	०.१५
१२	संख्या	१२२२	१२०६	४	११	१	०
	%	१००	९८.६९	०.३३	०.९०	०.०८	०.००
१३	संख्या	१४४९	१४२२	३	२१	०	३
	%	१००	९८.१४	०.२१	१.४५	०.००	०.२१
१४	संख्या	१८०२	१७६४	२१	१३	०	४
	%	१००	९७.८९	१.१७	०.७२	०.००	०.२२
१५	संख्या	१२२४	१२१८	२	४	०	०
	%	१००	९९.५१	०.१६	०.३३	०.००	०.००
१६	संख्या	१२४३	१२३७	२	४	०	०
	%	१००	९९.५२	०.१६	०.३२	०.००	०.००
जम्मा	संख्या	१८५०१	१७९९२	३६५	१००	२	४२
	%	१००	९७.२५	१.९७	०.५४	०.०१	०.२३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.८: बत्ती बाल अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतका आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका कुल १८,५०१ परिवार मध्ये अधिकांश ९८.४२% परिवारले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालय प्रयोग गरेका देखिन्छन् भने मात्र १.५८% परिवारहरूसँग शौचालयको पहुँच नभएको देखिन्छ। कुल परिवार मध्ये १.९९% ले फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल) शौचालय प्रयोग गरेको देखिन्छ भने ४९.१५% परिवारले फ्लस भएको (सेप्टिक ट्यांक) शौचालय प्रयोग गरेका छन्। साधारण शौचालयको प्रयोग गर्ने परिवार ४६.५२% छन् भने ०.७५% परिवारले सार्वजनिक शौचालयको प्रयोग गरेका छन्।

वडागत रूपमा परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारलाई हेर्दा सेप्टिक ट्यांकमा जोडिएको फ्लस भएको शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार वडा नं. ६ मा (९८.१८%) सबैभन्दा बढि र सबैभन्दा कम वडा नं. ५ मा (१३.५१%) रहेका छन्। शौचालय नभएको परिवार सबैभन्दा बढि वडा नं. ८ मा (५.८०%) रहेका छन् भने सबैभन्दा कम शौचालय नभएको परिवार वडा नं. ९ मा एक (१) ओटा मात्र परिवार रहेको छ। वडागत रूपमा शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार संख्या र तिनको प्रतिशत तलको तालिका २.१६ मा विस्तृत उल्लेख गरिएको छ।

तालिका २.१६: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

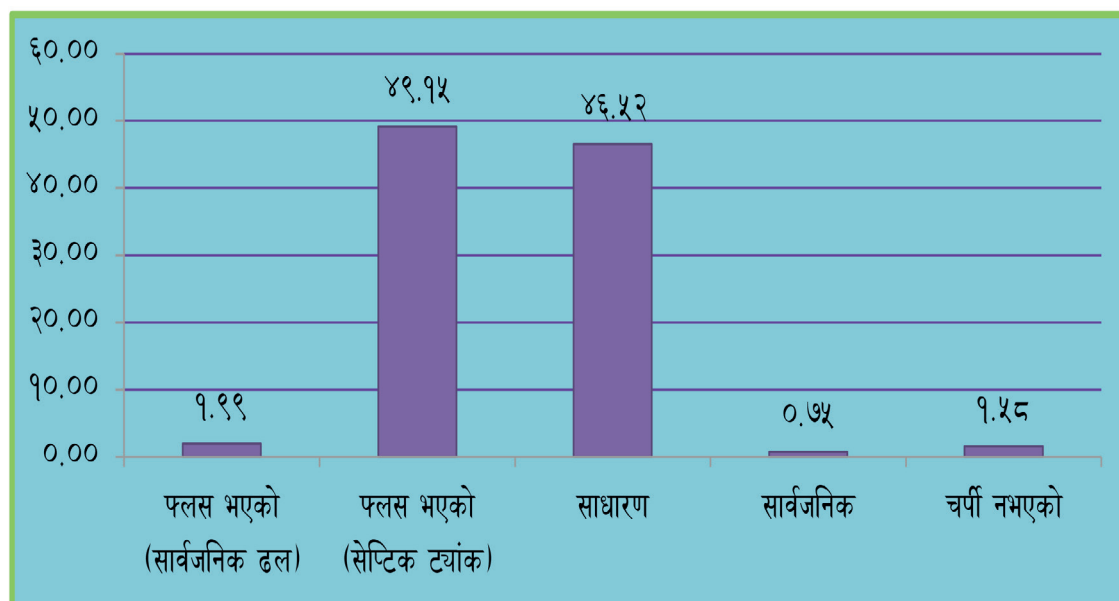
वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय				
			फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्यांक)	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
१	संख्या	६५४	१२७	३६७	१५१	२	७
	%	१००	१९.४२	५६.१२	२३.०९	०.३१	१.०७
२	संख्या	१६०७	११	६९५	८५३	१	४७
	%	१००	०.६८	४३.२५	५३.०८	०.०६	२.९२
३	संख्या	२७३	०	२५२	७	०	१४
	%	१००	०.००	९२.३१	२.५६	०.००	५.१३
४	संख्या	४१२३	३८	२९५९	१०९५	८	२३
	%	१००	०.९२	७१.७७	२६.५६	०.१९	०.५६
५	संख्या	९४०	३	१२७	७८९	१२	९
	%	१००	०.३२	१३.५१	८३.९४	१.२८	०.९६
६	संख्या	३३०	२	३२४	२	०	२
	%	१००	०.६१	९८.१८	०.६१	०.००	०.६१
७	संख्या	६२७	९०	४१२	१२३	०	२
	%	१००	१४.३५	६५.७१	१९.६२	०.००	०.३२
८	संख्या	४२१	०	६८	३२९	०	२४
	%	१००	०.००	१६.१५	७८.१५	०.००	५.७०
९	संख्या	७६१	२६	४२५	२९८	११	१
	%	१००	३.४२	५५.८५	३९.१६	१.४५	०.१३
१०	संख्या	११३८	३	४८०	६४५	०	१०

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

	%	१००	०.२६	४२.१८	५६.६८	०.००	०.८८
११	संख्या	६८७	११	४१६	२४०	७	१३
	%	१००	१.६०	६०.५५	३४.९३	१.०२	१.८९
१२	संख्या	१२२२	२	४४१	७६४	०	१५
	%	१००	०.१६	३६.०९	६२.५२	०.००	१.२३
१३	संख्या	१४४९	११	८५७	५०९	०	७२
	%	१००	०.७६	५९.१४	३५.१३	०.००	४.९७
१४	संख्या	१८०२	१३	८४४	९३५	१	९
	%	१००	०.७२	४६.८४	५१.८९	०.०६	०.५०
१५	संख्या	१२२४	२९	१७९	८९८	९६	२२
	%	१००	२.३७	१४.६२	७३.३७	७.८४	१.८०
१६	संख्या	१२४३	३	२४८	९६९	०	२३
	%	१००	०.२४	१९.९५	७७.९६	०.००	१.८५
जम्मा	संख्या	१८५०१	३६९	९०९४	८६०७	१३८	२९३
	%	१००	१.९९	४९.१५	४६.५२	०.७५	१.५८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.९: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण प्रतिशतमा

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१७ परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा हरेक परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरूका विवरण लिइएको थियो। जस अनुसार बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका कुल १८,५०१ परिवार मध्ये उल्लिखित कुनै पनि साधन/सुविधाहरू उपलब्ध नभएको ३६५ (१.९७%) परिवार पाइयो भने ९८.०३% परिवारमा कम्तिमा एक साधन/सुविधा उपलब्ध भए पाइएको छ। नगरपालिकामा साधारण मोबाइल फोन हुने ६७.२९% र स्मार्ट मोबाइल फोन हुने ८४.६९% परिवार देखिएको छ।

जनगणनाको नतिजा अनुसार साधन/सुविधाहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै परिवारसँग उपलब्ध भएको विधुतीय पंखा जुन ८६.८% परिवारसँग उपलब्ध पाइयो भने अन्य साधन/सुविधामा क्रमशः टेलिभिजन ६६.६९%, साइकल ६५.९५%, रेफ्रिजरेटर ५४.५१%, इन्टरनेट ४६.६%, मोटरसाइकल ३३.२३%, रेडियो २६.९६%, कम्प्युटर १६.१८%, उपलब्ध रहेको देखिन्छ। यसैगरी वडागत रूपमा कुनै पनि साधन/सुविधा उपलब्ध नभएको परिवार सबैभन्दा बढि वडा नं. २ मा ६.६% र सबै भन्दा कम वडा नं. ६ मा ०.३% रहेको छ। परिवारमा भएको साधन/सुविधाको उपलब्धताको अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१७ मा दिइएको छ।

तालिका २.१७: धरायसी साधन/सुविधा अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	कुनै सुविधा नभएको परिवार	कान्तिमा एक सुविधा भएको परिवार	घरायसी सुविधाका साधनहरू														
	संख्या	६५४	८	६४६	१०६	४८७	२१	५४५	५७०	२३४	२१७	११७	१६५	३९३	४२५	२५३	६	५	एयर कन्डिसनर
	%	१००	१.२	९८.८	९८.८	७४.५	३.२	८३.३	८७.२	३५.८	४५.४	१७.९	२५.२	६०.१	६५.०	३८.७	०.९	०.८	वासिङ मेसिन
	संख्या	१६०७	१०६	१५०१	१५०१	११७	२२	१०३९	१२९७	२११	८९१	४१	३८३	७५२	११४७	८२५	२२	८	
	%	१००	६.६	९३.४	९३.४	५७.१	१.४	६४.७	८०.७	१३.१	५५.४	२.६	२३.८	४६.८	७१.४	५१.३	१.४	०.५	
	संख्या	२७३	५	२६८	२६८	१६४	०	१६१	२२५	१६	१४३	०	८७	२४१	२३१	१०८	४	१	
	%	१००	१.८	९८.२	९८.२	६०.१	०.०	५९.०	८२.४	५.९	५२.४	०.०	३१.९	८८.३	८४.६	३९.६	१.५	०.४	
	संख्या	४१२३	४८	४०७५	४०७५	२८८६	३२४	२४६५	३७१०	९९४	२४८५	२९४	१५३७	२११७	३७१६	२९१७	३१७	८०	
	%	१००	१.२	९८.८	९८.८	७०.०	७.९	५९.८	९०.०	२४.१	६०.३	७.१	३७.३	५१.३	९०.१	७०.७	७.७	१.९	
	संख्या	९४०	७	९३३	९३३	६२४	२८	५३६	७८८	१०९	३७३	२३	३०१	६७५	८६७	५२५	१२	२	
	%	१००	०.७	९९.३	९९.३	६६.४	३.०	५७.०	८३.८	११.६	३९.७	२.४	३२.०	७१.८	९२.२	५५.९	१.३	०.२	
	संख्या	३३०	१	३२९	३२९	२७१	१३	३०४	२७९	५६	२१०	११	१२५	२९५	३०९	१८४	२१	२३	
	%	१००	०.३	९९.७	९९.७	८२.१	३.९	९२.१	८४.५	१७.०	६३.६	३.३	३७.९	८९.४	९३.६	५५.८	६.४	७.०	
७	संख्या	६२७	७	६२०	६२०	४३४	२६	४५९	५५२	१२९	३८७	४७	२६२	४०९	५४८	४३१	३९	१४	
	%	१००	१.१	९८.९	९८.९	६९.२	४.१	७३.२	८८.०	२०.६	६१.७	७.५	४१.८	६५.२	८७.४	६८.७	६.२	२.२	

८	संख्या	४२१	८	४१३	२४४	३१४	२	३५८	१९४	५१	१३६	१०	१३२	३४२	३८८	२१४	७	०
	%	१००	१.९	९८.१	५८.०	७४.६	०.५	८५.०	४६.१	१२.१	३२.३	२.४	३१.४	८१.२	९२.२	५०.८	१.७	०.०
९	संख्या	७६१	१२	७४९	१३९	५९५	४९	५६७	६७१	२७१	४९०	४६	२२२	३९६	५५६	४२९	६१	१३
	%	१००	१.६	९८.४	१८.३	७८.२	६.४	७४.५	८८.२	३५.६	६४.४	६.०	२१.२	५२.०	७३.१	५६.४	८.०	१.७
१०	संख्या	११३८	९	११२९	५६५	७४१	४७	७५०	१०१५	२४२	६२२	४८	४०९	८२०	१०७६	७३१	४७	७
	%	१००	०.८	९९.२	४९.६	६५.१	४.१	६५.९	८९.२	२१.३	५४.७	४.२	३५.९	७२.१	९४.६	६४.२	४.१	०.६
११	संख्या	६८७	१२	६७५	२५७	४९४	१	५७४	५७५	७७	३००	२२	१९२	६१०	६०६	२३०	३	२
	%	१००	१.७	९८.३	३७.४	७१.९	०.१	८३.६	८३.७	११.२	४३.७	३.२	२७.९	८८.८	८८.२	३३.५	०.४	०.३
१२	संख्या	१२२२	१४	१२०८	२२१	७८४	५	९१९	९९६	१११	४२०	२१	४५६	९७९	१११०	५६०	२७	९
	%	१००	१.१	९८.९	१८.१	६४.२	०.४	७५.२	८१.५	९.१	३४.४	१.७	३७.३	८०.१	९०.८	४५.८	२.२	०.७
१३	संख्या	१४४९	४१	१४०८	२२०	९२३	१५	९४८	१२२७	१६६	५२०	४३	६४१	११५५	१३०२	६८३	४०	८
	%	१००	२.८	९७.२	१५.२	६३.७	१.०	६५.४	८४.७	११.५	३५.९	३.०	४४.२	७९.७	८९.९	४७.१	२.८	०.६
१४	संख्या	१८०२	३४	१७६८	५६६	११३२	५	११८२	१५५९	१५४	६३४	५५	५७५	१३०४	१५७५	८१४	१०	५
	%	१००	१.९	९८.१	३१.४	६२.८	०.३	६५.६	८६.५	८.५	३५.२	३.१	३१.९	७२.४	८७.४	४५.२	०.६	०.३
१५	संख्या	१२२४	३९	११८५	३६१	७७५	१३	८३२	९७४	७०	२७६	११	३२७	९४५	१०७०	४६३	७	४
	%	१००	३.२	९६.८	२९.५	६३.३	१.१	६८.०	७९.६	५.७	२२.५	०.९	२६.७	७७.२	८७.४	३७.८	०.६	०.३
१६	संख्या	१२४३	१४	१२२९	२१६	७९८	१५	८१०	१०३६	१०२	४३७	२६	३३४	७६८	११३२	७१७	१३	७
	%	१००	१.१	९८.९	१७.४	६४.२	१.२	६५.२	८३.३	८.२	३५.२	२.१	२६.९	६१.८	९१.१	५७.७	१.०	०.६
जम्मा	संख्या	१८५०१	३६५	१८१३६	४९८७	१२३३९	५८६	१२४४९	१५६६८	२९९३	८६२१	८१५	६१४८	१२२०१	१६०५८	१००८४	६३६	१८८
	%	१००	२.०	९८.०	२७.०	६६.७	३.२	६७.३	८४.७	१६.२	४६.६	४.४	३३.२	६५.९	८६.८	५४.५	३.४	१.०

स्रोत:- राष्ट्रीय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.१०: परिवारले प्रयोग गर्ने साधन/सुविधा अनुसार परिवारको विवरण प्रतिशतमा

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१८ कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा कुनै पनि सरकारी निकायमा दर्ता नगरेका र एक जना पनि तलबी कामदार नराखेका कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गरेका परिवार १७९३ (९.६९%) रहेका छन्। यस्ता साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कुल परिवार मध्ये घरेलु उद्योग १२.५%, व्यापार/व्यवसाय ४८.६%, यात (यात ९.१%, सेवा १९.५%, र अन्य १०.२% व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार छन्। उल्लेखित साना घरेलु व्यवसाय मध्ये मुख्य रूपमा पुरुषले सञ्चालन गरेका ४८.१३% र महिलाले सञ्चालन गरेका ५१.८७% रहेका छन्। साना घरेलु व्यवसाय अनुसारको विवरण तलको तालिका २.१८ र २.१९ मा दिइएको छ।

तालिका २.१८: साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार संख्या र प्रतिशत

विवरण	संख्या	प्रतिशत
जम्मा परिवार	१८,५०१	१००
साना घरेलु व्यवसाय नभएका परिवार संख्या	१६,६३३	८९.९०
साना घरेलु व्यवसाय भएका परिवार संख्या	१,७९३	९.६९
उल्लेख नभएको	७५	०.४१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका २.१९: साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने पुरुष र महिलाको संख्या र प्रतिशत

साना घरेलु व्यवसाय	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
घरेलु उद्योग	२२५	१२.५	९९	११.५	१२६	१३.५
व्यापार/व्यवसाय	८७२	४८.६	३५४	४१.०	५१८	५५.७
यातायात	१६४	९.१	१३६	१५.८	२८	३.०
सेवा	३५०	१९.५	१८३	२१.२	१६७	१८.०
अन्य	१८२	१०.२	९१	१०.५	९१	९.८
जम्मा	१७९३	१००	८६३	१००	९३०	१००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१५ परिवारमा अनुपस्थित विदेशमा

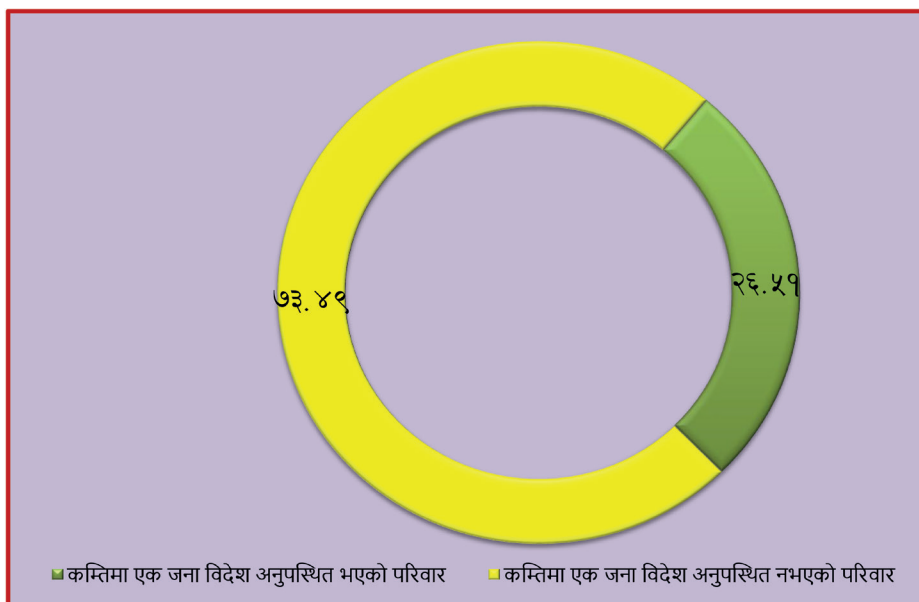
यस बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका कुल १८,५०१ परिवार मध्येमा ६,५०५ (३५.१६%) परिवारमा अनुपस्थित भई कम्तिमा एक जना सदस्य अक्सर विदेशमा बसोबास गरेका देखिन्छन् जुन नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा हेर्दा कुल परिवार ८२,७०९ मध्येमा २१,९२४ (२६.५१%) परिवारमा अनुपस्थित भई कम्तिमा एक जना सदस्य अक्सर विदेशमा बसोबास गरेका छन्। नगरपालिकाका अनुपस्थित विदेश रहेका जनसंख्या ८,७१७ जना मध्ये ७,३३७ (८४.१७%) पुरुष र १,३८० (१५.८३%) महिला रहेका देखिन्छन् भने जिल्लामा हेर्दा २७,९४२ जना मध्ये २४,५७० (८७.९३%) पुरुष र ३,३७२ (१२.०७%) महिला रहेका छन्। यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ७६,७०३ मध्ये अनुपस्थित विदेशमा रहेका ८,७१७ जना (११.३६%) हुन आउछ।

तालिका २.२०: परिवारमा अनुपस्थित विदेश

क्षेत्र	जम्मा परिवार	कम्तिमा एक जना विदेश अनुपस्थित भएको परिवार	अनुपस्थित विदेश संख्या		
			जम्मा	पुरुष	महिला
नवलपरासी(ब.सु.प.)	८२७०९	२१,९२४	२७,९४२	२४,५७०	३,३७२
प्रतिशत	१००	२६.५१	७.२२	८७.९३	१२.०७
बर्दघाट नगरपालिका	१८५०१	६,५०५	८,७१७	७,३३७	१,३८०
प्रतिशत	१००	३५.१६	११.३६	८४.१७	१५.८३

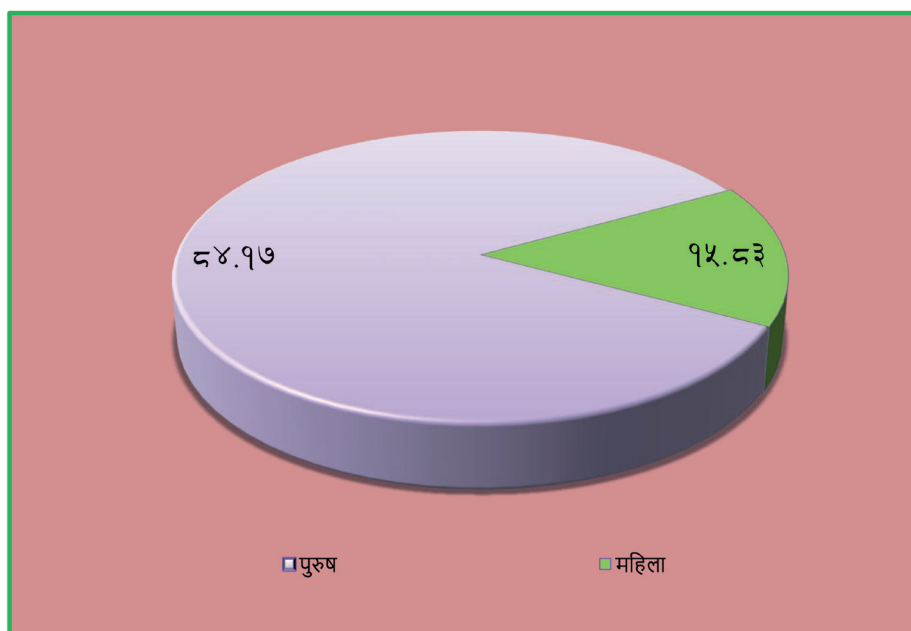
स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.११: कुल परिवारमा कम्तिमा एक जना विदेश अनुपस्थित भएको परिवार (%)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.१२: बर्दघाट नगरपालिका अनुपस्थित जनसंख्यामा पुरुष र महिलाको (%)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२० परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारबाट अनुपस्थित (विदेश) रहेका कुल ८,७१७ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा बढि २,७६६ जना (३१.७%) २०-२४ वर्षको उमेरमा विदेश गएको देखिएको छ। त्यस्तै दोस्रो, तेस्रो र चौथोमा २५-२९ वर्ष (२१.५%), ३०-३४ वर्ष (१३.६%) र १५-१९ वर्ष (११.९%) मा विदेश गएको पाईन्छ। विदेश जाँदाको उमेर अनुसारको प्रवृत्ति महिला र पुरुषमा समान समान जस्तो देखिन्छ। विदेश जाँदाको उमेर समूह अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२१ मा दिइएको छ।

तालिका २.२१: परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिहरूको विदेश जाँदाको उमेर तथा लिंग अनुसारको संख्या र प्रतिशत विवरण

लिंग	जम्मा	विदेश जाँदाको उमेर समूह														उल्लेख नभएको
		००-०४	०५-०९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५+	
जम्मा	८,७१७	२०८	१०३	१८८	१,०३८	२,७६६	१,८७६	१,१८४	६९८	३२३	१२५	३८	१५	८	२०	१२७
%	१००	२.४	१.२	२.२	११.९	३१.७	२१.५	१३.६	८.०	३.७	१.४	०.४	०.२	०.१	०.२	१.५
पुरुष	७,३३७	११८	६१	१५४	९१३	२,३७३	१,५९०	९९८	५९४	२८०	११०	३१	१२	६	११	८६
%	१००	१.६	०.८	२.१	१२.४	३२.३	२१.७	१३.६	८.१	३.८	१.५	०.४	०.२	०.१	०.१	१.२
महिला	१,३८०	९०	४२	३४	१२५	३९३	२८६	१८६	१०४	४३	१५	७	३	२	९	४१
%	१००	६.५	३.०	२.५	९.१	२८.५	२०.७	१३.५	७.५	३.१	१.१	०.५	०.२	०.१	०.७	३.०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२१ अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारबाट अनुपस्थित (विदेश) रहेका कुल ८,७१७ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा बढि ४,४३३ जना (५०.९%) मध्यपूर्व देशमा गएको देखिन्छ। त्यसपछि क्रमशः भारतमा २२०२ जना (२५.३%), आसियान देशमा ५५० जना (६.३%), अन्य एसियाली देशमा ४९० जना (५.६%), र प्यासिफिक देशमा २९८ जना (३.४%) व्यक्तिहरू गएको पाइएको छ। पुरुषमा सबैभन्दा धेरै मध्यपूर्व देशमा ५४.२% रहेका छन् भने दोस्रो रुपमा भारतमा २४.७% रहेका छन्। महिलामा सबैभन्दा धेरै मध्यपूर्व देशमा नै ३३.०% रहेका छन् भने दोस्रो रुपमा भारतमा २८.३% रहेका छन्। विदेश जाँदाको उमेर समूह अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२२ मा दिइएको छ।

तालिका नं. २.२२: अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण

लिंग	जम्मा	भारत	मध्य पूर्व	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपियन	अन्य युरोपेली देश	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	प्यासिफिक	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	८,७१७	२२०२	२५	५५०	४४३३	४९०	२९५	१४०	२१७	१	४०	२९८	१४	१२
%	१००	२५.३	०.३	६.३	५०.९	५.६	३.४	१.६	२.५	०.०	०.५	३.४	०.२	०.१
पुरुष	७,३३७	१८११	२१	५४१	३९७७	३२५	२०२	८९	१३०	०	३५	१८८	११	७

%	१००	२४.७	०.३	७.४	५४.२	४.४	२.८	१.२	१.८	-	०.५	२.६	०.१	०.१
महिला	१,३८०	३९१	४	९	४५६	१६५	९३	५१	८७	१	५	११०	३	५
%	१००	२८.३	०.३	०.७	३३.०	१२.०	६.७	३.७	६.३	०.१	०.४	८.०	०.२	०.४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२२ अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण

परिवारमा अनुपस्थित विदेश जाने व्यक्तिहरूको विदेश जानुको मुख्य कारण तलब ज्याला रहेको छ । ७१.२६% व्यक्तिहरू तलब वा ज्यालाका लागि विदेशिएका पाइएको छ भने दोस्रो कारणमा कामको खोजी (१०.३६%) रहेको छ र आश्रित व्यक्तिहरू ८.८९% रहेका छन् । विदेश गएका व्यक्तिहरूको विदेशिनुको कारण लिङ्ग अनुसार फरक रहेको छ । लिङ्ग अनुसार विदेशिनुका कारण सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२३ मा देखाइएको छ ।

तालिका नं.२.२३: परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण अनुसारको विवरण

लिङ्ग	जम्मा	परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण						उल्लेख नभएका
		तलब/ज्याला	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
जम्मा	८,७१७	६२१२	५१	६५१	९०३	७७५	६७	५८
%	१००	७१.२६	०.५९	७.४७	१०.३६	८.८९	०.७७	०.६७
पुरुष	७,३३७	५५२६	४०	४५६	८२२	४१२	४६	३५
%	१००	७५.३२	०.५५	६.२२	११.२०	५.६२	०.६३	०.४८
महिला	१,३८०	६८६	११	१९५	८१	३६३	२१	२३
%	१००	४९.७१	०.८०	१४.१३	५.८७	२६.३०	१.५२	१.६७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२३ परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको गएको देश र जानुको कारण अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार बर्दघाट नगरपालिकामा परिवारमा अनुपस्थित विदेश जाने व्यक्तिहरूको विदेश जानुको मुख्य कारण र देश अनुसार फरक फरक रहेको देखिन्छ । भरत, मध्यपुर्व, भारत बाहेकका सार्क देश, आसियान र अफ्रिकी देशमा जानुको मुख्य कारण तलब/ज्याला रहेको छ भने दक्षिण अमेरिका, उत्तर अमेरिका र प्यासिफिक देशहरूमा जानुको मुख्य कारण अध्ययन/तालिम रहेको छ । देश तथा ति देशमा जानुको कारण अनुसारका विस्तृत विवरण तालिका २.२४ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. २.२४: परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण र देश अनुसारको विवरण

परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण तथा देश		जम्मा	तलब/ज्याला	व्यापार/व्यवसाय	अध्यायन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	उल्लेख नभएका
जम्मा		८७१७	६२१२	५१	६५१	९०३	७७५	६७	५८
	%	१००	७१.२६	०.५९	७.४७	१०.३६	८.८९	०.७७	०.६७
भारत	संख्या	२२०२	१३८७	१८	१२९	२१९	३८६	३६	२७
	%	१००	६२.९९	०.८२	५.८६	९.९५	१७.५३	१.६३	१.२३
सार्क	संख्या	२५	२०	०	३	२	०	०	०
	%	१००	८०	०	१२	८	०	०	०
आसियान	संख्या	५५०	४६०	२	४	६२	१९	२	१
	%	१००	८३.६४	०.३६	०.७३	११.२७	३.४५	०.३६	०.१८
मध्यपूर्व	संख्या	४४३३	३७२२	१२	१३	५३५	१२८	२	२१
	%	१००	८३.९६	०.२७	०.२९	१२.०७	२.८९	०.०५	०.४७
अन्य एसियाली	संख्या	४९०	२५३	४	१२०	३६	६८	५	४
	%	१००	५१.६३	०.८२	२४.४९	७.३५	१३.८८	१.०२	०.८२
युरोपियन युनियन	संख्या	२९५	१६०	६	७१	२४	३२	०	२
	%	१००	५४.२४	२.०३	२४.०७	८.१४	१०.८५	०.००	०.६८
अन्य युरोपेली देश	संख्या	१४०	६१	०	३८	११	२३	६	१
	%	१००	४३.५७	०.००	२७.१४	७.८६	१६.४३	४.२९	०.७१
उत्तर अमेरिका	संख्या	२१७	६२	२	६६	७	६६	१४	०
	%	१००	२८.५७	०.९२	३०.४१	३.२३	३०.४१	६.४५	०.००
दक्षिण अमेरिका	संख्या	१	०	०	१	०	०	०	०
	%	१००	०	०	१००	०	०	०	०
अफ्रिका	संख्या	४०	३०	०	५	३	२	०	०
	%	१००	७५	०	१२.५	७.५	५	०	०
प्यासिफक	संख्या	२९८	३८	६	२००	४	४७	२	१
	%	१००	१२.७५	२.०१	६७.११	१.३४	१५.७७	०.६७	०.३४
अन्य	संख्या	१४	११	१	०	०	२	०	०
	%	१००	७८.५७	७.१४	०.००	०.००	१४.२९	०.००	०.००
उल्लेख नभएको	संख्या	१२	८	०	१	०	२	०	१
	%	१००	६६.६७	०.००	८.३३	०.००	१६.६७	०.००	८.३३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२४ परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको जाँदाको अवस्थामा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकाबाट परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा) रहेका व्यक्तिहरु मध्येमा २२.१९% व्यक्तिहरु माध्यमिक तह उत्तिर्ण गरेर गएको पाइएको छ। त्यस्तै २०.८५% ले निम्न माध्यमिक तह, १८.२६% ले +२ तह, १५.८०% ले प्राथमिक तह र १०.५५% ले एस.एल.सि./एस.इ.इ तह उत्तिर्ण गरी विदेश गएको पाइएको छ। परिवारमा अनुपस्थित (विदेश) व्यक्ति र उनिहरु विदेश जाँदाको बेलामा उत्तिर्ण गरेका तह तथा लिङ्ग अनुसारको संख्या र तिनको प्रतिशतको विवरण तलको तालिका २.२५ मा दिइएको छ।

तालिका २.२५: परिवारमा अनुपस्थित (विदेश) रहेका व्यक्ति र विदेश जाँदा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसार विवरण

उत्तिर्ण गरेको तह	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
जम्मा	८,५०९	१००	७,२१९	१००	१,२९०	१००
पुर्व प्राथमिक	१७५	२.०६	११२	१.५५	६३	४.८८
प्राथमिक	१,३४४	१५.८०	१,११९	१५.५०	२२५	१७.४४
निम्न माध्यमिक	१,७७४	२०.८५	१,५७१	२१.७६	२०३	१५.७४
माध्यमिक	१,८८८	२२.१९	१,७११	२३.७०	१७७	१३.७२
एस.एल.सी/एस.इ.इ	८९८	१०.५५	८२५	११.४३	७३	५.६६
+२	१,५५४	१८.२६	१,२८३	१७.७७	२७१	२१.०१
स्नातक तह	३८०	४.४७	२५९	३.५९	१२१	९.३८
स्नातकोत्तर	१५०	१.७६	१००	१.३९	५०	३.८८
अन्य	१०	०.१२	६	०.०८	४	०.३१
तह नभएको	२८	०.३३	१५	०.२१	१३	१.०१
उल्लेख नभएको	३०८	३.६२	२१८	३.०२	९०	६.९८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२५ घर तथा जग्गामा महिलाको स्वामित्व

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा कुल १८,५०१ परिवार मध्ये १५.७६% परिवारमा कम्तिमा एक जना महिला सदस्यको नाममा घर र जग्गा दुवै रहेको छ जसमा जिल्लाको हेर्दा १३.१६% रहेको छ। यसरी नै यस नगरपालिकामा १२.५५% परिवारमा जग्गामा मात्र महिलाको स्वामित्व रहेको छ जसमा जिल्लामा हेर्दा ११.३९% रहेको छ। १२,१८५ (६५.८६%) परिवारमा महिला सदस्यको नाममा कुनै पनि स्थायी सम्पत्ति नरहेको पाइएको छ भने जिल्लामा हेर्दा ७०.०% रहेको छ। महिलाको स्वामित्वमा रहेको स्थायी सम्पत्तिको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२६ मा देखाइएको छ।

तालिका २.२६: महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर जग्गाको विवरण

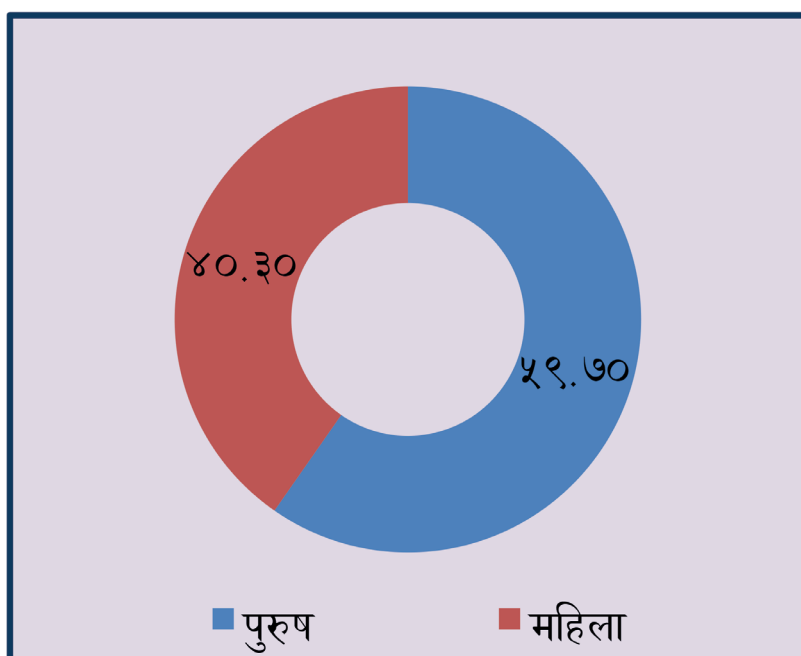
स्वामित्व	नवलपरासी (ब.सु.प.)	बर्दघाट नगरपालिका		
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
घर मात्र भएको	३,३९३	४.१०	८०३	४.३४
जग्गा मात्र भएको	९,४१८	११.३९	२,३२१	१२.५५
घर र जग्गा दुबै भएको	१०,८८५	१३.१६	२,९१६	१५.७६
घर र जग्गा दुबै नभएको	५७,९००	७०.००	१२,१८५	६५.८६
उल्लेख नभएको	१,११३	१.३५	२७६	१.४९
जम्मा	८२,७०९	१००	१८,५०१	१००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२६ मृत्यु सम्बन्धी विवरण

बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका कुल १८,५०१ परिवार मध्ये ५७८ (३.१२%) परिवारमा जनगणनाको समय भन्दा १२ महिना अगाडि कमिमा एक जनाको मृत्यु भएको पाइएको छ। ५७८ ओटा परिवारबाट सो अवधिमा ५९३ जनाको मृत्यु भएको छ जसमा ३५४ जना पुरुष र २३९ जना महिला रहेका छन्।

रेखाचित्र २.१३: मृत्यु भएका पुरुष र महिलाको विवरण (%)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२७ मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार बर्दघाट नगरपालिकामा जनगणनाको समयअघि विगत १२ महिनामा जम्मा ५९३ जना व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ। जसमध्ये पुरुष ३५४ जना (५९.७०%) र महिला मृत्यु २३९ (४०.३०%) रहेको देखिन्छ। उमेर समूह अनुसार मृत्यु हेर्दा २०.५७% व्यक्तिको मृत्यु ८० वर्ष वा सो भन्दा बढि उमेरमा भएको देखिन्छ। ७० देखि ७४ वर्षको उमेरमा ११.३०%, ७५ देखि ७९ वर्षको उमेरमा ११.१३%, ६५-६९ वर्षको उमेरमा १०.१२%, ६०-६४ वर्षको उमेरमा ८.९४%, ५५-५९ वर्षको उमेरमा ७.०८% र १ वर्षभन्दा कम उमेरमा २.०२% व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ। मृत्यु सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२७ मा दिइएको छ।

तालिका २.२७: मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

उमेर समूह	मृत्यु भएको संख्या					
	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
जम्मा	५९३	१००	३५४	१००	२३९	१००
? १	१२	२.०२	७	१.९८	५	२.०९
०१ - ०४	३	०.५१	२	०.५६	१	०.४२
०५ - ०९	९	१.५२	५	१.४१	४	१.६७
१० - १४	६	१.०१	२	०.५६	४	१.६७
१५ - १९	८	१.३५	७	१.९८	१	०.४२
२० - २४	९	१.५२	५	१.४१	४	१.६७
२५ - २९	८	१.३५	५	१.४१	३	१.२६
३० - ३४	१३	२.१९	१०	२.८२	३	१.२६
३५ - ३९	२३	३.८८	१६	४.५२	७	२.९३
४० - ४४	२७	४.५५	१९	५.३७	८	३.३५
४५ - ४९	३२	५.४०	२३	६.५०	९	३.७७
५० - ५४	३१	५.२३	२०	५.६५	११	४.६०
५५ - ५९	४२	७.०८	२७	७.६३	१५	६.२८
६० - ६४	५३	८.९४	२८	७.९१	२५	१०.४६
६५ - ६९	६०	१०.१२	३७	१०.४५	२३	९.६२
७० - ७४	६७	११.३०	३१	८.७६	३६	१५.०६
७५ - ७९	६६	११.१३	३९	११.०२	२७	११.३०
८० +	१२२	२०.५७	६९	१९.४९	५३	२२.१८
उल्लेख नभएको	२	०.३४	२	०.५६	०	०.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२८ विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अधिसम्म बर्दघाट नगरपालिका (मा ५७८ परिवारमा मृत्यु हुनेमा ५९३ जना रहेकोमा थिए। कुल मृत्यु हुनेमध्ये ५२.२८% नसर्ने रोगबाट, २१.०८% को मृत्युको कारण नखुलेको, १४.३३% सरुवा रोगबाट, ४.५५% आत्महत्या, २.१९% अन्य दुर्घटना रहेको देखिन्छ।

लिङ्ग अनुसार मृत्युको कारण हेर्दा नसर्ने रोगबाट पुरुष भन्दा बढि महिलाको मृत्यु भएको देखिन्छ भने सरुवा रोगको कारणले पनि पुरुष भन्दा बढि महिलाको मृत्यु भएको छ। आत्महत्या, यातायात दुर्घटना, अन्य दुर्घटनाको कारणबाट मृत्यु हुनेमा महिला भन्दा बढि पुरुष रहेका छन्। अन्य विवरण तलको तालिका २.२८ मा देखाइएको छ।

तालिका २.२८: मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण

विवरण	कुल	मृत्युको कारण									
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	उल्लेख नभएका
जम्मा	५९३	८५	३१०	११	१३	०	९	२७	१२	१२५	१
%	१००	१४.३३	५२.२८	१.८५	२.१९	०.००	१.५२	४.५५	२.०२	२१.०८	०.१६
पुरुष	३५४	५०	१७९	१०	९	०	६	२०	६	७३	१
%	१००	१४.१२	५०.५६	२.८२	२.५४	०.००	१.६९	५.६५	१.६९	२०.६२	०.२८
महिला	२३९	३५	१३१	१	४	०	३	७	६	५२	०
%	१००	१४.६४	५४.८१	०.४२	१.६७	०.००	१.२६	२.९३	२.५१	२१.७६	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२९ १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अधिसम्म बर्दघाट नगरपालिकामा १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्थालाई अध्ययन गर्दा गर्भावस्थाको कारणले हुने मातृमृत्यु नभएको देखिन्छ। सो उमेर समूहका ३५ जना महिलाको मृत्यु भएकोमा मृत्युको कारण गर्भावस्था भन्दा अन्य देखिएको छ जसमा सरुवा रोगको कारण ८ जना, नसर्ने रोगको कारणबाट १८ जना, अन्य दुर्घटनाबाट १ जना, अपराध/हत्याबाट २ जना, आत्महत्याबाट ४ जना, प्राकृतिक प्रकोपबाट १ जना र अन्य कारणबाट १ जनाको रहेका छन्।

खण्ड-३

जनसांख्यिक विवरण

३.१ जनसंख्या र लैङ्गिक अनुपात

जनगणनाको अन्तिम नतिजा अनुसार (जनगणना सन्दर्भ दिन २०७८ साल मंसिर ९ गते) बर्दघाट नगरपालिकाको जनसंख्या ७६,७०३ रहेको छ। जुन २०६८ सालको जनसंख्या ६१,४७२ को तुलनामा १५,२३१ ले बढि देखिन्छ। यसरी उक्त अवधिमा नगरपालिकाको जनसंख्या २४.७७% बढेको देखिन्छ। उक्त अवधि (१० वर्ष ५ महिना) मा सदर वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर २.१२% भएको देखिन्छ जुन नेपालको तुलनामा धेरै बढि हो। यस जनगणनामा लैङ्गिक अनुपात ८६.९५ अर्थात प्रति १०० जना महिलामा ८७ जना पुरुष रहेको छ। जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार नगरपालिकामा बसोबास गर्ने जम्मा जनसंख्या मध्ये पुरुषको संख्या ३५,६७५ (४६.५१%) र महिलाको संख्या ४१,०२८ (५३.४९%) छन्। वडा अनुसार सबैभन्दा बढि जनसंख्या भएको वडा ४ हो जसमा १५,९७३ (२०.८२%) जनसंख्या रहेका छन्। सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको वडा ३ हो जसमा १,२३४ (१.६१%) जनसंख्या रहेका छन्। वडा सहितको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१: परिवार संख्या, जनसंख्या तथा लैङ्गिक अनुपात

क्षेत्र	२०६८		२०७८							
	परिवार संख्या	जनसंख्या	परिवार संख्या	जनसंख्या				औषट परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर
				जम्मा	पुरुष	महिला	वडाको प्रतिशत			
जम्मा	१३४१५	६१४७२	१८५०१	७६७०३	३५६७५	४१०२८	१००	४.१५	८६.९५	२.१२
वडा नं.										
१	५०१	२४०२	६५४	२७०९	१२४५	१४६४	३.५३	४.१४	८५.०४	१.१५
२	११८०	५५०१	१६०७	६६३१	३०५०	३५८१	८.६५	४.१३	८५.१७	१.७९
३	१३०	६२२	२७३	१२३४	५९०	६४४	१.६१	४.५२	९१.६१	६.५८
४	२८४८	११७१५	४१२३	१५९७३	७४०७	८५६६	२०.८२	३.८७	८६.४७	२.९८
५	७३१	३४६७	९४०	३९३५	१८१२	२१२३	५.१३	४.१९	८५.३५	१.२२
६	२६१	११७५	३३०	१४७०	६९३	७७७	१.९२	४.४५	८९.१९	२.१५
७	२९३	१४२८	६२७	२५२५	१२०५	१३२०	३.२९	४.०३	९१.२९	५.४७
८	२५९	११८८	४२१	१६९८	७९३	९०५	२.२१	४.०३	८७.६२	३.४३
९	५७८	२३६१	७६१	३०६८	१४०३	१६६५	४.००	४.०३	८४.२६	२.५१
१०	७७३	३५०६	११३८	४४६८	२०८०	२३८८	५.८३	३.९३	८७.१०	२.३३
११	५४६	२७६५	६८७	२८९६	१३७३	१५२३	३.७८	४.२२	९०.१५	०.४४
१२	९७६	४८९१	१२२२	५४५५	२५७६	२८७९	७.११	४.४६	८९.४	१.०५
१३	११६२	५८४७	१४४९	६५२०	३०५१	३४६९	८.५०	४.५०	८७.९५	१.०५
१४	१२०५	५६२०	१८०२	७६८६	३५९६	४०९०	१०.०	४.२७	८७.९२	३.०१
१५	१०१४	४६०८	१२२४	५२८६	२४६९	२८१७	६.८९	४.३२	८७.६५	१.३२
१६	९५८	४३७६	१२४३	५१४९	२३३२	२८१७	६.७१	४.१४	८२.७८	१.५६

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

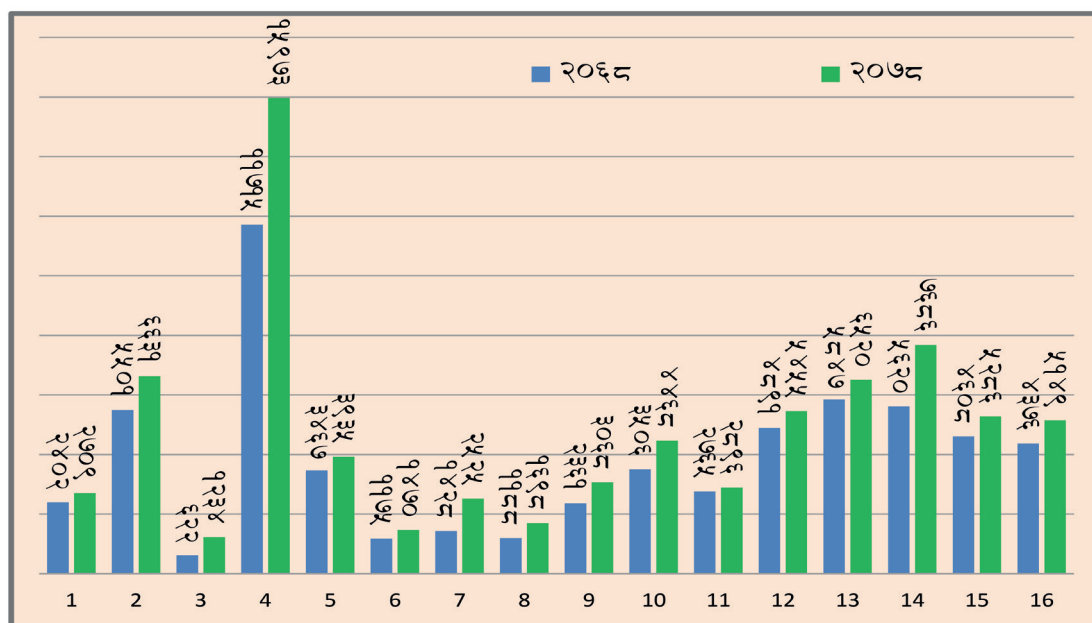
बर्दघाट नगरपालिकामा अक्सर बसोबास गर्ने ७६,७०३ जना, नेपालको अन्य स्थानमा बसोबास गर्ने ३,४६६ जना र विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने ६,५०५ जना रहेका छन्। पुरुष, महिला तथा परिवार सहितको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.२ मा दिइएको छ।

तालिका ३.२: अक्सर बसोबासको स्थान अनुसारको विवरण

अक्सर बसोबासको स्थान	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
बर्दघाट नगरपालिकामा अक्सर बसोबास गर्ने	१८,५०१	७६,७०३	३५,६७५	४१,०२८
नेपालको अन्य स्थान बसोबास गर्ने	१,८३०	३,४६६	२,०४२	१,४२४
विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने	६,५०५	८,७१७	७,३३७	१,३८०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.१: वडा अनुसार २०६८ र २०७८ को जनसंख्या विवरण

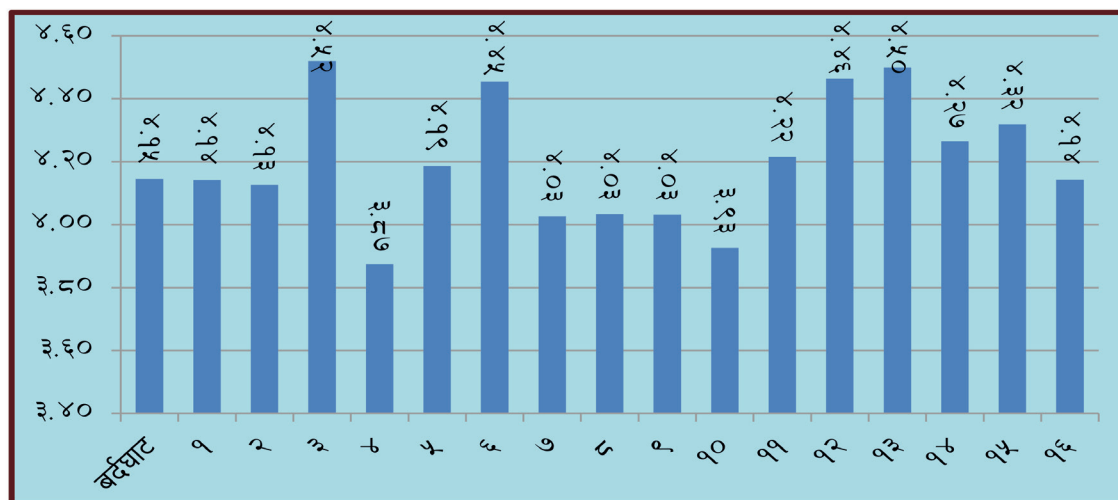

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.२ परिवारको औषत आकार

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकाको १८,५०१ परिवारहरु बसोबास गरेको देखिएको छ जसमा दश वर्षअघि वि.स. २०६८ मा उक्त संख्या १३,४१५ रहेको थियो। गत १० वर्षभित्र यस नगरपालिकामा ५,०८६ परिवारहरु (३७.९१%) थप भएको देखिन्छ। नगरपालिकाको औषत परिवार आकार ४.१५ कायम हुन आएको छ जुन २०६८ सालको जनगणना अनुसार ४.५८ रहेको थियो। नगरपालिकामा गत दश वर्षमा परिवारको आकारमा केही कमी भएको देखाउँदछ। वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा बढि औषत परिवार आकार ४.५२ भएको वडा नम्बर ३ रहेको छ भने सबैभन्दा कम औषत परिवार आकार ३.८७ भएको वडा नम्बर ४ रहेको छ। वडागत औषत आकार तलको तालिका नं. ३.२ मा विस्तृत रुपमा देखाइएको छ।

रेखाचित्र ३.२: नगरपालिका र वडा अनुसारको परिवारको औषट आकार

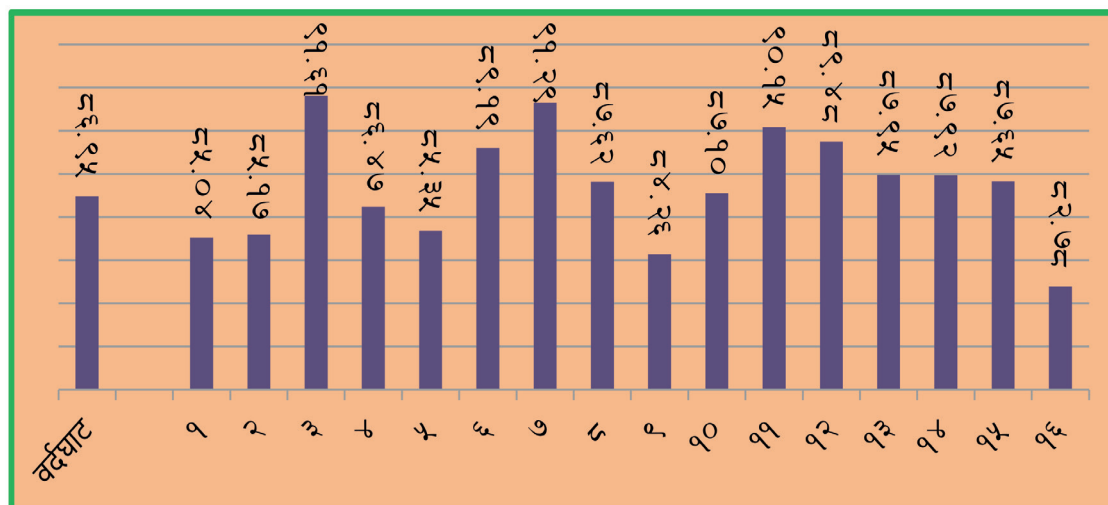

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.३ लैङ्गिक अनुपात

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकाको लैङ्गिक अनुपात ८६.९५ (प्रति १०० महिला बराबर ८६.९५ पुरुष) रहेको छ जुन २०६८ सालको जनगणना अनुसार ८४.४१ रहेको थियो। वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा बढि लैङ्गिक अनुपात ९१.६१ भएको वडा नम्बर ३ रहेको छ भने सबैभन्दा कम लैङ्गिक अनुपात ८२.७८ भएको वडा नम्बर १६ रहेको छ। वडागत लैङ्गिक अनुपात तलको तालिका नं. ३.३ मा विस्तृत रुपमा देखाइएको छ।

रेखाचित्र ३.३: नगरपालिका र वडा अनुसारको लैङ्गिक अनुपात

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.४ उमेरगत जनसंख्या

नगरपालिकामा जनसंख्याको उमेरगत संरचना अनुसार सबैभन्दा बढी १८ वर्षका २.२०% देखिन्छ भने त्यसपछि २० वर्षका २.१९% छन्। १०० वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेर भएका ७ जना देखिएको छ। उमेरगत जनसंख्यालाई तलको तालिका ३.३ मा विस्तृत रूपमा देखाइएको छ।

तालिका ३.३: नगरपालिकाको एकल उमेरगत जनसंख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
वर्ष/जम्मा	७६७०३	१००	३५६७५	१००	४१०२८	१००
०	९६५	१.२६	४९५	१.३९	४७०	१.१५
१	११४०	१.४९	६००	१.६८	५४०	१.३२
२	११६३	१.५२	६०६	१.७०	५५७	१.३६
३	१३००	१.६९	६६६	१.८७	६३४	१.५५
४	१२७६	१.६६	६६६	१.८७	६१०	१.४९
५	१३१६	१.७२	६७७	१.९०	६३९	१.५६
६	१३१८	१.७२	६८९	१.९३	६२९	१.५३
७	१३०५	१.७०	६६०	१.८५	६४५	१.५७
८	१३९०	१.८१	७५५	२.१२	६३५	१.५५
९	१३३५	१.७४	६९६	१.९५	६३९	१.५६
१०	१३११	१.७१	६९३	१.९४	६१८	१.५१
११	११७८	१.५४	६०८	१.७०	५७०	१.३९
१२	१४१२	१.८४	७४८	२.१०	६६४	१.६२
१३	१२९५	१.६९	६५५	१.८४	६४०	१.५६
१४	१३८८	१.८१	६७०	१.८८	७१८	१.७५
१५	१४२८	१.८६	७६७	२.१५	६६१	१.६१
१६	१४४१	१.८८	७२७	२.०४	७१४	१.७४
१७	१३७५	१.७९	६७०	१.८८	७०५	१.७२
१८	१६८६	२.२०	८४८	२.३८	८३८	२.०४
१९	१४०३	१.८३	६७०	१.८८	७३३	१.७९
२०	१६८१	२.१९	७५६	२.१२	९२५	२.२५
२१	१३८६	१.८१	६४१	१.८०	७४५	१.८२
२२	१४४७	१.८९	६४६	१.८१	८०१	१.९५
२३	१३४१	१.७५	५७६	१.६१	७६५	१.८६
२४	१३३९	१.७५	५४५	१.५३	७९४	१.९४
२५	१४३३	१.८७	५७५	१.६१	८५८	२.०९

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
२६	१३१८	१.७२	५२५	१.४७	७९३	१.९३
२७	११६०	१.५१	४५७	१.२८	७०३	१.७१
२८	१४३५	१.८७	५७१	१.६०	८६४	२.११
२९	११२५	१.४७	४६६	१.३१	६५९	१.६१
३०	१४७९	१.९३	५९८	१.६८	८८१	२.१५
३१	१०६५	१.३९	४३९	१.२३	६२६	१.५३
३२	१२५९	१.६४	५०९	१.४३	७५०	१.८३
३३	११३९	१.४८	४३१	१.२१	७०८	१.७३
३४	११४१	१.४९	४९५	१.३९	६४६	१.५७
३५	१४३०	१.८६	५६७	१.५९	८६३	२.१०
३६	१२००	१.५६	४६६	१.३१	७३४	१.७९
३७	९७७	१.२७	४२६	१.१९	५५१	१.३४
३८	१२८७	१.६८	५२९	१.४८	७५८	१.८५
३९	१०१९	१.३३	३९९	१.१२	६२०	१.५१
४०	१५४६	२.०२	६६६	१.८७	८८०	२.१४
४१	८४६	१.१०	३७५	१.०५	४७१	१.१५
४२	११५०	१.५०	५१३	१.४४	६३७	१.५५
४३	९३३	१.२२	४३१	१.२१	५०२	१.२२
४४	८१४	१.०६	३५४	०.९९	४६०	१.१२
४५	१०१४	१.३२	४७९	१.३४	५३५	१.३०
४६	८५४	१.११	४१२	१.१५	४४२	१.०८
४७	६१७	०.८०	२९५	०.८३	३२२	०.७८
४८	८३८	१.०९	३७०	१.०४	४६८	१.१४
४९	६६४	०.८७	३१८	०.८९	३४६	०.८४
५०	११६५	१.५२	५१२	१.४४	६५३	१.५९
५१	६९०	०.९०	३३६	०.९४	३५४	०.८६
५२	७८५	१.०२	३६६	१.०३	४१९	१.०२
५३	६९९	०.९१	३२२	०.९०	३७७	०.९२
५४	६९६	०.९१	३४६	०.९७	३५०	०.८५
५५	७६५	१.००	३८३	१.०७	३८२	०.९३
५६	५७२	०.७५	२६४	०.७४	३०८	०.७५
५७	५०३	०.६६	२४०	०.६७	२६३	०.६४

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
५८	६५३	०.८५	२९१	०.८२	३६२	०.८८
५९	५०२	०.६५	२३६	०.६६	२६६	०.६५
६०	८२७	१.०८	३८२	१.०७	४४५	१.०८
६१	४१९	०.५५	२०८	०.५८	२११	०.५१
६२	५७४	०.७५	२६०	०.७३	३१४	०.७७
६३	४२१	०.५५	१९१	०.५४	२३०	०.५६
६४	४१९	०.५५	१८५	०.५२	२३४	०.५७
६५	६३६	०.८३	३१२	०.८७	३२४	०.७९
६६	४०५	०.५३	१८५	०.५२	२२०	०.५४
६७	३७०	०.४८	१७६	०.४९	१९४	०.४७
६८	४४१	०.५७	२१५	०.६०	२२६	०.५५
६९	३६९	०.४८	१७५	०.४९	१९४	०.४७
७०	५२१	०.६८	२४९	०.७०	२७२	०.६६
७१	२८३	०.३७	१४०	०.३९	१४३	०.३५
७२	३३२	०.४३	१७६	०.४९	१५६	०.३८
७३	२५७	०.३४	११९	०.३३	१३८	०.३४
७४	२८३	०.३७	१४३	०.४०	१४०	०.३४
७५	२९९	०.३९	१४३	०.४०	१५६	०.३८
७६	१७९	०.२३	९०	०.२५	८९	०.२२
७७	२१५	०.२८	१२२	०.३४	९३	०.२३
७८	१६०	०.२१	७२	०.२०	८८	०.२१
७९	८५	०.११	४३	०.१२	४२	०.१०
८०	१६८	०.२२	७४	०.२१	९४	०.२३
८१	७८	०.१०	४४	०.१२	३४	०.०८
८२	९८	०.१३	४८	०.१३	५०	०.१२
८३	७१	०.०९	३१	०.०९	४०	०.१०
८४	७८	०.१०	३९	०.११	३९	०.१०
८५	६१	०.०८	३७	०.१०	२४	०.०६
८६	४६	०.०६	२१	०.०६	२५	०.०६
८७	२९	०.०४	१४	०.०४	१५	०.०४
८८	४२	०.०५	१९	०.०५	२३	०.०६
८९	३०	०.०४	१४	०.०४	१६	०.०४

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
१०	२५	०.०३	१२	०.०३	१३	०.०३
११	१०	०.०१	७	०.०२	३	०.०१
१२	१८	०.०२	५	०.०१	१३	०.०३
१३	१०	०.०१	२	०.०१	८	०.०२
१४	१३	०.०२	९	०.०३	४	०.०१
१५	९	०.०१	४	०.०१	५	०.०१
१६	८	०.०१	७	०.०२	१	०.००
१७	२	०.००	१	०.००	१	०.००
१८	८	०.०१	५	०.०१	३	०.०१
१९	५	०.०१	१	०.००	४	०.०१
१००	७	०.०१	३	०.०१	४	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.५ पाँच वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्याको संरचना

नगरपालिकामा जनसंख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसंख्याको सबैभन्दा बढी प्रतिशत (९.५६%) रहेको छ। जनसंख्या २० देखि २४ वर्षको ९.३८% रहेको छ। पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसंख्याको सबैभन्दा धेरै १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहको १०.३२% र महिलाको हकमा कुल महिला जनसंख्याको सबैभन्दा धेरै २० देखि २४ वर्षको ९.८२% रहेको छ। उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसंख्याको प्रतिशत पनि क्रमशः कम हुदै गएको छ। नगरपालिका तथा वडागत रूपमा उमेर समूहअनुसारको जनसंख्या तलको तालिका २९ मा विस्तृत रूपमा दिइएको छ। उमेर समूहअनुसार वडागत रूपमा जनसंख्या अनुसूची ३.४ मा दिइएको छ।

तालिका ३.४: नगरपालिकामा ५ वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्या

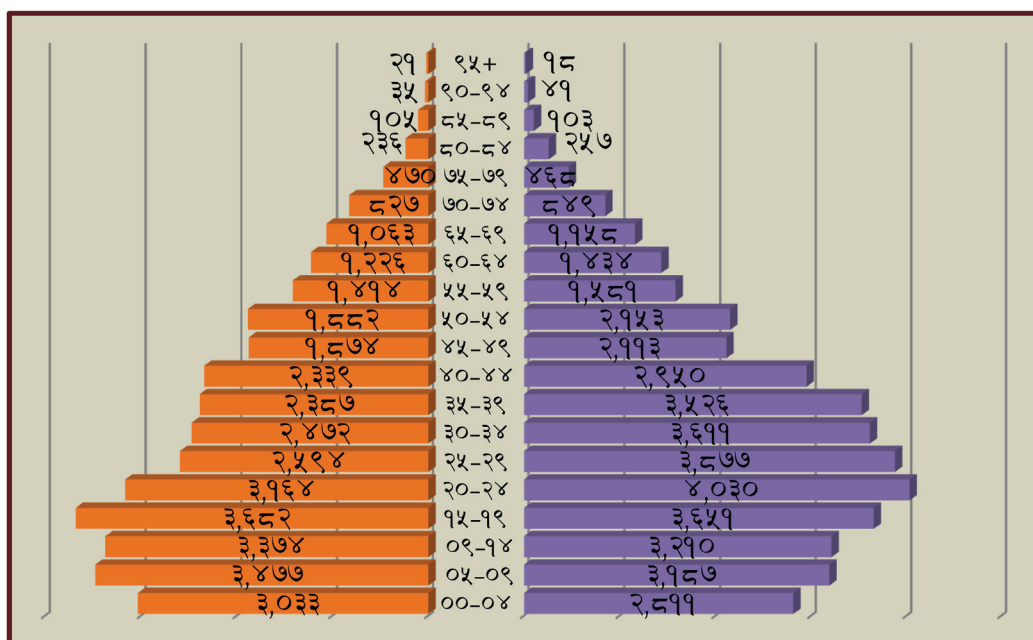
उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	
जम्मा	७६,७०३	१००	३५,६७५	१००	४१,०२८	१००	८६.९५
००-०४ वर्ष	५,८४४	७.६२	३,०३३	८.५०	२,८११	६.८५	१०७.९०
०५-०९ वर्ष	६,६६४	८.६९	३,४७७	९.७५	३,१८७	७.७७	१०९.१०
१०-१४ वर्ष	६,५८४	८.५८	३,३७४	९.४६	३,२१०	७.८२	१०५.११
१५-१९ वर्ष	७,३३३	९.५६	३,६८२	१०.३२	३,६५१	८.९०	१००.८५
२०-२४ वर्ष	७,१९४	९.३८	३,१६४	८.८७	४,०३०	९.८२	७८.५१
२५-२९ वर्ष	६,४७१	८.४४	२,५९४	७.२७	३,८७७	९.४५	६६.९१
३०-३४ वर्ष	६,०८३	७.९३	२,४७२	६.९३	३,६११	८.८०	६८.४६
३५-३९ वर्ष	५,९१३	७.७१	२,३८७	६.६९	३,५२६	८.५९	६७.७०

४०-४४ वर्ष	५,२८९	६.९०	२,३३९	६.५६	२,९५०	७.१९	७९.२९
४५-४९ वर्ष	३,९८७	५.२०	१,८७४	५.२५	२,११३	५.१५	८८.६९
५०-५४ वर्ष	४,०३५	५.२६	१,८८२	५.२८	२,१५३	५.२५	८७.४१
५५-५९ वर्ष	२,९९५	३.९०	१,४१४	३.९६	१,५८१	३.८५	८९.४४
६०-६४ वर्ष	२,६६०	३.४७	१,२२६	३.४४	१,४३४	३.५०	८५.५०
६५-६९ वर्ष	२,२२१	२.९०	१,०६३	२.९८	१,१५८	२.८२	९१.८०
७०-७४ वर्ष	१,६७६	२.१९	८२७	२.३२	८४९	२.०७	९७.४१
७५-७९ वर्ष	९३८	१.२२	४७०	१.३२	४६८	१.१४	१००.४३
८०-८४ वर्ष	४९३	०.६४	२३६	०.६६	२५७	०.६३	९१.८३
८५-८९ वर्ष	२०८	०.२७	१०५	०.२९	१०३	०.२५	१०१.९४
९०-९४ वर्ष	७६	०.१०	३५	०.१०	४१	०.१०	८५.३७
९५+ वर्ष	३९	०.०५	२१	०.०६	१८	०.०४	११६.६७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तल दिइएको जनसंख्या पिरामिड अनुसार ० देखि १९ वर्ष सम्म पुरुषको जनसंख्या क्रमश बढ्दै गएको देखिन्छ भने त्यसपछि क्रमश घट्दै गएको छ। महिला जनसंख्यालाई नियल्दा ० देखि २४ वर्ष सम्म क्रमश बढ्दै गएको पाइन्छ भने त्यसपछि क्रमश घट्दै गएको छ। ० देखि १९ वर्ष सम्म पुरुषको जनसंख्या महिलाको जनसंख्या भन्दा बढि छ भने त्यसपछि पुरुषको जनसंख्या महिलाको जनसंख्या भन्दा कम छ। यसको अर्थ जन्मँदा पुरुषहरु बढि जन्मने र उमेर बढ्दै जाँदा अनुपस्थित जनसंख्या (विदेश/स्वदेश) मा पुरुषको संख्या बढि भएको कारणले २० वर्ष भन्दा माथि महिलाहरुको अक्सर बसोबास बढी रहेको देखिन्छ।

रेखाचित्र ३.४: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.६ बृहत उमेर समूह अनुसार र विशेष उमेर अनुसारको जनसंख्या

यस नगरपालिकामा बृहत उमेर समूह अनुसार कुल जनसंख्या ७६,७०३ मध्ये ० देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा सबैभन्दा धेरै ३४.४५% जनसंख्या रहेको छ। यसरी नै २० देखि ३९ वर्ष उमेर समूहमा ३३.४६% रहेको छ। पुरुष जनसंख्या मध्ये सबै भन्दा धेरै ० देखि १९ वर्ष समूहमा ३८.०३% रहेको छ। यसरी नै महिला जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा धेरै २० देखि ३९ वर्ष समूहमा ३६.६७% रहेको छ।

जनसंख्याको अन्य संरचना हेर्दा १५ वर्षमुनिका आश्रित जनसंख्या कुल जनसंख्याको २४.८९% र ६० वर्ष भन्दा माथिका आश्रित जनसंख्या १०.८३% रहेको छ। नागरिकता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न योग्य उमेर समूह (१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि) का जनसंख्या कुल जनसंख्याको ७३.२५% छन्। सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न सम्भाव्य ६८ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या ५.५३% रहेका छन्। प्रजनन योग्य उमेर अर्थात् १५ देखि ४९ वर्षका कुल महिला मध्ये ५५.११% रहेका छन्। विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या तलको तालिका ३.५ र ३.६ मा दिइएको छ।

तालिका ३.५: विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या

बृहत उमेर समूह	जनसंख्या	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
०-१९	२६,४२५	३४.४५	१३,५६६	३८.०३	१२,८५९	३१.३४
२०-३९	२५,६६१	३३.४६	१०,६१७	२९.७६	१५,०४४	३६.६७
४०-५९	१६,३०६	२१.२६	७,५०९	२१.०५	८,७९७	२१.४४
६०-७९	७,४९५	९.७७	३,५८६	१०.०५	३,९०९	९.५३
८०+	८१६	१०.६	३९७	१.११	४१९	१.०२
जम्मा	७६,७०३	१००	३५,६७५	१००	४१,०२८	१००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका ३.६: विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या

उमेर समूह	बर्दघाट नगरपालिका		नवलपरासी (ब.सु.प.)	
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
१ वर्ष भन्दा कम	९६५	१.२६	५३०४	१.३७
५ वर्ष भन्दा कम	५८४४	७.६२	३११३३	८.०५
०-१४	१९०९२	२४.८९	१०१६६५	२६.२८
१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि	५६१८३	७३.२५	२७७६५१	७१.७७
०-१८ वर्ष	२५०२२	३२.६२	१३३८९७	३४.६१
१५-५९ वर्ष	४९३००	६४.२७	२४६५०९	६३.७२
६० वर्ष वा सो भन्दा माथि	८३११	१०.८४	३८६९४	१०.००
१५-४९ वर्षका महिला (कुल महिला मध्ये)	४२२७०	५५.११	२१३९१०	५५.२९
६८ वर्ष वा सो भन्दा माथि	४२४०	५.५३	१९५५४	५.०५
१६-२४ वर्ष	१३०९९	१७.०८	६९९८८	१८.०९
१६-४० वर्ष	३३११२	४३.१७	१७२६०४	४४.६२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.७ उमेर अनुसार परिवारमूलीको संख्या

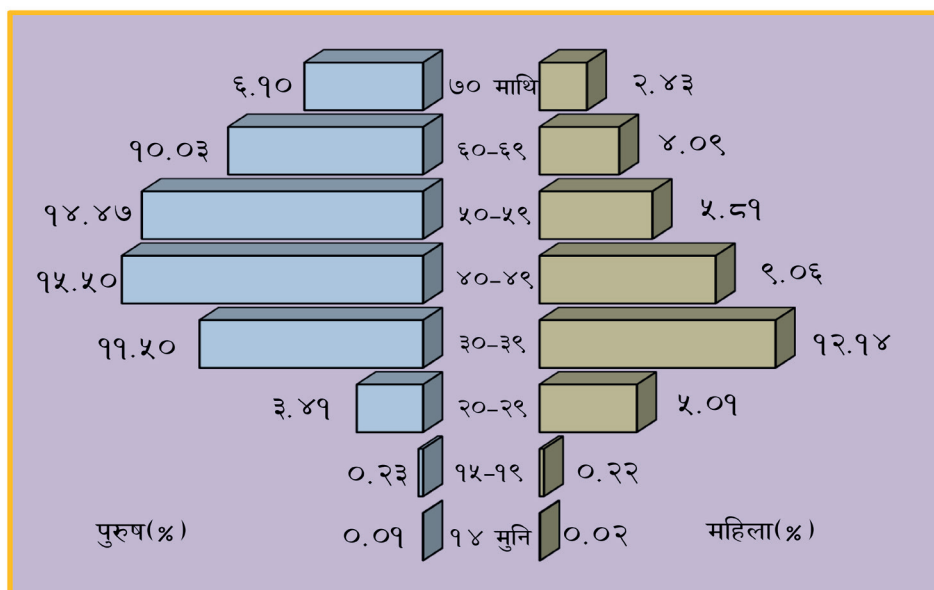
जनगणनाको नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा ३८.७७% परिवारमा महिलाहरु परिवारमूली रहेका छन् भने ६१.२३% परिवारमा पुरुषहरु परिवारमूली रहेका पाइएको छ । नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी परिवारका परिवारमूलीहरु ४० देखि ४९ वर्ष उमेरभित्रका रहेको देखिन्छ । परिवारमूली ४० देखि ४९ वर्ष उमेर समूहमा २४.५६% रहेको छ । नतिजाले ५ परिवारमा चौध वर्ष मुनिका बालबालिकासमेत परिवारमूली रहेको देखिन्छ । परिवारमा ७० वर्ष भन्दा बढी उमेरमा व्यक्तिहरु ८.५३% परिवारमूली रहेका देखिन्छ । सबैभन्दा धेरै महिला परिवारमूलीहरु ३० देखि ३९ वर्ष समूहका रहेका देखिन्छ । उमेर समूह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत तलको तालिका ३.७ मा दिइएको छ ।

तालिका ३.७: उमेर समूह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत

उमेर समूह	जम्मा परिवार		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१४ वर्ष मुनि	५	०.०३	१	०.०१	४	०.०६
१५-१९	८२	०.४४	४२	०.३७	४०	०.५६
२०-२९	१५५६	८.४१	६३०	५.५६	९२६	१२.९१
३०-३९	४३७३	२३.६४	२१२७	१८.७८	२२४६	३१.३१
४०-४९	४५४३	२४.५६	२८६७	२५.३१	१६७६	२३.३७
५०-५९	३७५१	२०.२७	२६७७	२३.६३	१०७४	१४.९७
६०-६९	२६१२	१४.१२	१८५५	१६.३८	७५७	१०.५५
७० वर्ष माथि	१५७९	८.५३	११२९	९.९७	४५०	६.२७
जम्मा	१८,५०१	१००	११,३२८	१००	७,१७३	१००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.५: कुल परिवार संख्याको आधारमा लिङ्ग अनुसार परिवारमूली (प्रतिशतमा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.८ नगरपालिकामा जातजातिको अवस्था

नगरपालिकामा राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार जातजातिको अवस्था हेर्दा प्रमुख १० वटा जातिले ८६% भन्दा बढी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ जसमा पहाडी ब्राह्मण २२.८५%, थारु १८.४३%, मगर, क्षेत्री, विश्वकर्मा, गुरुङ्ग, परिवार, नेवा: (नेवार), मुसलमान र चमार रहेका छन्। यसैगरी कम जनसंख्या हुने ५ जातिहरूमा किसान (१० जना), कुम्हार (१० जना), बरई (१२ जना), कानु (१४ जना) र थकाली (१५ जना) छन्। जातजातिको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.८ मा दिइएको छ।

तालिका ३.८: नगरपालिकामा जातजाति अनुसारको जनसंख्या

जातजातिको नाम	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७६७०३	१००	३५६७५	१००	४१०२८	१००
पहाडी-ब्राह्मण	१७५२८	२२.८५	८१४३	२२.८३	९३८५	२२.८७
थारु	१४१३६	१८.४३	६७४५	१८.९१	७३९१	१८.०१
मगर	१२१७१	१५.८७	५६५२	१५.८४	६५१९	१५.८९
क्षेत्री	७१०५	९.२६	३२४४	९.०९	३८६१	९.४१
विश्वकर्मा	६४००	८.३४	२७९४	७.८३	३६०६	८.७९
गुरुङ्ग	२९७९	३.८८	१३६०	३.८१	१६१९	३.९५
परियार	१९८१	२.५८	८८४	२.४८	१०९७	२.६७
(नेवा:)नेवार	१५२६	१.९९	७०२	१.९७	८२४	२.०१
मुसलमान	१४९३	१.९५	७०३	१.९७	७९०	१.९३
चमार	११८६	१.५५	५९१	१.६६	५९५	१.४५
मुसहर	११००	१.४३	५२४	१.४७	५७६	१.४०
मिजार	१०६०	१.३८	४९७	१.३९	५६३	१.३७
ठकुरी	१०२४	१.३४	४६१	१.२९	५६३	१.३७
ब्राह्मण-तराइ	८४८	१.११	४१२	१.१५	४३६	१.०६
कुमाल	८४३	१.१०	३९४	१.१०	४४९	१.०९
तामाङ्ग	८३६	१.०९	४०८	१.१४	४२८	१.०४
यादव	४५९	०.६०	२२५	०.६३	२३४	०.५७
सन्यासी	३७८	०.४९	१६४	०.४६	२१४	०.५२
सोनार	२९९	०.३९	१३३	०.३७	१६६	०.४०
केवट	२९१	०.३८	१४८	०.४१	१४३	०.३५
कहर	२७८	०.३६	१२९	०.३६	१४९	०.३६
विदेशी	२६९	०.३५	१७३	०.४८	९६	०.२३
दुसाध	२२८	०.३०	१०१	०.२८	१२७	०.३१
सुनुवार	२२७	०.३०	९९	०.२८	१२८	०.३१
तेली	२००	०.२६	१०४	०.२९	९६	०.२३
हजाम	१३७	०.१८	७३	०.२०	६४	०.१६

विन	१३०	०.१७	५५	०.१५	७५	०.१८
कलवार	११७	०.१५	६१	०.१७	५६	०.१४
लोहार	१०८	०.१४	४५	०.१३	६३	०.१५
दराइ	९७	०.१३	४६	०.१३	५१	०.१२
राजभर	९२	०.१२	४२	०.१२	५०	०.१२
अन्य	८१	०.११	४१	०.११	४०	०.१०
कुर्मी	८०	०.१०	४३	०.१२	३७	०.०९
राजपुत	७७	०.१०	३४	०.१०	४३	०.१०
घर्ती	७६	०.१०	४१	०.११	३५	०.०९
कथबनिया	७५	०.१०	३९	०.११	३६	०.०९
राई	६९	०.०९	२९	०.०८	४०	०.१०
कुनियाँ	६२	०.०८	३०	०.०८	३२	०.०८
धन्कार/धरीकार	५६	०.०७	२४	०.०७	३२	०.०८
मल्लाह	५१	०.०७	२४	०.०७	२७	०.०७
खवास	४९	०.०६	२३	०.०६	२६	०.०६
पथरकट/कुशवाडिया	४८	०.०६	२४	०.०७	२४	०.०६
बादी	४६	०.०६	२४	०.०७	२२	०.०५
कोइरी/कुसवाहा	४३	०.०६	२४	०.०७	१९	०.०५
कलुवाइ	३७	०.०५	१८	०.०५	१९	०.०५
छन्त्याल	३७	०.०५	१९	०.०५	१८	०.०४
राजवंशी	२९	०.०४	१२	०.०३	१७	०.०४
चेपाङ्ग/प्रजा	२९	०.०४	११	०.०३	१८	०.०४
धोबी	२८	०.०४	१५	०.०४	१३	०.०३
डोम	२७	०.०४	१३	०.०४	१४	०.०३
घले	२५	०.०३	१३	०.०४	१२	०.०३
माभी	२४	०.०३	८	०.०२	१६	०.०४
बनियाँ	२४	०.०३	१२	०.०३	१२	०.०३
लिम्बु	२२	०.०३	७	०.०२	१५	०.०४
माली	२१	०.०३	७	०.०२	१४	०.०३
थकाली	१५	०.०२	६	०.०२	९	०.०२
कानु	१४	०.०२	७	०.०२	७	०.०२
बरई	१२	०.०२	७	०.०२	५	०.०१
कुम्हार	१०	०.०१	५	०.०१	५	०.०१
किसान	१०	०.०१	३	०.०१	७	०.०२

स्रोत:- राष्ट्रीय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.६: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० जातजातिको विवरण (प्रतिशतमा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.५ मातृभाषाको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ सालको नतिजा अनुसार नगरपालिकामा प्रमुख ५ मातृभाषाले ९७% भन्दा बढी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ जसमा नेपाली भाषा (६०.५५%), थारु भाषा (१८.३१%), मगर ढुट (९.४%), भोजपुरी (६.९९%) र गुरुङ भाषा (२.३५%) रहेका छन्। यसैगरी कम जनसंख्याले बोल्ने ५ मातृभाषामा राई (१० जना), लिम्बु (१० जना), छन्त्याल (१२ जना), चेपाङ (१२ जना) र मगर खाम (१४ जना) रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या तलको तालिमा ३.९ मा दिइएको छ।

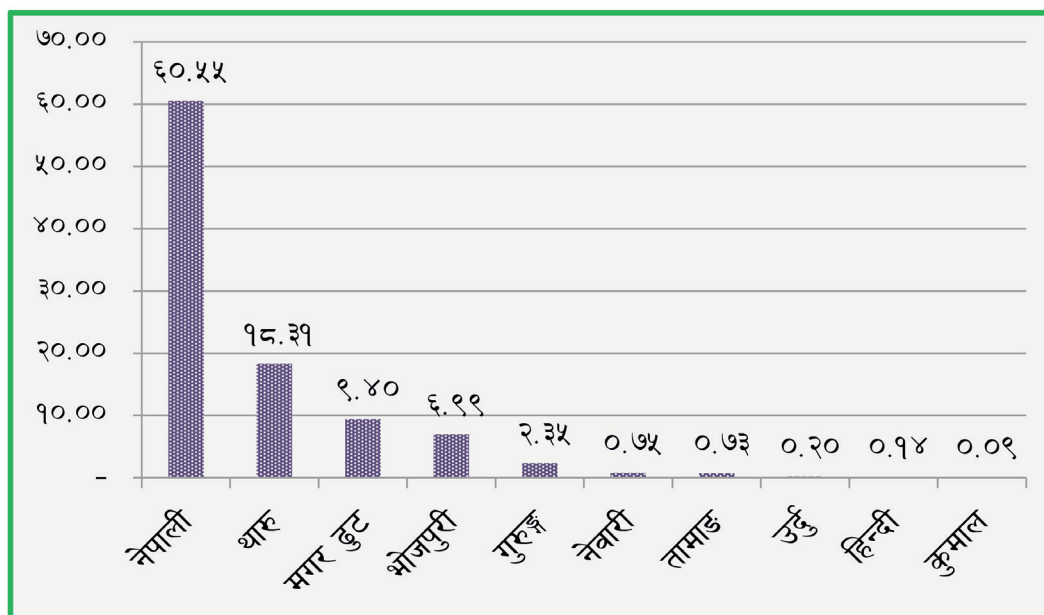
तालिका ३.९: नगरपालिकामा मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या

मातृभाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७६,७०३	१००	३५,६७५	१००	४१,०२८	१००
नेपाली	४६,४४३	६०.५५	२१,२८९	५९.६७	२५,१५४	६१.३१
थारु	१४,०४४	१८.३१	६,६७२	१८.७०	७,३७२	१७.९७
मगर ढुट	७,२१०	९.४०	३,३३६	९.३५	३,८७४	९.४४
भोजपुरी	५,३६५	६.९९	२,६३४	७.३८	२,७३१	६.६६
गुरुङ	१,८०२	२.३५	८३८	२.३५	९६४	२.३५
नेवारी	५७९	०.७५	२६९	०.७५	३१०	०.७६
तामाङ	५६०	०.७३	२७६	०.७७	२८४	०.६९

उर्दु	१५५	०.२०	७६	०.२१	७९	०.१९
हिन्दी	१०७	०.१४	६७	०.१९	४०	०.१०
कुमाल	७०	०.०९	३५	०.१०	३५	०.०९
अन्य	६२	०.०८	४०	०.११	२२	०.०५
अवधी	४७	०.०६	२२	०.०६	२५	०.०६
मैथिली	४४	०.०६	२१	०.०६	२३	०.०६
संस्कृत	३७	०.०५	२०	०.०६	१७	०.०४
मुसलमान	३२	०.०४	९	०.०३	२३	०.०६
राजवंशी	२५	०.०३	१०	०.०३	१५	०.०४
दर्ई	२४	०.०३	१३	०.०४	११	०.०३
खस	२४	०.०३	१४	०.०४	१०	०.०२
घले	१५	०.०२	७	०.०२	८	०.०२
मगर खाम	१४	०.०२	७	०.०२	७	०.०२
चेपाङ्ग	१२	०.०२	३	०.०१	९	०.०२
छुन्त्याल	१२	०.०२	७	०.०२	५	०.०१
लिम्बु	१०	०.०१	५	०.०१	५	०.०१
राइ	१०	०.०१	५	०.०१	५	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.७: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० मातृभाषा अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१० दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा सबैभन्दा धेरै व्यक्तिहरूले दोस्रो भाषाको रूपमा प्रयोग गर्ने पाँचवटा भाषाहरूमा नेपाली (३६.०२%), भोजपुरी भाषा (१.९६%), थारु (१.०७%), मगर हुट (०.९५%) र हिन्दी भाषा (०.९१%) रहेका छन्। कुनै पनि दोस्रो भाषा नभएकाहरू अर्थात मातृभाषा र दोस्रो भाषा एउटै भएका व्यक्तिहरू ५७.०४% छन्। अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१० मा दिइएको छ।

तालिका ३.१०: नगरपालिकामा बोलिने दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या

दोस्रोभाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७६,७०३	१००	३५,६७५	१००	४१,०२८	१००
दोस्रो भाषा नभएको	४३,७५०	५७.०४	१९,७५३	५५.३७	२३,९९७	५८.४९
नेपाली	२७,६२९	३६.०२	१३,२२२	३७.०६	१४,४०७	३५.१२
भोजपुरी	१,५०२	१.९६	७५५	२.१२	७४७	१.८२
थारु	८२३	१.०७	४२१	१.१८	४०२	०.९८
मगर हुट	७३१	०.९५	३४३	०.९६	३८८	०.९५
हिन्दी	७०१	०.९१	३९३	१.१०	३०८	०.७५
अंग्रेजी	५४१	०.७१	३०३	०.८५	२३८	०.५८
गुरुङ्ग	३७४	०.४९	१७७	०.५०	१९७	०.४८
तामाङ	१३३	०.१७	६१	०.१७	७२	०.१८
मुसलमान	८८	०.११	४०	०.११	४८	०.१२
अन्य	७८	०.१०	४१	०.११	३७	०.०९
नेवारी	७७	०.१०	३३	०.०९	४४	०.११
कुमाल	६८	०.०९	३३	०.०९	३५	०.०९
मैथिली	६०	०.०८	२८	०.०८	३२	०.०८
उर्दु	५१	०.०७	२५	०.०७	२६	०.०६
संस्कृत	२९	०.०४	१६	०.०४	१३	०.०३
अवधी	२८	०.०४	१५	०.०४	१३	०.०३
बैतडेली	१८	०.०२	९	०.०३	९	०.०२
साम्पाङ	१२	०.०२	२	०.०१	१०	०.०२
लिम्बु	१०	०.०१	५	०.०१	५	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.११ पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार प्रत्येक व्यक्तिहरूका पुर्खाहरू (जिजु बा/आमा, बाजे/बोजु आदि) ले प्रयोग गर्ने/ बोल्ने भाषाहरूलाई पुर्खाको भाषाको रूपमा परिभाषित गरिएको थियो। स्मरणीय छ कि राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा

पुर्खाको भाषा सम्बन्धी प्रश्न सोधिएको थिएन । यस नगरपालिकामा पुर्खाको भाषा सबैभन्दा धेरै हुने ५ ओटा भाषामा नेपाली (५१.२१%), थारु (१९.०६%), मगर हुट (१३.३५%), भोजपुरी (७.१५%) र गुरुङ्ग भाषा (३.६४%) रहेको छन् । अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.११ मा दिइएको छ ।

तालिका ३.११: नगरपालिकामा बोलिने पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण

पुर्खाको भाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७६,७०३	१००	३५,६७५	१००	४१,०२८	१००
नेपाली	३९,२८३	५१.२१	१७,९३४	५०.२७	२१,३४९	५२.०४
थारु	१४,६२१	१९.०६	६,९७१	१९.५४	७,६५०	१८.६५
मगर हुट	१०,२४१	१३.३५	४,७६५	१३.३६	५,४७६	१३.३५
भोजपुरी	५,४८२	७.१५	२,६८९	७.५४	२,७९३	६.८१
गुरुङ	२,७९२	३.६४	१,२७४	३.५७	१,५१८	३.७०
नेवारी	१,२३१	१.६०	५५८	१.५६	६७३	१.६४
संस्कृत	७८४	१.०२	३९०	१.०९	३९४	०.९६
तामाङ	७७५	१.०१	३७८	१.०६	३९७	०.९७
उर्दु	२५३	०.३३	१२७	०.३६	१२६	०.३१
मुसलमान	२४३	०.३२	१०९	०.३१	१३४	०.३३
कुमार	२२८	०.३०	१०४	०.२९	१२४	०.३०
मैथिली	१२२	०.१६	५५	०.१५	६७	०.१६
अन्य	१०४	०.१४	५६	०.१६	४८	०.१२
खस	९२	०.१२	४८	०.१३	४४	०.११
अवधी	८९	०.१२	४०	०.११	४९	०.१२
हिन्दी	७६	०.१०	४८	०.१३	२८	०.०७
दरई	६७	०.०९	३२	०.०९	३५	०.०९
राई	४४	०.०६	२१	०.०६	२३	०.०६
राजवंशी	३९	०.०५	१७	०.०५	२२	०.०५
छुन्त्याल	३९	०.०५	२०	०.०६	१९	०.०५
चेपाङ्ग	२४	०.०३	१०	०.०३	१४	०.०३
लिम्बु	१८	०.०२	६	०.०२	१२	०.०३
मगर खम	१६	०.०२	८	०.०२	८	०.०२
माफ्ती	१५	०.०२	४	०.०१	११	०.०३
घले	१५	०.०२	७	०.०२	८	०.०२
थकाली	१०	०.०१	४	०.०१	६	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१२ धर्म सम्बन्धी विवरण

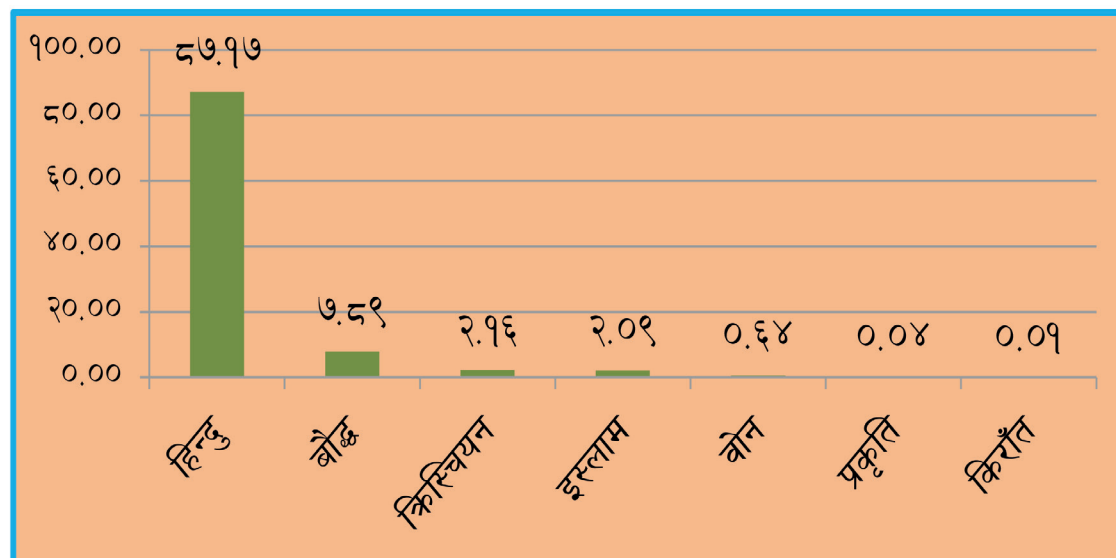
जनगणना २०७८ अनुसार नेपालमा जम्मा १० ओटा धर्म रहेका छन्। जसमध्ये यस नगरपालिकामा ७ ओटा धर्म अबलम्बनमा रहेका छन्। यस नगरपालिकाको धर्म विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढि हिन्दु (८७.१७%) त्यसपछि बौद्ध (७.८९%) रहेका छन्। तेस्रो स्थानमा क्रिस्चियन (२.१६%) रहेको छ। सबैभन्दा कम जनसंख्याले किराँत धर्म अबलम्बन गरेको पाइयो। विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१२ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१२: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको जनसंख्या

धर्म	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७६,७०३	१००	३५,६७५	१००	४१,०२८	१००
हिन्दु	६६,८६२	८७.१७	३१,०९६	८७.१६	३५,७६६	८७.१७
बौद्ध	६,०५४	७.८९	२,७९३	७.८३	३,२६१	७.९५
क्रिस्चियन	१,६५९	२.१६	७६४	२.१४	८९५	२.१८
इस्लाम	१,६०३	२.०९	७७४	२.१७	८२९	२.०२
वोन	४९०	०.६४	२२८	०.६४	२६२	०.६४
प्रकृति	२८	०.०४	१६	०.०४	१२	०.०३
किराँत	७	०.०१	४	०.०१	३	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.८: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१३ जनसंख्याको वैवाहिक स्थिति

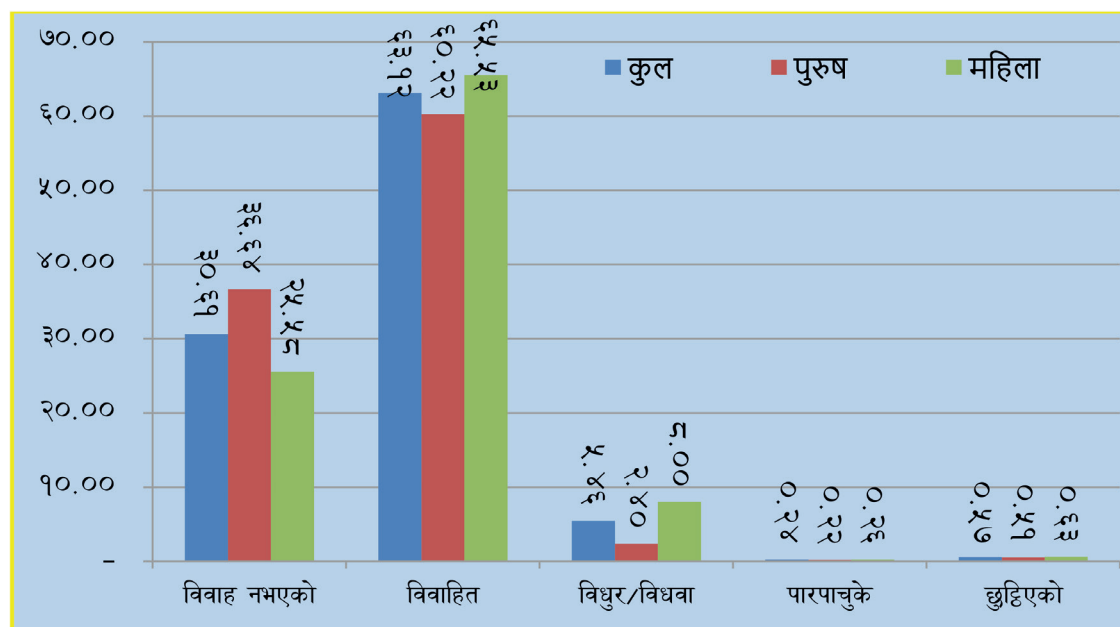
जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकाका हरेक परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा बढि उमेरका व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थिति विश्लेषण गर्दा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको कुल जनसंख्या ६४,१९५ जनामध्ये ३०.६१% अविवाहित रहेका छन्। जसमा पुरुष ३६.६४% र महिला २५.५८% अविवाहित रहेको पाइयो। त्यसैगरी १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको कुल जनसंख्या मध्ये ६३.१२% विवाहित देखिएको छ। विवाहित पुरुष र महिलाहरूको प्रतिशत क्रमशः ६०.२२ र ६५.५३ रहेको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१३ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१३: वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्या

वैवाहिक स्थिति	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१० वर्ष वा सो भन्दा माथि	६४,१९५	१००	२९,१६५	१००	३५,०३०	१००
विवाह नभएको	१९,६४९	३०.६१	१०,६८७	३६.६४	८,९६२	२५.५८
विवाहित	४०,५१७	६३.१२	१७,५६३	६०.२२	२२,९५४	६५.५३
विधुर/विधवा	३,५०३	५.४६	७०१	२.४०	२,८०२	८.००
पारपाचुके	१५७	०.२४	६५	०.२२	९२	०.२६
छुट्टिएको	३६९	०.५७	१४९	०.५१	२२०	०.६३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.९: वैवाहिक स्थिति अनुसारको अनुसंख्याको विवरण (प्रतिशतमा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१४ पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

दश वर्ष वा सोभन्दा बढि उमेरका व्यक्तिहरूको पहिलोपल्ट विवाह गर्दा पुरा भएको उमेरको आधारमा पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्दाको औषत उमेर गणना गरिन्छ। जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा रहेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका कुल जनसंख्या ४४,५४६ मध्ये अधिकतम व्यक्तिहरू (३१.०८%) को पहिलो विवाह १८ देखि २० वर्षको उमेरमा भएको देखिन्छ भने दोस्रोमा (२२.८९%) को पहिलो विवाह २१ देखि २४ वर्षको उमेरमा भएको देखिन्छ।

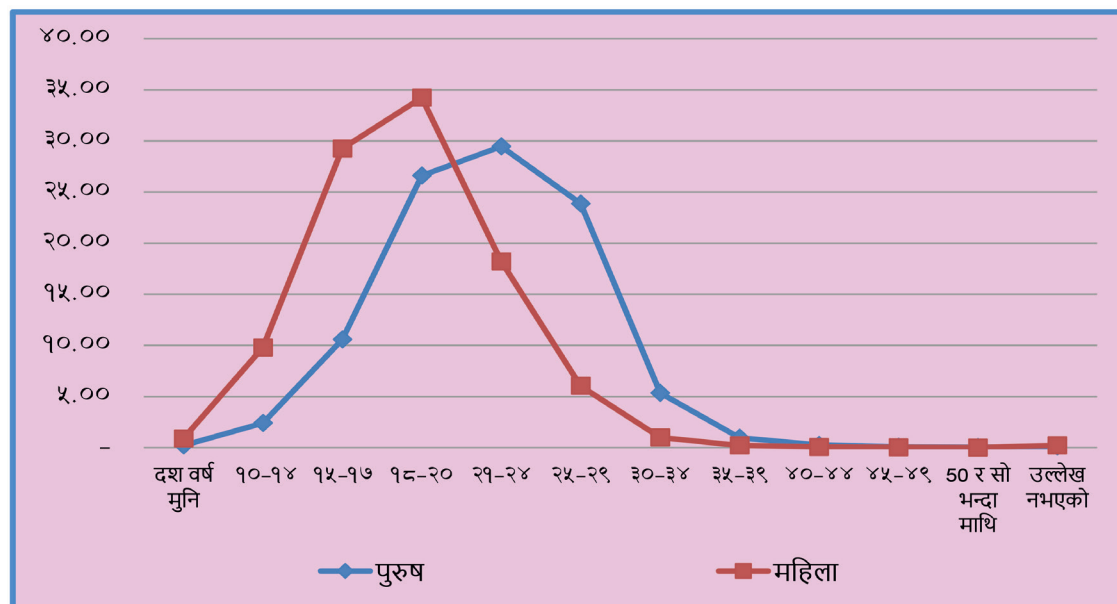
पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्ने उमेर समूह असमान रहेको देखिन्छ। यस नगरपालिकामा अधिकतम २९.४७% पुरुषहरू २१ देखि २४ वर्ष उमेरमा पहिलो विवाह गरेका छन् भने अधिकतम ३४.२५% महिलाहरू १८ देखि २० वर्ष उमेरमा पहिलो विवाह गरेका देखिन्छन्। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१४ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१४: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	४४,५४६	१००	१८,४७८	१००	२६,०६८	१००
दश वर्ष मुनि	२७५	०.६२	४१	०.२२	२३४	०.९०
१०-१४	२,९९८	६.७३	४४४	२.४०	२,५५४	९.८०
१५-१७	९,५८४	२१.५१	१,९५७	१०.५९	७,६२७	२९.२६
१८-२०	१३,८४४	३१.०८	४,९१७	२६.६१	८,९२७	३४.२५
२१-२४	१०,१९७	२२.८९	५,४४६	२९.४७	४,७५१	१८.२३
२५-२९	५,९८६	१३.४४	४,४१२	२३.८८	१,५७४	६.०४
३०-३४	१,२४७	२.८०	९८९	५.३५	२५८	०.९९
३५-३९	२३६	०.५३	१७९	०.९७	५७	०.२२
४०-४४	६३	०.१४	४७	०.२५	१६	०.०६
४५-४९	२६	०.०६	१६	०.०९	१०	०.०४
५० र सो भन्दा माथि	१२	०.०३	९	०.०५	३	०.०१
उल्लेख नभएको	७८	०.१८	२१	०.११	५७	०.२२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.१०: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर(%मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१५ अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

वि.सं. २०७८ सालको जनगणनाको नतिजाअनुसार यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्याको २.६० प्रतिशत जनसंख्यामा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता देखिएको छ। कुल पुरुष जनसंख्याको २.९५ प्रतिशत र कुल महिला जनसंख्याको २.२९ प्रतिशतमा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता देखिएको छ। अपाङ्गता भएका जनसंख्या १,९९२ मध्ये पुरुष १,०५१ (५२.७६%) र महिला ९४१ (४७.२४%) रहेका छन्। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमध्ये अधिकतम शारीरिक अपाङ्गता ३५.४४% रहेको छ। १८.२७% मा न्युनदृष्टियुक्त अपाङ्गता, ९.४४% बहुअपाङ्गता, ८.५८% बहिरोपन सम्बन्धी अपाङ्गता रहेको छ। कुल अपाङ्ग पुरुष मध्ये शारीरिक अपाङ्गता भएका पुरुष ३९.११% रहेका छन् भने कुल अपाङ्ग महिला मध्ये शारीरिक अपाङ्गता भएका महिला ३१.३५% रहेका छन्। अपाङ्गता सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१५ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१५: अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	७६,७०३	१००	३५,६७५	१००	४१,०२८	१००
अपाङ्गता नभएको	७४,६९६	९७.३८	३४,६१८	९७.०४	४०,०७८	९७.६८
उत्तर नलेखिएको	१५	०.०२	६	०.०२	९	०.०२
अपाङ्गता भएको	१,९९२	२.६०	१,०५१	२.९५	९४१	२.२९

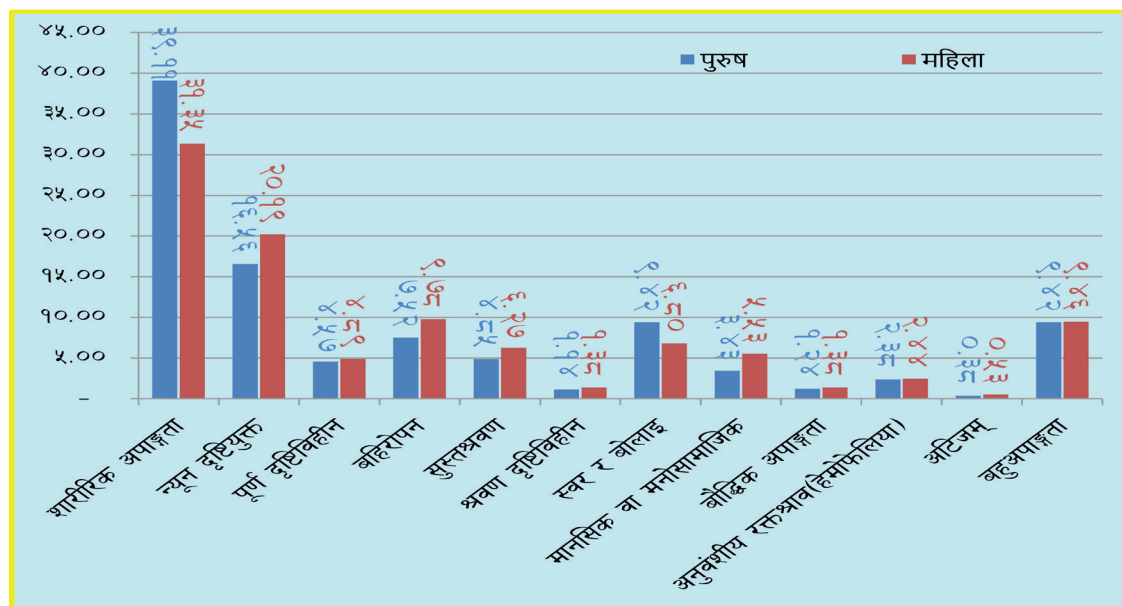
स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका ३.१६: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
शारीरिक अपाङ्गता	७०६	३५.४४	४११	३९.११	२९५	३१.३५
न्यून दृष्टियुक्त	३६४	१८.२७	१७४	१६.५६	१९०	२०.१९
पूर्ण दृष्टिविहीन	९४	४.७२	४८	४.५७	४६	४.८९
बहिरोपन	१७१	८.५८	७९	७.५२	९२	९.७८
सुस्तश्रवण	११०	५.५२	५१	४.८५	५९	६.२७
श्रवण दृष्टिविहीन	२५	१.२६	१२	१.१४	१३	१.३८
स्वर र बोलाइ	१६३	८.१८	९९	९.४२	६४	६.८०
मानसिक वा मनोसामाजिक	८८	४.४२	३६	३.४३	५२	५.५३
बौद्धिक अपाङ्गता	२६	१.३१	१३	१.२४	१३	१.३८
अनुवंशीय रक्तश्राव(हेमोफेलिया)	४८	२.४१	२५	२.३८	२३	२.४४
अटिजम्	९	०.४५	४	०.३८	५	०.५३
बहुअपाङ्गता	१८८	९.४४	९९	९.४२	८९	९.४६
जम्मा	१,९९२	१००	१,०५१	१००.००	९४१	१००.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.११: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या (प्रतिशतमा)

खण्ड-८

शैक्षिक तथ्याङ्क

४.१ शिक्षाको परिचय

“शिक्षा” शब्द “शिक्षा” धातुमा अ-प्रत्यय लागी बनेको संस्कृत शब्द हो । जसको अर्थ “सिकाउन” हुन्छ । कुनै विषयको ज्ञान दिनु वा व्यक्तिलाई कुनै सिप, गुण एवम् व्यवहार सिकाउनु नै शिक्षा हो । तसर्थ जीवनपर्यन्त चलिरहने सिकाइ प्रक्रिया नै शिक्षा हो, जसले मानिसको सर्वाङ्गीण विकासलाई सम्भव बनाउँछ र समाजमा योग्य एवम् सक्षम व्यक्तिको भूमिका निर्वाह गर्न सक्ने बनाउँछ । त्यसैले मानिसलाई पूर्ण बनाउने एउटा प्रक्रिया नै शिक्षा हो । शिक्षा मानवीय परिवर्तनको प्रमुख तत्त्व हो । तसर्थ व्यक्तिको बौद्धिक, शारीरिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, नैतिक र भौतिक आदि हरेक क्षेत्रको सर्वाङ्गीण विकास गराउनु नै शिक्षाको कार्य हो ।

बर्दघाट नगरपालिकामा स्थापना भएका विद्यालयहरू मानवबस्तीको आधारमा स्थापना गरी शिक्षा प्रदान गरेको पाइन्छ । नगरपालिकाको महत्वपूर्ण स्थल, व्यापारिक केन्द्रलाई ध्यानमा राखेर सार्वजनिक तथा निजी विद्यालय एवम् क्याम्पसको स्थापना भएको छ । तर यस्ता सार्वजनिक तथा निजी विद्यालय एवम् क्याम्पसहरू भने यातायातको सुविधा र मध्यम वर्गीय मानवबस्तीमा बढी भएको पाइन्छ । यस नगरपालिकाको मुख्य शैक्षिक केन्द्रको रूपमा रहेका ३ वटा क्याम्पसहरू रहेका छन् । जसमध्ये दिव्यज्योती बहुमुखी क्याम्पस वडा नं. २ मा रहेको छ जहाँ शिक्षा र व्यवस्थापन सङ्कायमा स्नातक र स्नातकोत्तर तहमा अध्यापन गराइन्छ । त्यस्तै वडा नं. ४ मा रहेको दाउन्नेदेवी क्याम्पसमा शिक्षा तथा व्यवस्थापन सङ्कायमा स्नातक तहको अध्यापन गराइन्छ भने निजी क्षेत्रमा सञ्चालित एकमात्र क्याम्पसको रूपमा वडा नं. ४ स्थित न्युलाइफ क्याम्पसमा व्यवस्थापन सङ्कायमा स्नातक तहसम्म अध्ययन अध्यापन गराइन्छ ।

४.२ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

तालिका ४.१: विद्यालयको प्रकार अनुसारको विवरण

क्र. स.	सञ्चालित कक्षा	संख्या		
		सार्वजनिक विद्यालय	निजी लगानीका विद्यालय	जम्मा
१	पूर्वप्राथमिक कक्षा	४५	२७	७२
२	आधारभुत कक्षा १	२	०	२
३	आधारभुत कक्षा १-३	०	१	१
४	आधारभुत कक्षा १-५	१६	३	१९
५	आधारभुत कक्षा १-६	१	०	१
६	आधारभुत कक्षा १-८	६	२	८
७	माध्यमिक कक्षा ९-१०	३	१२	१५
८	माध्यमिक कक्षा ११-१२	८	३	११
	जम्मा विद्यालय	३६	२१	५७
१	क्याम्पस	२	१	३
२	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	३	०	३
३	पुस्तकालय	१ जहदा सामुदायिक पुस्तकालय		

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.३ तहगत रूपमा विद्यार्थी विवरण

तालिका ४.२: तह अनुसार विद्यार्थी संख्याको विवरण

क्र. स.	तह	विद्यार्थी संख्या शैक्षिक सत्र २०७९			विद्यार्थी संख्या शैक्षिक सत्र २०८०		
		सार्वजनिक	निजी	जम्मा	सार्वजनिक	निजी	जम्मा
१	बालविकास कक्षा	१५९९	२६६५	४२६४	१४१०	२८४८	४२५८
२	आधारभुत कक्षा १-५	३३८१	३८१८	७१९९	३३४२	३८४९	७१९१
३	आधारभुत कक्षा ६-८	२३५८	१५६४	३९२२	२३३७	१७०९	४०४६
४	माध्यमिक कक्षा ९-१०	१७४०	८००	२५४०	१५३१	८५८	२३८९
५	माध्यमिक कक्षा ११-१२	१७२२	७४२	२४६४	१२३२	८७९	२१११
	कुल जम्मा	१०८००	९५८९	२०३८९	९८५२	१०१४३	१९९९५

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.४ कक्षागत विद्यार्थी संख्या

तालिका ४.३: कक्षा अनुसार विद्यार्थीको विवरण

क्र. स.	कक्षा	विद्यार्थी संख्या शैक्षिक सत्र २०८०			विद्यार्थी संख्या शैक्षिक सत्र २०८१		
		सार्वजनिक	निजी	जम्मा	सार्वजनिक	निजी	जम्मा
१	बालविकास	१४१०	२८४८	४२५८	१४२९	२६३०	४०५९
२	१	६५५	७३०	१३८५	६०३	१००७	१६१०
३	२	६२५	७३७	१३६२	५३९	७४७	१२८६
४	३	७०१	८५०	१५५१	६०५	७३८	१३४३
५	४	६४९	८०२	१४५१	६६६	८१५	१४८१
६	५	७१२	७३०	१४४२	६५४	७८६	१४४०
७	६	७१९	६५४	१३७३	६९१	६५४	१३४५
८	७	७७८	५४७	१३२५	६९६	६३१	१३२७
९	८	८४०	५०८	१३४८	७५६	५००	१२५६
१०	९	८१२	४६५	१२७७	७९४	४७९	१२७३
११	१०	७१९	३९३	१११२	६४७	४४४	१०९१
१२	११	५१७	४५१	९६९	१३१	४९	१८०
१३	१२	७१५	४२८	११४३	५५५	Update नभएको	
	कुल जम्मा	९८५२	१०१४३	१९९९५			

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.५ तहगत शिक्षक दरबन्दी विवरण

तालिका ४.४: तहगत रुपमा शिक्षक दरबन्दीको विवरण

क्र.स.	तह	दरबन्दी	राहत/अनुदान	शिक्षण सिकाइ अनुदान	जम्मा शिक्षक
१	बालविकास शिक्षक	४५	०	०	४५
२	प्राथमिक	१३२	३१	०	१६३
३	निम्नमाध्यमिक	२७	२१	६	५४
४	माध्यमिक (कक्षा ९-१०)	२८	१३	७	४८
५	माध्यमिक (कक्षा ११-१२)/साविक उमावि	१६	०	०	१६
६	प्राविधिक धारतर्फ शिक्षक	०	२	०	२
७	प्राविधिक धारतर्फ सहायक प्रशिक्षक	०	२	०	२
८	प्राविधिक तर्फ प्रशिक्षक	०	४	०	४
	जम्मा	२४९	७२	१३	३३४

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.६ कुल भर्नादर (GER)

तालिका ४.५: तहगत रुपमा कुल भर्नादर विवरण

क्र.स.	कक्षा	कुल भर्नादर २०८०			कुल भर्नादर २०८१		
		सङ्घ	लुम्बिनी	नगर पालिका	सङ्घ	लुम्बिनी	नगर पालिका
१	बालविकास	९४.९	९५.५०	१०९.५	९९.९	१०६.८	१३२.३
२	कक्षा १	९४.९	९५.५०	१०९.५	११५.९	११९.५	१०१.०
३	आधारभुत कक्षा १-५	१२९.५	१३३.३०	११०.९	१२४.८	१२८.४	१०७.०
४	आधारभुत कक्षा ६-८	११४.३	११४.८	११४.३	११६.१	११५.८	११४.०
५	आधारभुत कक्षा १-८	११९.३	१२१.८	१०८.७	१२१.६	१२३.९	१०९.४
६	माध्यमिक कक्षा ९-१०	९८.४	९७.९	९७.६	९८.७	९६.८	९०.३
७	माध्यमिक कक्षा ११-१२	६६.४	६९.०	६५.७	६७.७	६६	७२.८
८	माध्यमिक कक्षा ९-१२	८३.४	८३.९	७८.६	८३.२	८०.९	८१.२

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.७ खुद भर्नादर (NER)

तालिका ४.६: तहगत रुपमा खुद भर्नादर विवरण

क्र.स.	कक्षा	कुल भर्नादर २०८०			कुल भर्नादर २०८१		
		सङ्घ	लुम्बिनी	नगरपालिका	सङ्घ	लुम्बिनी	नगरपालिका
१	बालविकास	७०.६	७१.४	७९.०	७०.६	७२.६	९१.०
२	कक्षा १	७०.६	७१.४	७९.०	९५.७	९५.८	९६.४
३	आधारभुत कक्षा १-५	९७.१	९७.५	९८.१	९५.६	९५.५	९५.४
४	आधारभुत कक्षा ६-८	९४.३	९४.४	९५.८	९४.४	९४.३	९४.३
५	आधारभुत कक्षा १-८	९६.१	९६.४	९७.३	९५.२	९५.१	९५.०
६	माध्यमिक कक्षा ९-१०	७६.५	७५.६	७५.६	७६.५	७५.७	७५.६
७	माध्यमिक कक्षा ११-१२	३६.०	३६.४	३३.९	३७.१	३५.९	४०.८
८	माध्यमिक कक्षा ९-१२	५७.४	५६.६	५०.८	५६.८	५५.२	५७.४

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.८ माध्यमिक शिक्षा परीक्षा विवरण

तालिका ४.७: सार्वजनिक विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE) को ३ वर्षको संक्षिप्त नतिजा विवरण

क्र.सं.	जि.पि.ए.	वि.सं. २०७९	वि.सं. २०८०
१	४	०	०
२	३.६ to below ४.०	१३	१२
३	३.२ to below ३.६	३८	५१
४	२.८ to below ३.२	६१	१०३
५	२.४ to below २.८	१३०	४०
६	२.० to below २.४	१८२	१
७	१.६ to below २.०	२६२	०
८	below १.६	१२०	४९५
जम्मा विद्यार्थी संख्या		८०६	७०२

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

तालिका ४.८: निजी लगानीका विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE) को ३ वर्षको संक्षिप्त नतिजा विवरण

क्र.सं.	जि.पि.ए.	वि.सं. २०७९	वि.सं. २०८०
१	४	१	०
२	३.६ to below ४.०	२८	६०
३	३.२ to below ३.६	७८	१०६
४	२.८ to below ३.२	९७	८८
५	२.४ to below २.८	१२०	१४
६	२.० to below २.४	५५	०
७	१.६ to below २.०	१८	०
८	below १.६	२	११७
जम्मा विद्यार्थी संख्या		३९९	३८५

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

तालिका ४.९: सार्वजनिक विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा (कक्षा १२) को ३ वर्षको सङ्क्षिप्त नतिजा विवरण

क्र.सं.	जिपिए (GPA)	वि.सं. २०७९/८०	वि.सं. २०८०/८१
१	४	०	०
२	३.६ to below ४.०	४	१
३	३.२ to below ३.६	३५	६०
४	२.८ to below ३.२	८३	११५
५	२.४ to below २.८	९३	११७
६	२.० to below २.४	७	१७
७	१.६ to below २.०	०	०
८	NG	५९०	३४१
जम्मा विद्यार्थी संख्या		८१२	६५१

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

तालिका ४.१०: निजी लगानीका विद्यालयको माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा (कक्षा १२)

को ३ वर्षको सङ्क्षिप्त नतिजा विवरण

क्र.सं.	जि.पि.ए.	वि.सं. २०७९/८०	वि.सं. २०८०/८१
१	४	०	०
२	३.६ to below ४.०	३	१
३	३.२ to below ३.६	५२	८९
४	२.८ to below ३.२	८३	१२०

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

५	२.४ to below २.८	६५	४६
६	२.० to below २.४	०	०
७	१.६ to below २.०	०	०
८	NG	११७	१५४
जम्मा विद्यार्थी संख्या		३२०	४१०

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.५ नगरपालिकाका विद्यालयहरूको विवरण

तालिका ४.११ बर्दघाट नगरपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरूको नाम, ठेगाना, प्र.अ.को नाम तथा सम्पर्क नम्बर

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	सञ्चालित कक्षा सम्म	प्र.अ.को नाम	सम्पर्क नं.
१	सरस्वती माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	१२	सोमनाथ अधिकारी	९८४७०७०९४९
२	दाउन्नेदेवी माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-४	१२	नेत्रलाल न्यौपाने	९८५७०८०८३०
३	नवजीवन माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-४	१०	कमलप्रसाद अर्याल	९८५७०८०५८५
४	दिव्यज्योति माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-२	१२	रमेशकुमार कुँवर	९७४९७९००००
५	नित्यानन्द रत्नकुमारी मा. वि.	बर्दघाट-१२	१२	बिश्वराज भट्टराई	९८४७१३६१२६
६	गंगा माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	१२	भुपेन्द्रप्रसाद रिजाल	९८५७०८००९६
७	राजा महात्मा पूर्णभद्र मा.वि	बर्दघाट-९	१२	पुष्पराज अधिकारी	९८५७०८०८३१
८	शान्ति निकुञ्ज रेवती गौमाता गौतम माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-५	१२	विनोद खनाल	९८५७०३०२५५
९	वाल्मीकि माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१	१२	रामकुमारी अधिकारी पाध्या	९८४४७१६२२२
१०	ज्ञानज्योति माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-१०	१०	नरनाथ लामिछाने	९८४७३७६२४९
११	राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय	बर्दघाट-७	१०	शेषकान्त पौड्याल	९८५७०८४१०१
१२	सिद्धज्योति आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट-१६	८	गोविन्दप्रसाद चौधरी	९८४७०६५५५९
१३	जनता आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट-११	८	पूर्णकान्त गिरी	९८५७०८०७८३
१४	अखण्ड आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट-१३	८	दिपक पोखरेल	९८५७०८०२८१
१५	दुर्गा आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट-१३	८	अर्जुन पौडेल	९८५७०८०४२५
१६	जयन्ती आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट-१३	८	जितेन्द्रलाल जैसी	९८४७२५७५१४
१७	आनन्द आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट-१५	८	मंगल बहादुर गुरुङ	९८४७०८०९७६
१८	ज्ञानोदय प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-३	५	ताराबहादुर कुँवर	९८६७४२७३०१
१९	शिरोमणी प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-११	५	सरस्वती खनाल	९८४७१५३५८६
२०	भद्रकाली प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-२	५	रामप्रताप गुप्ता	९८४७०४२०३६

२१	आम्बास प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-२	५	बाबुराम पौडेल	९८४७०६५१६७
२२	जानकी प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-३	५	शेषकान्त सापकोटा	९८४७१९४७९२
२३	पशुपति प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	५	रामप्रसाद घिमिरे	९८४७०९७६४१
२४	जीतपुर प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट- ५	५	दीर्घप्रसाद घिमिरे	९८४४७४३८३०
२५	दाउन्नेदेवी प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	५	उर्मिला क्षेत्री	९८४७३४२३७९
२६	मंगलादेवी प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-२	५	हरिश्चन्द्र गुप्ता	९८१७५५१९४८
२७	भानु प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट- ८	५	मानसिंह परियार	९८४७२७३३८६
२८	पवित्र प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	५	अमृत प्रसाद चौधरी	९८४७१३५३११
२९	मौलादेवी प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-२	५	कृष्णप्रसाद अर्याल	९८४७२८७११२
३०	शुक्र प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-१४	५	राधिका पाण्डेय	९८६७७१७३०७
३१	धारापानी प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-२	५	रोजित सोमै	९८६४५६२९९०
३२	जनमुखी प्राथमिक विद्यालय	बर्दघाट-२	५	रत्ना सुवेदी अधिकारी	९८४७५५९५२५
३३	नवदिव्यज्योति आधारभूत विद्यालय	बर्दघाट-४	६	सरस्वती भट्टराई	९८४७१३७३४४
३४	मदरसा अरबिया मदरुल ओलुम	बर्दघाट-१३	३	अनवर अन्सारी	९८१९४३००२०
३५	मदरसा अरबिया अहलेसुन्नत नुरुल ओलुम	बर्दघाट-१२	१	निर्मला अधिकारी	९८४७४२२१८०
३६	मदरसा अरबिया अहलेसुन्नत कमरुल ओलुम	बर्दघाट-१३	१	मो.हरिस अन्सारी (अध्यक्ष)	९८४७२१६४४३

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

तालिका ४.१२: सामुदायिक सिकाइ केन्द्र विवरण

क्र. सं	सिकाइ केन्द्रको नाम	ठेगाना	अध्यक्षको नाम	परिचालकको नाम	सम्पर्क नं.
१	माकर सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	बर्दघाट-४	तारा पन्थ	तुलसा बस्याल	९८४७२५६२५३
२	पञ्चनगर सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	बर्दघाट-९	आत्माराम खनाल	पवित्रा किसान	९८०५४४२०४०
३	जहदा सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	बर्दघाट-१२	मधुर रायमाझी	मिना काफ्ले	९८४४७५९४६४

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

तालिका ४.१३: बर्दघाट नगरपालिका अन्तर्गतका संस्थागत विद्यालय, ठेगाना, प्र.अ को नाम र सम्पर्कनं

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	सञ्चालित कक्षा सम्म	प्र.अ.को नाम	सम्पर्क नं.
१	कुमुदिनी इङ्ग्लिस बोर्डिङ सेकेन्डरी स्कुल	बर्दघाट-४	१२	मिनकेसर शर्मा	९८५७०८०४१४
२	न्यू लाइफ सेकेन्डरी स्कुल	बर्दघाट-४	१२	सन्तोष अधिकारी	९८५७०८०१३०
३	एक्स आर्मी पब्लिक इङ्ग्लिस सेकेन्डरी स्कुल	बर्दघाट-४	१२	सन्तोष थापा	९८५७०८०७९६

४	ग्लोबल एकेडेमी	बर्दघाट-१०	१०	मणी शर्मा	९८५७०८०९४५
५	दाउन्ने इङ्ग्लिस बोर्डिङ सेकेन्डरी स्कूल	बर्दघाट-४	१०	सुवर्ण न्यौपाने	९८५७०८०२८३
६	माउण्ट एभरेष्ट इङ्ग्लिस बोर्डिङ स्कूल	बर्दघाट-२	१०	अनिल अधिकारी	९८५७०८०७६१
७	आइरिस एकेडेमी	बर्दघाट-२	१०	शेरबहादुर आचार्य	९८५७०२५५२७
८	ग्लोरियस एकेडेमी	बर्दघाट-४	१०	गोमा पञ्जनी	९८५७०८०४०७
९	मनकामना इङ्ग्लिस बोर्डिङ सेकेन्डरी स्कूल	बर्दघाट-४	१०	हरिप्रसाद पौडेल	९८५७०८०४७१
१०	विज्डम बोर्डिङ स्कूल	बर्दघाट-७	१०	दलबहादुर क्षेत्री	९८४७०४१८२७
११	होलिकेयर इङ्ग्लिस सेकेन्डरी स्कूल	बर्दघाट-५	१०	इन्द्रबहादुर गुरुङ	९८५७०८००९७
१२	होलिएञ्जल्स इङ्ग्लिस बोर्डिङ सेकेन्डरी स्कूल	बर्दघाट-१	१०	गुरुदत्त पौडेल	९८५७०८०३९५
१३	लुम्बिनी सामुदायिक इङ्ग्लिस स्कूल	बर्दघाट-१४	१०	उमादेवी श्रेष्ठ	९८१४४१४८३८
१४	ज्ञानकुञ्ज शिक्षा सदन	बर्दघाट-१३	१०	कविन्द्रराज अधिकारी	९८५७०८०४९७
१५	युनिभर्सल क्याम्ब्रिज इङ्ग्लिस बोर्डिङ स्कूल	बर्दघाट-१३	१०	गोपालसिंह आले	९८५७०३००८६
१६	बर्दघाट इन्लाइटन्ट इङ्ग्लिस स्कूल	बर्दघाट-२	८	इश्वरिप्रसाद कँडेल	९८४०४१७९८९
१७	ओसिस मोडल एकेडेमी	बर्दघाट-१६	८	देउमन भेडी मगर	९८५७०८१२९९
१८	न्यू भिजन इङ्ग्लिस बोर्डिङ स्कूल	बर्दघाट-१५	५	महेश लामिछाने	९८०७४५५३७१
१९	नवजागरण इङ्ग्लिस बोर्डिङ स्कूल	बर्दघाट-१३	५	रुद्र चौधरी	९८६७२१९९९४
२०	बुद्धमंगल इङ्ग्लिस स्कूल	बर्दघाट-१३	५	अमृता काफ्ले रायमाभी	९८४७०५५४७९
२१	स्टेप वाइ स्टेप एकेडेमी	बर्दघाट-४	३	गीता शाही	९८४१५२१६८१
२२	दिवा शिशु स्याहार केन्द्र	बर्दघाट-४	पूर्वप्राथमिक	अमृता खड्का	९८६१७६०५८७
२३	गुरुकुल मन्टेसरी	बर्दघाट-७	पूर्वप्राथमिक	सरिता केसी	९८१६६५९३७३
२४	ब्राइट स्टार्ट किड्स मन्टेसरी	बर्दघाट-१	पूर्वप्राथमिक	सिता पाण्डे	९८६९९३४८८८
२५	किड्स हेभन मन्टेसरी	बर्दघाट-४	पूर्वप्राथमिक	राधा पौडेल	९८६९५८५५००
२६	मर्दर्स प्राइड मन्टेसरी एण्ड चाइल्ड केयर	बर्दघाट-९	पूर्वप्राथमिक	आसा रेग्मी	९८४७५९५९३३
२७	लिटिल फिङ्गर्स मन्टेसरी	बर्दघाट-४	पूर्वप्राथमिक	सतिश पौडेल	९८४९२२४९२२

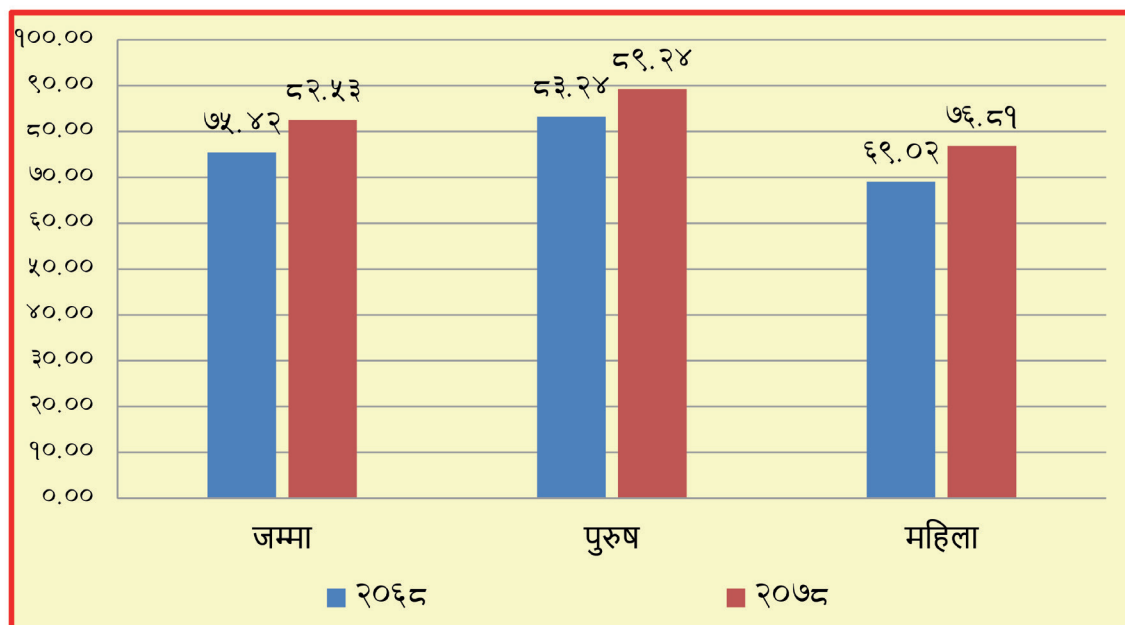
स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

४.१० साक्षरता दर (५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका)

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको शैक्षिक अवस्था सम्बन्धी विवरण संकलन गरिएको थियो। सोको नतिजा अनुसार यस बर्दघाट नगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने ५ वर्ष र सोभन्दा माथिल्लो उमेरका कुल ७०,८५९ जनसंख्यामा ५८,४८३ (८२.५३%) ले पढ्न र लेख्न दुवै जान्ने देखाएको छ। जनगणना अनुसार पढ्न र लेख्ने दुवै जानेको व्यक्तिलाई नै साक्षरमा गणना गरिएको छ। यस नतिजा अनुसार वि.स. २०७८ मा नगरपालिकाको समग्र साक्षरता दर ८२.५३% रहेको छ। जहाँ पुरुषको साक्षरतादर महिलाको साक्षरता दर भन्दा बढि रहेको छ। पुरुषको साक्षरता दर ८९.२४%

र महिलाको साक्षरता दर ७६.८१% छ। वडागत रुपमा हेर्ने हो भने वडा नम्बर ७ मा सबैभन्दा बढी साक्षरता दर ८९.४७% रहेको छ भने सबैभन्दा कम साक्षरता दर भएको वडा १५ हो जसमा साक्षरता दर ७६.३८% रहेको छ। वडागत विवरण तलको तालिका ४.१४ मा विस्तृत रुपमा दिइएको छ।

रेखाचित्र ४.१: नगरपालिकाको २०६८ र २०७८ को साक्षरता दर (प्रतिशतमा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका ४.१४: साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण

लिङ्ग ५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या		जनसंख्या			नखुलेको साक्षरता दर (प्रतिशतमा)	
		पढ्न र लेख्न दुवै जानेको	पढ्न मात्र जानेको	पढ्न र लेख्न दुवै नजानेको		
बर्दघाट नगरपालिका						
जम्मा	७०८५९	५८४८३	५३०	११८२१	२५	८२.५३
पुरुष	३२६४२	२९१३०	१७५	३३३०	७	८९.२४
महिला	३८२१७	२९३५३	३५५	८४९१	१८	७६.८१
वडा नं. १						
जम्मा	२५१७	२०७६	०	४४०	१	८२.४८
पुरुष	११३७	१००७	०	१३०	०	८८.५७
महिला	१३८०	१०६९	०	३१०	१	७७.४६

वडा नं. २						
जम्मा	६११९	५०८६	५३	९८०	०	८३.१२
पुरुष	२७८४	२४७०	१८	२९६	०	८८.७२
महिला	३३३५	२६१६	३५	६८४	०	७८.४४
वडा नं. ३						
जम्मा	११२३	८५९	१२	२५२	०	७६.४९
पुरुष	५३५	४५३	५	७७	०	८४.६७
महिला	५८८	४०६	७	१७५	०	६९.०५
वडा नं. ४						
जम्मा	१४८३५	१२९५३	८९	१७८०	१३	८७.३१
पुरुष	६८४१	६३५३	२७	४५८	३	९२.८७
महिला	७९९४	६६००	६२	१३२२	१०	८२.५६
वडा नं. ५						
जम्मा	३६५७	२९६४	१	६९२	०	८१.०५
पुरुष	१६७०	१४६९	०	२०१	०	८७.९६
महिला	१९८७	१४९५	१	४९१	०	७५.२४
वडा नं. ६						
जम्मा	१३४९	११२३	३५	१९१	०	८३.२५
पुरुष	६२६	५७२	१०	४४	०	९१.३७
महिला	७२३	५५१	२५	१४७	०	७६.२१
वडा नं. ७						
जम्मा	२३२७	२०८२	१५	२३०	०	८९.४७
पुरुष	११०२	१०५०	५	४७	०	९५.२८
महिला	१२२५	१०३२	१०	१८३	०	८४.२४
वडा नं. ८						
जम्मा	१५७९	१२२९	२३	३२७	०	७७.८३
पुरुष	७२९	६२२	११	९६	०	८५.३२
महिला	८५०	६०७	१२	२३१	०	७१.४१
वडा नं. ९						
जम्मा	२८३५	२५११	३५	२८६	३	८८.५७
पुरुष	१२८०	१२१८	१०	५०	२	९५.१६
महिला	१५५५	१२९३	२५	२३६	१	८३.१५

वडा नं. १०						
जम्मा	४११०	३३८०	१२	७१८	०	८२.२४
पुरुष	१८९६	१६९६	४	१९६	०	८९.४५
महिला	२२१४	१६८४	८	५२२	०	७६.०६
वडा नं. ११						
जम्मा	२६८१	२१७५	६	५००	०	८१.१३
पुरुष	१२६२	११२७	०	१३५	०	८९.३०
महिला	१४१९	१०४८	६	३६५	०	७३.८५
वडा नं. १२						
जम्मा	५०१८	३९३५	२७	१०५४	२	७८.४२
पुरुष	२३५४	२०५७	७	२८९	१	८७.३८
महिला	२६६४	१८७८	२०	७६५	१	७०.५०
वडा नं. १३						
जम्मा	५९९६	४७७६	१२०	११००	०	७९.६५
पुरुष	२७६९	२४२६	३९	३०४	०	८७.६१
महिला	३२२७	२३५०	८१	७९६	०	७२.८२
वडा नं. १४						
जम्मा	७०६१	५७५५	१६	१२८६	४	८१.५०
पुरुष	३२६९	२८७६	४	३८९	०	८७.९८
महिला	३७९२	२८७९	१२	८९७	४	७५.९२
वडा नं. १५						
जम्मा	४८६९	३७१९	६९	१०७९	२	७६.३८
पुरुष	२२४७	१८६१	३१	३५४	१	८२.८२
महिला	२६२२	१८५८	३८	७२५	१	७०.८६
वडा नं. १६						
जम्मा	४७८३	३८६०	१७	९०६	०	८०.७०
पुरुष	२१४१	१८७३	४	२६४	०	८७.४८
महिला	२६४२	१९८७	१३	६४२	०	७५.२१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.११ साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको तहसम्बन्धी विवरण

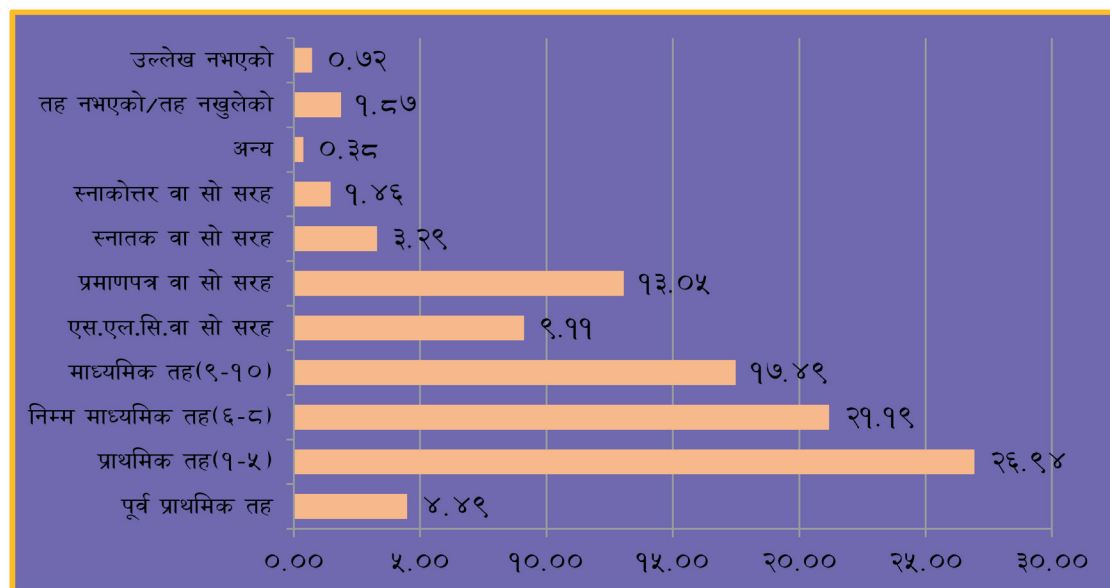
साक्षरता सचेतना, क्षमता वृद्धि, शैक्षिक स्तरउन्नती र अवसर प्राप्ति का लागि महत्वपूर्ण आधार स्तम्भ हो। साक्षर जनसंख्याले कुन तह उत्तिर्ण गरेको छ भन्ने विषयले ठुलो सरोकार राख्दछ। जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार कुल साक्षर जनसंख्याबाट सबैभन्दा बढी २६.९४% व्यक्तिहरूले प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) उत्तिर्ण गरेका छन्। यसरी नै निम्न माध्यमिक तह २१.१९% ले उत्तिर्ण गरेका छन् भने माध्यमिक तह उत्तिर्ण गर्नेमा १७.४९% रहेका छन्। जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार साक्षर पुरुष र महिलाहरूमध्ये अधिकतम प्राथमिक तह नै उत्तिर्ण गरेका छन् जसमा पुरुषको अंश २८.५६% र महिलाको अंश २५.३४% रहेको छ। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ४.१५ मा दिइएको छ।

तालिका ४.१५: साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह

उत्तीर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	५८,७२१	१००	२९,२१२	१००	२९,५०९	१००
पूर्व प्राथमिक तह	२,६३७	४.४९	१,३८४	४.७४	१,२५३	४.२५
प्राथमिक तह(१-५)	१५,८१९	२६.९४	८,३४२	२८.५६	७,४७७	२५.३४
निम्न माध्यमिक तह(६-८)	१२,४४१	२१.१९	६,३९२	२१.८८	६,०४९	२०.५०
माध्यमिक तह(९-१०)	१०,२७१	१७.४९	५,०२३	१७.१९	५,२४८	१७.७८
एस.एल.सि.वा सो सरह	५,३५०	९.११	२,७०४	९.२६	२,६४६	८.९७
प्रमाणपत्र वा सो सरह	७,६६६	१३.०५	३,४३६	११.७६	४,२३०	१४.३३
स्नातक वा सो सरह	१,९३३	३.२९	९०१	३.०८	१,०३२	३.५०
स्नाकोत्तर वा सो सरह	८६०	१.४६	५०३	१.७२	३५७	१.२१
अन्य	२२३	०.३८	७३	०.२५	१५०	०.५१
तह नभएको/तह नखुलेको	१,०९८	१.८७	३०१	१.०३	७९७	२.७०
उल्लेख नभएको	४२३	०.७२	१५३	०.५२	२७०	०.९१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ४.२: नगरपालिकाका साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह (प्रतिशतमा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.१२ ५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका हाल स्कूल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण

सामान्यतया ५ देखि २५ वर्ष सम्मका जनसंख्या अध्ययनरत हुन्छन् भन्ने मान्यताका साथ जनगणनामा ५ देखि २५ वर्ष उमेर समूहका व्यक्तिहरूमा हाल स्कूल गईरहेको र विगतमा स्कूल गएको भनि प्रश्न सोधिएको प्रश्नका आधारमा यस नगरपालिकामा ५ देखि २५ वर्षसम्मका कुल २१,३१७ जना मध्ये १५,८९६ (७४.५६%) जना हाल स्कूल गईरहेको देखिन्छ भने ४,९७१ (२३.३२%) जना विगतमा स्कूल कलेज गएको तर गणनाका समयमा स्कूल कलेज नगएको देखिन्छ यसरी नै ४१९ (१.९६%) जना कहिल्यै स्कूल कलेज नगएको पाइन्छ। हाल स्कूल कलेज गईरहेका पुरुषहरूको अंश ७६.१७% र महि(ला)को अंश ७२.९२% रहेको छ। विगतमा स्कूल कलेज गएका तर हाल नगएका पुरुषहरूको हिंसा २१.८७% र महिलाको हिंसा २४.८२% रहेको छ। उमेरगत रूपमा विस्तृत विवरण तलको तालिका ४.१६ मा दिइएको छ।

तालिका ४.१६: हाल स्कूल गईरहेका वा विगतमा स्कूल गएको जनसंख्याको विवरण

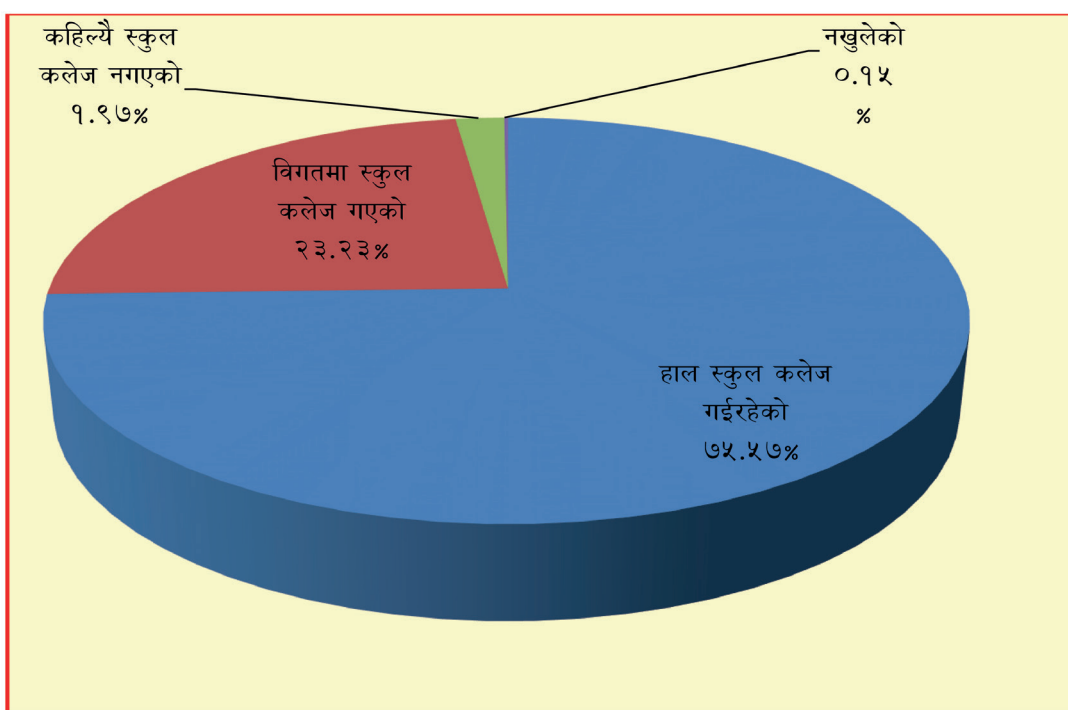
लिङ्ग	५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका जनसंख्या	हाल स्कूल कलेज गईरहेको	विगतमा स्कूल कलेज गएको	कहिल्यै स्कूल कलेज नगएको	नखुलेको
बर्दघाट नगरपालिका					
जम्मा	२१३१७	१५८९६	४९७१	४१९	३१
पुरुष	१०८२५	८२४५	२३६७	२००	१३
महिला	१०४९२	७६५१	२६०४	२१९	१८
वडा नं. १					
जम्मा	७६३	५६१	१८२	१८	२
पुरुष	३८२	२८५	८८	८	१
महिला	३८१	२७६	९४	१०	१
वडा नं. २					
जम्मा	१९१२	१३८४	४८९	३७	२
पुरुष	९६२	७१८	२२६	१६	२
महिला	९५०	६६६	२६३	२१	०
वडा नं. ३					
जम्मा	३४७	२११	११३	२३	०
पुरुष	१७३	१००	६९	४	०
महिला	१७४	१११	४४	१९	०
वडा नं. ४					
जम्मा	३९९२	३२८६	६२७	६६	१३
पुरुष	२०६८	१७२९	३०२	३२	५
महिला	१९२४	१५५७	३२५	३४	८
वडा नं. ५					
जम्मा	११२९	८०५	३०१	२१	२
पुरुष	५५६	४१०	१३३	१२	१
महिला	५७३	३९५	१६८	९	१

वडा नं. ६					
जम्मा	४०९	३०२	१०५	२	०
पुरुष	२११	१५६	५३	२	०
महिला	१९८	१४६	५२	०	०
वडा नं. ७					
जम्मा	६६४	५४६	१०८	१०	०
पुरुष	३७०	३०९	५२	९	०
महिला	२९४	२३७	५६	१	०
वडा नं. ८					
जम्मा	४७६	३६३	१०६	७	०
पुरुष	२४२	१८१	५६	५	०
महिला	२३४	१८२	५०	२	०
वडा नं. ९					
जम्मा	७११	५७३	१३१	५	२
पुरुष	३५९	२९१	६३	३	२
महिला					
वडा नं. १०					
जम्मा	१०८८	८७९	१९५	१२	२
पुरुष	५७७	४७५	९३	९	०
महिला	५११	४०४	१०२	३	२
वडा नं. ११					
जम्मा	८१४	५७९	२२४	११	०
पुरुष	४१२	२९७	१११	४	०
महिला	४०२	२८२	११३	७	०
वडा नं. १२					
जम्मा	१६०२	१०५१	५१०	३९	२
पुरुष	८१५	५६०	२४१	१३	१
महिला	७८७	४९१	२६९	२६	१
वडा नं. १३					
जम्मा	१८५४	१३५३	४४१	६०	०
पुरुष	९२२	६९९	१९५	२८	०
महिला	९३२	६५४	२४६	३२	०
वडा नं. १४					
जम्मा	२२४९	१६२२	५८५	३९	३
पुरुष	११३६	८२२	२९१	२३	०
महिला	१११३	८००	२९४	१६	३

वडा नं. १५					
जम्मा	१६३२	११३१	४५७	४१	३
पुरुष	७९३	५६६	२०६	२०	१
महिला	८३९	५६५	२५१	२१	२
वडा नं. १६					
जम्मा	१६७५	१२५०	३९७	२८	०
पुरुष	८४७	६४७	१८८	१२	०
महिला	८२८	६०३	२०९	१६	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ४.३: नगरपालिकाका हाल स्कुल गएका वा नगएको विवरण (%मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.१३ अध्ययन गरेको क्षेत्र

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा प्रमाणपत्र तह वा सोभन्दा माथिको शैक्षिक योग्यता भएका कुल जनसंख्या १०,४५९ मध्ये अध्ययन गरेको क्षेत्र हेर्दा ३९.५८% ले व्यवस्थापन संकाय, शिक्षा संकाय तर्फ ३०.२२% र विज्ञान तथा प्रविधि तर्फ ६.२३% रहेको देखिन्छ। लैङ्गिक रूपमा विश्लेषण गर्दा धेरै जसो पुरुषहरू ४४.२४% ले व्यवस्थापन अध्ययन गरेको पाइयो भने महिलाको हकमा धेरै जसो ३९.६५% ले मात्र शिक्षा संकाय अध्ययन गरेको पाइयो। पुरुष दोस्रो रोजाइको विषय शिक्षा संकाय र महिलाको व्यवस्थापन भएको पाइयो। विज्ञान तथा प्रविधि तर्फ पुरुषको तुलनामा महिलाको कम रोजाइ भएको देखिन्छ। अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण तलको तालिका ४.१७ मा विस्तृत रूपले दिइएको छ।

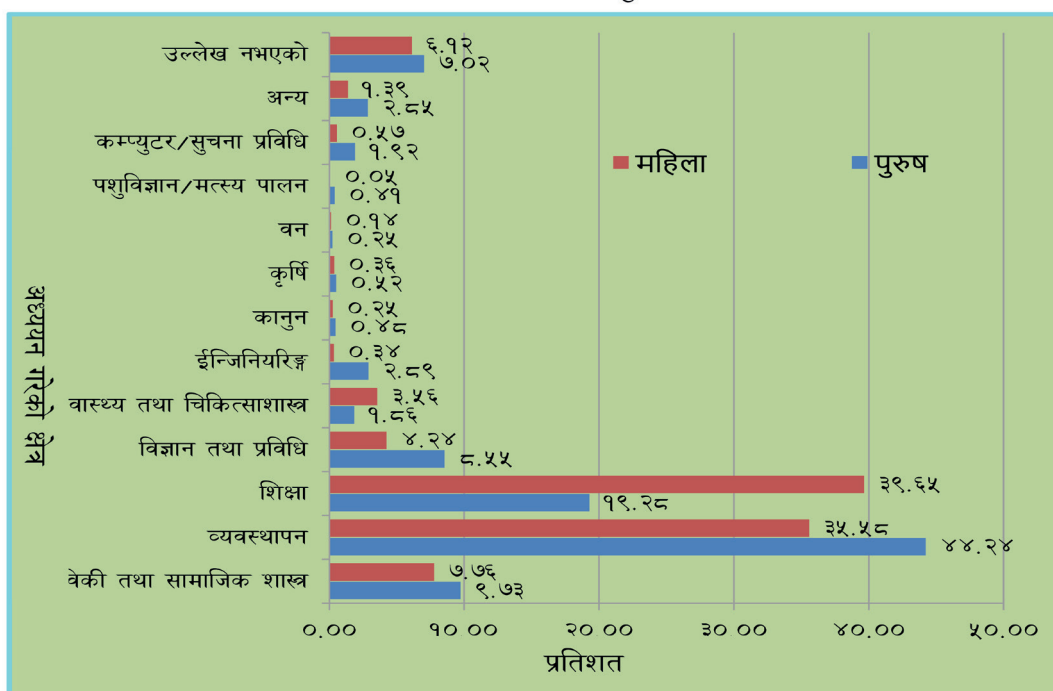
तालिका ४.१७: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण

लिंग तथा उमेर	जम्मा	मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र	व्यवस्थापन	शिक्षा	विज्ञान तथा प्रविधि	स्वास्थ्य तथा चिकित्साशास्त्र	ईन्जिनियरिङ	कानून	कृषि	वन	पशुविज्ञान/मत्स्य पालन	कम्प्युटर/सूचना प्रविधि	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	१०४५९	९०७	४१४०	३१६१	६५२	२९०	१५९	३७	४५	२०	२३	१२५	२१६	६८४
प्रतिशत	१००	८.६७	३९.५८	३०.२२	६.२३	२.७७	१.५२	०.३५	०.४३	०.१९	०.२२	१.२०	२.०७	६.५४
१५-१९	१२१३	९१	५६८	२८६	१३८	१३	४	५	२	०	१	१८	२४	६३
२०-२४	३३०४	१९४	१४७०	८५३	२७०	८०	६७	११	१९	६	९	५०	५४	२२१
२५-२९	२१५७	१५०	९३१	६२८	९८	६५	४७	२	१०	५	५	३०	२७	१५९
३०-३४	१६०७	१२४	५४४	६३१	५१	४९	१९	०	३	१	४	१५	३८	१२८
३५-३९	९१२	१२६	२७१	३७४	२९	४३	६	१	३	३	१	५	८	४२
४०-४४	४९५	७७	१५४	१५७	२९	१६	६	१	२	३	१	४	२०	२५
४५-४९	२७५	४८	८७	७८	१२	८	३	५	१	०	१	१	११	२०
५०-५४	२२२	४७	६२	७२	१०	४	०	६	०	०	०	१	९	११
५५-५९	११२	२२	२६	३४	७	६	२	४	३	१	१	०	२	४
६०-६४	८१	१८	१५	२०	५	४	३	१	२	०	०	०	९	४
६५-६९	४१	६	५	१८	२	१	२	०	०	०	०	०	५	२
७०-७४	२०	१	२	७	१	१	०	१	०	१	०	१	४	१
७०+	२०	३	५	३	०	०	०	०	०	०	०	०	५	४
पुरुष														
जम्मा	४८४०	४७१	२१४१	९३३	४१४	९०	१४०	२३	२५	१२	२०	९३	१३८	३४०
प्रतिशत	१००	९.७३	४४.२४	१९.२८	८.५५	१.८६	२.८९	०.४८	०.५२	०.२५	०.४१	१.९२	२.८५	७.०२
१५-१९	५२३	४५	२७३	७५	६५	५	४	०	१	०	१	१०	१७	२७
२०-२४	१३९१	८०	६८३	२२७	१५१	११	५८	६	८	२	६	३८	२९	९२
२५-२९	८५९	५८	४२२	१२७	७२	१६	३९	१	५	३	५	२३	१४	७४
३०-३४	७०१	५७	३१४	१४३	४५	१५	१७	०	३	१	४	१२	२०	७०
३५-३९	४२०	६९	१६३	१०९	२२	१५	६	१	१	२	१	४	५	२२
४०-४४	३१६	४८	११४	७७	२४	९	६	१	२	३	१	३	११	१७
४५-४९	२०९	३३	७२	५१	११	८	३	५	०	०	१	१	१०	१४
५०-५४	१७२	३८	५१	५०	१०	१	०	४	०	०	०	१	७	१०
५५-५९	१०१	२१	२४	२९	६	५	२	३	३	१	१	०	२	४
६०-६४	७३	१४	१४	१९	५	३	३	१	२	०	०	०	९	३
६५-६९	४०	५	५	१८	२	१	२	०	०	०	०	०	५	२
७०-७४	१८	१	२	६	१	१	०	१	०	०	०	१	४	१
७०+	१७	२	४	२	०	०	०	०	०	०	०	०	५	४

महिला														
जम्मा	५६१९	४३६	१९९९	२२२८	२३८	२००	१९	१४	२०	८	३	३२	७८	३४४
प्रतिशत	१००	७.७६	३५.५८	३९.६५	४.२४	३.५६	०.३४	०.२५	०.३६	०.१४	०.०५	०.५७	१.३९	६.१२
१५-१९	६९०	४६	२९५	२११	७३	८	०	५	१	०	०	८	७	३६
२०-२४	१९१३	११४	७८७	६२६	११९	६९	९	५	११	४	३	१२	२५	१२९
२५-२९	१२९८	९२	५०९	५०१	२६	४९	८	१	५	२	०	७	१३	८५
३०-३४	९०६	६७	२३०	४८८	६	३४	२	०	०	०	०	३	१८	५८
३५-३९	४९२	५७	१०८	२६५	७	२८	०	०	२	१	०	१	३	२०
४०-४४	१७९	२९	४०	८०	५	७	०	०	०	०	०	१	९	८
४५-४९	६६	१५	१५	२७	१	०	०	०	१	०	०	०	१	६
५०-५४	५०	९	११	२२	०	३	०	२	०	०	०	०	२	१
५५-५९	११	१	२	५	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०
६०-६४	८	४	१	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
६५-६९	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७०-७४	२	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०
७०+	३	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ४.४: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण (%मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड-५

बसाईसराई सम्बन्धी विवरण

५.१ जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नगरपालिकाको जम्मा जनसंख्या ७६,७०३ मध्ये नेपालभित्र जन्मेका ९६.०५%, विदेशमा जन्मेका ३.८९% रहेका छन्। नेपाल भित्र जन्मेका मध्ये यहि नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लाको यहि पालिका (बर्दघाट नगरपालिका) मा जन्मेका कुल जनसंख्याको ५२.२२%, यहि नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लाको अर्को पालिकामा जन्मेका ६.८९% र नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्ला बाहेका अर्को जिल्लामा जन्मेका कुल जनसंख्याको ३३.९४% रहेको देखिन्छ।

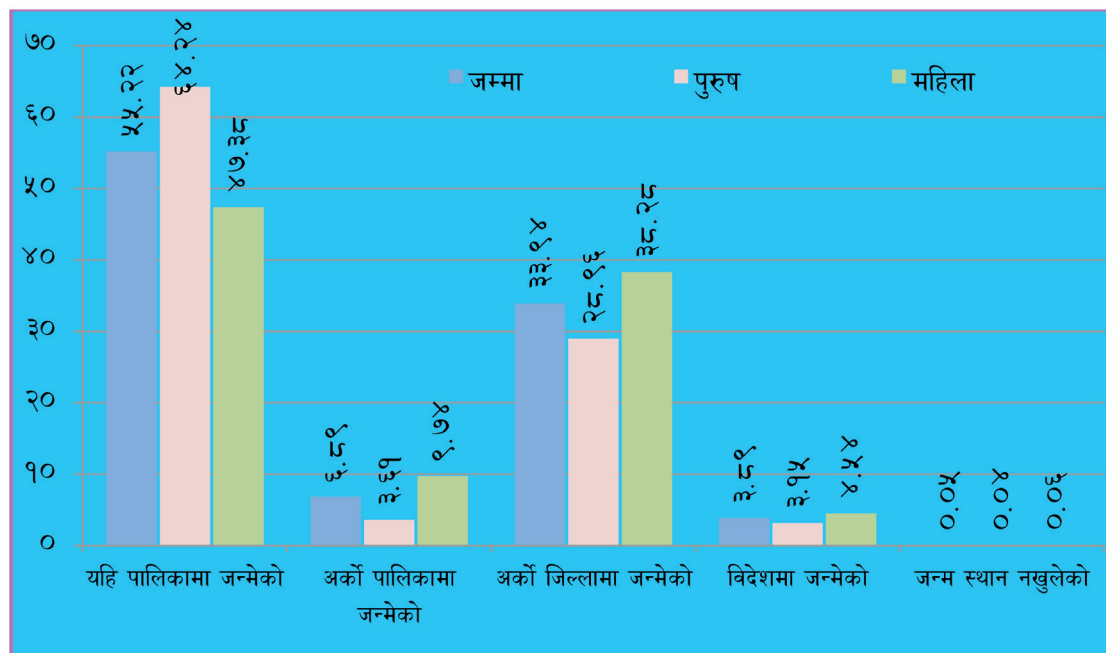
लैङ्गिक रुपमा जन्मस्थान हेर्दा यहि पालिका (बर्दघाट नगरपालिका) मा जन्मेका पुरुष (६४.२४%) महिला (४७.३८%) भन्दा धेरै भएको देखिन्छ भने अर्को पालिकामा जन्मेका पुरुष (३.६१%) महिला (९.७४%) भन्दा कम भएको देखिन्छ। जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.१ मा दिइएको छ।

तालिका ५.१: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

पुरुष/ महिला	जनसंख्या	नेपाल भित्र जन्मेको	यहि जिल्लामा जन्मेको			अर्को जिल्लामा जन्मेको	विदेशमा जन्मेको	जन्म स्थान नखुलेको
			जम्मा	यहि पालिकामा जन्मेको	अर्को पालिकामा जन्मेको			
जम्मा	७६,७०३	७३,६७७	४७,६४१	४२,३५७	५,२८४	२६,०३६	२,९८४	४२
प्रतिशत	१००	९६.०५	६२.११	५५.२२	६.८९	३३.९४	३.८९	०.०५
पुरुष	३५,६७५	३४,५३७	२४,२०७	२२,९१९	१,२८८	१०,३३०	१,१२२	१६
प्रतिशत	१००	९६.८१	६७.८५	६४.२४	३.६१	२८.९६	३.१५	०.०४
महिला	४१,०२८	३९,१४०	२३,४३४	१९,४३८	३,९९६	१५,७०६	१,८६२	२६
प्रतिशत	१००	९५.४०	५७.१२	४७.३८	९.७४	३८.२८	४.५४	०.०६

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ५.१: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या (% मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.२ जन्मेको देश

यहाँ जन्मस्थान विदेश भएका व्यक्तिहरूको उनीहरू जन्मेको मुलुक अनुसार वर्गीकरण गरिएको छ। विदेशमा जन्म भएका जम्मा जनसंख्या २९८४ जना मध्ये सबैभन्दा बढी भारतमा २८४५ जना (९५.३%) को जन्म भएको छ। पुरुष र महि(ला)को वितरण हेर्दा विदेशमा जन्म भएका कुल पुरुष ११२२ मध्ये भारतमा १०४७ जना (९३.३%) को जन्म भएको पाइएको छ भने कुल विदेशमा जन्म भएका महिला १८६२ मध्ये भारतमा १७९८ जना (९६.६%) महिला जन्मेको देखिन्छ। भारत पछि दोस्रो जन्मेको मुलुकमा आसियन मुलुक रहेको छ जसमा कुल १०६ जना (३.५५%) को जन्म भएको पाइएको छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.२ मा दिइएको छ।

तालिका ५.२: विदेशमा जन्म भएकाहरू जन्म भएको देश अनुसारको जनसंख्या विवरण

जन्म स्थान	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	२९८४	१००	११२२	१००	१८६२	१००
भारत	२८४५	९५.३	१०४७	९३.३	१७९८	९६.६
सार्क मुलुक	९	०.३	४	०.३६	५	०.२७
आसियन मुलुक	१०६	३.५५	५७	५.०८	४९	२.६३
मध्यपूर्व	११	०.३७	७	०.६२	४	०.२१
अन्य एसियाली मुलुक	८	०.२७	४	०.३६	४	०.२१

EU आबद्ध मुलुकहरू	१	०.०३	१	०.०९	०	०
अन्य युरोपेली मुलुक	२	०.०७	२	०.१८	०	०
उत्तर अमेरिकी मुलुक	०	०	०	०	०	०
दक्षिण अमेरिकी मुलुक	०	०	०	०	०	०
अफ्रिका	०	०	०	०	०	०
प्यासिफिक टापु मुलुक	०	०	०	०	०	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.३ पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

जनगणनामा हाल बसोबास गरीरहेको पालिका भन्दा लगत्तै अगाडी अर्को कुन ठाउँमा बसोबास गरेका थिए भन्ने विवरण संकलन गरिएको थियो यसको मुख्य उद्देश्य जनसंख्याको बसाईसराईको अवस्थाको अध्ययन गर्नु हो । यस नगरपालिकामा हाल अक्सर बसोबास गरिरहेका कुल जनसंख्या ७६,७०३ बाट अर्को स्थानमा कहिल्यै पनि बसोबास नगरेका व्यक्तिहरू ४१,०३६ (५३.५%) रहेका छन् । जसमध्ये पुरुष २१,९८४ र महिला १९,०५२ रहेका छन् ।

कुल जनसंख्याको ९.१७% व्यक्तिहरू पछिल्लो पटक नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लाको बर्दघाट नगरपालिका बाहेक अर्को पालिकाबाट बसाई सरेर बर्दघाट नगरपालिकामा आएको देखिन्छ भने नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्ला भन्दा बाहिरी जिल्लाबाट ३१.६२% र विदेशबाट ५.७१% व्यक्तिहरू बसाई सरेर बर्दघाट नगरपालिकामा आएको देखिन्छ । तलको तालिकामा बसाई सम्बन्धी विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका ५.३: पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

पुरुष/ महिला	जम्मा जनसंख्या	यहि गाउँ पालिका	यस अधिको बसोबास								विदेश
			अर्को पालिका				अर्को जिल्ला				
			जम्मा	गाउँ पालिका	नगरपालिका	नखुलेको	जम्मा	गाउँ पालिका	नगरपालिका	नखुलेको	
जम्मा	७६७०३	४१०३६	७०३५	६१०१	७२५	२०९	२४२५५	२१२९१	२५३१	४३३	४३७७
प्रतिशत	१००	५३.५	९.१७	७.९५	०.९५	०.२७	३१.६२	२७.७६	३.३	०.५६	५.७१
पुरुष	३५६७५	२१९८४	१९५९	१६७६	१९८	८५	९२३३	८१५३	९१३	१६७	२४९९
प्रतिशत	१००	६१.६२	५.४९	४.७	०.५६	०.२४	२५.८८	२२.८५	२.५६	०.४७	७.०
महिला	४१०२८	१९०५२	५०७६	४४२५	५२७	१२४	१५०२२	१३१३८	१६१८	२६६	१८७८
प्रतिशत	१००	४६.४४	१२.३७	१०.८	१.२८	०.३	३६.६१	३२.०२	३.९४	०.६५	४.५८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.४ मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण

जनगणनामा यस नगरपालिका भन्दा बाहिरी स्थानबाट बर्दघाट नगरपालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारणको विश्लेषण गरीएको छ। जसमा यस नगरपालिकामा अर्को स्थानबाट बसाईसरेर आउनुको कारणमा विवाहबाट ३१.७७%, आश्रित भएर २८.५%, अन्य कारणले १२.२२% तथा कृषि कार्य गर्न १०.०५% रहेको छ। लैङ्गिक रुपमा हेर्दा पुरुषमा ३५.७२% व्यक्तिहरु आश्रित रुपमा यस नगरपालिकामा बसोबास गर्न आउनु भएको देखिन्छ भने महिलाको हकमा ४८.७३% व्यक्तिहरु विवाहका कारण यस नगरपालिकामा बसोबास गर्न आउनु भएको देखिन्छ। तलको तालिका ५.४ मा विस्तृत रुपमा देखाइएको छ।

तालिका ५.४: अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण

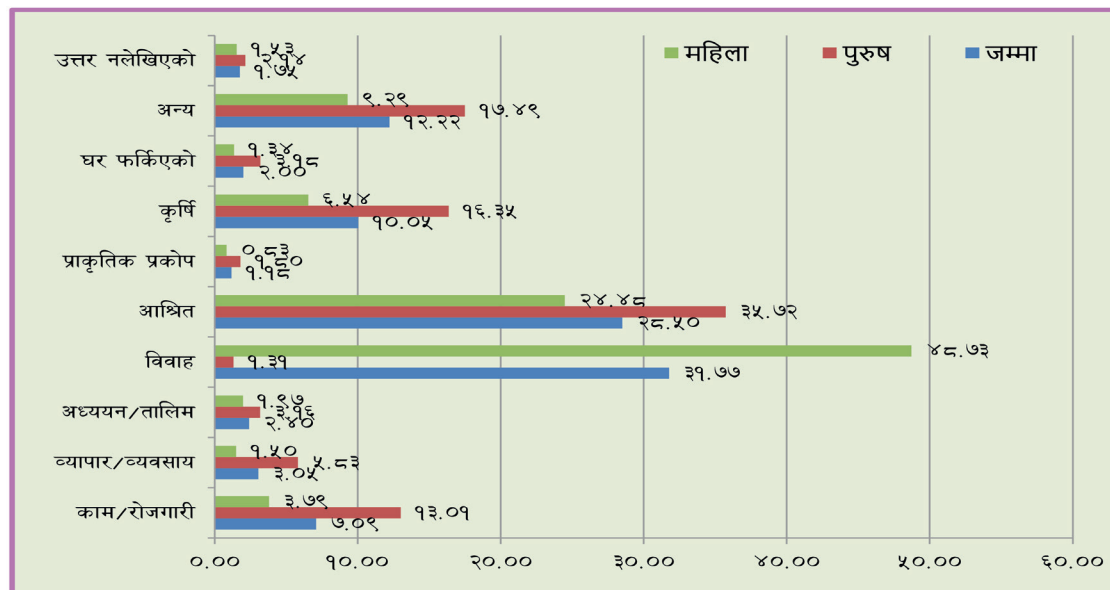
लिंग र उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	ब्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्रतिक्रिया प्रकाप	कृषि	घर फर्किने	अन्य	उत्तर नलिखिएको
जम्मा	३१२९०	२२१८	९५४	७५०	९९४०	८९१७	३६८	३१४४	६२६	३८२५	५४८
प्रतिशत	१००	७.०९	३.०५	२.४०	३१.७७	२८.५०	१.१८	१०.०५	२.००	१२.२२	१.७५
००-०४ वर्ष	२६३	०	०	०	०	२४९	१	०	५	०	८
०५-०९ वर्ष	८३०	०	०	५९	०	७३४	२	०	१५	०	२०
१०-१४ वर्ष	१२९०	६	०	१०३	८	१०९०	६	०	१६	४०	२१
१५-१९ वर्ष	१७५७	२९	१६	१६१	२१६	११६३	११	७	२५	१०७	२२
२०-२४ वर्ष	२५४३	१०३	३७	११०	११२७	९१६	१०	३२	३५	१४८	२५
२५-२९ वर्ष	२९५०	१६५	६३	६४	१६६५	६०४	८	८१	६३	१९६	४१
३०-३४ वर्ष	२९८३	२४०	११२	६३	१५७५	४९०	४	१४१	५८	२६३	३७
३५-३९ वर्ष	२९१३	२४८	१४१	३७	१३६०	४७१	१२	१८१	६४	३५७	४२
४०-४४ वर्ष	२७४९	२२१	१५७	५१	१०८८	४९४	३२	२५४	६५	३२५	६२
४५-४९ वर्ष	२३६५	१९४	११२	२५	७३६	४८४	३५	३१४	६९	३४६	५०
५०-५४ वर्ष	२६२९	२६९	१०१	२४	७६९	४९७	४६	४०९	६१	४०४	४९
५५-५९ वर्ष	२००८	१८४	६७	१३	४९६	३९२	४४	३५६	३६	३८१	३९
६०-६४ वर्ष	१८४८	१७६	५४	१७	३५८	४०३	३०	३६५	३२	३७०	४३
६५-६९ वर्ष	१५६९	१५७	४४	१२	२४१	३१४	५१	३७७	२४	३२२	२७
७०-७४ वर्ष	१२३२	१०२	२८	६	१६१	२६९	४०	२९५	३१	२६८	३२
७५+ वर्ष	१३६१	१२४	२२	५	१४०	३४७	३६	३३२	२७	२९८	३०
पुरुष											
जम्मा	१११९२	१४५६	६५२	३५४	१४७	३९९८	२०१	१८३०	३५६	१९५८	२४०
प्रतिशत	१००	१३.०१	५.८३	३.१६	१.३१	३५.७२	१.८०	१६.३५	३.१८	१७.४९	२.१४
००-०४ वर्ष	१३५	०	०	०	०	१२८	०	०	३	०	४
०५-०९ वर्ष	४४५	०	०	३६	०	३९०	१	०	९	०	९
१०-१४ वर्ष	६७९	५	०	४९	२	५८२	३	०	७	१९	१२
१५-१९ वर्ष	८१२	१९	९	८०	४	६१८	८	२	११	५१	१०

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

लिंगर उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नलीखिएको
२०-२४ वर्ष	७२५	५८	१४	५३	१४	४७८	३	१६	१८	६२	९
२५-२९ वर्ष	६१४	९२	३१	२४	७	३१९	४	३०	३०	६५	१२
३०-३४ वर्ष	६६९	१३५	७१	१९	२२	२३२	२	४९	२६	१०४	९
३५-३९ वर्ष	७१८	१३७	८८	१२	८	२०४	४	८६	३३	१३३	१३
४०-४४ वर्ष	८८१	१४८	११७	१६	२३	२०९	२५	१२७	४०	१४७	२९
४५-४९ वर्ष	८९४	१३०	८०	१२	१४	१८८	२१	१८६	४३	१९५	२५
५०-५४ वर्ष	१०७८	१९४	७७	१८	२०	१९२	३३	२४९	४४	२३४	१७
५५-५९ वर्ष	८५१	१४०	५६	८	९	१२३	२७	२२३	२५	२२०	२०
६०-६४ वर्ष	७८५	१२७	४०	१२	४	९३	१२	२३१	२३	२२०	२३
६५-६९ वर्ष	६८९	१०९	३०	९	७	६४	२३	२४२	१२	१८०	१३
७०-७४ वर्ष	५७५	७६	२२	४	७	७६	२२	१८४	१९	१४६	१९
७५+ वर्ष	६४२	८६	१७	२	६	१०२	१३	२०५	१३	१८२	१६
महिला											
जम्मा	२००९८	७६२	३०२	३९६	९७९३	४९१९	१६७	१३१४	२७०	१८६७	३०८
प्रतिशत	१००	३.७९	१.५०	१.९७	४८.७३	२४.४८	०.८३	६.५४	१.३४	९.२९	१.५३
००-०४ वर्ष	१२८	०	०	०	०	१२१	१	०	२	०	४
०५-०९ वर्ष	३८५	०	०	२३	०	३४४	१	०	६	०	११
१०-१४ वर्ष	६११	१	०	५४	६	५०८	३	०	९	२१	९
१५-१९ वर्ष	९४५	१०	७	८१	२१२	५४५	३	५	१४	५६	१२
२०-२४ वर्ष	१८१८	४५	२३	५७	१११३	४३८	७	१६	१७	८६	१६
२५-२९ वर्ष	२३३६	७३	३२	४०	१६५८	२८५	४	५१	३३	१३१	२९
३०-३४ वर्ष	२३१४	१०५	४१	४४	१५५३	२५८	२	९२	३२	१५९	२८
३५-३९ वर्ष	२१९५	१११	५३	२५	१३५२	२६७	८	९५	३१	२२४	२९
४०-४४ वर्ष	१८६८	७३	४०	३५	१०६५	२८५	७	१२७	२५	१७८	३३
४५-४९ वर्ष	१४७१	६४	३२	१३	७२२	२९६	१४	१२८	२६	१५१	२५
५०-५४ वर्ष	१५५१	७५	२४	६	७४९	३०५	१३	१६०	१७	१७०	३२
५५-५९ वर्ष	११५७	४४	११	५	४८७	२६९	१७	१३३	११	१६१	१९
६०-६४ वर्ष	१०६३	४९	१४	५	३५४	३१०	१८	१३४	९	१५०	२०
६५-६९ वर्ष	८८०	४८	१४	३	२३४	२५०	२८	१३५	१२	१४२	१४
७०-७४ वर्ष	६५७	२६	६	२	१५४	१९३	१८	१११	१२	१२२	१३
७५+ वर्ष	७१९	३८	५	३	१३४	२४५	२३	१२७	१४	११६	१४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ५.२: अर्को पालिका र जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (%मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.५ यस अधिको बसोबास भएको देश

यहाँ जनगणनाको समयमा बर्दघाट नगरपालिकामा बसोबास भएको तर बर्दघाट नगरपालिकामा बसोबास गर्नुभन्दा लगत्तै अघि विदेशमा बसोबास भएका व्यक्तिहरूको विश्लेषण गरीएको छ । यसको तथ्याङ्क हेर्दा नगरपालिकामा बसोबास भएको तर यहाँ बसोबास गर्नुभन्दा लगत्तै अघि भारतमा बसोबास गरिरहेका ७२.४९% देखियो । लैङ्गिक रूपले हेर्दा ५६.५८% पुरुष र ९३.६६% महिलाहरू भारतमा बसोबास गरिरहेका देखिए । त्यसैगरी मध्यपुर्व देशहरूमा १८.२५%, आसियन मुलुकहरूमा ७.५९%, र अन्य एसियाली मुलुकहरूमा ०.७५% रहेको पाइयो । यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.५ मा राखिएको छ ।

तालिका ५.५: यस अधिको बसोबास विदेश हुनेहरूको बसोबास गरेको देश

जन्म स्थान	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	४३७७	१००	२४९९	१००	१८७८	१००
भारत	३१७३	७२.४९	१४१४	५६.५८	१७५९	९३.६६
सार्क मुलुक	२१	०.४८	१८	०.७२	३	०.१६
आसियन मुलुक	३३२	७.५९	२८६	११.४४	४६	२.४५
मध्यपुर्व	७९९	१८.२५	७३८	२९.५३	६१	३.२५
अन्य एसियाली मुलुक	३३	०.७५	२६	१.०४	७	०.३७
भ आबद्ध मुलुकहरू	१	०.०२	१	०.०४	०	०.००
अन्य युरोपेली मुलुक	६	०.१४	६	०.२४	०	०.००

उत्तर अमेरिकी मुलुक	२	०.०५	२	०.०८	०	०.००
दक्षिण अमेरिकी मुलुक	०	०.००	०	०.००	०	०.००
अफ्रिका	७	०.१६	६	०.२४	१	०.०५
प्यासिफिक टापु मुलुक	२	०.०५	२	०.०८	०	०.००
अन्य	१	०.०२	०	०.००	१	०.०५
उल्लेख नभएको	०	०.००	०	०.००	०	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.६ विदेशबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण

पछिल्लोपटक विदेशमा बसोबास भएको र जनगणनाको समयमा बर्दघाट नगरपालिकामा बसोबास भएका व्यक्तिहरु यस नगरपालिकामा बसाईसराई गरेर आउनुको प्रमुख कारण विश्लेषण गर्दा ४३.१८% व्यक्तिहरु घर फर्किएको कारणले यहाँ आएको देखियो। आश्रित हुनुका कारणले १९.१७% व्यक्तिहरु यस नगरपालिकामा आई बसोबास गरेको देखिन्छ। यसरी नै विवाहको कारणले यस नगरपालिकामा बसोबास गरेका व्यक्तिहरु १८.५५% रहेका छन् जसका कारणबाट सबैभन्दा बढी महिलाहरु ४२.०१% ले यस नगरपालिकामा बसाईसराई गरेर आएको देखिन्छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.६ मा राखिएको छ।

तालिका ५.६: यस अघिको बसोबास विदेश हुनेको यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण

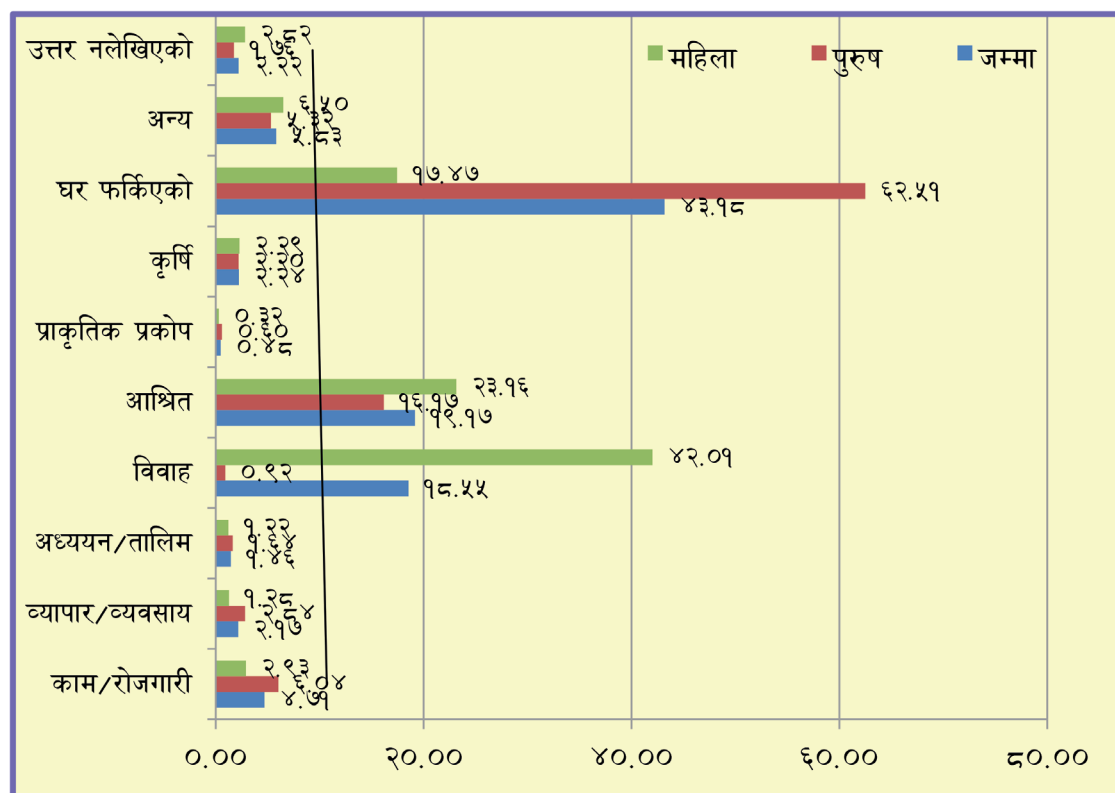
लिंग र उमेर समूह	जम्मा	काम/ रोजगारी	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कर्ष	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नलेखिएको
जम्मा	४३७७	२०६	९५	६४	८१२	८३९	२१	९८	१८९०	२५५	९७
प्रतिशत	१००	४.७१	२.१७	१.४६	१८.५५	१९.१७	०.४८	२.२४	४३.१८	५.८३	२.२२
००-०४ वर्ष	३५	०	०	०	०	२८	०	०	४	०	३
०५-०९ वर्ष	१०९	०	०	४	०	८२	१	०	१३	०	९
१०-१४ वर्ष	१७७	२	०	११	१	१२८	०	०	२४	२	९
१५-१९ वर्ष	२३६	१०	६	१४	१६	१३८	०	०	३६	८	८
२०-२४ वर्ष	२९९	१९	१३	९	६७	८२	३	०	८७	१२	७
२५-२९ वर्ष	४२४	२०	१३	७	९२	६१	४	०	२०३	१०	१४
३०-३४ वर्ष	५३४	२३	९	४	१०५	६१	३	७	२९०	२७	५
३५-३९ वर्ष	५५९	२६	१८	२	१११	४५	१	११	३१३	२५	७
४०-४४ वर्ष	४८५	१५	९	३	११९	४६	२	९	२४७	३०	५
४५-४९ वर्ष	३७२	१९	९	१	६३	२३	३	४	२१७	२४	९
५०-५४ वर्ष	३३५	२१	६	२	५४	३६	२	१०	१७४	२१	९
५५-५९ वर्ष	२३७	१३	३	२	४८	३४	१	११	९८	२०	७

६०-६४ वर्ष	२२६	१३	२	३	६२	२८	१	१३	७८	२४	२
६५-६९ वर्ष	१५८	७	१	१	४१	२२	०	१४	४६	२५	१
७०-७४ वर्ष	९८	१२	३	०	२२	१३	०	६	२९	१२	१
७५+ वर्ष	९३	६	३	१	११	१२	०	१३	३१	१५	१
पुरुष											
जम्मा	२४९९	१५१	७१	४१	२३	४०४	१५	५५	१५६२	१३३	४४
प्रतिशत	१००	६.०४	२.८४	१.६४	०.९२	१६.१७	०.६०	२.२०	६२.५१	५.३२	१.७६
००-०४ वर्ष	१५	०	०	०	०	१२	०	०	१	०	२
०५-०९ वर्ष	५३	०	०	२	०	३९	०	०	६	०	६
१०-१४ वर्ष	८८	२	०	८	०	६६	०	०	७	१	४
१५-१९ वर्ष	१२९	१०	६	५	२	७९	०	०	२१	३	३
२०-२४ वर्ष	१५३	१७	९	५	२	४२	२	०	६८	७	१
२५-२९ वर्ष	२६०	१४	८	४	३	३५	३	०	१८२	७	४
३०-३४ वर्ष	३४६	१५	८	४	१	३४	२	३	२५८	१८	३
३५-३९ वर्ष	३४९	१७	१६	२	५	२२	१	४	२६७	१३	२
४०-४४ वर्ष	२७८	९	७	२	३	२१	२	६	२०९	१७	२
४५-४९ वर्ष	२३२	१४	६	१	१	५	२	२	१८३	१२	६
५०-५४ वर्ष	१९४	१४	४	२	१	१५	१	३	१४३	७	४
५५-५९ वर्ष	१२१	१०	२	१	१	१०	१	८	७५	९	४
६०-६४ वर्ष	९७	९	१	३	०	९	१	४	६०	९	१
६५-६९ वर्ष	७१	६	१	१	२	४	०	९	३३	१५	०
७०-७४ वर्ष	५०	९	१	०	१	६	०	४	२३	५	१
७५+ वर्ष	६३	५	२	१	१	५	०	१२	२६	१०	१
महिला											
जम्मा	१८७८	५५	२४	२३	७८९	४३५	६	४३	३२८	१२२	५३
प्रतिशत	१००	२.९३	१.२८	१.२२	४२.०१	२३.१६	०.३२	२.२९	१७.४७	६.५०	२.८२
००-०४ वर्ष	२०	०	०	०	०	१६	०	०	३	०	१
०५-०९ वर्ष	५६	०	०	२	०	४३	१	०	७	०	३
१०-१४ वर्ष	८९	०	०	३	१	६२	०	०	१७	१	५
१५-१९ वर्ष	१०७	०	०	९	१४	५९	०	०	१५	५	५
२०-२४ वर्ष	१४६	२	४	४	६५	४०	१	०	१९	५	६
२५-२९ वर्ष	१६४	६	५	३	८९	२६	१	०	२१	३	१०

३०-३४ वर्ष	१८८	८	१	०	१०४	२७	१	४	३२	९	२
३५-३९ वर्ष	२१०	९	२	०	१०६	२३	०	७	४६	१२	५
४०-४४ वर्ष	२०७	६	२	१	११६	२५	०	३	३८	१३	३
४५-४९ वर्ष	१४०	५	३	०	६२	१८	१	२	३४	१२	३
५०-५४ वर्ष	१४१	७	२	०	५३	२१	१	७	३१	१४	५
५५-५९ वर्ष	११६	३	१	१	४७	२४	०	३	२३	११	३
६०-६४ वर्ष	१२९	४	१	०	६२	१९	०	९	१८	१५	१
६५-६९ वर्ष	८७	१	०	०	३९	१८	०	५	१३	१०	१
७०-७४ वर्ष	४८	३	२	०	२१	७	०	२	६	७	०
७५+ वर्ष	३०	१	१	०	१०	७	०	१	५	५	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ५.३: विदेशबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (% मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड-६

स्वास्थ्य र प्रजनन सम्बन्धी विवरण

६.१ नगरपालिकामा रहेको स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धि विवरण

तालिका:६.१: स्थानीय तहमा संचालित स्वास्थ्य संस्था विवरण

बर्दघाट नगरपालिका	संख्या
म. सा. स्वा. के.	४४
आधारभुत अस्पताल	१ (१५बेड)
स्वास्थ्य चौकी	४
आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	११
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	१
खोप क्लिनिकहरु	२५
गाउँघर क्लिनिकहरु	१७
बर्थिङ सेन्टर संख्या	५

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

६.२ स्वास्थ्य जनशक्ति विवरण

तालिका ६.२: बर्दघाट नगरपालिकाका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका जनशक्ति सम्बन्धि विवरण

स्वास्थ्य संस्था	मे. सु.	मेडिकल अधिकृत			प्यारामेडिक्स			नर्सिङ			अन्य प्राविधिक			जम्मा		
		दरबन्दी	पूँत	क्रार	दरबन्दी	पूँत	क्रार	दरबन्दी	पूँत	क्रार	दरबन्दी	पूँत	क्रार	दरबन्दी	पूँत	क्रार
चिसापानी अस्पताल	१	२		३	५	५	३	८	८	३	४	३	५	२८	१७	१४
पञ्चनगर स्वा चौकी					४	४		२	१	१			१	६	५	२
जहदा स्वा चौकी					४	३	१	२	२	१			१	६	५	३
दाउनेदेवी स्वा चौकी					४	३	१	२	२	१			१	६	५	३
माकर स्वा चौकी					४	३	१	२	२	१			१	६	५	३
आधारभुत स्वा स्वा के र सा स्वा ई					१२		१२	१२		१२				३६		३६
चौपत्ता वर्थिङ्ग										२						२
स्वास्थ्य शाखा					२	२		१	१					३	३	
जम्मा	१	२		३	३५	२०	१८	२९	१६	२१	४		९	९१	४०	६३

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

६.३ आ.व. २०८०/८१ चैत्र सम्म सुरक्षित गर्भपतन सेवाको विवरण

तालिका ६.३: सुरक्षित गर्भपतन सेवाको विवरण

सुरक्षित गर्भपतन सेवा		१२ हप्ता सम्म		१२ हप्ता माथि	
		मेडिकल	सर्जिकल	मेडिकल	सर्जिकल
गर्भपतन सेवा पाएका जम्मा महिला	२० वर्ष भन्दा कम उमेरका	२	४	०	०
	२० वर्ष भन्दा बढी उमेरका	१११	११८	०	०
गर्भपतन पश्चात् प.नि.साधन अपनाएका	छोटो अवधि	६८	१०५	०	०
	लामो अवधि	७	१६	०	०
गर्भपतनका कारण भएको जटिलता		०	०	०	

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

६.४ अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण

तालिका ६.४: अपाङ्गताको विवरण

क्र. स.	विवरण	आ. व. २०७९ / ८० मा	आ. व. २०८०/८१ (चैत्र मसान्त सम्ममा)	कैफियत
१	पूर्ण अपाङ्गता	८ जना	८ जना	
२	अति अशक्त अपाङ्गता	४३ जना	३७ जना	
३	मध्यम अपाङ्गता	२१ जना	११ जना	
४	सामान्य अपाङ्गता	६ जना	६ जना	
जम्मा	७८ जना	६२	जना	

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

६.५ जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण

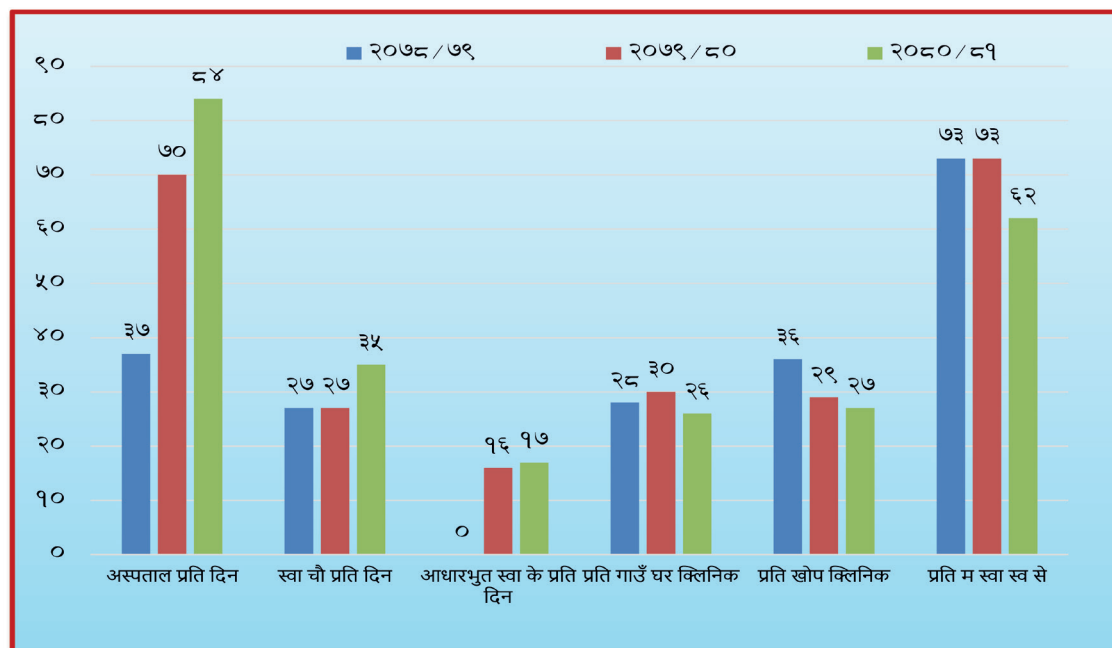
तालिका ६.५: जेष्ठ नागरिक संख्या

क्र. स.	विवरण	आ. व. २०७९ / ८० मा	आ. व. २०८०/८१ (चैत्र मसान्तसम्ममा)	कैफियत
१	महिला	५३	१७	
२	पुरुष	९७	४१	
जम्मा	१५०	५८		

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

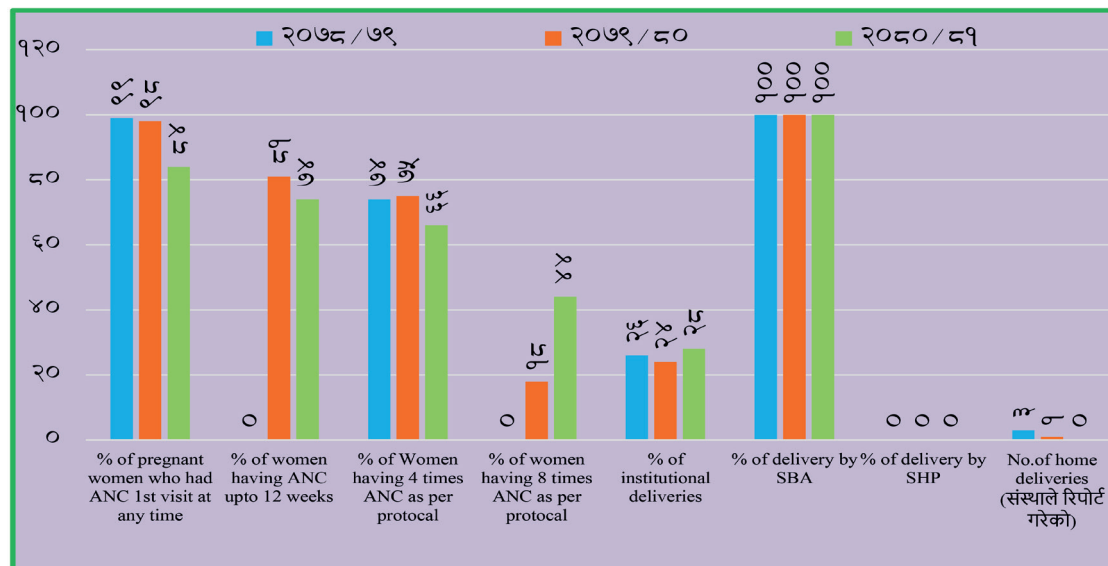
६.६ स्वास्थ्य सेवा उपभोगको अवस्था

रेखाचित्र ६.१: स्वास्थ्य संस्था अनुसारको स्वास्थ्य विवरण

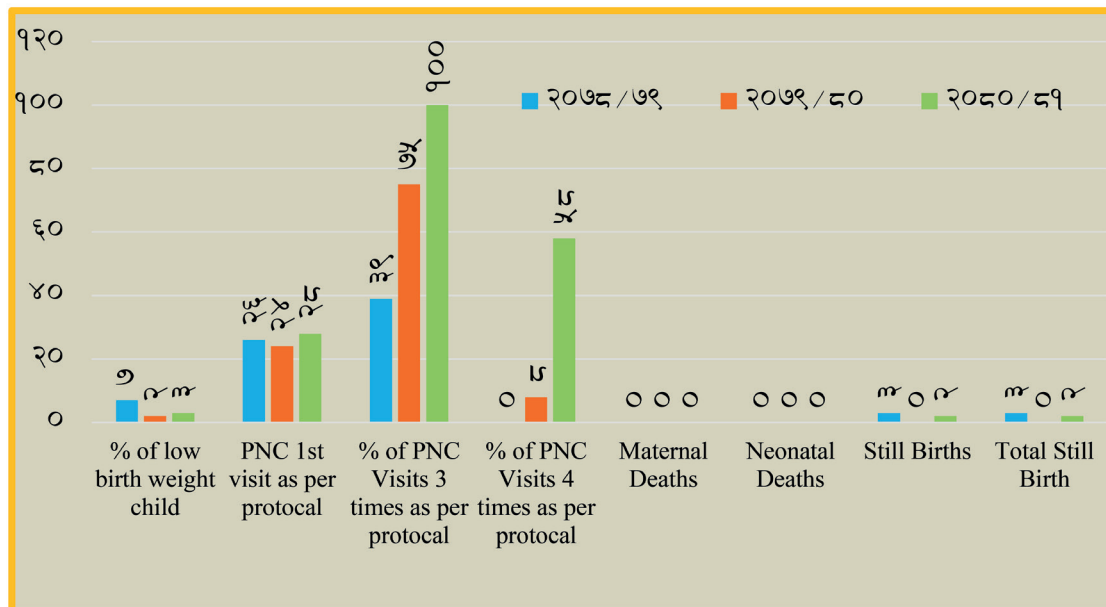
स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

रेखाचित्र ६.२: मातृसेवाको विवरण

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

रेखाचित्र ६.२: मातृसेवाको विवरण

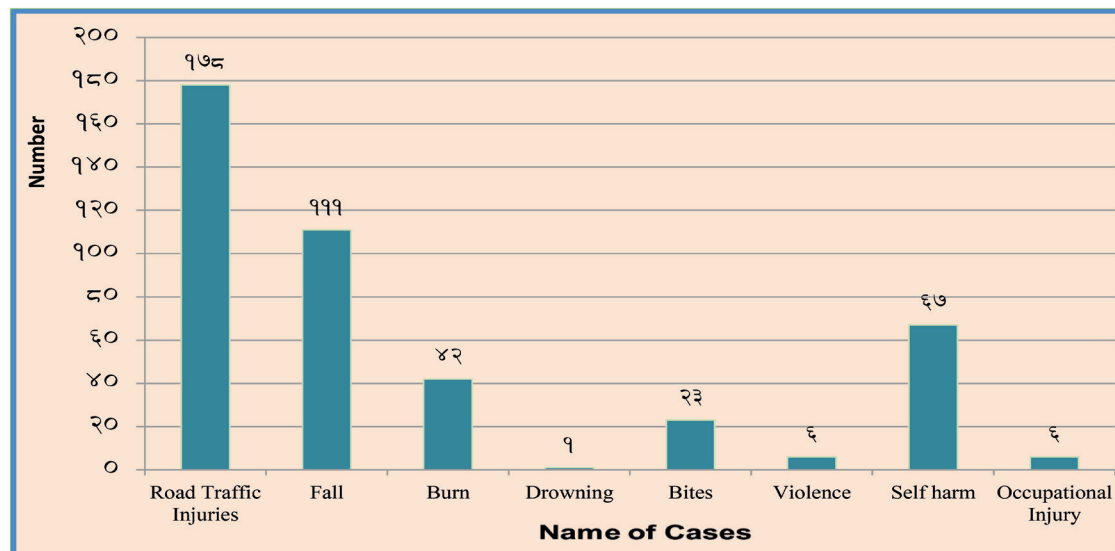
स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

तालिका ६.६: आ.व. २०८०/८१ को उपचारात्मक सेवा लिएका बिरामीहरूको विवरण

सूचकहरू		
कुल जनसंख्याको ओ. पि. डी. बाट सेवा लिएका बिरामी मध्ये नयाँ बिरामीको दर		९८ %
ओ. पि. डी. बाट सेवा लिएका नयाँ बिरामी संख्या मध्ये महिलाहरूको अनुपात		२:३ (६०%)
सि.नं.	मुख्य १० वटा रोगहरूको नाम	सेवा लिएकाको बिरामी संख्या
१	Conjunctivitis	७४१७
२	APD	४८५१
३	Fungal Infection	४८५१
४	Musculoskeletal Pain	३६४९
५	URTI	३५८२
६	Eczema	३३१४
७	ENT	३१८१
८	COPD	३१७६
९	LRTI	२७०६
१०	Cut Injuries	२६९०

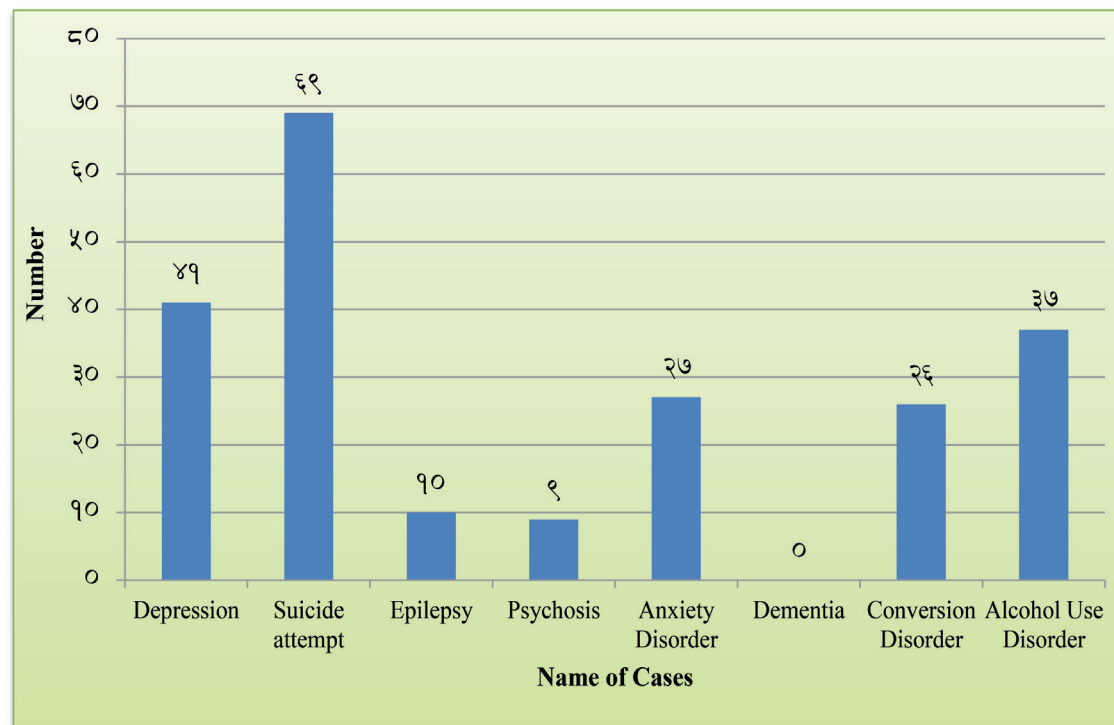
स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

रेखाचित्र ६.३: आ.व. २०८०।८१ दुर्घटना र चोटपटक भएका विरामीको विवरण

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

रेखाचित्र ६.४: आ.व. २०८०।८१ मानसिक विरामीको विवरण

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

६.७ जीवनकाल भरि जन्माएका बच्चाको संख्या अनुसारको महिला संख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रजनन् सम्बन्धित नतिजालाई विश्लेषण गर्दा यस बर्दघाट नगरपालिकामा एक पटक विवाह भएका १५ देखि ४९ वर्ष समूहका महिलाको कुल संख्या १८,०३९ जना रहेका छन्। यी महिलाहरूको पाँच पाँच वर्ष उमेर समूह र यी उमेरसमूहका महिलाहरूले अहिलेसम्म जीवितै जन्माएका बच्चाहरूको संख्याको आधारमा हेर्दा २०५९ जना विवाहित १५-४९ वर्षका महिलाले अहिलेसम्म कुनै पनि बच्चा नजन्माएको देखिन्छ। यो समूहमा विवाह भएको अवधि एक वर्ष वा सो भन्दा बढी भएको तर बच्चा नजन्माएको र विवाह भएको एक वर्ष पनि पुरा नभएर बच्चा नजन्माएको दुवै अवस्थाको महिलाहरू समावेश भएको हुन्छ। सो उमेर समूहका महिलाले एक वटा मात्र जीवित बच्चा जन्माएको संख्या ४७०९ जना रहेका छन्। दुई वटा जीवित बच्चा जन्माउने महिलाको संख्या सबैभन्दा धेरै ७१८३ रहेको छ। यसलाई तलको तालिका ६.६ मा विस्तृत रूपमा देखाइएको छ।

तालिका ६.७: १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जीवित जन्माएको बच्चाको संख्या र महिलाको उमेर समूहको आधारमा महिलाको संख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४४-४९ वर्ष
जम्मा महिला संख्या	१८०३९	४३७	२२३४	३४४४	३४८९	३४३७	२९०२	२०९६
बच्चा नजन्माएको	२०५९	२४४	६५५	५०६	२०८	१५२	१२९	१६५
एकवटा बच्चा जन्माएको	४७०९	१७३	११६९	१५४७	९३०	४७९	२५६	१५५
दुईवटा बच्चा जन्माएको	७१८३	१५	३६५	११५७	१८१५	१७९७	१३२९	७०५
तीनवटा बच्चा जन्माएको	२७९६	३	३७	१८७	४१७	७५१	७८८	६१३
चारवटा बच्चा जन्माएको	९१५	२	७	४०	९६	१९६	२७९	२९५
पाँचवटा बच्चा जन्माएको	२५०	०	१	५	१८	४४	८२	१००
छवटा बच्चा जन्माएको	८४	०	०	२	३	१३	२७	३९
सातवटा बच्चा जन्माएको	३०	०	०	०	२	२	८	१८
आठवटा बच्चा जन्माएको	१०	०	०	०	०	३	३	४
नौवटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएको	३	०	०	०	०	०	१	२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

६.८ जीवितै जन्मिएका, जन्मिएर मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरूको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार बर्दघाट नगरपालिकामा रहेका १८,०३९ जना १५ देखि ४९ वर्षका विवाहित महिलाहरूले हालसम्म ३३,१९८ जना जीवित बच्चालाई जन्मदिएको देखिन्छ जसमा पुरुष(छोरा) को संख्या १७,२२८ र महिला (छोरी) को संख्या १५,९७० जना देखिन्छ। यसरी हेर्दा बर्दघाट नगरपालिकाका प्रजनन् उमेर समूहका

विवाहित महिलाबाट जन्मेका छोराछोरीको लिङ्ग अनुपात १०७.८८ जना देखिन्छ अर्थात १०० छोरीको जन्म हुदा १०७.८८ छोराको जन्म भएको देखिन्छ।

जीवित जन्मेका बच्चाहरूको मध्ये ३२,१४१ जना (९६.८२%) बच्चाहरू हालसम्म (अर्थात जनगणनाको सन्दर्भ दिन मसिर ९ गते) पनि जीवितै रहेका देखिन्छ भने १०५७ जना (३.१८%) बच्चाको मृत्यु भएको देखिन्छ। तलको तालिका ६.७ मा यस सम्बन्धी विस्तृत रूपमा देखाइएको छ।

तालिका ६.८: १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जन्माएका जीवित बच्चाहरू, जीवित जन्मेर मरेका बच्चाहरू र अहिलेसम्म जीवित रहेका बच्चाहरूको संख्या

बच्चाको अवस्था र लिङ्ग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४४-४९ वर्ष
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाहरूको संख्या (CED)								
जम्मा	३३१९८	२२०	२०४३	४६१९	६३१७	७४४६	७०५८	५४९५
पुरुष	१७२२८	११९	१०२६	२३६६	३३०२	३८६१	३७२१	२८३३
महिला	१५९७०	१०१	१०१७	२२५३	३०१५	३५८५	३३३७	२६६२
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाहरूको संख्या (Children still Alive)								
जम्मा	३२१४१	२१७	२००७	४५३८	६१७६	७२४४	६७४७	५२१२
पुरुष	१६६०३	११६	१००२	२३१७	३२२०	३७४८	३५२३	२६७७
महिला	१५५३८	१०१	१००५	२२२१	२९५६	३४९६	३२२४	२५३५
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएका बच्चाहरूको संख्या (Children Death)								
जम्मा	१०५७	३	३६	८१	१४१	२०२	३११	२८३
पुरुष	६२५	३	२४	४९	८२	११३	१९८	१५६
महिला	४३२	०	१२	३२	५९	८९	११३	१२७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

६.९ विगत १२ महिनामा जीवितै जन्मिएका बच्चाहरू जन्माएका महिलाहरूको संख्या र जीवितै जन्मिएका बच्चाहरूको संख्या

बर्दघाट नगरपालिकाका प्रजनन उमेरका विवाहित १८,०३९ जना महिलाहरू मध्ये ९५९ जना महिलाले विगत १ वर्षको अवधिमा (जनगणनाको सन्दर्भ दिन भन्दा ठिक १ वर्ष अधिसम्म) शिशुहरूलाई जीवितै जन्म दिएको पाईन्छ। ती मध्ये ९५३ जना महिलाले एक वटा बच्चा र ६ जना महिलाले दुई वटा बच्चालाई जीवितै जन्म दिएको देखिन्छ। यसरी हेर्दा बर्दघाट नगरपालिकामा विगत १ वर्षमा ९६५ जना व्यक्तिहरू जन्म भएर थप भएको देखिन्छ जसमा ४९४ जना पुरुष (छोरा) र ४७१ जना महिला (छोरी) को जन्म भएको पाईन्छ। यसरी हेर्दा विगत १ वर्षमा जन्मिएका शिशुहरूको लिङ्ग अनुपात १०४.८८ हुन आउँछ अर्थात १०० जना महिलाको जन्म हुदा १०४.८८ जना पुरुषको जन्म भएको देखिन्छ।

तालिका ६.९: १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले विगत १२ महिनामा जीवित जन्माएको बच्चाको संख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको संख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४४-४९ वर्ष
एक पटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला संख्या	१८०३९	४३७	२२३४	३४४४	३४८९	३४३७	२९०२	२०९६
बच्चा नजन्माएको	१७०८०	३६८	१९२०	३१२१	३३११	३३८२	२८९०	२०८८
एक वटा बच्चा जन्माएको	९५३	६८	३१२	३२२	१७८	५५	१०	८
दुई वटा बच्चा जन्माएको	६	१	२	१	०	०	२	०
एकवर्ष भित्र जीवितै जन्मेका बच्चाहरूको संख्या								
जम्मा	९६५	७०	३१६	३२४	१७८	५५	१४	८
पुरुष	४९४	४४	१४९	१६२	९७	२६	११	५
महिला	४७१	२६	१६७	१६२	८१	२९	३	३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

६.१० उमेरगत प्रजनन दर र कुल प्रजनन दर (Age Specific Fertility Rate)

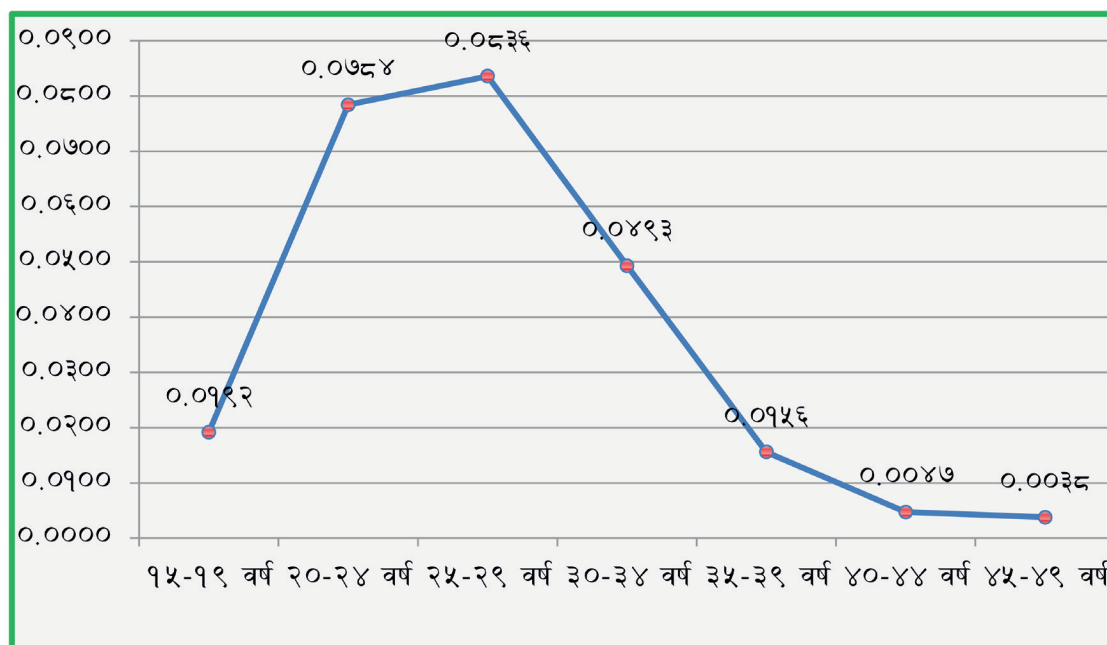
जनगणनाको नतिजा अनुसार यस बर्दघाट नगरपालिकाको उमेरगत विशिष्ट प्रजननदरको विश्लेषण गर्दा २५-२९ वर्ष उमेरसमूह महिलाको विशिष्ट प्रजनन दर उच्च रहेको देखिन्छ। त्यसपछि क्रमश २०-२४ वर्ष र ३०-३४ वर्षका महिलाको प्रजनन दर उच्च रहेको देखिन्छ। उमेर विशिष्ट वैवाहिक प्रजननदरको विश्लेषण गर्दा १५-१९ वर्षका महिलाको उच्च रहेको पाइयो। उमेर विशिष्ट प्रजननदर तलको तालिका ६.९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६.१०: उमेर विशिष्ट प्रजनन दर

उमेर समूह	कुल महिला	एक पटक विवाह भएका महिलाको संख्या	एक वर्षमा जीवितै जन्मेका बच्चाको संख्या	उमेर विशिष्ट प्रजनन दर {ASFR-direct}	उमेर विशिष्ट वैवाहिक प्रजनन दर {Marital ASFR-direct}
१५-१९ वर्ष	३६५१	४३७	७०	०.०१९२	०.१६०२
२०-२४ वर्ष	४०३०	२२३४	३१६	०.०७८४	०.१४१५
२५-२९ वर्ष	३८७७	३४४४	३२४	०.०८३६	०.०९४१
३०-३४ वर्ष	३६११	३४८९	१७८	०.०४९३	०.०५१०
३५-३९ वर्ष	३५२६	३४३७	५५	०.०१५६	०.०१६०
४०-४४ वर्ष	२९५०	२९०२	१४	०.००४७	०.००४८
४५-४९ वर्ष	२११३	२०९६	८	०.००३८	०.००३८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ६.५: उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको प्रवृत्ति

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड-७

आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

७.१ आर्थिक काम गरेको अवधि

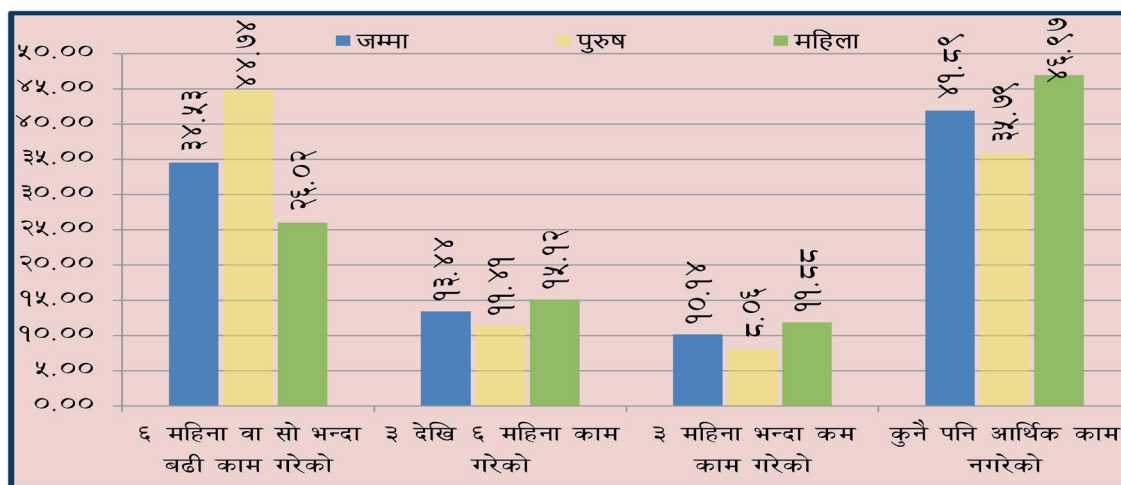
राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकाका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका ६४,१९५ जना व्यक्तिहरूमध्ये ३७,३०२ जना (५८.१%) ले गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा कुनै न कुनै आर्थिक काम गरेको देखिन्छ। आर्थिक काम गरेका ३७,३०२ जना (१००%) मध्ये २२,१६४ जना (५९.४२%) ले ६ महिना वा सो भन्दा बढी काम गरेको देखिन्छ भने ८,६२६ जना (२३.१२%) ले ३ देखि ६ महिना काम गरेको देखिन्छ। सन्दर्भ अवधिभित्र तीन महिनाभन्दा कम काम गरेको जनसंख्या ६,५१२ जना (१७.४६%) रहेका छन्। १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको कुल जनसंख्यामा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको जनसंख्या ४१.८९% रहेका छन्।

तालिका ७.१: आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)

लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	६ महिना वा सो भन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिना भन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
जम्मा	संख्या	६४,१९५	२२,१६४	८,६२६	६,५१२	२६,८९३
	प्रतिशत	१००	३४.५३	१३.४४	१०.१४	४१.८९
पुरुष	संख्या	२९,१६५	१३,०४८	३,३२८	२,३५०	१०,४३९
	प्रतिशत	१००	४४.७४	११.४१	८.०६	३५.७९
महिला	संख्या	३५,०३०	९,११६	५,२९८	४,१६२	१६,४५४
	प्रतिशत	१००	२६.०२	१५.१२	११.८८	४६.९७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ७.१: अवधिका आधारमा आर्थिक काममा सक्रिय र निष्क्रिय जनसंख्या(%)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.२ आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरूलाई मात्र आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रश्न सोधिएको थियो । आर्थिक क्रियाकलापको आधारमा जनसंख्यालाई मुख्य रूपमा आर्थिक सक्रिय जनसंख्या र आर्थिक निष्क्रिय जनसंख्या गरी दुई भागमा वर्गिकरण गरिएको छ । यसैगरी आर्थिक सक्रिय जनसंख्यालाई मुख्य रूपमा अक्सर सक्रिय जनसंख्या र अक्सर निष्क्रिय जनसंख्या गरी दुई भागमा र अक्सर सक्रिय जनसंख्यालाई अक्सर रोजगार र अक्सर वेरोजगार गरी अरु दुई भागमा वर्गिकरण गरिएको छ । यस मापदण्डअनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका ६४,१९५ जनसंख्या मध्ये पुरुष २९,१६५ जना (४५.४३%) र महिला ३५,०३० (५४.५७%) आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न योग्य जनसंख्या रहेका छन् ।

आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या: सन्दर्भ अवधिमा जुनसुकै आर्थिक काम जतिसुकै अवधिको लागि गरेका वा कुनै पनि आर्थिक कामको खोजी गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरूलाई आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या भनिएको छ । १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका कुल जनसंख्या ६४,१९५ मा आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या ३९,५३० (६१.५८%) रहेको देखिन्छ जसमा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका पुरुषहरू २९,१६५ मध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय पुरुष १९,८८० (६८.१६%) छन् र ९,१७३ (३१.४५%) आर्थिक रूपले निष्क्रिय देखिन्छन् । यसरी नै १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका महिला ३५,०३० मध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय महिला १९,६५० (६५.०६%) छन् र १५,२०० (४३.३९%) आर्थिक रूपले निष्क्रिय देखिन्छन् । निष्क्रिय अवस्था नखुलेका पुरुषहरूको संख्या ११२ जना र महिलाको १८० जना रहेका छन् ।

आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या: सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका र आर्थिक काम नखोजेका व्यक्तिहरूलाई आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या भनिएको छ ।

अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या: सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम गरेको वा आर्थिक काम खोजेको समयको जोड ६ महिना वा सोभन्दा बढी भएका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या मानिएको छ ।

अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या: आर्थिक काम गरेको र आर्थिक काम खोजेको महिनाको जोड ६ महिनाभन्दा कम भएमा त्यस्ता व्यक्तिलाई अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या मानिन्छ ।

तालिका ७.२: आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता अनुसारको जनसंख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

संख्या/ %	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या			आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता								
				आर्थिक रूपले सक्रिय			आर्थिक रूपले निष्क्रिय			आर्थिक क्रियाकलाप नखुलेको		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
संख्या	६४१९५	२९१६५	३५०३०	३९५३०	१९८८०	१९६५०	२४३७३	९१७३	१५२००	२९२	११२	१८०
%	१००	१००	१००	६१.५८	६८.१६	५६.०९	३७.९७	३१.४५	४३.३९	०.४५	०.३८	०.५१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका ७.३: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण

संख्या/ %	आर्थिक रूपले सक्रिय											
	जम्मा	पुरुष	महिला	अक्सर सक्रिय						अक्सर निश्क्रिय		
				अक्सर रोजगार			अक्सर बेरोजगार					
				जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
संख्या	३९५३०	१९८८०	१९६५०	२३१६५	१३५३७	९६२८	२६०६	१४९०	१११६	१३७५९	४८५३	८९०६
%	१००	१००	१००	५८.६०	६८.०९	४९.००	६.५९	७.४९	५.६८	३४.८१	२४.४१	४५.३२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.३ आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

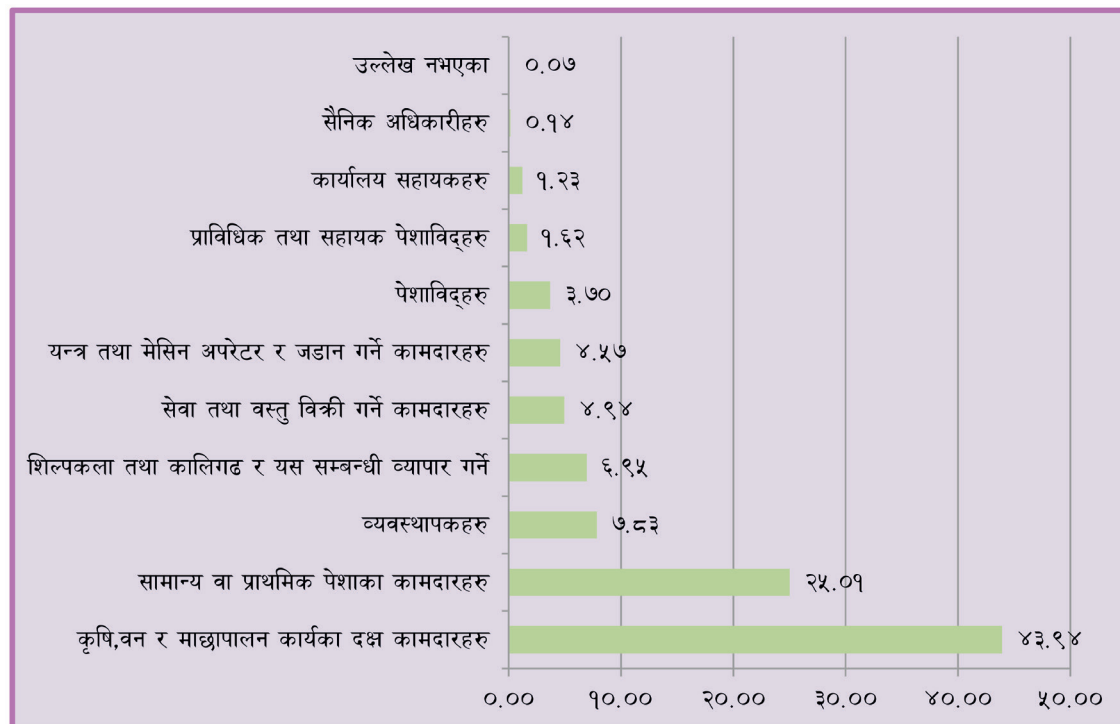
जनगणनाको नतिजा अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय पेशागत वर्गीकरण अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ। आर्थिक काम गरेका कुल जनसंख्या ३७,३०२ जना मध्ये ५०.२% पुरुष र ४९.८% महिला रहेका छन्। आर्थिक काम गरेका जनसंख्या मध्ये पेशागत रूपमा सबैभन्दा बढी कृषि, बन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरु ४३.९४%, दोस्रो रूपमा सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरु २५.०१% रहेका छन्। अन्य पेशामा क्रमशः व्यवस्थापकहरु ७.८३%, शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्नेहरु ६.९५%, सेवा तथा वस्तु विक्री गर्ने कामदारहरु ४.९४% र पेशाविद्हरु ३.७०% रहेका छन्।

तालिका ७.४: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३७३०२	१००	१८७२६	१००	१८५७६	१००
सैनिक अधिकारीहरु	५४	०.१४	४६	०.२५	८	०.०४
व्यवस्थापकहरु	२९२१	७.८३	१८३७	९.८१	१०८४	५.८४
पेशाविद्हरु	१३७९	३.७०	६६९	३.५७	७१०	३.८२
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरु	६०५	१.६२	३७१	१.९८	२३४	१.२६
कार्यालय सहायकहरु	४५७	१.२३	२०५	१.०९	२५२	१.३६
सेवा तथा वस्तु विक्री गर्ने कामदारहरु	१८४३	४.९४	९८९	५.२८	८५४	४.६०
कृषि, बन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरु	१६३९२	४३.९४	६७०३	३५.८०	९६८९	५२.१६
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने	२५९१	६.९५	२१४१	११.४३	४५०	२.४२
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरु	१७०३	४.५७	१६५९	८.८६	४४	०.२४
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरु	९३३०	२५.०१	४०९०	२१.८४	५२४०	२८.२१
उल्लेख नभएका	२७	०.०७	१६	०.०९	११	०.०६

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ७.२: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (%मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.४ आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

जनगणनाको नतिजा अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय औद्योगिक क्षेत्र अनुसार वर्गीकरण गरी प्रस्तुत गरिएको छ। यस नगरपालिकामा आर्थिक काममा संलग्न ३७,३०२ जना मध्ये सबैभन्दा धेरै कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ५१.५१% रहेका छन्। यसपछि क्रमशः थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरूमा १५.१४%, निर्माण क्षेत्रमा १०.९१%, यातायात र भण्डारण क्षेत्रमा ४.०३% जनसंख्या संलग्न रहेका छन्।

तालिका ७.५: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३७३०२	१००	१८७२६	१००	१८५७६	१००
कृषि, वन र माछापालन	१९२१५	५१.५१	८०६३	४३.०६	१११५२	६०.०३
खानी तथा उत्खनन्	७८	०.२१	५१	०.२७	२७	०.१५

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

औद्योगिक उत्पादन	१४८९	३.९९	९६१	५.१३	५२८	२.८४
विद्युत, ग्याँस, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	१४१	०.३८	११९	०.६४	२२	०.१२
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरण	८१	०.२२	५६	०.३०	२५	०.१३
निर्माण	४०६८	१०.९१	२९७२	१५.८७	१०९६	५.९०
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका	५६४८	१५.१४	२६१५	१३.९६	३०३३	१६.३३
यातायात तथा भण्डारण	१५०४	४.०३	१४६१	७.८०	४३	०.२३
आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलाप	७३५	१.९७	४२९	२.२९	३०६	१.६५
सूचना तथा संचार	७४	०.२०	५३	०.२८	२१	०.११
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	४६३	१.२४	२१५	१.१५	२४८	१.३४
घरजग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरू	४८	०.१३	४३	०.२३	५	०.०३
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	१४१	०.३८	१०७	०.५७	३४	०.१८
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	५४	०.१४	३७	०.२०	१७	०.०९
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२९७	०.८०	२२९	१.२२	६८	०.३७
शिक्षा	११६६	३.१३	५०४	२.६९	६६२	३.५६
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	२९२	०.७८	१०७	०.५७	१८५	१.००
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविज्ञान	१२८	०.३४	११५	०.६१	१३	०.०७
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	१५७६	४.२२	५५७	२.९७	१०१९	५.४९
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	६८	०.१८	१६	०.०९	५२	०.२८
बाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूको क्रियाकलापहरू	११	०.०३	४	०.०२	७	०.०४
उल्लेख नभएको	२५	०.०७	१२	०.०६	१३	०.०७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.५ आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार अनुसारको विवरण

गणना भएको १२ महिना अगाडीको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सो भन्दा बढि उमेरका यस नगरपालिकाका ३७,३०२ जना मध्ये सबैभन्दा बढि आफ्नै काम गर्ने ५३.८७%, अरुको काम गर्ने ३०.०६%, परिवारमा सघाउने मात्र १३.४६%, रोजगारदाता २.५१% र उल्लेख नभएको ०.१०% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.६ मा उल्लेख गरीएको छ।

तालिका ७.६: रोजगारीको अवस्था अनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

रोजगारीको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३७३०२	१००	१८७२६	१००	१८५७६	१००
अरुको काम गर्ने	११२१३	३०.०६	६९३६	३७.०४	४२७७	२३.०२
रोजगारदाता	९३८	२.५१	६५६	३.५०	२८२	१.५२

आफ्नै काम गर्ने	२००९५	५३.८७	९३७१	५०.०४	१०७२४	५७.७३
परिवारमा सघाउने मात्र	५०२०	१३.४६	१७४१	९.३०	३२७९	१७.६५
उल्लेख नभएको	३६	०.१०	२२	०.१२	१४	०.०८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.६ आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण

यहाँ १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य कामलाई संस्थागत क्षेत्रका आधारमा वर्गिकरण गरीएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसार सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने ५७.५१%, गैर वित्तीय संस्थामा काम गर्ने ३८.३८%, सरकारी २.३०%, वित्तीय संस्थामा १.२५%, नाफा नकमाउने संस्थामा काम गर्ने ०.४३% र उल्लेख नभएको ०.१४% रहेका छन्। आर्थिक काम गर्ने पुरुषहरू मध्ये सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्र ५२.९७% रहेका छन् भने महिलाको हकमा पनि सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्र ६२.०८% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.७ मा दिइएको छ।

तालिका ७.७: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

रोजगारीको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३७३०२	१००	१८७२६	१००	१८५७६	१००
सरकारी	८५७	२.३०	४९२	२.६३	३६५	१.९६
वित्तीय संस्था	४६६	१.२५	२१७	१.१६	२४९	१.३४
गैरवित्तीय संस्था	१४३१७	३८.३८	७९४८	४२.४४	६३६९	३४.२९
नाफा नकमाउने संस्था	१५९	०.४३	११९	०.६४	४०	०.२२
घरायसी क्षेत्र	२१४५१	५७.५१	९९१९	५२.९७	११५३२	६२.०८
उल्लेख नभएको	५२	०.१४	३१	०.१७	२१	०.११

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.७ आर्थिक काम नगर्नुको कारण

जनगणनामा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका जनशक्ति कुनै पनि आर्थिक काममा संलग्न नभएकालाई आर्थिक काम नगर्नुको कारण सोधिएको थियो त्यही आधारमा यहाँ १० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका ४२,०३१ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै २८.३६% विद्यार्थी भएका कारणले काम नगरेको देखिन्छ। त्यसपछि अन्य कारणहरूमा क्रमशः अन्य कारणले २४.२१%, घरधन्दा २३.७३%, पारिवारिक हेरचाह १०.५०%, वृद्ध अवस्था ८.३१%, अशक्त/विरामी भएको कारण २.०७%, पेन्सन/आयस्ता भएको कारणले १.८७% र सामाजिक कार्य/स्वयंसेवाको कारणले ०.१९% रहेको छ। पुरुषमा आर्थिक काम नगर्नुको मुख्य कारणको रूपमा विद्यार्थी भएको देखिन्छ दोस्रो रूपमा अन्य कारण रहेको छ। महिलामा आर्थिक काम नगर्नुको मुख्य कारणमा घरधन्दा र दोस्रो रूपमा विद्यार्थी भएको कारण देखिन्छ। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.८ मा राखिएको छ।

तालिका ७.८: आर्थिक काम नगर्नुको कारण अनुसार जनसंख्याको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)

क्षेत्र	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	४२०३१	१००	१६११७	१००	२५९१४	१००
विद्यार्थी	११९२२	२८.३६	५९००	३६.६१	६०२२	२३.२४
घरधन्दा	९९७२	२३.७३	१५४८	९.६०	८४२४	३२.५१
पारिवारिक हेरचाह	४४१२	१०.५०	१५०९	९.३६	२९०३	११.२०
वृद्ध अवस्था	३४९२	८.३१	१३८७	८.६१	२१०५	८.१२
अशक्त/ विरामी	८६८	२.०७	४६९	२.९१	३९९	१.५४
पेन्सन/आयस्ता	७८८	१.८७	५१९	३.२२	२६९	१.०४
सामाजिक कार्य/स्वयंसेवा	८०	०.१९	५७	०.३५	२३	०.०९
अन्य	१०१७६	२४.२१	४६०९	२८.६०	५५६७	२१.४८
उल्लेख नभएको	३२१	०.७६	११९	०.७४	२०२	०.७८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.८ १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति

बर्दघाट नगरपालिकामा १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरू जम्मा २३,३३६ जना रहेका छन् । कुल बालबालिका मध्ये ६८.७५% बालबालिका आमा र बाबु दुबैसँग बस्ने गरेका छन् भने २६.०१% आमासँग मात्र, अन्य नातेदार हरूसँग २.९५%, बाबुसँग मात्र १.५८% बस्ने गरेका छन् । १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालकहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ६८.५९% आमा र बाबु दुबैसँग बस्ने गरेको पाइयो भने २६.४४% आमासँग मात्र बस्ने गरीएको पाइयो । बालिकाको हकमा पनि आमा र बाबु दुबैसँग बस्ने ६८.९२% रहेका छन् भने आमासँग मात्र बस्ने २५.५४% रहेका छन् । यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.९ मा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका ७.९: वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति

क्षेत्र	जम्मा		बालक		बालिका	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	२३३३६	१००	१२०४८	१००	११२८८	१००
आमा र बाबु दुबैसँग	१६०४४	६८.७५	८२६४	६८.५९	७७८०	६८.९२
आमासँग मात्र	६०६९	२६.०१	३१८६	२६.४४	२८८३	२५.५४
बाबुसँग मात्र	३६९	१.५८	२०१	१.६७	१६८	१.४९
बाबु र सौतेनी आमा	९४	०.४०	४७	०.३९	४७	०.४२

आमा र सौतेनी बाबु	१८	०.०८	१०	०.०८	८	०.०७
अन्य नातेदार	६८८	२.९५	३१७	२.६३	३७१	३.२९
काम लगाउने व्यक्ति	८	०.०३	७	०.०६	१	०.०१
अन्य	२२	०.०९	५	०.०४	१७	०.१५
उल्लेख नभएको	२४	०.१०	११	०.०९	१३	०.१२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.५ पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था

बर्दघाट नगरपालिकामा ५ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरु जम्मा ७,१६० जना रहेकोमा ५,८०८ (८१.१२%) बालबालिकाको जन्मदर्ता भएको देखिन्छ। कुल छोराको संख्यामध्ये ८०.७८% को जन्मदर्ता भएको देखिन्छ भने छोरीको संख्यामध्ये ८१.४८% जन्मदर्ता देखिन्छ। कुल बालबालिका मध्ये १८.८८% जन्मदर्ता नभएको पाइयो।

तालिका ७.१०: पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था

क्षेत्र	जम्मा		छोरा		छोरी	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा बालबालिका	७१६०	१००	३७१०	१००	३४५०	१००
जन्मदर्ता भएका	५८०८	८१.१२	२९९७	८०.७८	२८११	८१.४८
जन्मदर्ता नभएका	१३५२	१८.८८	७१३	१९.२२	६३९	१८.५२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड-८

कृषि तथ्याङ्क

८.१ कृषक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औषत कित्ता संख्या तथा सिंचित

८.१.१ क्षेत्रफलको विवरण

राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ अनुसार लुम्बिनी प्रदेशमा कृषक परिवार संख्या ७६५०९२ रहेका छन्। नवलपरासी जिल्लामा कूल ५५०९८ कृषक परिवार मध्ये बर्दघाट नगरपालिकामा १११८६ मात्र कृषक परिवार रहेको देखिन्छ।

तालिका ८.१: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषक परिवार, कित्ता, औषत कित्ता र सिंचाई क्षेत्रफल विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा कित्ता संख्या	औसत कित्ता संख्या	सिंचाई सुविधा प्रयोग गर्ने कृषक परिवारको संख्या	सिंचित क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४	२२५२७६४.४	२.९४	५४८७९९	२४१९४४
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३०१२३.८	१६२१२०	२.९	४५५४१	२३१३६.२
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	४४९२.६	२१०३३	१.९	६५२६	१९२८.५

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१.२ जग्गाको स्वामित्वअनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्या तथा कमाएको जग्गाको क्षेत्रफलको विवरण

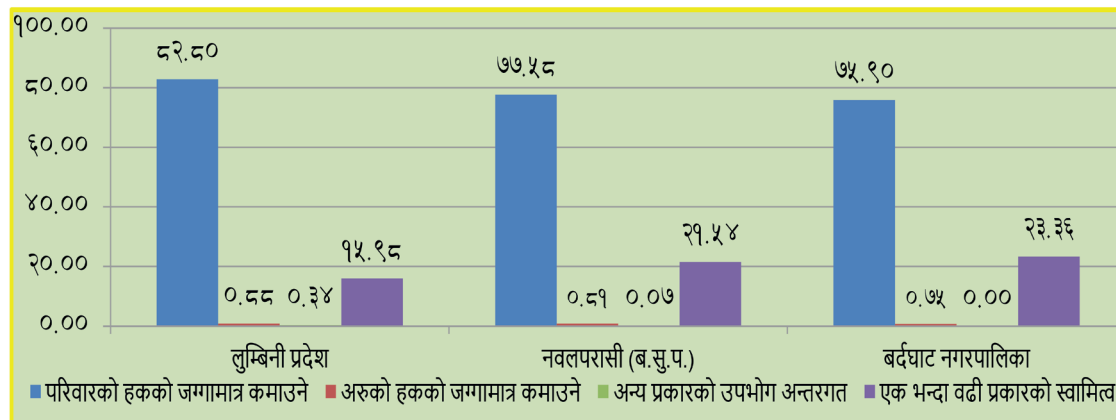
लुम्बिनी प्रदेशमा परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने कृषक परिवार ८२.८० प्रतिशत रहेकोमा नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा ७७.५७ प्रतिशत रहेकोमा बर्दघाट नगरपालिकामा ७५.८९ प्रतिशत कृषक परिवारले परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने गरेको राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ बाट देखिन्छ।

तालिका ८.२: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको जग्गाको प्रकार र क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर.)	एक प्रकारको स्वामित्व						एक भन्दा वढी प्रकारको स्वामित्व	
			परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने		अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने		अन्य प्रकारको उपभोग अन्तरगत		परिवार संख्या	
			परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)		
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	६३३५०४	३३०३५२.५	६७२२	३२९९.५	२५७३	६६३.५	१२२२९३	९२२९९.०
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३०१२३.८	४२७४४	२२१७९.१	४४५	१७५.५	४०	७.५	११८७०	७७६१.७
बर्दघाट न.पा.	१११८६	४४९२.६	८४९०	३००९.०	८४	७२.४	०		२६१३	१४११.२

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

रेखाचित्र ८.१: जग्गाको स्वामित्व अनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्याको विवरण (%मा)

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.२ कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग

एकै ब्यक्ति वा परिवार वा निकायले रेखदेख (व्यवस्थापन) गरेको कृषि उत्पादनको एक आर्थिक एकाइलाई कृषि चलन भनिन्छ। कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल मध्ये अधिकांश जग्गामा अस्थायी बाली लागेको छ भने सवैभन्दा कम स्थायी बाली लागेको छ। लुम्बिनी प्रदेशमा अस्थायी बाली लागेको जग्गा ३३६१९३.९ हेक्टर छ भने स्थायी बाली जम्मा २९३७९.५ हेक्टरमा लागेको छ। त्यस्तै बर्दघाट नगरपालिकामा अस्थायी बाली लागेको क्षेत्रफल ४०१३.६ हेक्टर रहेकोमा स्थायी बाली लागेको जग्गा जम्मा १०.६ हेक्टर रहेको छ।

तालिका ८.३: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर.)	एक प्रकारको स्वामित्व						एक भन्दा वढी प्रकारको स्वामित्व	
			परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने		अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने		अन्य प्रकारको उपभोग अन्तरगत			
			परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	६३३५०४	३३०३५२.५	६७२२	३२९९.५	२५७३	६६३.५	१२२२९३	९२२९९.०
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३०१२३.८	४२७४४	२२१७९.१	४४५	१७५ .५	४०	७.५	११८७०	७७६१.७
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	४४९२.६	८४९०	३००९.०	८४	७२.४	०		२६१३	१४११.२

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.३ विभिन्न अस्थायी बालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ का अनुसार कृषक परिवारले अस्थायी बालीमा सवैभन्दा वढी खाद्यान्न बाली लगाउने गरेका छन्। बर्दघाट नगरपालिकामा १०५९३ कृषक परिवारले ५४१३.५ हेक्टरमा खाद्यान्न बाली लगाएका छन्।

तालिका ८.४: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	खाद्यान्न बाली		कोसे/दाल बाली		कन्दमूल बाली		तेल बाली		तरकारी बाली		अन्य अस्थायी बाली	
	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७३९४९६	५१११७८.०	३८८६१६	४४९६५.४	४००३७५	१५०५७.६	३८२४२९	५७७९८.५	३६३१२९	१६५८७.८	३५२०८६	१७६३९.०
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५२१८७	३८४०४.५	२३३८२	२९२६.७	१९७९९	६४१.०	३१२८३	६२२८.६	२०६४७	७९२.७	१९६०७	२७६९.६
बर्दघाट न.पा.	१०५९३	५४१३.५	५७०३	७४५.२	५०१२	१४१.७	८२७४	१७७३.७	५८२७	१६५.८	४५६९	१६७.८

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.४ मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या

सामान्यतया अस्थायी बाली भन्नाले एक वर्षको अवधिभित्र उत्पादन गरी बाली भित्र्याउने र अर्को बालीका लागि पुनः खनजोत गरी लगाउनुपर्ने किसिमका बालीहरू पर्दछन्। नेपालमा पनि अस्थायीबालीहरूमा धान, मकै, गहुँ, कोदो, कन्दमूल बाली, तरकारी बाली, कोसे दाल बाली आदी अस्थायी बालीहरू लगाउने गरिन्छ। तर पनि मुख्य अस्थायी बालीहरूमा धान, गहुँ, मकै, कोदो, जौ/उवा र फापर पर्दछन्। बर्दघाट नगरपालिकाका कूल १०१९४ कृषक परिवारले ३७९१.७ हेक्टर जग्गामा धानबाली लगाएका छन्।

तालिका ८.५: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	धान		गहुँ		मकै		कोदो		जौ/उवा		फापर	
	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	५२०५८१	२४८९८३.८	४९५१३७	१६८८२६.१	४५२२८२	७७७७९.०	६४५००	७३०५.६	८१५३३	७५६७.२	८५७७	६१६.१
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५०९८७	२३५३४.४	३६२३३	१३६४२.२	११०००	११९३.५	२६	४.५	१७	०.६	१८८	२१.५
बर्दघाट न.पा.	१०१९४	३७९१.७	४८६१	११२९.६	३८२५	४८६.९	०		०		४२	५.३

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.५ बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या

एक पटक उत्पादन लिएपछि पुनःरोप्नु नपर्ने र धेरै वर्षसम्म उत्पादन दिइरहने आँप, कटहर, लिच्ची, सुन्तला, केरा जस्ता बाली स्थायी बाली अन्तर्गत पर्दछन्। बर्दघाट नगरपालिका कूल ११,१८६ कृषक परिवारमध्ये ५,६३५ कृषक परिवारले १०.६ हेक्टर जग्गामा स्थायी बाली बगैँचाको रुपमा लगाएका छन्। बर्दघाट नगरपालिकामा १०.५ हेक्टरमा बगैँचाको रुपमा फल लाग्ने उमेरका बोट बिरुवा लगाएको पाइन्छ भने ०.२ हेक्टरमा बगैँचाको रुपमा फल नलाग्ने उमेरका बोट बिरुवा लगाएको पाइन्छ। बर्दघाट नगरपालिका भित्र छरिएका फल लाग्ने उमेरका कुल बोट बिरुवाको संख्या १३,९९१ वटा रहेका छन् भने फल नलाग्ने उमेरको कुल बोट बिरुवाको संख्या ७,२१७ वटा रहेका छन्।

तालिका ८.६: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	जम्मा कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	स्थायी बाली							
			बगैँचाको रुपमा लगाइएका							छरिएका बोट संख्या
			कृषक परिवार संख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल (हेक्टर)	फल लाग्ने उमेरको			फल नलाग्ने उमेरको		
					परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	४६३७५०	२९३७९.५	१०२७०४	६२६५.५	५०९८१०७	१३०६६४	२३११४.१	२७०९९५३
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३०१२३.८	२४४८१	९४९.९	३२९१	५८१.४	१२०९९८२	२२६१	३६८.६	७७९३५९
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	४४९२.६	५६३५	१०.६	२५२	१०.५	२१४२	४२	०.२	१०५

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.६ बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या

मुख्य स्थायी बालीमा सुन्तला, कागती, आँप, केरा आदि पर्दछन्। पछिल्लो समयमा अन्य स्थायी बालीहरूमा पनि कृषकहरू आकर्षित भएको देखिन्छ। जस्तै एभोकाडो, किवी आदि।

तालिका ८.७: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	सुन्तला				कागती			
	कृषक परिवार संख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका			छरिएका बोट संख्या
		क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या		कृषक परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या	
लुम्बिनी प्रदेश	६८४९१	८६५.४	६१६५०३	३५०४६८	१२६६९४	५९७.२	४६१६३३	३८५१२६
नवलपरासी (ब.सु.प.)	३४	०.०	०	३४	४२१६	२.५	६९९	५५७६
बर्दघाट नगरपालिका	२१	०.०	०	२१	१६३७	०.३	२३१	२४५७

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.७ बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या क्रमशः

बर्दघाट नगरपालिका ४७११ कृषक परिवारहरूले बगैँचाको रुपमा १.३ हेक्टर क्षेत्रफलमा आँप लगाएका छन् भने नवलपरासी (ब.सु.पू.) जिल्लाका १८०१९ कृषक परिवारले बगैँचाको रुपमा ९४.७ हेक्टरमा आँपको खेती गरेका छन्।

तालिका ८.८: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	आँप				केरा			
	क्षेत्रफल (हेक्टर)	क्षेत्रफल (हेक्टर)		छरिएका बोट संख्या	कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या
		क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या			क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या	
लुम्बिनी प्रदेश	२६२९४२	१८३३.१	४३१३९२	७१४७८८	१३३६९८	१३६६.४	२४७८७३५	९९३०४३
नवलपरासी (ब.सु.प.)	१८०१९	९४.७	६७१९१	३७०९५	४५३८	७९०.०	१८८८९४०	१०७६६९
बर्दघाट न.पा.	४७११	१.३	५४६	९३३४	७९७	०.४	८८२	१९०८

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.८ धान बालीमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवारहरूको संख्या

कृषक परिवारले धानको विउविजन, कीटनाशक विषादी र मल विभिन्न किसिमको प्रयोग गरेको पाइन्छ। केही कृषक परिवारले कुनै बालीमा स्थानीय/जैविक मल मात्र र केही कृषक परिवारले खनिज/रासायनिक मल मात्र प्रयोग गरेको पाइयो भने केही कृषक परिवारले कुनै बालीमा स्थानिय जैविक मल र खनिज रासायनिक मल गरी दुवै मल प्रयोग गरेको पाइयो।

लुम्बिनी प्रदेशमा धान बालीमा अधिकांश कृषक परिवारले वर्णशंकर (हाइब्रिड) विउको प्रयोग गरेको पाइयो। धानमा कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार बर्दघाट नगरपालिकामा ४३.१६ प्रतिशत रहेका छन् भने नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा ५१.७७ प्रतिशत कृषक परिवारले धानमा विषादी प्रयोग गरेको पाइएको छ।

तालिका ८.९: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको धान बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	धान							
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या				कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाइब्रिड)		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५२०५८१	१५४३०९	१७५२६१	१९१०११	२१९४५०	७००१६	१९०७५०	२५९८१५
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	५०९८७	९११२	२४१२७	१७७४९	२८५२९	१९६३	२६९५३	२२०७१
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	१०१९४	५४८	२४०४	७२४२	४८२८	१२६	२००७	८०६१

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.९ मकै बालीमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवारहरूको संख्या

कृषक परिवारले मकैको विउ, कीटनाशक विषादी र मल विभिन्न किसिमको प्रयोग गरेको पाइन्छ। मकै बालीमा अधिकांश कृषक परिवारले स्थानीय विउको प्रयोग गरेको पाइन्छ। मकैमा कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार बर्दघाट नगरपालिकामा १२.७७ प्रतिशत रहेका छन् भने नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा ६.४१ प्रतिशत कृषक परिवारले

मकैमा विषादी प्रयोग गरेको पाइएको छ । बर्दघाट नगरपालिकामा मकैमा स्थानीय/जैविक मलको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार १५.१९ प्रतिशत रहेका छन् भने खनिज/रासायनिक मलको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार ४.७२ प्रतिशत रहेका छन् । दुबै किसिमका मलको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार १४.२७ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका ८.१०: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको मकै बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	मकै							
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या				कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाइब्रिड)		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४५२२८२	३११७७०	८१४५५	५९०५८	६६४८४	२८२०३४	४१४०१	१२८८४७
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	११०००	६२७३	२९८२	१७४५	३५३२	५७२६	१७१९	३५५५
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	३८२५	१८६९	१२६४	६९२	१४२९	१७००	५२९	१५९७

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१० गहुँ बालीमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवारहरूको संख्या

गहुँ बालीमा उन्नत विउ भन्दा बढी स्थानीय विउको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार बढी छन् । गहुँमा कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार बर्दघाट नगरपालिकामा ३२.५३ प्रतिशत रहेका छन् भने नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा ४७.८९ प्रतिशत कृषक परिवारले गहुँमा विषादी प्रयोग गरेको पाइएको छ । बर्दघाट नगरपालिकामा गहुँमा स्थानीय/जैविक मलको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार १५.३२ प्रतिशत रहेका छन् भने खनिज/रासायनिक मलको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार २.४४ प्रतिशत रहेका छन् । दुबै किसिमका मलको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार १४.०६ प्रतिशत रहेका छन् ।

तालिका ८.११: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको गहुँ बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	गहुँ						
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम		कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या			कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४९५१३७	२६६९४४	२२८१९२	१३२८३३	१७६६२३	१६४०६४	१५४४५०
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३६२३४	९८४४	२६३९०	२०४१५	२४०९	२२९६८	१०८५७
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	४८६१	१२२२	३६३९	१७१४	२७४	१५८३	३००४

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.११ क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया संख्या र कृषक परिवार

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ अनुसार पाल्तु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा संख्या वर्दघाट नगरपालिकामा ६८३९ रहेका छन् जुन जम्मा कृषक परिवार को ६१.१३ प्रतिशत हो ।त्यस्तै पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवार नवलपरासी जिल्लामा ५६.१२ प्रतिशत छन् भने लुम्बिनी प्रदेशमा ७७.१२ प्रतिशत छन् ।

तालिका ट.१२: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा संख्या	गाई/गोरु		राँगा/भैसी		बाख्रा/च्याङ्गा	
			कृषक परिवार संख्या	गाई/गोरु संख्या	कृषक परिवार संख्या	राँगा/भैसी संख्या	कृषक परिवार संख्या	बाख्रा/च्याङ्गा संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५९००९१	१९२७०३	५१७२०९	२८८०७९	६५८९८३	४४०८०७	२३७०९८१
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३०९२५	३३८६	९०८६	११९२५	३२०३८	२३६२५	११३९२१
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	६८३९	६५१	१७४३	२८९७	७६२४	४९७१	२१३९२

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१२ क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको संख्या र कृषक परिवार

कृषि प्रयोजनका लागि पालिएका कुखुरा हाँस आदिको संख्या वर्दघाट नगरपालिकामा २६९४७४ छ भने अन्य पन्छी जस्तै कालिज अस्ट्रिज आदि फुल वा मासु खानको पालिएको पन्छी संख्या १८६४९ रहेको छ ।बर्दघाट नगरपालिकामा पन्छी पाल्ने कृषक परिवार ५३.३६ प्रतिशत रहेकोमा नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा ४५.७७ प्रतिशत छन् । त्यसै गरी लुम्बिनी प्रदेशमा ५२.६२ कृषक परिवारले पाल्तु पन्छी पालेका छन् ।

तालिका ट.१३: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	पाल्तु चौपाया						पाल्तु पन्छी			
		भैंडा/भैंडी		सुर्गुर/बंगुर		अन्य पशु		कुखुरा		अन्य पन्छी	
		कृषक परिवार संख्या	भैंडा/भैंडी संख्या	कृषक परिवार संख्या	सुर्गुर/बंगुर संख्या	कृषक परिवार संख्या	अन्य पशु संख्या	कृषक परिवार संख्या	कुखुरा संख्या	कृषक परिवार संख्या	अन्य पन्छी संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	१९८४०	८२५६२	६७०१३	१९२९०१	२१३०	५३३४	३४०५६५	६५९९४४४	६२०४५	६२५९५८
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	१८	५५	७९४	४३९३	५०	८१	१४४८७	३८९३८९	१०७३६	१२०८८७
बर्दघाट न.पा.	१११८६	०		५२४	२७६८	०		४२५८	२६९४७४	१७००	१८६४९

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१३ कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरूको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ मा सन्दर्भ अवधि (१७ पुस २०७७ देखि १६ पुस २०७८ सम्म) भित्र मुख्य कृषकले कृषि चलनमा स्थायीरूपमा काम गर्ने कामदारहरूको संख्याको विवरण लिइएको छ। परिवारका सदस्य वाहेक खाद्यान्न तथा अन्य बाली उब्जाउने वा पशुपालन गर्ने वा अन्य कृषिकार्यमा संलग्न व्यक्ति जसले नगद वा जिन्सी वा अन्य कुनै सर्तमा पारिश्रमिक लिएर काम गर्ने गर्दछन् त्यस्ता व्यक्तिलाई कृषि कामदार भनिन्छ। बर्दघाट नगरपालिकामा १२८ कृषक परिवारले ४२५ स्थायी कामदार र ७०४२ कृषक परिवारले १३८०६० अस्थायी कामदार व्यक्ति दिन प्रयोग गरेका छन्।

तालिका ८.१४ : प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	स्थायी कामदार				अस्थायी कामदार			
		कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	स्थायी कामदार संख्या			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	अस्थायी कामदारको व्यक्ति दिन		
			जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५१६३	१०९४२	५९२३	५०१९	२९०३५०	७२३१०३०	२४६४९९८	४७६६०३२
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	६५५	१६९६	८२१	८७५	२९२६४	८६८७८६	२८२४३४	५८६३५२
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	१२८	४२५	२९६	१२८	७०४२	१३८०६०	१९५४३	११८५१७

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१४ कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरूको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

सन्दर्भ अवधिमा लुम्बिनी प्रदेशमा ३७.९७ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलनमा कृषिकार्यको लागि पर्मा कामदार लगाएका छन् भने ठेक्कामा १.११ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषिचलनमा कृषिकार्यको लागि ठेक्कामा कामदारको प्रयोग गरेका छन्। त्यस्तै बर्दघाट नगरपालिकामा ३०.०१ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलनमा कृषिकार्यको लागि पर्मा कामदार लगाएका छन् भने ठेक्कामा ०.१९ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलनमा कृषिकार्यको लागि ठेक्कामा कामदारको प्रयोग गरेका छन्।

तालिका ८.१५: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	पर्मा लगाएका कामदार				ठेक्कामा लगाएका कामदार			
		कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	पर्मा लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	ठेक्कामा लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन		
			जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	२९०५६०	४५३२२७०	१४२७९३६	३१०४३३४	८५२६	१४०७४५	६२३१५	७८४३१
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	१६५८३	१९२०७५	४१६५८	१५०४१७	६०३	८६७४	२८१६	५८५८
बर्दघाट न.पा.	१११८६	३३५७	३३७९७	३५०२	३०२९५	२१	२१०	०	२१०

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१५ कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारले कृषि कार्यको लागि बचत तथा सहकारी संस्था, बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, फाइनेन्स, लघुवित्त, कृषक समूह आदि विभिन्न संस्था तथा साहुमहाजन बाट ऋण लिएका हुन्छन्। राष्ट्रिय कृषि गणनामा गणनाको दिन सम्म कृषि चलनले ऋण उपयोग गरिरहेको अवस्थाको ऋणलाई यस गणनामा लिइएको छ। बर्दघाट नगरपालिकामा १०,३७ कृषक परिवारले कृषि ऋण लिएका छन्।

सन्दर्भ अवधिमा कृषक परिवारले खाद्यान्न बाली, पशुपालन आदिको बीमा गरेको विवरण लिइएको छ। कृषि कार्यको लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवारहरूको संख्याको विवरण पनि लिइएको छ। सरकारी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या बर्दघाट नगरपालिकामा ९५० रहेका छन् भने नवलपरासी (ब.सु.प.) जिल्लामा ४२७५ कृषक परिवार छन्। त्यस्तै लुम्बिनी प्रदेशमा सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवार संख्या ५४२०५ रहेका छन्।

तालिका ८.१६: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि ऋण, कृषि बिमा र अनुदानको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि ऋण लिएका कृषक परिवार संख्या	कृषि ऋण / थप ऋणको आवश्यकता उल्लेख गर्ने कृषक परिवार संख्या	कृषि क्रियाकलापको लागि बिमा गरेका कृषक परिवार संख्या	कृषि कार्यको लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवार संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	७९६५१	१९३३७३	३०१६०	५४२०५
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	८३०९	१६४९४	१९४७	४२७५
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	११६०	४१४६	४४३	९५०

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१६ जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी राख्ने कृषक परिवार संख्या

कुनै स्थान विशेषमा हुने मौसमी अवस्थाको धेरै वर्षहरूको औसत स्थिति त्यस स्थानको जलवायु हो भने जलवायु परिवर्तन भनेको त्यस्तो औसत अवस्थामा देखिने परिवर्तन हो। जलवायु परिवर्तनले कृषि चलनको कृषि कार्यमा पनि प्रभाव पारेको छ। जलवायु परिवर्तनले कृषि कार्यमा पुर्‍याएको प्रभावको विषयमा राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ ले कृषि चलन सँग जानकारी लिइएको छ। बर्दघाट नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनको बारेमा थाहा हुने कृषक परिवार ३१.७३ प्रतिशत रहेकोमा नवलपरासी जिल्ला (ब.सु.प.) जिल्लाका ३६.१७ कृषक परिवारले जलवायु परिवर्तन बारे थाहा भएको जानकारी दिनुभएकोमा लुम्बिनी प्रदेशका ४५.३२ प्रतिशत कृषक परिवार जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी रहेका छन्।

तालिका द. १७: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको जलवायु परिवर्तन जानकारी परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	जलवायु परिवर्तन बारे थाहा हुने कृषक परिवार संख्या	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभाव उल्लेख गर्ने कृषक परिवार	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभाव अनुसार कृषक परिवार									
				उत्पादनमा कमी	उत्पादनमा बृद्धि	फल/ फसलको आकारमा परिवर्तन	स्वादमा परिवर्तन	बाली लगाउने समयमा फरक	धेरै वा कम वर्षा	रोग/ किराको प्रकोपमा बृद्धि	ब्रिडिङ समयमा परिवर्तन	प्रजातिको लोप / उत्थान	अन्य
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	३४६७६८	३१४१९३	२६६७६८	३२०१९	७८४६८	५४८२१	१३६७११	१८०४७७	१८४८७५	१३९६३	१६१७५	५७६
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	१९९३२	१९०१६	१५०४८	२४०८	४७५०	२८११	६४०३	१०१४७	९७३९	१०८६	३७९	११
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	३५५०	३४४५	३१२४	१५३	२३०	५९७	४४४	१२४१	१६४७	६०८	०	०

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

द.१७ कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या

राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ मा सन्दर्भ अवधिमा कृषि कार्यबाट निस्केका डाँट, जरा, ढुटा लगाएत बालिको अवशेषलाई कृषक परिवारले कसरी व्यवस्थापन गरेका थिए भन्ने बारेमा जानकारी लिइएको थियो। बर्दघाट नगरपालिकाका जम्मा कृषक परिवार मध्ये ४१.७३ प्रतिशत कृषकले कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरलाई गाडेर व्यवस्थापन गरेको पाइयो भने ४९.२४ प्रतिशत कृषकले जलाएर फोहोरको व्यवस्थापन गरेको पाइयो यसरी नै २.२५% ले फोहोर व्यवस्थापकलाई पठाए, २८.६८% ले कम्पोष्ट मल बनाए, २.६३% ले इन्धनको रुपमा प्रयोग गरेर, १८.०९% ले अन्य तरिकाले व्यवस्थापन गरेर र १४.८५% ले कुनै व्यवस्थापन नगरेको पाइयो जसको विस्तृत विवरण तलको टेबलमा क्षेत्रगत रुपमा राखिएको छ।

तालिका ८.१८: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको फोहोर व्यवस्थापन किसिम अनुसारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या						
		गाडेर	जलाएर	फोहोर व्यवस्थापकलाई पठाएर	कम्पोष्ट बनाएर	इन्धनको रुपमा प्रयोग गरेर	अन्य तरिकाले व्यवस्थापन गरेर	कुनै व्यवस्थापन नगरेको
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	२१३३१७	३६८६७६	३८६१७	३८२२०२	१२६५८१	१९६८१८	६३११६
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	१५२७७	२४९२५	३२४५	१५९८९	१०८२२	१८५६६	३१३१
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	४६६९	५५०८	२५२	३२०९	२९५	२०२४	१६५८

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१८ लिङ्गानुसार मुख्य कृषकको संख्या तथा कृषक परिवारको जनसंख्या

लुम्बिनी प्रदेश, नवलपरासी (ब.सु.प.), जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिका का कृषक परिवार को संख्या ति कृषक परिवारको मुख्य कृषकको लिङ्ग अनुसारको संख्या र ति कृषक परिवारहरूमा भएका लिङ्ग अनुसारको जनसंख्याको विवरण यस तालिका मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८.१९: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको लिङ्ग अनुसारको कृषक परिवारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	लिङ्गानुसार मुख्य कृषक संख्या		कृषक परिवारको जनसंख्या	
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४९३४५४	२७१६३८	१७८६८६३	१९१९११९
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३९७५७	१५३४१	१४३३८५	१४७७९४
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	६७२७	४४५९	२४९४७	२७९५१

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१९ कृषि तालिम, निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा दिएको समय अनुसार कृषक परिवारको जनसंख्या

१० वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेर भएका सदस्यहरूले औपचारिक तालिम लिएका, कृषिकार्य सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाएका र कृषि क्रियाकलापमा सरदर संलग्न भएको समयको विवरण यस तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । औपचारिक तालिम भन्नाले सरकारी वा अर्धसरकारी वा गैरसरकारी निकायबाट निश्चित विधि र प्रक्रियाबाट संचालित न्यूनतम एक दिनको जुनसुकै प्रकारको कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी तालिमनै औपचारिक कृषि तालिम हो । कृषक परिवारमा सदस्यहरूले कृषि कार्य सम्बन्धी जस्तै आम्रदानी, खर्च, बाली, विउ विजन, मलखाद तथा पशुआहार खरिद कृषि उत्पादन बिक्री आदि सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाएका हुनसक्छन् । बर्दघाट नगरपालिकामा कृषि कार्य सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाउने कृषक परिवारको जम्मा जनसंख्या ३१०२२ रहेको छ ।

तालिका ८.२०: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि कार्य गरेको समय अनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	औपचारिक कृषि तालिम लिएका कृषक परिवारको जनसंख्या	कृषि कार्यसम्बन्धी नियमा सहभागिता जनाउने कृषक परिवारको जनसंख्या	कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समयअनुसार कृषक परिवारको जनसंख्या											
			कम (? ४०)		करिब आधा (४०%- ५९%)		धेरै (६०%- ९९%)		सवै (१००%)		समय नै नदिएको		कृषक परिवारको जनसंख्या	
			पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	९,२८९०	८७३,५४	९१,४५५३	९६,५८७०	३२३,४१३	३०२,७९७	२९१,५१६	३२०,६१०	३७४,५०७	४३०,४८७	२४५,२८६	३२६,८९१	२३४,५२७	२४१,१८९
नवलपरासी (ब.सु.प.)	६५०९	४८२२४	७४,८१३	७४,००५	२४,६७७	२२३,२९१	२०२,६६६	२०४,१२२	३०,९०२	२८,६८०	२३२,६६६	३१,७९६	२०,६६५	२३,१६०
बर्दघाट नगरपालिका	५०५	४००	१,४२६२	१,६७६०	३,६३६	३,६९२	३,७५७	३,७२६	६,६५६	७,७३१	३,९०३	६,३३१	३,०२७	२,८०१

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२० कृषि चलनमा परिवारमूली र कृषि चलनको स्थिति

एक परिवारले एकमात्र कृषि चलन सञ्चालन गरेको भए एक चलन परिवार, एक कृषक परिवारले एक भन्दा बढी छुट्टाछुट्टै ब्यबस्थापन र हिसाब किताब राखेर कृषि कार्य गरेमा बहुचलन र दुई वा सो भन्दा बढी कृषक परिवारले साभेदारीमा साभा व्यवस्थापन तथा खर्चमा चलाएको कृषि चलन साभा चलन हो। बर्दघाट नगरपालिकामा एक चलन परिवार १०८४९ रहेका छन् भने बहुचलन परिवार २५३ तथा साभा चलन परिवार ८४ छन्।

तालिका ८.२१: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको परिवारमूली अनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	परिवारमूली		कृषि चलनको स्थिति		
		मुख्य कृषक आफै परिवारमूली	परिवारमूली अन्य व्यक्ति	एकचलन परिवार	बहुचलन परिवार	साभाचलन परिवार
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	६९५३७५	६९७१७	७४६९००	१५४७०	२७२२
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	४९४६२	५६३६	५३३०१	१५१२	२८५
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	९८५९	१३२७	१०८४९	२५३	८४

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२१ कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलाप अनुसार कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारहरूले मुख्यतया खाद्यान्न बाली, तरकारी बाली, नगदे बाली, पशुपालन, पन्छीपालन आदि कृषि क्रियाकलापहरू गरेका छन्। अधिकांश कृषकले मुख्यतया खाद्यान्न बाली लगाएका छन्। बर्दघाट नगरपालिकामा ८९.०५ प्रतिशत कृषक परिवारले खाद्यान्न बाली लगाएका छन् भने तरकारी बाली लगाउने कृषक परिवार जम्मा ६.५९ प्रतिशत मात्र रहेका छन्।

तालिका ८.२२: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको प्रमुख उत्पादन अनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलापअनुसार कृषक परिवार संख्या						
		खाद्यान्न बाली	तरकारी बाली	फलफूल बाली	नगदे बाली	पशुपालन	पन्छीपालन	अन्य
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	७०७३६६	३१७५६	१८८७	१५२१	१७२२६	३२४८	२०८८
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	५१०३०	१७९९	१३८	११८३	७४८	९८	१०१
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	९९६१	७३८	०	०	३८१	८५	२१

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२२ कृषि चलनबाट भएको प्रमुख उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार संख्या

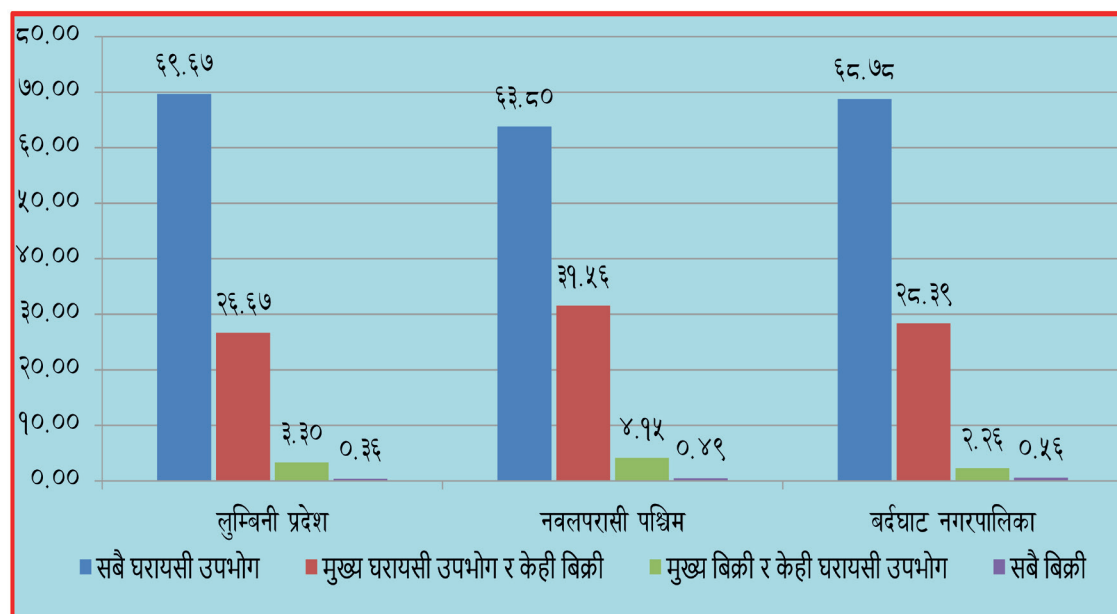
कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलन बाट उत्पादित कृषि उत्पादन मुख्यतया कुन रूपमा प्रयोग भयो भन्ने जानकारी यस तालिकाले दिन्छ। कुनै कृषक परिवारले उत्पादन गरेका कृषि उपजहरू सो कृषि चलनले सवै घरायसी उपभोग गरेको हुनसक्छ वा कुनै कृषि चलनले सवै उत्पादन बिक्री गरेको पनि हुनसक्छ वा केही घरायसी उपभोग र केही बिक्री गरेको पनि हुनसक्छ। तलको तालिका अनुसार अधिकांश कृषक परिवारहरूको उत्पादन मुख्यतया सवै घरायसी उपभोगमा प्रयोग भएको देखिन्छ। बर्दघाट नगरपालिकाको ६८.७८ प्रतिशत कृषक परिवारले मुख्यतया आफ्नो उत्पादन घरायसी उपभोग गरेका छन्।

तालिका ८.२३: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार संख्या			
		सबै घरायसी उपभोग	मुख्य घरायसी उपभोग र केही बिक्री	मुख्य बिक्री र केही घरायसी उपभोग	सबै बिक्री
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५३३०७५	२०४०५९	२५२२१	२७३७
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३५१५५	१७३८७	२२८६	२७०
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	७६९४	३१७६	२५३	६३

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

रेखाचित्र ८.२: कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार प्रतिशत

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.२३ कृषक परिवारको आम्दानी र खान पुग्ने अवधिको आधारमा कृषक परिवार संख्या

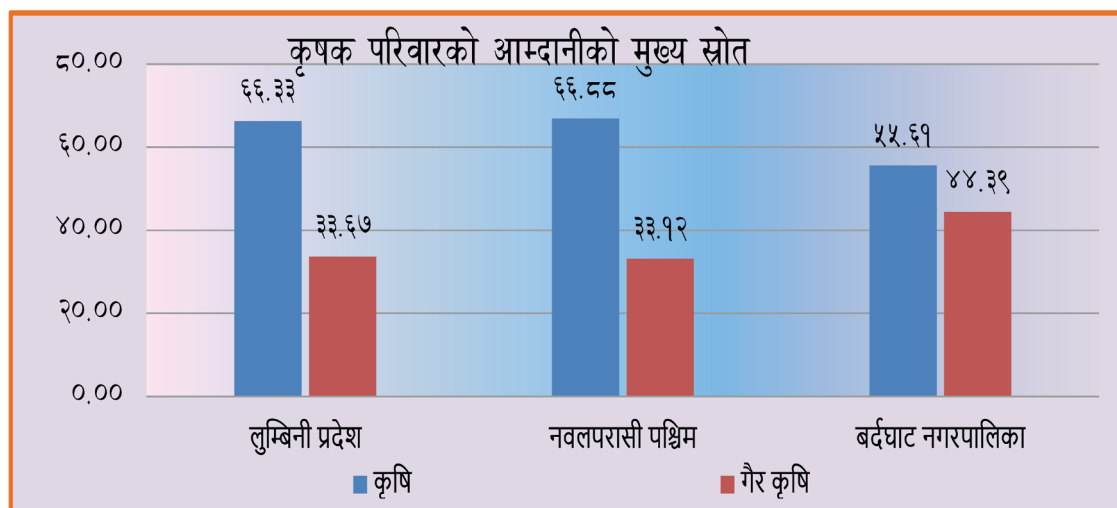
कृषक परिवारले कृषि बाहेकका उद्योग, व्यापार, व्यवसाय, नोकरी लगायतका अन्य गैरकृषि कार्यबाट पनि आम्दानी प्राप्त गरिरहेका हुनसक्छन्। कृषक परिवारको आम्दानीको स्रोतहरु विभिन्न हुन सक्ने भएतापनि आफ्नै कृषि क्रियाकलाप जस्तै खाद्यान्न बाली, तरकारी खेती, फलफूल खेती, पशुपन्छीपालन, माछापालन आदि बाट भएको कृषि आम्दानीले कृषक परिवारलाई कति महिना खान पुगेको छ र मुख्य आम्दानी कृषि भएका कृषक परिवार कति छन् भन्ने तथ्याङ्क यस तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका ८.२४: प्रदेश, जिल्ला र बर्दघाट नगरपालिकाको आम्दानी र खान पुग्ने अवधि अनुसारको कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत		कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार संख्या	परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार संख्या			
		कृषि	गैर कृषि		१ देखि ३ महिना	४ देखि ६ महिना	७ देखि ९ महिना	१० देखि १२ महिना
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५०७४८८	२५७६०४	३९०४७४	९७३४२	१७५३५४	८५५२४	३२२५३
नवलपरासी (ब.सु.प.)	५५०९८	३६८५२	१८२४७	१९४२१	६२१८	८१२३	२७९९	२२८१
बर्दघाट नगरपालिका	१११८६	६२२१	४९६५	३७७०	७६०	१४२८	६५१	९३०

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

रेखाचित्र ८.३: कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

खण्ड-८

विविध

८.१ बर्दघाट नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरू

तालिका ९.१: बर्दघाट नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरूको विवरण

सि. नं.	वडा नं.	पद	नाम	सम्पर्क नम्बर
१		प्रमुख	शम्भु लाल श्रेष्ठ	९८५७०८१४००
२		उपप्रमुख	रुद्र प्रकाश उपाध्याय	९८५७०८१४०१
३	१	वडा अध्यक्ष	सन्दीप सापकोटा	९८५७०८०००६
४	२	वडा अध्यक्ष	गणेश बहादुर क्षेत्री	९८५७०८१८७१
५	३	वडा अध्यक्ष	प्रकाश चन्द्र अधिकारी	९८५७०८०५१०
६	४	वडा अध्यक्ष	वेधविना तिवारी	९८५७०८००३९
७	५	वडा अध्यक्ष	विमला गुरुङ्ग	९८६८१३९६१४
८	६	वडा अध्यक्ष	रोहित थारु	९८५७०८१२०१
९	७	वडा अध्यक्ष	धुर्ब थारु	९८४७२७३७६९
१०	८	वडा अध्यक्ष	कविराज आचार्य	९८५७०८१०००
११	९	वडा अध्यक्ष	चन्द्रकान्त चापागाई	९८५७०२८३५०
१२	१०	वडा अध्यक्ष	राजु मिश्र	९८५७०८०८५५
१३	११	वडा अध्यक्ष	फणेंद्र चौधरी	९८६४४०५१०२
१४	१२	वडा अध्यक्ष	उमाशंकर चौधरी	९८५७०८२२०६
१५	१३	वडा अध्यक्ष	नर बहादुर चौधरी	९८४७०६८२२७
१६	१४	वडा अध्यक्ष	सन्त बहादुर गाहा	९८४७४६१९७८
१७	१५	वडा अध्यक्ष	रुद्र बहादुर आले	९८५७०८०३८८
१८	१६	वडा अध्यक्ष	भिम काजी गुरुङ्ग	९८५७०८२८८९
१९		कार्यपालिका सदस्य	गोविन्द विश्वकर्मा	९८४७२७३७२६
२०		कार्यपालिका सदस्य	प्रेम बहादुर भुजेल	९८६७७५२५०५
२१		कार्यपालिका सदस्य	बुद्धेराम वि.क.	९८००७९४९४७
२२		कार्यपालिका सदस्य	मन्जु चालिसे शर्मा	९८६७२१६८०१
२३		कार्यपालिका सदस्य	जानकी न्यौपाने	९८११४४७५८३
२४		कार्यपालिका सदस्य	सुश्री रिता कुमारी सुनार	९८४७१९९२३४
२५		कार्यपालिका सदस्य	रिता ढुंगाना	९८४७२१८४६८
२६		कार्यपालिका सदस्य	सुमित्रा ढकाल	९८५७०५३२७५

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

२७	१	सदस्य	मनोहर चौधरी	९८५७०८०३९६
२८	"	सदस्य	राधा थापा	९८४७१६२२७६
२९	"	सदस्य	माया चौधरी	९८०७५७०७६४
३०	"	सदस्य	लक्ष्मी वि.क	९८११४०९५५०
३१	२	सदस्य	दान बहादुर दलामी	९८६७२५२०५०
३२	"	सदस्य	लक्ष्मी पाण्डे	९८६७१८६०२६
३३	"	सदस्य	सर्मीला सुनार	९८१५४६०७७१
३४	३	सदस्य	हर्ष नारायण कुम्हाल	९८०८०८४७३०
३५	"	सदस्य	सुनिल चौधरी	९८०५४९२५५२
३६	"	सदस्य	दिपा सारु	९८२१९७२७७२
३७	"	सदस्य	नरमाया सुनार	९८०४४५१२१३
३८	४	सदस्य	जनक बहादुर रावल	९८५७०८०४२८
३९	"	सदस्य	राजेन्द्र गौतम	९८२१५८१७४३
४०	५	सदस्य	मिलन पाण्डे	९८४७३४२३०६
४१	"	सदस्य	शोभाकान्त लामिछाने	९८६३९४१३१३
४२	"	सदस्य	रेवती कुमारी वि.क.	९८१६४४७७३३
४३	६	सदस्य	कृष्ण बहादुर क्षेत्री	९८४७१५३३५९
४४	"	सदस्य	भोला नाथ चौधरी	९८५७०४६५०६
४५	"	सदस्य	उत्तम कुमारी मुसहर	९८११४३३४५७
४६	७	सदस्य	टंक प्रसाद उपाध्याय	९८१७५०८३७१
४७	"	सदस्य	लोक नाथ पाण्डेय	९८६७०२५९५६
४८	"	सदस्य	अम्बिका खनाल	९८४७२१४७७९
४९	"	सदस्य	सावित्री सुनार	९८२४४१७२६७
५०	८	सदस्य	मन बहादुर थापा मगर	९८०७४०६५१५
५१	"	सदस्य	दिलिप कुमार चौधरी	९८४७०९६९९९
५२	"	सदस्य	टिकामाया परियार	९८१४४३७१२९
५३	९	सदस्य	दिपक खराल	९८५७०८००६९
५४	"	सदस्य	बालिन्द्र विक्रम शाही	९८५७०८०८१६
५५	"	सदस्य	दुर्गा खत्री	९८४७२५६७५८
५६	"	सदस्य	देवी वि.क	९८४७२१०२३०
५७	१०	सदस्य	विश्वराज घिमिरे	९८४७२५५८३९
५८	"	सदस्य	हुम नाथ पराजुली	९८५६०१४१५१
५९	"	सदस्य	दिल कुमारी फौजदार थारु	९८१९३७०७१७

६०	"	सदस्य	सिता देवी सुनार	९८१२९८००८७
६१	११	सदस्य	मोतिलाल गैरे	९८६७४०४९६६
६२	"	सदस्य	जित बहादुर चौधरी	९८०४४२५३९६
६३	"	सदस्य	चन्द्रकला पंजियार	९८१२९४९५१४
६४	"	सदस्य	शान्ता सुनार	९८१४४२७५१३
६५	१२	सदस्य	विकाश क्षेत्री	९८४०४९२०४३
६६	"	सदस्य	कपिल देव चौधरी	९८२१४३६७१६
६७	"	सदस्य	दिप कुमारी चौधरी	९८६७०३४४४१
६८	"	सदस्य	सकुन्तला धरि कार	९८२१४४१४१७
६९	१३	सदस्य	राम बहादुर थारु	९८०४४३२५३७
७०	"	सदस्य	रेशमराज पाण्डेय	९८४७२४३१९५
७१	"	सदस्य	अमृता सुनार चौधरी	९८१२९१६३४१
७२	"	सदस्य	शोभा कुमारी सुनार	९८११५९३६७५
७३	१४	सदस्य	विर बहादुर कंवर	९८४७२१४५१०
७४	"	सदस्य	निलकण्ठ नेपाल	९८५७०८४१६६
७५	"	सदस्य	बविता सुनार क्षेत्री	९८२७२७५७९४
७६	"	सदस्य	सुजना बि.क.	९८१२९९९३५२
७७	१५	सदस्य	मनकाजी दमै	९८४०९५५६२६
७८	"	सदस्य	खिल प्रसाद थारु	९८०६९४४९३४
७९	"	सदस्य	रुकमिना प्रसाई	९८४७२०५७५६
८०	१६	सदस्य	सुर्य प्रकाश के.सी.	९८१७४७२२८०
८१	"	सदस्य	यु प्रसाद थापा	९८६९४३१२२
८२	"	सदस्य	नर कुमारी गुरुङ	९८१७४४५२९९
८३	"	सदस्य	उषा सिर्पाली	९८१५४३६५२८

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

५.२ वडा कार्यालयहरूमा भएका शिर्षकगत घटना दर्ताहरूको विवरण

तालिका ९.२: नगरपालिकामा घटना दर्ताको विवरण

वडा नं.	आ. व. २०७९/८० मा भएका शिर्षकगत घटना दर्ताको विवरण					आ. व. २०८०/८१ को चैत मसान्त सम्ममा भएका शिर्षकगत घटना दर्ताको विवरण				
	जन्म दर्ता	विवाह दर्ता	वसाई सराई	सम्बन्ध विच्छेद	मृत्यु दर्ता	जन्म दर्ता	विवाह दर्ता	वसाई सराई	सम्बन्ध विच्छेद	मृत्यु दर्ता
१	६०	३२	८४	३	१९	३८	१३	३३	५	१६

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

२	१३१	७७	५८	१०	३८	८३	४१	३३	५	३३
३	३६	१६	१	२	४	२१	९	३	१	४
४	२६५	१३२	४१०	२०	८५	१६९	७८	२६५	१७	६३
५	८०	४०	११७	१	२७	६३	२१	२४	४	२०
६	३१	१०	१४	०	१०	१९	१०	४	०	१०
७	४१	१४	२०	३	१३	२६	११	१९	-	४
८	४०	४०	२४	-	१	२०	११	१५	५	१४
९	५६	१३	२७	९	१९	१७	१०	२१	५	१८
१०	१०४	४६	४०	६	३१	६८	२७	१९	४	९
११	५५	२३	१३	२	२३	५०	१३	८	२	१८
१२	११०	५५	१८	२	४०	९५	६०	२३	११	४५
१३	१२७	४६	४१	७८	६	९४	३२	२५	२२	३
१४	१७२	६५	१३५	८	६१	१०२	३५	५७	१२	२९
१५	१३२	६१	५६	६	४१	९८	३२	३४	४	२६
१६	१४१	५१	४५	१०	५५	७०	३६	१७	९	३७

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

५.३ नगरपालिकामा सुचिकृत भएका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरु

तालिका ९.३: नगरपालिकामा सुचिकृत भएका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	संघ/संस्थाहरु	आ.व. २०७९/०८०	आ.व. २०८०/०८१ चैत मसान्त सम्म
१.	इन्स्योरेन्स	१	१
२.	विकास बैंक	१	-
३.	वित्तिय संस्था	१०	-
४.	वाणिज्य बैंक	-	-
५.	फाईनान्स	-	-
६.	सहकारी (बहुउद्देश्यीय बचत तथा ऋण, कृषि, सहकारी बैंक)	३०	२
७.	मनी ट्रान्सफर	-	-

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

५.५ प्राईभेट फर्म दर्ता ऐन, २०७६ बमोजिम बर्दघाट नगरपालिकामा दर्ता भएका पाँच लाख सम्मको पूँजी भएका उद्योग तर्फका व्यवसायहरू

तालिका ९.४: नगरपालिकामा दर्ता भएका उद्योगहरूको विवरण

क्र.सं.	व्यवसायका प्रकार	आ.व. २०७९/०८०	आ.व. ०८१ चैत मसान्त सम्मको
१.	आलुमिनियम तथा ग्रिल	-	-
२.	होटल तथा रेष्टुरेन्ट	२३	८
३.	कृषि	२५	९
४.	व्युटीपार्लर	१	७
५.	सिलाई कटाई सेन्टर	५	४
६.	मर्मत (मोटरसाईकल, घडी,मोवाईल)	५	३
७.	पिसानी	-	-
८.	कन्सल्टेन्सी	१	३
९.	सटरिङ्ग	-	-
१०.	अन्य	-	१
जम्मा	६४	३५	

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

५.६ बजार केन्द्र

तालिका ९.५: नगरपालिका भित्रका हाटबजारहरूको विवरण

क्र. स.	हाटबजार को नाम	हाटबजार रहेको स्थान
१	शुक्रबारे साप्ताहिक हाजबजार,	बर्दघाट-४
२	आइतवारे साप्ताहिक हाजबजार,	बर्दघाट-९
३	मंगलबारे साप्ताहिक पाडाबजार,	बर्दघाट -१३
४	बुधवारे साप्ताहिक हाटबजार	बर्दघाट-२
५	सोमबारे साप्ताहिक हाजबजार,	माकर-१
६	शनिवारे साप्ताहिक हाजबजार,	बर्दघाट-१४

स्रोत:- बर्दघाट नगरपालिका

५.७ स्थानीय तह निर्वाचन २०७५ को बर्दघाट नगरपालिकाको मतपरिणाम

तालिका ९.६: स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ को बर्दघाट नगरपालिकाको मतपरिणाम

क्र. स.	वडा नं.	पद	उम्मेदवारको नाम	लिंग	उमेर	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	कैफियत
१		प्रमुख	सम्भु लाल श्रेष्ठ	पुरुष	५६	नेपाली काँग्रेस	१८४८९	निर्वाचित
२		प्रमुख	धिरज शर्मा (बस्याल)	पुरुष	५२	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३३२७	पराजित
३		प्रमुख	मिलन प्रसाद श्रेष्ठ	पुरुष	६२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१८८१	पराजित
४		प्रमुख	शोभा कान्त अर्याल	पुरुष	३९	मौलिक जरोकिलो पार्टी	३७	पराजित
५		प्रमुख	ठाकुर सिंह थापा	पुरुष	६५	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	३२	पराजित
६		प्रमुख	रितमान कामु मगर	पुरुष	४६	स्वतन्त्र	३	पराजित
७		प्रमुख	क्षेत्र बहादुर गुरुङ्ग	पुरुष	४५	स्वतन्त्र	०	पराजित
८		प्रमुख	धर्मराज पल्ली मगर	पुरुष	४४	स्वतन्त्र	०	पराजित
९		प्रमुख	युवराज पाण्डेय	पुरुष	४६	स्वतन्त्र	०	पराजित
१०		उपप्रमुख	रुद्र प्रकाश उपाध्याय	पुरुष	५१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१४५९५	निर्वाचित
११		उपप्रमुख	तारा राना मगर	महिला	४८	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३८१०	पराजित
१२		उपप्रमुख	निर्मला अधिकारी	महिला	३३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२१३०	पराजित
१३	१	वडा अध्यक्ष	सन्दीप सापकोटा	पुरुष	४४	नेपाली काँग्रेस	७०७	निर्वाचित
१४	१	वडा अध्यक्ष	हरि प्रसाद पाण्डे	पुरुष	५९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	५३४	पराजित
१५	१	वडा अध्यक्ष	राजेश वि.क.	पुरुष	३८	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१६१	पराजित
१६	१	महिला सदस्य	माया चौधरी	महिला	३३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६३१	निर्वाचित
१७	१	महिला सदस्य	सुमित्रा रजाली	महिला	४७	नेपाली काँग्रेस	६२५	पराजित
१८	१	महिला सदस्य	पवीसरा क्षेत्री	महिला	३१	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१३५	पराजित
१९	१	दलित महिला सदस्य	लक्ष्मी वि.क	महिला	४३	नेपाली काँग्रेस	६२९	निर्वाचित
२०	१	दलित महिला सदस्य	प्रिती सुनार	महिला	२७	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६२०	पराजित
२१	१	दलित महिला सदस्य	कमली साकी	महिला	४३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१२९	पराजित
२२	१	सदस्य	मनोहर चौधरी	पुरुष	३४	नेपाली काँग्रेस	६१५	निर्वाचित
२३	१	सदस्य	राधा थापा	महिला	४३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	५८७	निर्वाचित
२४	१	सदस्य	जगत बहादुर मगर	पुरुष	४६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	५८१	पराजित
२५	१	सदस्य	रेम बहादुर राना	पुरुष	५७	नेपाली काँग्रेस	५७९	पराजित
२६	१	सदस्य	मगरु थारु	पुरुष	६२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१५२	पराजित
२७	१	सदस्य	पूर्ण बहादुर सुनार	पुरुष	३९	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१४१	पराजित
२८	२	वडा अध्यक्ष	गणेश बहादुर क्षेत्री	पुरुष	४४	नेपाली काँग्रेस	१६६५	निर्वाचित
२९	२	वडा अध्यक्ष	चन्द्र बहादुर थापा मगर	पुरुष	५२	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११०४	पराजित

३०	२	महिला सदस्य	लक्ष्मी पाण्डे	महिला	४७	नेपाली काँग्रेस	१४६२	निर्वाचित
३१	२	महिला सदस्य	चन्द्र कुमारी बुढा	महिला	३७	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२६८	पराजित
३२	२	दलित महिला सदस्य	सर्मीला सुनार	महिला	३१	नेपाली काँग्रेस	१४६३	निर्वाचित
३३	२	दलित महिला सदस्य	हिमा वि.क	महिला	५६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२२३	पराजित
३४	२	सदस्य	धनीराम चौधरी	पुरुष	५४	नेपाली काँग्रेस	१४८४	निर्वाचित
३५	२	सदस्य	दान बहादुर दलामी	पुरुष	३५	नेपाली काँग्रेस	१४३२	निर्वाचित
३६	२	सदस्य	रेशम गाहा	पुरुष	३२	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२०५	पराजित
३७	२	सदस्य	लोकेन्द्र बहादुर चन्द	पुरुष	४४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११७७	पराजित
३८	३	वडा अध्यक्ष	प्रकाश चन्द्र अधिकारी	पुरुष	४४	स्वतन्त्र	२६९	निर्वाचित
३९	३	वडा अध्यक्ष	दिप बहादुर थारु	पुरुष	४३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२३८	पराजित
४०	३	वडा अध्यक्ष	ओमप्रकाश चौधरी	पुरुष	४०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१२५	पराजित
४१	३	महिला सदस्य	दिपा सारु	महिला	३३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२३२	निर्वाचित
४२	३	महिला सदस्य	जानकी चौधरी	महिला	३५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१५०	पराजित
४३	३	दलित महिला सदस्य	नरमाया सुनार	महिला	२४	स्वतन्त्र	२६६	निर्वाचित
४४	३	दलित महिला सदस्य	उर्मिला मुसहर	महिला	३२	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२५७	पराजित
४५	३	दलित महिला सदस्य	धन माया सुनार	महिला	४७	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१००	पराजित
४६	३	सदस्य	हर्ष नारायण कुम्हाल	पुरुष	४७	स्वतन्त्र	२६९	निर्वाचित
४७	३	सदस्य	सुनिल चौधरी	पुरुष	३०	स्वतन्त्र	२५७	निर्वाचित
४८	३	सदस्य	सिता कुमारी थारु	महिला	३५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२४६	पराजित
४९	३	सदस्य	टीकाराम थारु	पुरुष	७१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२३७	पराजित
५०	३	सदस्य	संजय हरिजन	पुरुष	२६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	८४	पराजित
५१	३	सदस्य	दिनानाथ थारु	पुरुष	४१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	८२	पराजित
५२	४	वडा अध्यक्ष	वेधविना तिवारी	पुरुष	५१	नेपाली काँग्रेस	२६८७	निर्वाचित
५३	४	वडा अध्यक्ष	सुवास चन्द्र जि.सी.	पुरुष	४९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२५३६	पराजित
५४	४	वडा अध्यक्ष	शेर बहादुर दर्जी	पुरुष	४६	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४६६	पराजित
५५	४	महिला सदस्य	मञ्जु चालिसे/शर्मा	महिला	५६	नेपाली काँग्रेस	२६५६	निर्वाचित
५६	४	महिला सदस्य	सीता कामु	महिला	३८	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२५८४	पराजित
५७	४	महिला सदस्य	बनिता सुवेदी	महिला	३२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४२८	पराजित
५८	४	दलित महिला सदस्य	इन्दिरा सार्की	महिला	३८	नेपाली काँग्रेस	२६८१	निर्वाचित
५९	४	दलित महिला सदस्य	सिता कुमारी दमाई	महिला	५०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२५२५	पराजित
६०	४	दलित महिला सदस्य	बिन्दु दमै	महिला	४२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४१८	पराजित
६१	४	सदस्य	जनक बहादुर रावल	पुरुष	३८	नेपाली काँग्रेस	२६८३	निर्वाचित
६२	४	सदस्य	राजेन्द्र गौतम	पुरुष	३३	नेपाली काँग्रेस	२५७८	निर्वाचित
६३	४	सदस्य	नारायण प्रसाद चौधरी	पुरुष	४८	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२४७२	पराजित

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

६४	४	सदस्य	चोलकान्त भट्टराई	पुरुष	४४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२३८९	पराजित
६५	४	सदस्य	विनोद कंडेल	पुरुष	४२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४२७	पराजित
६६	४	सदस्य	खड्क बहादुर शाही	पुरुष	६५	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४०४	पराजित
६७	५	वडा अध्यक्ष	विमला गुरुङ्ग	महिला	६०	नेपाली काँग्रेस	८४२	निर्वाचित
६८	५	वडा अध्यक्ष	विष्णु प्रासद पाण्डे	पुरुष	६१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७८७	पराजित
६९	५	वडा अध्यक्ष	राजेन्द्र कुमार गुरुङ्ग	पुरुष	४९	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२०१	पराजित
७०	५	महिला सदस्य	सुमित्रा ढकाल	महिला	३४	नेपाली काँग्रेस	८६८	निर्वाचित
७१	५	महिला सदस्य	श्याम कुमारी गाहा	महिला	३५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७४५	पराजित
७२	५	महिला सदस्य	विमला थारु	महिला	३९	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२००	पराजित
७३	५	दलित महिला सदस्य	रेवती कुमारी वि.क.	महिला	४६	नेपाली काँग्रेस	८३६	निर्वाचित
७४	५	दलित महिला सदस्य	रन्ता कुमारी सार्कि	महिला	२६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७५८	पराजित
७५	५	दलित महिला सदस्य	शान्ती सुनार	महिला	४३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२०१	पराजित
७६	५	सदस्य	मिलन पाण्डे	पुरुष	२७	नेपाली काँग्रेस	८४६	निर्वाचित
७७	५	सदस्य	शोभाकान्त लामिछाने	पुरुष	४६	नेपाली काँग्रेस	७६६	निर्वाचित
७८	५	सदस्य	गोविन्द चौधरी	पुरुष	४१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७३३	पराजित
७९	५	सदस्य	किसान दमाई	पुरुष	३३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६८९	पराजित
८०	५	सदस्य	थानेश्वर प्रसाद चौधरी	पुरुष	४२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२६८	पराजित
८१	५	सदस्य	देव बहादुर भण्डारी क्षेत्री	पुरुष	३८	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२४७	पराजित
८२	६	वडा अध्यक्ष	रोहित थारु	पुरुष	५१	नेपाली काँग्रेस	४६५	निर्वाचित
८३	६	वडा अध्यक्ष	राजेन्द्र कुमार चौधरी	पुरुष	५०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२००	पराजित
८४	६	वडा अध्यक्ष	सम्भु जि.सी.	पुरुष	३८	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३०	पराजित
८५	६	महिला सदस्य	रिता दुङ्गाना	महिला	३७	नेपाली काँग्रेस	४३१	निर्वाचित
८६	६	महिला सदस्य	सम्भ्रना रिजाल	महिला	३६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२२१	पराजित
८७	६	दलित महिला सदस्य	उत्तम कुमारी मुसहर	महिला	२७	नेपाली काँग्रेस	४००	निर्वाचित
८८	६	दलित महिला सदस्य	सिमा नेपाली	महिला	३३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२४६	पराजित
८९	६	सदस्य	कृष्ण बहादुर क्षेत्री	पुरुष	५९	नेपाली काँग्रेस	३९६	निर्वाचित
९०	६	सदस्य	भोला नाथ चौधरी	पुरुष	४९	नेपाली काँग्रेस	३९४	निर्वाचित
९१	६	सदस्य	सृजना चौधरी	महिला	२९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२३१	पराजित
९२	६	सदस्य	राज कुमार वि.क.	पुरुष	३३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२३०	पराजित
९३	६	सदस्य	बसन्त सन ठकुरी	पुरुष	३०	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	५३	पराजित
९४	६	सदस्य	जित बहादुर काउचा	पुरुष	४९	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	५२	पराजित
९५	७	वडा अध्यक्ष	धुर्ब थारु	पुरुष	५५	नेपाली काँग्रेस	६४७	निर्वाचित
९६	७	वडा अध्यक्ष	नोशन आचार्य	महिला	३८	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४८२	पराजित
९७	७	महिला सदस्य	अम्बिका खनाल	महिला	४७	नेपाली काँग्रेस	५८९	निर्वाचित

९८	७	महिला सदस्य	कविता रायमाझी	महिला	४४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	५२१	पराजित
९९	७	महिला सदस्य	राधीका दमाई	महिला	३५	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४	पराजित
१००	७	दलित महिला सदस्य	सावित्री सुनार	महिला	६२	नेपाली काँग्रेस	६१६	निर्वाचित
१०१	७	दलित महिला सदस्य	मनरुपा वि. क.	महिला	५५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४९१	पराजित
१०२	७	सदस्य	टंक प्रसाद उपाध्याय	पुरुष	७०	नेपाली काँग्रेस	६६०	निर्वाचित
१०३	७	सदस्य	लोक नाथ पाण्डेय	पुरुष	६०	नेपाली काँग्रेस	६२०	निर्वाचित
१०४	७	सदस्य	केवल प्रसाद पौडेल	पुरुष	४४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४८०	पराजित
१०५	७	सदस्य	विक्रम बहादुर आर.सी.	पुरुष	५३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४४८	पराजित
१०६	८	वडा अध्यक्ष	कवि राज आचार्य	पुरुष	३९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	४७९	निर्वाचित
१०७	८	वडा अध्यक्ष	पुन बहादुर थापा	पुरुष	५०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३३७	पराजित
१०८	८	वडा अध्यक्ष	टुम बहादुर गुरुङ	पुरुष	३२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२८	पराजित
१०९	८	महिला सदस्य	जानकी न्यौपाने	महिला	५०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	४६८	निर्वाचित
११०	८	महिला सदस्य	राधा कुमारी चौधरी	महिला	२६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३२१	पराजित
१११	८	दलित महिला सदस्य	टिकामाया परियार	महिला	२९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	५००	निर्वाचित
११२	८	दलित महिला सदस्य	मन माया दमाई	महिला	४४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२६९	पराजित
११३	८	सदस्य	मन बहादुर थापा मगर	पुरुष	४२	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	४८८	निर्वाचित
११४	८	सदस्य	दिलिप कुमार चौधरी	पुरुष	४५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	४७२	निर्वाचित
११५	८	सदस्य	दिल बहादुर साकी नेपाली	पुरुष	६३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२६०	पराजित
११६	८	सदस्य	भविन्द्र सापकोटा	पुरुष	३६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२४९	पराजित
११७	८	सदस्य	श्याम बहादुर थापा	पुरुष	३६	स्वतन्त्र	७४	पराजित
११८	९	वडा अध्यक्ष	चन्द्र कान्त चापागाई	पुरुष	५८	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकिकृत समाजवादी)	१०७३	निर्वाचित
११९	९	वडा अध्यक्ष	कुलदेव श्रेष्ठ	पुरुष	६०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३६७	पराजित
१२०	९	वडा अध्यक्ष	डम्मर बहादुर शाही	पुरुष	४०	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१२५	पराजित
१२१	९	महिला सदस्य	दुर्गा खत्री	महिला	४२	नेपाली काँग्रेस	८५९	निर्वाचित
१२२	९	महिला सदस्य	सावित्रा देवकोटा	महिला	३५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४३६	पराजित
१२३	९	महिला सदस्य	धन माया राना	महिला	३८	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१५७	पराजित
१२४	९	दलित महिला सदस्य	देवी वि. क.	महिला	५६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकिकृत समाजवादी)	७७७	निर्वाचित
१२५	९	दलित महिला सदस्य	दिल कुमारी सुनार	महिला	३०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४४२	पराजित
१२६	९	दलित महिला सदस्य	मौसमी कुमारी हरिजन	महिला	२७	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१६४	पराजित
१२७	९	सदस्य	दिपक खराल	पुरुष	४४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकिकृत समाजवादी)	८९८	निर्वाचित
१२८	९	सदस्य	बालिन्द्र विक्रम शाही	पुरुष	५०	नेपाली काँग्रेस	८७०	निर्वाचित
१२९	९	सदस्य	जयश्वर भुसाल	पुरुष	४३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	५५०	पराजित
१३०	९	सदस्य	सुर्य प्रसाद शर्मा	पुरुष	४१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३८२	पराजित
१३१	९	सदस्य	मनोज खड्का	पुरुष	४५	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१३४	पराजित

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

१३२	९	सदस्य	हरि प्रसाद भट्टराई	पुरुष	३९	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	७८	पराजित
१३३	१०	वडा अध्यक्ष	राजु मिश्र	पुरुष	५२	नेपाली काँग्रेस	१०७०	निर्वाचित
१३४	१०	वडा अध्यक्ष	राम नारायण चौधरी थारु	पुरुष	४९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९९४	पराजित
१३५	१०	वडा अध्यक्ष	घनलाल चापागाई	पुरुष	५६	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९८	पराजित
१३६	१०	वडा अध्यक्ष	द्रोण प्रताप के. सी.	पुरुष	३०	स्वतन्त्र	२४	पराजित
१३७	१०	वडा अध्यक्ष	कमल प्रसाद लामिछाने	पुरुष	५७	स्वतन्त्र	६	पराजित
१३८	१०	वडा अध्यक्ष	अत्सरा गौतम	महिला	३४	स्वतन्त्र	०	पराजित
१३९	१०	महिला सदस्य	दिल कुमारी फौजदार थारु	महिला	४१	नेपाली काँग्रेस	१०३२	निर्वाचित
१४०	१०	महिला सदस्य	विष्णुमाया सुवेदी	महिला	६३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८५८	पराजित
१४१	१०	महिला सदस्य	विष्णु कुमारी दर्लामी	महिला	४२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२१२	पराजित
१४२	१०	दलित महिला सदस्य	सिता देवी सुनार	महिला	५६	नेपाली काँग्रेस	९७६	निर्वाचित
१४३	१०	दलित महिला सदस्य	माया सुनार	महिला	४१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८७९	पराजित
१४४	१०	दलित महिला सदस्य	सुष्मा कुमारी वि.क	महिला	३२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१७३	पराजित
१४५	१०	सदस्य	विश्वराज घिमिरे	पुरुष	४१	नेपाली काँग्रेस	८७८	निर्वाचित
१४६	१०	सदस्य	हुम नाथ पराजुली	पुरुष	३३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८३४	निर्वाचित
१४७	१०	सदस्य	कुलपति पौडेल	पुरुष	५६	नेपाली काँग्रेस	८०९	पराजित
१४८	१०	सदस्य	गोविन्द लामिछाने	पुरुष	३०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७६९	पराजित
१४९	१०	सदस्य	सन्तोष गैरे	पुरुष	३२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३५७	पराजित
१५०	१०	सदस्य	निल कुमारी चौधरी	महिला	३७	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२८१	पराजित
१५१	११	वडा अध्यक्ष	फणेत्र चौधरी	पुरुष	४०	नेपाली काँग्रेस	१०५३	निर्वाचित
१५२	११	वडा अध्यक्ष	जय नारायण थारु	पुरुष	६६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६७५	पराजित
१५३	११	महिला सदस्य	चन्द्रकला पंजियार	महिला	४०	नेपाली काँग्रेस	१०३४	निर्वाचित
१५४	११	महिला सदस्य	खेम कुमारी घिमिरे	महिला	३७	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६९२	पराजित
१५५	११	दलित महिला सदस्य	शान्ता सुनार	महिला	५३	नेपाली काँग्रेस	१०४१	निर्वाचित
१५६	११	दलित महिला सदस्य	पुनम परियार	महिला	३०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६८०	पराजित
१५७	११	सदस्य	मोतिलाल गैरे	पुरुष	५३	नेपाली काँग्रेस	१०१३	निर्वाचित
१५८	११	सदस्य	जित बहादुर चौधरी	पुरुष	४५	नेपाली काँग्रेस	९५९	निर्वाचित
१५९	११	सदस्य	जित बहादुर थारु	पुरुष	४०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७०५	पराजित
१६०	११	सदस्य	तिर्थराज चौधरी	पुरुष	५४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६५३	पराजित
१६१	१२	वडा अध्यक्ष	उमाशंकर चौधरी	पुरुष	४६	नेपाली काँग्रेस	१५८१	निर्वाचित
१६२	१२	वडा अध्यक्ष	मान बहादुर मल्ल	पुरुष	५३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०९२	पराजित
१६३	१२	वडा अध्यक्ष	नसरीदेन अन्सारी	पुरुष	४३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४२	पराजित
१६४	१२	महिला सदस्य	दिप कुमारी चौधरी	महिला	३६	नेपाली काँग्रेस	१५४९	निर्वाचित
१६५	१२	महिला सदस्य	प्रतिमा कुमारी चौधरी	महिला	२९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०३१	पराजित

१६६	१२	महिला सदस्य	महालक्ष्मी बस्नेत क्षेत्री	महिला	५४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१०२	पराजित
१६७	१२	दलित महिला सदस्य	सकुन्तला धरिकार	महिला	४१	नेपाली काँग्रेस	१५२९	निर्वाचित
१६८	१२	दलित महिला सदस्य	गीता वि.क.	महिला	४४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०७४	पराजित
१६९	१२	दलित महिला सदस्य	जानकी देवी पासी	महिला	३१	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	८८	पराजित
१७०	१२	सदस्य	विकाश क्षेत्री	पुरुष	२४	नेपाली काँग्रेस	१५३०	निर्वाचित
१७१	१२	सदस्य	कपिल देव चौधरी	पुरुष	४५	नेपाली काँग्रेस	१४५२	निर्वाचित
१७२	१२	सदस्य	दुधनाथ चौधरी	पुरुष	४७	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०४५	पराजित
१७३	१२	सदस्य	निम प्रसाद बस्याल	पुरुष	५७	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९९०	पराजित
१७४	१२	सदस्य	रमेश कुमार चौधरी	पुरुष	३१	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९४	पराजित
१७५	१२	सदस्य	रामलखन हरिजन	पुरुष	६२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	७६	पराजित
१७६	१३	वडा अध्यक्ष	नर बहादुर चौधरी	पुरुष	५६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२३४	निर्वाचित
१७७	१३	वडा अध्यक्ष	दिपक बराल क्षेत्री	पुरुष	५१	नेपाली काँग्रेस	९०७	पराजित
१७८	१३	वडा अध्यक्ष	कृष्ण प्रसाद पौडेल	पुरुष	४२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	८७७	पराजित
१७९	१३	महिला सदस्य	अमृता सुनार चौधरी	महिला	२६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२३८	निर्वाचित
१८०	१३	महिला सदस्य	डम्बर कुमारी चौधरी	महिला	३३	नेपाली काँग्रेस	१०५८	पराजित
१८१	१३	महिला सदस्य	शान्ती देवी विन	महिला	४२	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	७१०	पराजित
१८२	१३	दलित महिला सदस्य	शोभा कुमारी सुनार	महिला	३९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२०१	निर्वाचित
१८३	१३	दलित महिला सदस्य	आशा नेपाली	महिला	३५	नेपाली काँग्रेस	१०५८	पराजित
१८४	१३	दलित महिला सदस्य	रिता देवि वि.क.	महिला	४६	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	७०२	पराजित
१८५	१३	सदस्य	राम बहादुर थारु	पुरुष	५१	नेपाली काँग्रेस	११५६	निर्वाचित
१८६	१३	सदस्य	रेशमराज पाण्डेय	पुरुष	५४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११२१	निर्वाचित
१८७	१३	सदस्य	योगेन्द्र कुमार चौधरी	पुरुष	४२	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१११७	पराजित
१८८	१३	सदस्य	छविलाल सारु थापा	पुरुष	३३	नेपाली काँग्रेस	१०५८	पराजित
१८९	१३	सदस्य	तोय नाथ चौधरी	पुरुष	३३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	७०६	पराजित
१९०	१३	सदस्य	तोयनाथ चौधरी(थारु)	पुरुष	४१	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	६२५	पराजित
१९१	१४	वडा अध्यक्ष	सन्त बहादुर गाहा	पुरुष	४९	नेपाली काँग्रेस	१७०७	निर्वाचित
१९२	१४	वडा अध्यक्ष	केशव बहादुर खत्री क्षेत्री	पुरुष	३९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५५१	पराजित
१९३	१४	वडा अध्यक्ष	शोभा कर भुसाल	पुरुष	५२	स्वतन्त्र	१०९	पराजित
१९४	१४	वडा अध्यक्ष	खेम बहादुर वि.क.	पुरुष	५३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३९	पराजित
१९५	१४	वडा अध्यक्ष	मन बहादुर जि.सी.	पुरुष	३४	स्वतन्त्र	२	पराजित
१९६	१४	महिला सदस्य	बविता सुनार क्षेत्री	महिला	२९	नेपाली काँग्रेस	१७४१	निर्वाचित
१९७	१४	महिला सदस्य	हुमा देवी पांडे मगर	महिला	४१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६१०	पराजित
१९८	१४	महिला सदस्य	शुसिला कुमारी थारु	महिला	३८	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	५६	पराजित
१९९	१४	दलित महिला सदस्य	सुजना बि.क.	महिला	३२	नेपाली काँग्रेस	१७५३	निर्वाचित

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

२००	१४	दलित महिला सदस्य	बुद्धि माया सुनार	महिला	५०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५९८	पराजित
२०१	१४	सदस्य	विर बहादुर कंवर	पुरुष	४१	नेपाली काँग्रेस	१७७२	निर्वाचित
२०२	१४	सदस्य	निलाकण्ठ नेपाल	पुरुष	५७	नेपाली काँग्रेस	१७४२	निर्वाचित
२०३	१४	सदस्य	पदम बहादुर रुचाल मगर	पुरुष	४३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५२९	पराजित
२०४	१४	सदस्य	टेक नारायण नवरपुरिया थारु	पुरुष	६८	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५१४	पराजित
२०५	१४	सदस्य	पार्वती देवी थारु	महिला	५१	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	५४	पराजित
२०६	१४	सदस्य	लिल विर नेपाली	पुरुष	३९	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	५३	पराजित
२०७	१५	वडा अध्यक्ष	रुद्र बहादुर आले	पुरुष	४९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११३०	निर्वाचित
२०८	१५	वडा अध्यक्ष	सुकमाया तामाङ्ग	महिला	४८	नेपाली काँग्रेस	१००४	पराजित
२०९	१५	वडा अध्यक्ष	मीतराम चौधरी	पुरुष	५०	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३३१	पराजित
२१०	१५	महिला सदस्य	रुकमिना प्रसाई	महिला	५०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०६१	निर्वाचित
२११	१५	महिला सदस्य	मथुरा देवी न्यौपाने	महिला	५०	नेपाली काँग्रेस	१०४९	पराजित
२१२	१५	दलित महिला सदस्य	रिता कुमारी सुनार	महिला	४६	नेपाली काँग्रेस	१०८०	निर्वाचित
२१३	१५	दलित महिला सदस्य	मिना वि.क.	महिला	४३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०२१	पराजित
२१४	१५	दलित महिला सदस्य	संगिता नेपाली	महिला	२६	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३१९	पराजित
२१५	१५	सदस्य	मनकाजी दमै	पुरुष	४८	नेपाली काँग्रेस	११२८	निर्वाचित
२१६	१५	सदस्य	खिल प्रसाद थारु	पुरुष	६३	नेपाली काँग्रेस	११२०	निर्वाचित
२१७	१५	सदस्य	दिनेश विक	पुरुष	३०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९६९	पराजित
२१८	१५	सदस्य	देवि प्रसाद बस्याल	पुरुष	५४	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९०७	पराजित
२१९	१५	सदस्य	हुसियार गुरुङ	पुरुष	४७	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३२०	पराजित
२२०	१५	सदस्य	निरज गौतम	पुरुष	४७	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२८७	पराजित
२२१	१६	वडा अध्यक्ष	भिम काजी गुरुङ्ग	पुरुष	४६	नेपाली काँग्रेस	१४६७	निर्वाचित
२२२	१६	वडा अध्यक्ष	देउमन भेडी मगर	पुरुष	३२	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११८६	पराजित
२२३	१६	वडा अध्यक्ष	कृष्ण कुमाल	पुरुष	३२	स्वतन्त्र	१४	पराजित
२२४	१६	वडा अध्यक्ष	रुद्र बहादुर ठाडा मगर	पुरुष	४३	स्वतन्त्र	११	पराजित
२२५	१६	महिला सदस्य	नर कुमारी गुरुङ्ग	महिला	३०	नेपाली काँग्रेस	१४६२	निर्वाचित
२२६	१६	महिला सदस्य	सुकमाया गुरुङ्ग	महिला	४१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११९७	पराजित
२२७	१६	दलित महिला सदस्य	उषा सिर्पाली	महिला	३१	नेपाली काँग्रेस	१४६१	निर्वाचित
२२८	१६	दलित महिला सदस्य	फुलमाया वि.क.	महिला	४८	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११८५	पराजित
२२९	१६	सदस्य	सुर्य प्रकाश के.सी.	पुरुष	४३	नेपाली काँग्रेस	१४८५	निर्वाचित
२३०	१६	सदस्य	यु प्रसाद थापा	पुरुष	४५	नेपाली काँग्रेस	१४७२	निर्वाचित
२३१	१६	सदस्य	भक्त बहादुर भेडी मगर	पुरुष	४६	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११५०	पराजित
२३२	१६	सदस्य	जिवलाल वि.क.	पुरुष	४०	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११३३	पराजित

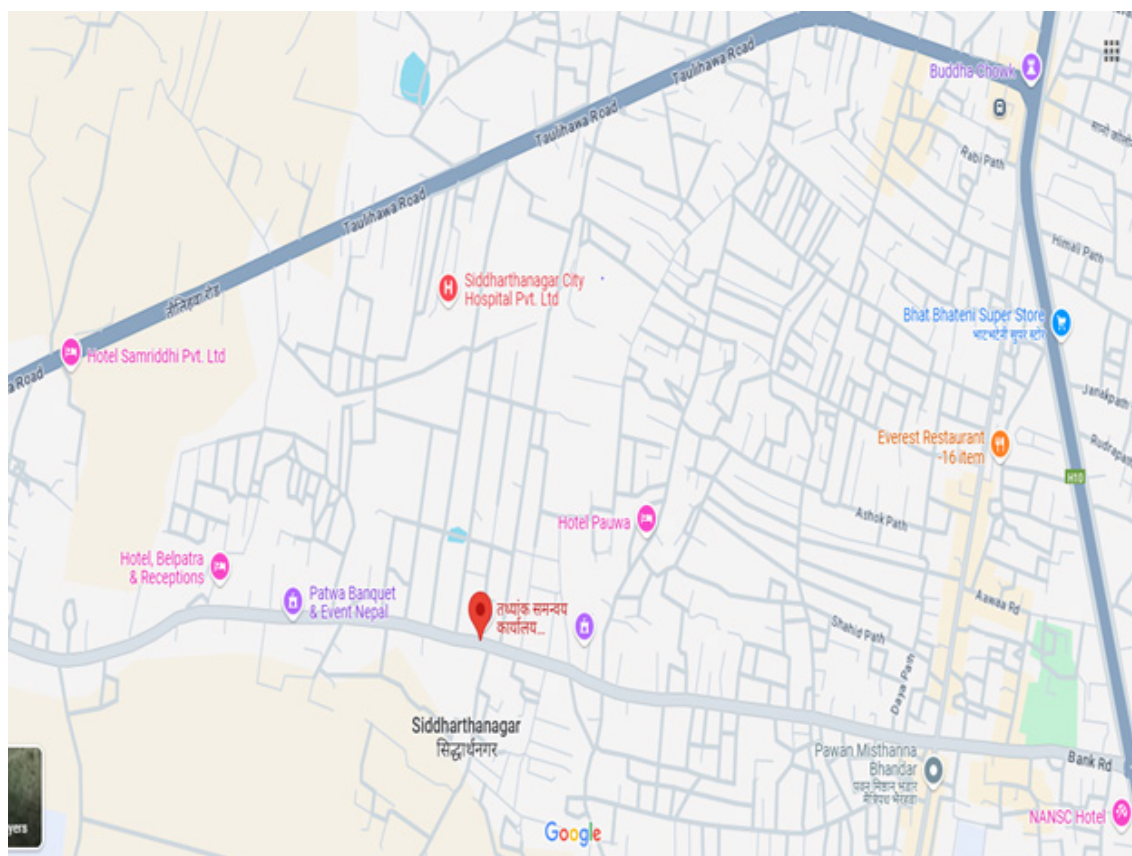
स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, नवलपरासी (ब.सु.प.)

खण्ड-१०

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

१०.१ परिचय

नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८०/०९/१२ गतेको निर्णय अनुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत रहेको राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको मातहतका साविकका ३३ ओटा तथ्याङ्क कार्यालयहरूलाई खारेजी गरी १८ ओटा तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको स्थापना भएको थियो । सो मध्ये एकको रूपमा यस तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको स्थापना भएको हो । कार्यालय भवन रुपन्देही जिल्लाको सिद्धार्थ नगरपालिका वडा नं. ४ स्थित उद्योगपुरीमा रहेको छ । यस कार्यालयले जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा सेवाग्राहीहरूलाई सर्वसुलभ रूपमा निःशुल्क तथ्याङ्क सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ । यसको कार्य क्षेत्र नवलपरासी (ब.सु.प.), रुपन्देही र कपिलवस्तु गरी तीन ओटा जिल्ला र सो अन्तर्गतका ३३ ओटा स्थानीय तहहरू रहेका छन् । जसको भौगोलिक सुचना प्रणाली अन्तर्गतको नक्सा तल दिइएको छ ।

१०.२ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको दरबन्दी तैरीज

क्र.स.	पद	सेवा	समूह	श्रेणी	संख्या
१	तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.द्वितीय	१
२	तथ्याङ्क अधिकृत	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.तृतीय	२
३	सुपरिवेक्षक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.अनं प्रथम	४
४	गणक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.अनं द्वितीय	३
५	सह-लेखापाल	नेपाल प्रशासन	लेखा	रा.प.अनं द्वितीय	१
६	खरिदार	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	रा.प.अनं द्वितीय	२
७	कार्यालय सहयोगी	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	श्रेणी विहीन	२
जम्मा					१५

१०.३ संगठन संरचना

१०.४ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीबाट सम्पादन हुने मुख्य-मुख्य कार्यहरू

- बार्षिक राष्ट्रिय लेखासम्बन्धी तथा त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा र मूल्य सुचकाङ्कसम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन ।
- राष्ट्रिय जनगणना तथा राष्ट्रिय कृषिगणना (प्रत्येक १०/१० वर्षमा) को फिल्ड कार्य सञ्चालन ।
- आर्थिक गणना तथा औद्योगिक प्रतिष्ठान गणना(प्रत्येक ५/५ वर्षमा)को फिल्ड कार्य सञ्चालन।
- तथ्यांकीय ब्यवसायिक रजिष्टर निर्माणका लागि तथ्यांक संकलन सम्बन्धी कार्य ।
- जिल्ला तथा स्थानीय तहका वस्तुगत विवरण तयारी तथा प्रकाशन सम्बन्धी कार्य ।
- गणना क्षेत्र नक्सांकनका लागि तथ्यांक संकलन तथा अद्यावधिक कार्य ।
- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको निर्देशनमा विभिन्न सर्वेक्षण तथा गणनामा सहयोग ।
- जिल्लास्तरमा तथ्याङ्कीय सचेतनाको लागि विभिन्न गोष्ठी तथा कार्यक्रम सञ्चालन ।
- कार्यक्षेत्र भित्रका जिल्लाहरुको विकास योजना निर्माण तथा कार्यन्वयन जस्ता कार्यहरुका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्कको उपलब्धताको मूल्यांकन गरी सहयोग समन्वय गर्ने ।
- जिल्लास्तरीय तथ्याङ्क विकास कार्यक्रम निर्माण गरी केन्द्रमा पठाउने तथा तथ्याङ्कीय क्रियाकलापहरुको समन्वय गर्ने ।
- विभिन्न स्थानीय तहहरुमा तथ्याङ्कीय गतिविधि सञ्चालन, कार्यक्रममा निर्धारण भएका अन्य कार्यहरु ।

सन्दर्भ सामग्रीहरू

१. राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा प्रतिवेदनहरु, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, थापाथली काठमाडौं।
२. बर्दघाट शैक्षिक दर्पण, बर्दघाट नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।
३. वार्षिक नगर विकास योजना २०८०-८१, बर्दघाट नगरपालिका ।
४. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय तथा रत्ननगर नगरपालिकाद्वारा तयार गरिएको जनसांख्यिक प्रतिवेदन, रत्ननगर नगरपालिका ।
५. www.nsonepal.gov.np
६. www.censusnepal.cbs.gov.np
७. www.agricensusnepal.gov.np

अनुसूचीहरू

अनुसूची-१

पाँच वर्ष उमेर समूहगत नगरपालिका र वडागत जनसंख्या

नगरपालिका	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
जम्मा	७६७०३	१००	३५६७५	१००	४१०२८	१००
००-०४ वर्ष	५८४४	७.६२	३०३३	८.५०	२८११	६.८५
०५-०९ वर्ष	६६६४	८.६९	३४७७	९.७५	३१८७	७.७७
१०-१४ वर्ष	६५८४	८.५८	३३७४	९.४६	३२१०	७.८२
१५-१९ वर्ष	७३३३	९.५६	३६८२	१०.३२	३६५१	८.९०
२०-२४ वर्ष	७१९४	९.३८	३१६४	८.८७	४०३०	९.८२
२५-२९ वर्ष	६४७१	८.४४	२५९४	७.२७	३८७७	९.४५
३०-३४ वर्ष	६०८३	७.९३	२४७२	६.९३	३६११	८.८०
३५-३९ वर्ष	५९१३	७.७१	२३८७	६.६९	३५२६	८.५९
४०-४४ वर्ष	५२८९	६.९०	२३३९	६.५६	२९५०	७.१९
४५-४९ वर्ष	३९८७	५.२०	१८७४	५.२५	२११३	५.१५
५०-५४ वर्ष	४०३५	५.२६	१८८२	५.२८	२१५३	५.२५
५५-५९ वर्ष	२९९५	३.९०	१४१४	३.९६	१५८१	३.८५
६०-६४ वर्ष	२६६०	३.४७	१२२६	३.४४	१४३४	३.५०
६५-६९ वर्ष	२२२१	२.९०	१०६३	२.९८	११५८	२.८२
७०-७४ वर्ष	१६७६	२.१९	८२७	२.३२	८४९	२.०७
७५-७९ वर्ष	९३८	१.२२	४७०	१.३२	४६८	१.१४
८०-८४ वर्ष	४९३	०.६४	२३६	०.६६	२५७	०.६३
८५-८९ वर्ष	२०८	०.२७	१०५	०.२९	१०३	०.२५
९०-९४ वर्ष	७६	०.१०	३५	०.१०	४१	०.१०
९५+ वर्ष	३९	०.०५	२१	०.०६	१८	०.०४
वडा नं. १						
जम्मा	२७०९	१००	१२४५	१००	१४६४	१००
००-०४ वर्ष	१९२	७.०९	१०८	८.६७	८४	५.७४
०५-०९ वर्ष	२४२	८.९३	११७	९.४०	१२५	८.५४

१०-१४ वर्ष	२४०	८.८६	१३२	१०.६०	१०८	७.३८
१५-१९ वर्ष	२६५	९.७८	१३०	१०.४४	१३५	९.२२
२०-२४ वर्ष	२६६	९.८२	१०५	८.४३	१६१	११.००
२५-२९ वर्ष	२०३	७.४९	७३	५.८६	१३०	८.८८
३०-३४ वर्ष	२४२	८.९३	१०३	८.२७	१३९	९.४९
३५-३९ वर्ष	२२६	८.३४	९६	७.७१	१३०	८.८८
४०-४४ वर्ष	१६३	६.०२	६०	४.८२	१०३	७.०४
४५-४९ वर्ष	१३४	४.९५	६२	४.९८	७२	४.९२
५०-५४ वर्ष	१३६	५.०२	६५	५.२२	७१	४.८५
५५-५९ वर्ष	९९	३.६५	४३	३.४५	५६	३.८३
६०-६४ वर्ष	९२	३.४०	४१	३.२९	५१	३.४८
६५-६९ वर्ष	८०	२.९५	३५	२.८१	४५	३.०७
७०-७४ वर्ष	६१	२.२५	४१	३.२९	२०	१.३७
७५-७९ वर्ष	३३	१.२२	१५	१.२०	१८	१.२३
८०-८४ वर्ष	१९	०.७०	११	०.८८	८	०.५५
८५-८९ वर्ष	१२	०.४४	७	०.५६	५	०.३४
९०-९४ वर्ष	२	०.०७	०	०.००	२	०.१४
९५+ वर्ष	२	०.०७	१	०.०८	१	०.०७
वडा नं. २						
जम्मा	६६३१	१००	३०५०	१००	३५८१	१००
००-०४ वर्ष	५१२	७.७२	२६६	८.७२	२४६	६.८७
०५-०९ वर्ष	५८५	८.८२	३१०	१०.१६	२७५	७.६८
१०-१४ वर्ष	५८७	८.८५	२९९	९.८०	२८८	८.०४
१५-१९ वर्ष	७००	१०.५६	३५१	११.५१	३४९	९.७५
२०-२४ वर्ष	६९०	१०.४१	२८६	९.३८	४०४	११.२८
२५-२९ वर्ष	५१२	७.७२	१८७	६.१३	३२५	९.०८
३०-३४ वर्ष	४९३	७.४३	१९३	६.३३	३००	८.३८
३५-३९ वर्ष	४७५	७.१६	१८८	६.१६	२८७	८.०१
४०-४४ वर्ष	४२७	६.४४	१८१	५.९३	२४६	६.८७
४५-४९ वर्ष	३७५	५.६६	१८३	६.००	१९२	५.३६

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

५०-५४ वर्ष	३३०	४.९८	१४९	४.८९	१८१	५.०५
५५-५९ वर्ष	२५२	३.८०	११८	३.८७	१३४	३.७४
६०-६४ वर्ष	२०६	३.११	१०२	३.३४	१०४	२.९०
६५-६९ वर्ष	१५८	२.३८	७६	२.४९	८२	२.२९
७०-७४ वर्ष	१५९	२.४०	६१	२.००	९८	२.७४
७५-७९ वर्ष	९३	१.४०	५६	१.८४	३७	१.०३
८०-८४ वर्ष	५०	०.७५	२९	०.९५	२१	०.५९
८५-८९ वर्ष	१८	०.२७	१०	०.३३	८	०.२२
९०-९४ वर्ष	९	०.१४	५	०.१६	४	०.११
९५+ वर्ष	०	०.००	०	०.००	०	०.००

वडा नं. ३

जम्मा	१२३४	१००	५९०	१००	६४४	१००
००-०४ वर्ष	१११	९.००	५५	९.३२	५६	८.७०
०५-०९ वर्ष	९१	७.३७	३५	५.९३	५६	८.७०
१०-१४ वर्ष	९४	७.६२	५०	८.४७	४४	६.८३
१५-१९ वर्ष	१२१	९.८१	६४	१०.८५	५७	८.८५
२०-२४ वर्ष	१२८	१०.३७	६३	१०.६८	६५	१०.०९
२५-२९ वर्ष	११९	९.६४	५०	८.४७	६९	१०.७१
३०-३४ वर्ष	१००	८.१०	४७	७.९७	५३	८.२३
३५-३९ वर्ष	१०२	८.२७	४१	६.९५	६१	९.४७
४०-४४ वर्ष	७९	६.४०	४१	६.९५	३८	५.९०
४५-४९ वर्ष	६२	५.०२	२७	४.५८	३५	५.४३
५०-५४ वर्ष	८२	६.६५	४३	७.२९	३९	६.०६
५५-५९ वर्ष	४३	३.४८	२४	४.०७	१९	२.९५
६०-६४ वर्ष	३९	३.१६	१८	३.०५	२१	३.२६
६५-६९ वर्ष	३३	२.६७	१७	२.८८	१६	२.४८
७०-७४ वर्ष	१४	१.१३	१०	१.६९	४	०.६२
७५-७९ वर्ष	८	०.६५	१	०.१७	७	१.०९
८०-८४ वर्ष	६	०.४९	३	०.५१	३	०.४७
८५-८९ वर्ष	२	०.१६	१	०.१७	१	०.१६

१०-१४ वर्ष	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१५+ वर्ष	०	०.००	०	०.००	०	०.००
वडा नं. ४						
जम्मा	१५९७३	१००	७४०७	१००	८५६६	१००
००-०४ वर्ष	११३८	७.१२	५६६	७.६४	५७२	६.६८
०५-०९ वर्ष	१३९६	८.७४	७६६	१०.३४	६३०	७.३५
१०-१४ वर्ष	१३९२	८.७१	७१०	९.५९	६८२	७.९६
१५-१९ वर्ष	१४७५	९.२३	७६३	१०.३०	७१२	८.३१
२०-२४ वर्ष	१४५३	९.१०	६३५	८.५७	८१८	९.५५
२५-२९ वर्ष	१३७१	८.५८	५५१	७.४४	८२०	९.५७
३०-३४ वर्ष	१३४९	८.४५	५४८	७.४०	८०१	९.३५
३५-३९ वर्ष	१२७२	७.९६	४७५	६.४१	७९७	९.३०
४०-४४ वर्ष	१२१७	७.६२	५३९	७.२८	६७८	७.९२
४५-४९ वर्ष	९३९	५.८८	४४६	६.०२	४९३	५.७६
५०-५४ वर्ष	८४४	५.२८	४१४	५.५९	४३०	५.०२
५५-५९ वर्ष	६०१	३.७६	२७४	३.७०	३२७	३.८२
६०-६४ वर्ष	४८२	३.०२	२२४	३.०२	२५८	३.०१
६५-६९ वर्ष	३९८	२.४९	१९६	२.६५	२०२	२.३६
७०-७४ वर्ष	३१६	१.९८	१५३	२.०७	१६३	१.९०
७५-७९ वर्ष	१७५	१.१०	६८	०.९२	१०७	१.२५
८०-८४ वर्ष	९२	०.५८	४७	०.६३	४५	०.५३
८५-८९ वर्ष	३८	०.२४	१७	०.२३	२१	०.२५
९०-९४ वर्ष	१९	०.१२	११	०.१५	८	०.०९
९५+ वर्ष	६	०.०४	४	०.०५	२	०.०२
वडा नं. ५						
जम्मा	३९३५	१००	१८१२	१००	२१२३	१००
००-०४ वर्ष	२७८	७.०६	१४२	७.८४	१३६	६.४१
०५-०९ वर्ष	३१९	८.११	१५८	८.७२	१६१	७.५८
१०-१४ वर्ष	३१०	७.८८	१६४	९.०५	१४६	६.८८
१५-१९ वर्ष	३६५	९.२८	१८६	१०.२६	१७९	८.४३

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

२०-२४ वर्ष	३९५	१०.०४	१६४	९.०५	२३१	१०.८८
२५-२९ वर्ष	३४१	८.६७	१४८	८.१७	१९३	९.०९
३०-३४ वर्ष	३०४	७.७३	११७	६.४६	१८७	८.८१
३५-३९ वर्ष	२८४	७.२२	११७	६.४६	१६७	७.८७
४०-४४ वर्ष	२६५	६.७३	११७	६.४६	१४८	६.९७
४५-४९ वर्ष	१९४	४.९३	७८	४.३०	११६	५.४६
५०-५४ वर्ष	१९६	४.९८	९१	५.०२	१०५	४.९५
५५-५९ वर्ष	२०४	५.१८	९९	५.४६	१०५	४.९५
६०-६४ वर्ष	१५४	३.९१	६३	३.४८	९१	४.२९
६५-६९ वर्ष	१४४	३.६६	७७	४.२५	६७	३.१६
७०-७४ वर्ष	९४	२.३९	४६	२.५४	४८	२.२६
७५-७९ वर्ष	४७	१.१९	२७	१.४९	२०	०.९४
८०-८४ वर्ष	२३	०.५८	१०	०.५५	१३	०.६१
८५-८९ वर्ष	१४	०.३६	६	०.३३	८	०.३८
९०-९४ वर्ष	२	०.०५	१	०.०६	१	०.०५
९५+ वर्ष	२	०.०५	१	०.०६	१	०.०५

वडा नं. ६

जम्मा	१४७०	१००	६९३	१००	७७७	१००
००-०४ वर्ष	१२१	८.२३	६७	९.६७	५४	६.९५
०५-०९ वर्ष	१४१	९.५९	७०	१०.१०	७१	९.१४
१०-१४ वर्ष	१०९	७.४१	६३	९.०९	४६	५.९२
१५-१९ वर्ष	११४	७.७६	५५	७.९४	५९	७.५९
२०-२४ वर्ष	११९	८.१०	५८	८.३७	६१	७.८५
२५-२९ वर्ष	१३६	९.२५	५८	८.३७	७८	१०.०४
३०-३४ वर्ष	१२७	८.६४	४७	६.७८	८०	१०.३०
३५-३९ वर्ष	११८	८.०३	५३	७.६५	६५	८.३७
४०-४४ वर्ष	७९	५.३७	३८	५.४८	४१	५.२८
४५-४९ वर्ष	६८	४.६३	३२	४.६२	३६	४.६३
५०-५४ वर्ष	८०	५.४४	३६	५.१९	४४	५.६६
५५-५९ वर्ष	७०	४.७६	२८	४.०४	४२	५.४१

६०-६४ वर्ष	७८	५.३१	३१	४.४७	४७	६.०५
६५-६९ वर्ष	४७	३.२०	२४	३.४६	२३	२.९६
७०-७४ वर्ष	३६	२.४५	२०	२.८९	१६	२.०६
७५-७९ वर्ष	१५	१.०२	७	१.०१	८	१.०३
८०-८४ वर्ष	६	०.४१	३	०.४३	३	०.३९
८५-८९ वर्ष	४	०.२७	२	०.२९	२	०.२६
९०-९४ वर्ष	२	०.१४	१	०.१४	१	०.१३
९५+ वर्ष	०	०.००	०	०.००	०	०.००
वडा नं. ७						
जम्मा	२५२५	१००	१२०५	१००	१३२०	१००
००-०४ वर्ष	१९८	७.८४	१०३	८.५५	९५	७.२०
०५-०९ वर्ष	२६१	१०.३४	१६१	१३.३६	१००	७.५८
१०-१४ वर्ष	२२२	८.७९	११८	९.७९	१०४	७.८८
१५-१९ वर्ष	२०१	७.९६	१०३	८.५५	९८	७.४२
२०-२४ वर्ष	२१६	८.५५	१०४	८.६३	११२	८.४८
२५-२९ वर्ष	२११	८.३६	७२	५.९८	१३९	१०.५३
३०-३४ वर्ष	१९६	७.७६	७९	६.५६	११७	८.८६
३५-३९ वर्ष	२२९	९.०७	९०	७.४७	१३९	१०.५३
४०-४४ वर्ष	१८०	७.१३	८६	७.१४	९४	७.१२
४५-४९ वर्ष	१४३	५.६६	६९	५.७३	७४	५.६१
५०-५४ वर्ष	११७	४.६३	५५	४.५६	६२	४.७०
५५-५९ वर्ष	८६	३.४१	३९	३.२४	४७	३.५६
६०-६४ वर्ष	९९	३.९२	४८	३.९८	५१	३.८६
६५-६९ वर्ष	६६	२.६१	३३	२.७४	३३	२.५०
७०-७४ वर्ष	४५	१.७८	२२	१.८३	२३	१.७४
७५-७९ वर्ष	२३	०.९१	११	०.९१	१२	०.९१
८०-८४ वर्ष	२४	०.९५	६	०.५०	१८	१.३६
८५-८९ वर्ष	५	०.२०	४	०.३३	१	०.०८
९०-९४ वर्ष	१	०.०४	१	०.०८	०	०.००
९५+ वर्ष	२	०.०८	१	०.०८	१	०.०८

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

वडा नं. ८						
जम्मा	१६९८	१००	७९३	१००	९०५	१००
००-०४ वर्ष	११९	७.०१	६४	८.०७	५५	६.०८
०५-०९ वर्ष	११९	७.०१	५९	७.४४	६०	६.६३
१०-१४ वर्ष	१४०	८.२४	६८	८.५८	७२	७.९६
१५-१९ वर्ष	१५७	९.२५	८०	१०.०९	७७	८.५१
२०-२४ वर्ष	१५८	९.३१	७६	९.५८	८२	९.०६
२५-२९ वर्ष	१३१	७.७१	५५	६.९४	७६	८.४०
३०-३४ वर्ष	१५३	९.०१	५८	७.३१	९५	१०.५०
३५-३९ वर्ष	१४०	८.२४	६१	७.६९	७९	८.७३
४०-४४ वर्ष	१४०	८.२४	६५	८.२०	७५	८.२९
४५-४९ वर्ष	८३	४.८९	३८	४.७९	४५	४.९७
५०-५४ वर्ष	१०८	६.३६	५०	६.३१	५८	६.४१
५५-५९ वर्ष	६५	३.८३	३३	४.१६	३२	३.५४
६०-६४ वर्ष	४८	२.८३	२०	२.५२	२८	३.०९
६५-६९ वर्ष	४६	२.७१	२०	२.५२	२६	२.८७
७०-७४ वर्ष	४९	२.८९	२४	३.०३	२५	२.७६
७५-७९ वर्ष	२०	१.१८	८	१.०१	१२	१.३३
८०-८४ वर्ष	११	०.६५	७	०.८८	४	०.४४
८५-८९ वर्ष	४	०.२४	३	०.३८	१	०.११
९०-९४ वर्ष	४	०.२४	२	०.२५	२	०.२२
९५+ वर्ष	३	०.१८	२	०.२५	१	०.११
वडा नं. ९						
जम्मा	३०६८	१००	१४०३	१००	१६६५	१००
००-०४ वर्ष	२३३	७.५९	१२३	८.७७	११०	६.६१
०५-०९ वर्ष	२३७	७.७२	१११	७.९१	१२६	७.५७
१०-१४ वर्ष	२७१	८.८३	१३८	९.८४	१३३	७.९९
१५-१९ वर्ष	२६७	८.७०	१३४	९.५५	१३३	७.९९
२०-२४ वर्ष	२८२	९.१९	१३१	९.३४	१५१	९.०७
२५-२९ वर्ष	२५८	८.४१	१०३	७.३४	१५५	९.३१

३०-३४ वर्ष	२३६	७.६९	९४	६.७०	१४२	८.५३
३५-३९ वर्ष	२४५	७.९९	९५	६.७७	१५०	९.०१
४०-४४ वर्ष	२२२	७.२४	९३	६.६३	१२९	७.७५
४५-४९ वर्ष	१७९	५.८३	७७	५.४९	१०२	६.१३
५०-५४ वर्ष	१६६	५.४१	८४	५.९९	८२	४.९२
५५-५९ वर्ष	११०	३.५९	४९	३.४९	६१	३.६६
६०-६४ वर्ष	१२५	४.०७	५७	४.०६	६८	४.०८
६५-६९ वर्ष	७४	२.४१	३४	२.४२	४०	२.४०
७०-७४ वर्ष	६९	२.२५	३४	२.४२	३५	२.१०
७५-७९ वर्ष	४७	१.५३	२२	१.५७	२५	१.५०
८०-८४ वर्ष	२८	०.९१	१६	१.१४	१२	०.७२
८५-८९ वर्ष	९	०.२९	२	०.१४	७	०.४२
९०-९४ वर्ष	८	०.२६	४	०.२९	४	०.२४
९५+ वर्ष	२	०.०७	२	०.१४	०	०.००

वडा नं. १०

जम्मा	४४६८	१००	२०८०	१००	२३८८	१००
००-०४ वर्ष	३५८	८.०१	१८४	८.८५	१७४	७.२९
०५-०९ वर्ष	३६२	८.१०	१९७	९.४७	१६५	६.९१
१०-१४ वर्ष	३५८	८.०१	१९२	९.२३	१६६	६.९५
१५-१९ वर्ष	४११	९.२०	२१२	१०.१९	१९९	८.३३
२०-२४ वर्ष	४०९	९.१५	१९५	९.३८	२१४	८.९६
२५-२९ वर्ष	३८९	८.७१	१५०	७.२१	२३९	१०.०१
३०-३४ वर्ष	३७२	८.३३	१४१	६.७८	२३१	९.६७
३५-३९ वर्ष	३३१	७.४१	१४३	६.८८	१८८	७.८७
४०-४४ वर्ष	२९०	६.४९	१२४	५.९६	१६६	६.९५
४५-४९ वर्ष	२१५	४.८१	१०२	४.९०	११३	४.७३
५०-५४ वर्ष	२३४	५.२४	१०४	५.००	१३०	५.४४
५५-५९ वर्ष	१९५	४.३६	७८	३.७५	११७	४.९०
६०-६४ वर्ष	१७५	३.९२	८३	३.९९	९२	३.८५
६५-६९ वर्ष	१४३	३.२०	६०	२.८८	८३	३.४८

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

७०-७४ वर्ष	९९	२.२२	५५	२.६४	४४	१.८४
७५-७९ वर्ष	६८	१.५२	३७	१.७८	३१	१.३०
८०-८४ वर्ष	३९	०.८७	१५	०.७२	२४	१.०१
८५-८९ वर्ष	१२	०.२७	५	०.२४	७	०.२९
९०-९४ वर्ष	५	०.११	०	०.००	५	०.२१
९५+ वर्ष	३	०.०७	३	०.१४	०	०.००
वडा नं. ११						
जम्मा	२८९६	१००	१३७३	१००	१५२३	१००
००-०४ वर्ष	२१५	७.४२	१११	८.०८	१०४	६.८३
०५-०९ वर्ष	२४३	८.३९	१२१	८.८१	१२२	८.०१
१०-१४ वर्ष	२२९	७.९१	११६	८.४५	११३	७.४२
१५-१९ वर्ष	२४८	८.५६	१३७	९.९८	१११	७.२९
२०-२४ वर्ष	२७६	९.५३	१२२	८.८९	१५४	१०.११
२५-२९ वर्ष	२८५	९.८४	११४	८.३०	१७१	११.२३
३०-३४ वर्ष	२३५	८.११	१०५	७.६५	१३०	८.५४
३५-३९ वर्ष	२३१	७.९८	१०४	७.५७	१२७	८.३४
४०-४४ वर्ष	१९५	६.७३	८३	६.०५	११२	७.३५
४५-४९ वर्ष	१२८	४.४२	६६	४.८१	६२	४.०७
५०-५४ वर्ष	२०४	७.०४	८६	६.२६	११८	७.७५
५५-५९ वर्ष	११७	४.०४	६४	४.६६	५३	३.४८
६०-६४ वर्ष	८९	३.०७	४१	२.९९	४८	३.१५
६५-६९ वर्ष	८१	२.८०	४०	२.९१	४१	२.६९
७०-७४ वर्ष	६८	२.३५	३७	२.६९	३१	२.०४
७५-७९ वर्ष	३३	१.१४	१८	१.३१	१५	०.९८
८०-८४ वर्ष	११	०.३८	३	०.२२	८	०.५३
८५-८९ वर्ष	५	०.१७	३	०.२२	२	०.१३
९०-९४ वर्ष	२	०.०७	१	०.०७	१	०.०७
९५+ वर्ष	१	०.०३	१	०.०७	०	०.००
वडा नं. १२						
जम्मा	५४५५	१००	२५७६	१००	२८७९	१००

००-०४ वर्ष	४३७	८.०१	२२२	८.६२	२१५	७.४७
०५-०९ वर्ष	४३३	७.९४	२३५	९.१२	१९८	६.८८
१०-१४ वर्ष	४५२	८.२९	२४३	९.४३	२०९	७.२६
१५-१९ वर्ष	५२५	९.६२	२५५	९.९०	२७०	९.३८
२०-२४ वर्ष	५६३	१०.३२	२४८	९.६३	३१५	१०.९४
२५-२९ वर्ष	४९०	८.९८	१९४	७.५३	२९६	१०.२८
३०-३४ वर्ष	३७४	६.८६	१६७	६.४८	२०७	७.१९
३५-३९ वर्ष	४२०	७.७०	१७८	६.९१	२४२	८.४१
४०-४४ वर्ष	३७२	६.८२	१७३	६.७२	१९९	६.९१
४५-४९ वर्ष	२८६	५.२४	१४०	५.४३	१४६	५.०७
५०-५४ वर्ष	२९६	५.४३	१३२	५.१२	१६४	५.७०
५५-५९ वर्ष	२२९	४.२०	१२२	४.७४	१०७	३.७२
६०-६४ वर्ष	१८५	३.३९	८१	३.१४	१०४	३.६१
६५-६९ वर्ष	१६५	३.०२	७३	२.८३	९२	३.२०
७०-७४ वर्ष	१००	१.८३	५०	१.९४	५०	१.७४
७५-७९ वर्ष	६७	१.२३	३६	१.४०	३१	१.०८
८०-८४ वर्ष	४०	०.७३	१८	०.७०	२२	०.७६
८५-८९ वर्ष	१४	०.२६	७	०.२७	७	०.२४
९०-९४ वर्ष	२	०.०४	२	०.०८	०	०.००
९५+ वर्ष	५	०.०९	०	०.००	५	०.१७

वडा नं. १३

जम्मा	६५२०	१००	३०५१	१००	३४६९	१००
००-०४ वर्ष	५२४	८.०४	२८२	९.२४	२४२	६.९८
०५-०९ वर्ष	५८४	८.९६	२९१	९.५४	२९३	८.४५
१०-१४ वर्ष	५४६	८.३७	२७९	९.१४	२६७	७.७०
१५-१९ वर्ष	५८१	८.९१	२९२	९.५७	२८९	८.३३
२०-२४ वर्ष	५७५	८.८२	२४९	८.१६	३२६	९.४०
२५-२९ वर्ष	५७१	८.७६	२३९	७.८३	३३२	९.५७
३०-३४ वर्ष	५०३	७.७१	१९८	६.४९	३०५	८.७९
३५-३९ वर्ष	४७५	७.२९	१९५	६.३९	२८०	८.०७

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४०-४४ वर्ष	४१९	६.४३	१८६	६.१०	२३३	६.७२
४५-४९ वर्ष	३००	४.६०	१५०	४.९२	१५०	४.३२
५०-५४ वर्ष	३३८	५.१८	१३७	४.४९	२०१	५.७९
५५-५९ वर्ष	२७५	४.२२	१३२	४.३३	१४३	४.१२
६०-६४ वर्ष	२७९	४.२८	१३५	४.४२	१४४	४.१५
६५-६९ वर्ष	२४६	३.७७	१२२	४.००	१२४	३.५७
७०-७४ वर्ष	१५३	२.३५	८३	२.७२	७०	२.०२
७५-७९ वर्ष	७४	१.१३	४२	१.३८	३२	०.९२
८०-८४ वर्ष	५०	०.७७	२६	०.८५	२४	०.६९
८५-८९ वर्ष	१८	०.२८	१०	०.३३	८	०.२३
९०-९४ वर्ष	५	०.०८	२	०.०७	३	०.०९
९५+ वर्ष	४	०.०६	१	०.०३	३	०.०९
वडा नं. १४						
जम्मा	७६८६	१००	३५९६	१००	४०९०	१००
००-०४ वर्ष	६२५	८.१३	३२७	९.०९	२९८	७.२९
०५-०९ वर्ष	६९१	८.९९	३४३	९.५४	३४८	८.५१
१०-१४ वर्ष	६७८	८.८२	३३०	९.१८	३४८	८.५१
१५-१९ वर्ष	७८७	१०.२४	३९८	११.०७	३८९	९.५१
२०-२४ वर्ष	७०३	९.१५	३१८	८.८४	३८५	९.४१
२५-२९ वर्ष	६४४	८.३८	२६४	७.३४	३८०	९.२९
३०-३४ वर्ष	६४३	८.३७	२७३	७.५९	३७०	९.०५
३५-३९ वर्ष	५७९	७.५३	२२८	६.३४	३५१	८.५८
४०-४४ वर्ष	५४८	७.१३	२५५	७.०९	२९३	७.१६
४५-४९ वर्ष	३६९	४.८०	१८१	५.०३	१८८	४.६०
५०-५४ वर्ष	३७६	४.८९	१६७	४.६४	२०९	५.११
५५-५९ वर्ष	२८०	३.६४	१४१	३.९२	१३९	३.४०
६०-६४ वर्ष	२३७	३.०८	१०५	२.९२	१३२	३.२३
६५-६९ वर्ष	२१५	२.८०	११३	३.१४	१०२	२.४९
७०-७४ वर्ष	१६६	२.१६	८२	२.२८	८४	२.०५
७५-७९ वर्ष	९०	१.१७	४६	१.२८	४४	१.०८

८०-८४ वर्ष	३४	०.४४	१४	०.३९	२०	०.४९
८५-८९ वर्ष	१३	०.१७	७	०.१९	६	०.१५
९०-९४ वर्ष	४	०.०५	२	०.०६	२	०.०५
९५+ वर्ष	४	०.०५	२	०.०६	२	०.०५
वडा नं. १५						
जम्मा	५२८६	१००	२४६९	१००	२८१७	१००
००-०४ वर्ष	४१७	७.८९	२२२	८.९९	१९५	६.९२
०५-०९ वर्ष	४६३	८.७६	२२७	९.१९	२३६	८.३८
१०-१४ वर्ष	४८३	९.१४	२४५	९.९२	२३८	८.४५
१५-१९ वर्ष	५१८	९.८०	२४६	९.९६	२७२	९.६६
२०-२४ वर्ष	४९९	९.४४	२११	८.५५	२८८	१०.२२
२५-२९ वर्ष	४४१	८.३४	१९९	८.०६	२४२	८.५९
३०-३४ वर्ष	३९४	७.४५	१६१	६.५२	२३३	८.२७
३५-३९ वर्ष	३७८	७.१५	१६३	६.६०	२१५	७.६३
४०-४४ वर्ष	३४७	६.५६	१५२	६.१६	१९५	६.९२
४५-४९ वर्ष	२७१	५.१३	११८	४.७८	१५३	५.४३
५०-५४ वर्ष	२९५	५.५८	१५२	६.१६	१४३	५.०८
५५-५९ वर्ष	१८२	३.४४	९१	३.६९	९१	३.२३
६०-६४ वर्ष	१८१	३.४२	८७	३.५२	९४	३.३४
६५-६९ वर्ष	१६५	३.१२	८०	३.२४	८५	३.०२
७०-७४ वर्ष	१२१	२.२९	५५	२.२३	६६	२.३४
७५-७९ वर्ष	७६	१.४४	३५	१.४२	४१	१.४६
८०-८४ वर्ष	३०	०.५७	१५	०.६१	१५	०.५३
८५-८९ वर्ष	१६	०.३०	८	०.३२	८	०.२८
९०-९४ वर्ष	५	०.०९	०	०.००	५	०.१८
९५+ वर्ष	४	०.०८	२	०.०८	२	०.०७
वडा नं. १६						
जम्मा	५१४९	१००	२३३२	१००	२८१७	१००
००-०४ वर्ष	३६६	७.११	१९१	८.१९	१७५	६.२१
०५-०९ वर्ष	४९७	९.६५	२७६	११.८४	२२१	७.८५

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

१०-१४ वर्ष	४७३	९.१९	२२७	९.७३	२४६	८.७३
१५-१९ वर्ष	५९८	११.६१	२७६	११.८४	३२२	११.४३
२०-२४ वर्ष	४६२	८.९७	१९९	८.५३	२६३	९.३४
२५-२९ वर्ष	३६९	७.१७	१३७	५.८७	२३२	८.२४
३०-३४ वर्ष	३६२	७.०३	१४१	६.०५	२२१	७.८५
३५-३९ वर्ष	४०८	७.९२	१६०	६.८६	२४८	८.८०
४०-४४ वर्ष	३४६	६.७२	१४६	६.२६	२००	७.१०
४५-४९ वर्ष	२४१	४.६८	१०५	४.५०	१३६	४.८३
५०-५४ वर्ष	२३३	४.५३	११७	५.०२	११६	४.१२
५५-५९ वर्ष	१८७	३.६३	७९	३.३९	१०८	३.८३
६०-६४ वर्ष	१९१	३.७१	९०	३.८६	१०१	३.५९
६५-६९ वर्ष	१६०	३.११	६३	२.७०	९७	३.४४
७०-७४ वर्ष	१२६	२.४५	५४	२.३२	७२	२.५६
७५-७९ वर्ष	६९	१.३४	४१	१.७६	२८	०.९९
८०-८४ वर्ष	३०	०.५८	१३	०.५६	१७	०.६०
८५-८९ वर्ष	२४	०.४७	१३	०.५६	११	०.३९
९०-९४ वर्ष	६	०.१२	३	०.१३	३	०.११
९५+ वर्ष	१	०.०२	१	०.०४	०	०.००

स्रोत:- राष्ट्रीय जनगणना २०७८

अनुसूची-२

वडाअनुसार बालआश्रित, ज्येष्ठ नागरिक आश्रित र कुल आश्रित अनुपात

वडा नं.	जम्मा जनसंख्या	बालआश्रित अनुपात	ज्येष्ठ नागरिक आश्रित अनुपात	कुल आश्रित अनुपात
१	२७०९	३६.९१	११.४५	४८.३६
२	६६३१	३७.७६	१०.९२	४८.६८
३	१२३४	३३.८३	७.२०	४१.०३
४	१५९७३	३५.६८	९.४९	४५.१७
५	३९३५	३३.५७	१२.०७	४५.६३
६	१४७०	३७.५१	११.१२	४८.६३
७	२५२५	४०.५८	९.८९	५०.४८
८	१६९८	३१.९५	११.५८	४३.५३
९	३०६८	३५.४५	११.३४	४६.७९
१०	४४६८	३५.६८	१२.२१	४७.९०
११	२८९६	३४.२१	१०.०१	४४.२२
१२	५४५५	३५.३५	१०.५१	४५.८६
१३	६५२०	३८.३२	१२.७४	५१.०७
१४	७६८६	३८.६०	१०.१८	४८.७८
१५	५२८६	३८.८८	११.८९	५०.७७
१६	५१४९	३९.३३	१२.२५	५१.५७
बर्दघाट	७६७०३	३६.७४	१०.८८	४७.६२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-३

वडाअनुसार बालबालिका (०-१७ वर्ष) अनुपात

वडा नं.	(०-१७ वर्ष) का कुल जनसंख्या	(०-१७ वर्ष) का पुरुष	(०-१७ वर्ष) का महिला	बालबालिका अनुपात
१	८३४	४३६	३९८	१०९.५५
२	२११४	१०९३	१०२१	१०७.०५
३	३५९	१७५	१८४	९५.११
४	४७९७	२४८९	२३०८	१०७.८४
५	११३२	५७४	५५८	१०२.८७
६	४३१	२२९	२०२	११३.३७
७	८०६	४४३	३६३	१२२.०४
८	४७०	२३८	२३२	१०२.५९
९	८८५	४६०	४२५	१०८.२४
१०	१३२७	७०६	६२१	११३.६९
११	८१३	४१३	४००	१०३.२५
१२	१६०१	८३९	७६२	११०.१
१३	१९६८	१०१५	९५३	१०६.५१
१४	२४५४	१२४२	१२१२	१०२.४८
१५	१६५१	८२७	८२४	१००.३६
१६	१६९४	८६९	८२५	१०५.३३
बर्दघाट	२३३३६	१२०४८	११२८८	१०६.७३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-४

वडाअनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण

वडा नं.	जम्मा जनसंख्या	अपाङ्गता नभएको जनसंख्या	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको दर
१	२७०९	२६३८	७१	२.६२
२	६६३१	६४९४	१३६	२.०५
३	१२३४	१२११	२३	१.८६
४	१५९७३	१५४४५	५२४	३.२८
५	३९३५	३८३३	१०२	२.५९
६	१४७०	१४०३	६७	४.५६
७	२५२५	२४४८	७७	३.०५
८	१६९८	१६७०	२८	१.६५
९	३०६८	३००७	६१	१.९९
१०	४४६८	४३८५	८३	१.८६
११	२८९६	२८१२	८४	२.९
१२	५४५५	५३५४	१०१	१.८५
१३	६५२०	६३३८	१८१	२.७८
१४	७६८६	७५१६	१६७	२.१७
१५	५२८६	५१३१	१५१	२.८६
१६	५१४९	५०११	१३६	२.६४
बर्दघाट	७६७०३	७४६९६	१९९२	२.६

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-५

वडाअनुसार परिवारको संरचनागत विवरण

वडा नं.	जम्मा जनसंख्या	एकल (Nuclear) परिवार		संयुक्त (Extended) परिवार	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	२७०९	११८५	४३.७४	१५२४	५६.२६
२	६६३१	२८८१	४३.४५	३७५०	५६.५५
३	१२३४	५०५	४०.९२	७२९	५९.०८
४	१५९७३	७८१८	४८.९५	८१५५	५१.०५
५	३९३५	१५९५	४०.५३	२३४०	५९.४७
६	१४७०	५०३	३४.२२	९६७	६५.७८
७	२५२५	१२७१	५०.३४	१२५४	४९.६६
८	१६९८	७८३	४६.११	९१५	५३.८९
९	३०६८	१३२४	४३.१६	१७४४	५६.८४
१०	४४६८	२०४६	४५.७९	२४२२	५४.२१
११	२८९६	१२५३	४३.२७	१६४३	५६.७३
१२	५४५५	२१३०	३९.०५	३३२५	६०.९५
१३	६५२०	२४९८	३८.३१	४०२२	६१.६९
१४	७६८६	३२९६	४२.८८	४३९०	५७.१२
१५	५२८६	२१२६	४०.२२	३१६०	५९.७८
१६	५१४९	२१२२	४१.२१	३०२७	५८.७९
बर्दघाट	७६७०३	३३३३६	४३.४६	४३३६७	५६.५४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-६

वडाअनुसार अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या, स्वदेश अनुपस्थित जनसंख्या, विदेश अनुपस्थित जनसंख्या

वडा नं.	अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या	स्वदेशमा अनुपस्थित जनसंख्या	विदेशमा अनुपस्थित जनसंख्या
१	२७०९	१११	३७३
२	६६३१	२७४	७८८
३	१२३४	२३	६३
४	१५९७३	८०६	२०८८
५	३९३५	२०३	४६५
६	१४७०	७९	१३४
७	२५२५	१३८	२९४
८	१६९८	९१	१७८
९	३०६८	७९	४०२
१०	४४६८	३२२	५५९
११	२८९६	९८	२००
१२	५४५५	२६९	५१४
१३	६५२०	४२४	७७३
१४	७६८६	१७३	६९४
१५	५२८६	१५३	५३८
१६	५१४९	२२३	६५४
बर्दघाट	७६७०३	३४६६	८७१७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-७

वडाअनुसार कृषि तथा गैरकृषि क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्या प्रतिशतमा

वडा नं.	रोजगार जनसंख्या	गैरकृषि आर्थिक काममा संलग्नको %	कृषि क्षेत्रमा संलग्नको प्रतिशत
१	१२३५	५२.६३	४७.२९
२	२९२१	४७.६२	५२.२१
३	८२८	३४.३	६५.७
४	६७४१	७८.३९	२१.४७
५	२२१६	३८.४९	६१.५१
६	८१०	४१.७३	५८.२७
७	१५१७	२७.६२	७२.३८
८	९१६	२१.८३	७८.१७
९	११४३	६९.३८	३०.५३
१०	२०६७	५२.७३	४७.२७
११	१४१६	५५.८६	४४.१४
१२	२६७९	४७.४४	५२.४८
१३	३०६३	४४.२७	५५.७
१४	४३०८	३८.६५	६१.३
१५	२९२६	२८.९८	७०.९२
१६	२५१६	३२.९५	६७.०५
बर्दघाट	३७३०२	४८.४२	५१.५१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-८

परिवारको पञ्चम आर्थिक सम्पन्नताको सूचक (Wealth quintile)

वडा नं.	जम्मा परिवार संख्या	परिवारको पञ्चम सम्पन्नता सूचक (Wealth quintile)									
		अति न्यून		न्यून		मध्यम		उच्च		अति उच्च	
		संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
१	६५४	१८	२.७५	५१	७.८	१३७	२०.९५	२२४	३४.२५	२२४	३४.२५
२	१६०७	२२६	१४.०६	१०६	६.६	२९९	१८.६१	५५७	३४.६६	४१९	२६.०७
३	२७३	२१	७.६९	२३	८.४२	५५	२०.१५	१०१	३७	७३	२६.७४
४	४१२३	९५	२.३	१६२	३.९३	४३४	१०.५३	१४२६	३४.५९	२००६	४८.६५
५	९४०	७१	७.५५	९८	१०.४३	२१९	२३.३	३६०	३८.३	१९२	२०.४३
६	३३०	१५	४.५५	१४	४.२४	६९	२०.९१	८४	२५.४५	१४८	४४.८५
७	६२७	२७	४.३१	७९	१२.६	१८२	२९.०३	१६३	२६	१७६	२८.०७
८	४२१	१५	३.५६	२९	६.८९	१४३	३३.९७	१४६	३४.६८	८८	२०.९
९	७६१	१	०.१३	१४	१.८४	८९	११.७	३३०	४३.३६	३२७	४२.९७
१०	११३८	६६	५.८	७३	६.४१	१९९	१७.४९	३६८	३२.३४	४३२	३७.९६
११	६८७	३६	५.२४	७९	११.५	१९८	२८.८२	२१५	३१.३	१५९	२३.१४
१२	१२२२	९८	८.०२	२०२	१६.५३	२५३	२०.७	३९०	३१.९१	२७९	२२.८३
१३	१४४९	७६	५.२४	१३५	९.३२	३११	२१.४६	५१५	३५.५४	४१२	२८.४३
१४	१८०२	८७	४.८३	२३०	१२.७६	३७४	२०.७५	६८९	३८.२४	४२२	२३.४२
१५	१२२४	१८०	१४.७	२०९	१७.०८	२८१	२२.९६	३९५	३२.२७	१५९	१२.९९
१६	१२४३	११४	९.१७	१५१	१२.१५	२६३	२१.१६	४७४	३८.१३	२४१	१९.३९
बर्दघाट	१८५०१	११४६	६.१९	१६५५	८.९५	३५०६	१८.९५	६४३७	३४.७९	५७५७	३१.१२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-८

वडाअनुसार १० वर्षदेखि १७ वर्ष उमेरका व्यक्तिको अधिल्लो १२
महिनामा कम्तीमा एक दिन आर्थिक काममा संलग्नता

वडा नं.	१० वर्ष-१७ वर्षका बालबालिका	गैरघरायसी क्षेत्र %	घरायसी क्षेत्र %	उल्लेख नभएको %	आर्थिक काम नगर्ने बालबालिका %
१	४००	१७.७५	२.५	०.२५	७९.५
२	१०१७	१५.०४	३.९३	०.०१	८१.०२
३	१५७	१४.६५	१०.१९	०	७५.१६
४	२२६३	१५.११	३.१४	०.२७	८१.४८
५	५३५	१३.०८	५.०५	०	८१.८७
६	१६९	१५.९८	१५.३८	०	६८.६४
७	३४७	१४.४१	११.८२	०	७३.७८
८	२३२	१२.०७	१४.६६	०	७३.२८
९	४१५	१६.३९	२.१७	०	८१.४५
१०	६०७	१५.१६	३.१३	०	८१.७१
११	३५५	१६.०६	४.२३	०	७९.७२
१२	७३१	१४.७७	१.६४	०	८३.५८
१३	८६०	१४.५३	४.१९	०	८१.२८
१४	११३८	१३.८८	१७.२२	०.१	६८.८
१५	७७१	१३.४९	६.८७	०	७९.६४
१६	८३१	१३.१२	३.७३	०	८३.१५
बर्दघाट	१०८२८	१४.६४	५.८७	०.०८	७९.४१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-१०

जनसांख्यिक सूचकहरू परिभाषा र विधि

क्र.स.	जनसांख्यिक सूचकहरू	परिभाषा र विधि
१	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (%)	कुनै पनि आर्थिक काम गरेको वा आर्थिक काम खोजेको समयको जोड ६ महिना वा सोभन्दा बढी भएका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरू र सोही उमेर समूहका आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत (काम गरेको महिना काम खोजेको अवधि १ महिना)
२	अक्सर रोजगार जनसंख्या (%)	१० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका अक्सर रोजगारमा रहेको जनसंख्या र सोही उमेर समूहका अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत। अक्सर रोजगार जनसंख्याको गणना गर्दा व्यक्तिले काम गरेको समय काम नगरेको समयभन्दा बढी भएको कुल जम्मा जनसंख्यालाई अक्सर रोजगारमा रहेको जनसंख्या मानिन्छ। अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्यालाई अक्सर रोजगार र अक्सर बेरोजगार गरी दुई समूहमा विभाजन गर्न सकिन्छ। (काम गरेको महिना काम खोजेको अवधि ६ महिना वा सो भन्दा बढी)
३	१० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका अक्सर रोजगारमा रहेको जनसंख्या र अक्सर रोजगार सम्भावित श्रमशक्ति जनसंख्याको (%)	सोही उमेर समूहका कुल जनसंख्या (कुल श्रमशक्ति) को समानुपात प्रतिशत। अक्सर रोजगार जनसंख्यालाई १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको सम्भावित श्रमशक्तिले भाग गरी यो सूचक निकालिन्छ। यसले सम्भावित श्रमशक्तिमा कति मानिसहरू रोगारमा रहेछन भनि अनुमान गर्न सहज हुन्छ।
४	अक्सर बेरोजगार जनसंख्या (%)	१० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका अक्सर बेरोजगारमा रहेको जनसंख्या र सोही उमेर समूहका अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत। अक्सर बेरोजगार जनसंख्याको गणना गर्दा व्यक्तिले काम गरेको समय काम नगरेको भन्दा कम भएको कुल जम्मा जनसंख्यालाई अक्सर बेरोजगारमा रहेको जनसंख्या मानिन्छ।
५	अनुपस्थित स्वदेश जनसंख्या (%)	परिवारबाट छुट्टी भिन्न नभएका र परिवारमा पुनः फर्किआउने सम्भावना भएका कुनै सदस्य बसोबास गरिरहेको स्थान छोडी स्वदेशभित्रै अन्यत्र अक्सर बसोबास गरेको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
६	अनुपस्थित विदेश जनसंख्या (%)	परिवारबाट छुट्टी भिन्न नभएका र परिवारमा पुनः फर्किआउने सम्भावना भएका कुनै सदस्य बसोबास गरिरहेको स्थान छोडी हाल विदेशमा अक्सर बसोबास गरेको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
७	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (%)	कम्तीमा एक महिना जुनसुकै आर्थिक काम जतिसुकै अवधिको लागि गरेका वा कुनै पनि आर्थिक कामको खोजी गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरू र सोही उमेर समूहका कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत

८	औसत आयु	कुनै पनि व्यक्तिको औसत बाँच्ने अवधि नै औसत आयु हो ।
९	कुल पुनरूत्पादन दर (GRR)	एउटा महिलाले आफ्नो प्रजनन अवधिभरमा (१५-४९ वर्षमा) जन्माउने जम्माजम्मी छोरीहरूको संख्या
१०	कुल बसाइँसराइ दर (Gross migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै देशमा बसाइँ सरेर आउने जनसंख्या र सोही अवधिमा सोही देशबाट बसाइँ सरेर जाने जनसंख्या योग र सो देशको मध्यवर्षको जनसंख्याको अनुपातलाई १००००० ले गुणन गरी आउने दरा यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ ।
११	कुल प्रजननदर (Total Fertility Rate TFR)	१५ देखि ४९ वर्षका महिलाले विशिष्टीकृत उमेर समूह (पाँच वर्षको उमेर समूह) मा जन्माएका बच्चाहरूको संख्या योगफल र उक्त विशिष्टीकृत उमेर समूहका महिलाको जनसंख्याको अनुपातलाई पाँचले गुणन गरी आउने दर । अर्थात १५ देखि ४९ वर्षसम्मको एकजना महिलाले प्रजनन अवधिभर जन्माउने जीवित जन्मको जम्मा बच्चा संख्या नै कुल प्रजनन दर हो। राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८ मा जस्तै ब्चचषनब अनुमान बिधिको प्रयोग गरी २०७८ मा पनि कुल प्रजनन दर तयार गरिएको छ । यस बिधिमा जनगणना २०६८ र २०७८ को अबधिमा १५ देखि ४९ वर्षका महिलाले उक्त अवधिमा हालसम्म जन्माएका बच्चाहरू (Child Ever Born-CEB) को तथ्याङ्क प्रयोग गरिन्छ ।
१२	कोरा जन्मदर (प्रति १०००) (Crude Birth Rate- CBR)	कुनै निश्चित अवधिमा (एक वर्षमा) प्रतिहजार जनसंख्यामा जिउँदै जन्मेका शिशुहरूको जनसंख्या
१३	कोरा मृत्युदर (ऋमृ)	कुनै निश्चित ठाउँमा एक वर्षभरिमा प्रतिहजार जनसंख्यामा मृत्यु हुने व्यक्तिहरूको संख्या
१४	खुद बसाइँसराइदर (Net migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै देशमा बसाइँ सरेर अन्य देशबाट आउने जनसंख्याबाट सोही अवधिमा सोही देशबाट बसाइँ सरेर अन्य देशमा जाने जनसंख्याको अन्तर र सो स्थानको मध्यवर्षको जनसंख्याको अनुपातलाई १००००० ले गुणन गरी आउने दरा यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ ।
१५	खुदः पुनरूत्पादन दर (NRR)	कुनै १५-४९ वर्षका बाँचेको महिला (Surviving Women) ले आफ्नो प्रजनन अवधिमा जन्माउने छोरीहरूको वास्तविक संख्या ।
१६	एकल परिवार	परिवारमा एक जना मात्र भएको र परिवारमा बाबु र/वा आमा र अविवाहित छोरा र/वा छोरी मात्र भएको परिवारको संख्या र जम्मा परिवारको समानुपात प्रतिशत
१७	संयुक्त परिवार	एकल परिवार बाहेक बाँकी सबै परिवार र जम्मा परिवारको समानुपात प्रतिशत

१८	पहिलोपटक बिवाह गर्दाको औसत उमेर	१० वर्षभन्दा माथि उमेर भएका विवाहित व्यक्तिहरूको पहिलोपटक बिवाह गर्दाको औसत उमेर
१९	पहिलो विवाह गर्नु अधिको सरदर उमेर (Singulate mean age at marriage)	पहिलो विवाह अधि महिला र पुरुषको समूहले विवाह नगरी विताएको औसत समयावधि अर्थात विवाहपूर्व एकल अवस्थामा बसेको औसत उमेर। यसले ५० वर्ष पुग्नुअघि १५ वर्ष वा सोभन्दा माथिका महिला वा पुरुषको विवाहको औसत उमेर भन्ने जनाउँछ। यस विधिमा उमेरको आधारमा वैवाहिक स्थितिको तथ्याङ्क प्रयोग गरेर अप्रत्यक्ष विधिद्वारा पहिलो विवाहको औसत उमेर अनुमानित गरिन्छ जसलाई विवाहको औसत उमेर (Singulate mean age at marriage –SMAM) भनिन्छ
२०	प्राकृतिक वृद्धि दर (Rate of Natural Increase–RNI)	कोरा जन्मदर र कोरा मृत्युदरको अन्तर। जनसंख्याको परिवर्तन जन्म र मृत्युको कारणले मात्र हुन्छ भन्ने त्यसलाई प्राकृतिक वृद्धिदर भनिन्छ। यस मापनमा अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइको प्रभाव शून्य हुन्छ र जनसंख्याको परिवर्तन जन्म र मृत्युका कारणले मात्र हुन्छ भन्ने मान्यता राख्दछ।
२१	बच्चा जन्माउने औसत उमेर (Mean Age of Child Bearing–MACB)	१५-४९ उमेरका महिलाले बच्चा जन्माउने औसत उमेर हो। यो सूचकको गणना उमेर समूहको मध्य अंक र उमेर विशिष्टकृत प्रजनन दरको गणनको योगफललाई उमेर विशिष्टकृत प्रजनन दरको योगफलले भाग गरी १००० ले गुणन गरिन्छ।
२२	बाल-आश्रित अनुपात	काम गर्ने उमेरका (१५-६४ वर्षको) जनसंख्यामा र बालबालिका (०...१४ वर्ष) को जनसंख्याको अनुपात प्रतिशत
२३	बालबालिका र महिलाको अनुपात	शून्यदेखि चार वर्षका बालबालिकाको जनसंख्या र १५ देखि ४९ वर्षका महिलाहरूको जनसंख्याको अनुपात प्रतिहजार
२४	बालविवाहको अनुपात	२० देखि २४ वर्ष उमेरका महिलाले १८ वर्ष नपुग्दै विवाह गरेको अनुपात प्रतिशत
२५	बाल मृत्युदर	एक वर्षदेखि पाँच वर्षमुनिका (१-४ वर्ष) प्रतिहजार बालबालिकामध्ये कुनै एक वर्षभित्र मृत्यु हुने बालबालिकाको संख्या
२६	बाहिरी बसाइँसराइदर (Out-migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै स्थानबाट कुनै निश्चित भौगोलिक क्षेत्र पार गरेर बाहिर अन्यत्र ठाउँमा बसोबास गर्न जाने जनसंख्या र उक्त क्षेत्रको जम्मा जनसंख्याको अनुपात प्रतिलाख जनसंख्यामा। यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ।
२७	बुढ्यौली सूचकाङ्क	उमेर ६० वर्ष वा सोभन्दा माथिको जनसंख्यामा ० देखि १४ वर्षका बालबालिका जनसंख्याको अनुपात प्रतिशत
२८	वृद्ध-आश्रित अनुपात	काम गर्ने उमेरका (१५-६४ वर्षका) जनसंख्यामा र वृद्ध (६५ वर्ष वा सोभन्दा माथि) को जनसंख्याको अनुपात प्रतिशत

२९	भित्री बसाइँसराइ दर (In-migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै स्थानमा कुनै निश्चित भौगोलिक क्षेत्र पार गरेर बाहिरको अन्य ठाउँबाट त्यस ठाउँमा बसोवास गर्न आउने मानिसहरूको जनसंख्या र सोही अवधिको सो क्षेत्रको जम्मा जनसंख्याको अनुपात प्रति लाख जनसंख्या। यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ।
३०	मातृ मृत्यु अनुपात (Maternal Mortality Ratio–MMR)	प्रति १ लाख बच्चाको जन्ममा महिला गर्भवती भएदेखि वा बच्चा जन्माउने क्रममा वा सुत्केरी भएको ४२ दिनसम्म प्रसूतिको कारणले मृत्यु भएका आमाको संख्याको अनुपात मातृ मृत्यु अनुपात (:बतभचलर्बा :यचतर्बत्थि च्वतथ्य-::च हो।
३१	लैङ्गिक अनुपात	पुरुषको जनसंख्या र महिलाको जनसंख्या अनुपात अर्थात् प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको संख्या
३२	विशिष्टीकृत कोरा मृत्युदर (Standardised Crude Death Rate–SCDR)	उमेर समूह अनुसारको समायोजित जनसंख्याको मृत्यु दर हो। यो जनसंख्याको उमेर-विशिष्ट मृत्युदर र सोही उमेर समूहको गणनको योगफललाई स्तरीकृत जनसंख्याले भाग गरी प्रति हजार जनसंख्यामा दर निकालिन्छ। मृत्युका धेरै जसो कारणहरू मानिसहरूको उमेर र लिङ्ग अनुसार फरक-फरक हुने हुनाले, स्तरीकृत मृत्युदरको प्रयोगले समय र देशहरू विचको तुलनात्मकता सुधार गर्छ।
३३	शिशु मृत्युदर	प्रतिहजार जीवित जन्मेका शिशुहरूमध्ये एक वर्षको उमेर नपुग्दै (शिशु उमेरमा) मृत्यु हुने शिशुहरूको संख्या
३४	सहरी जनसंख्या (%)	न्यूनतम ३ देखि १५ भन्दा बढी व्यक्ति/हेक्टर जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसंख्यासहित ४ ग्रिडको निकटता भएको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
३५	सहरोन्मुख जनसंख्या (%)	३ देखि १५ व्यक्ति/हेक्टरका विचमा जनघनत्व र जनसंख्याको न्यूनतम सीमाविना ८ ग्रिडको निकटता भएको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
३६	ग्रामीण जनसंख्या (%)	३ व्यक्ति/हेक्टर वा सोभन्दा कम जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसंख्या नभई ८ ग्रिडको निकटता भएको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
३७	स्तरीकृत कोरा जन्मदर (Standardised Crude Birth Rate–SCBR)	उमेर समूह अनुसारको समायोजित जनसंख्याको जन्म दर हो। यो जनसंख्याको उमेर-विशिष्ट जन्मदर र सोही उमेर समूहका महिला गुणनफलको योगलाई कुल जनसंख्याले भाग गरी प्रतिहजार जनसंख्यामा दर निकालिन्छ। जन्मका उमेर र लिङ्गानुसार फरक-फरक हुने हुनाले, स्तरीकृत जन्म दरको प्रयोगले समय र देशहरू बीचको तुलनात्मकता अध्ययन गर्न मद्दत गर्दछ।

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

अनुसूची-११

समूहीकृत देशहरूको नाम र सो अन्तर्गत राखिएका देशहरूको नाम

१. सार्क मुलुक अफगानिस्थान, बंगलादेश, भुटान, माल्दिभ्स, पाकिस्तान, श्रीलंका
२. आसियन मुलुक बुनाई, कम्बोडिया, इन्डोनेसिया, लाओस, मलेसिया, म्यान्मार (बर्मा), फिलिपिन्स, सिंगापुर, थाइल्याण्ड, भियतनाम
३. मध्यपूर्वका मुलुक बहराइन, इरान, इराक, इजरायल, जोर्डन, कुवेत, किर्जिस्तान, लेबनन, लिविया, ओमन, प्यालेस्टाइन, कतार, साउदी अरेबिया, सिरिया, ताजिकिस्तान, टर्की, तुर्कमेनिस्तान, युनाइटेड अरब इमिरेट्स, उज्बेकिस्तान, यमन
४. अन्य एशियाली मुलुक चीन, हङकङ, जापान, कजाकास्तान, उत्तर कोरिया, दक्षिण कोरिया, मकाउ, मंगोलिया, ताइवान
५. युरोपियन युनियनमा आवद्ध मुलुक: अस्ट्रिया, बेल्जियम, बुल्गेरिया, साइप्रस, चेक रिपब्लिक, डेनमार्क, स्टोनिया, फिनल्याण्ड, फ्रान्स, जर्मनी, ग्रीस, हंगेरी, आइरल्याण्ड, इटाली, लाटभिया, लिथुवानिया, लक्जम्बर्ग, माल्टा, नेदरल्याण्ड, पोल्याण्ड, पोर्तुगल, रोमानिया, स्लोभाकिया, स्पेन, स्वीडेन
६. अन्य युरोपेली मुलुक यु.के. (बेलायत), अल्बानिया, एण्डोरा, अर्मेनिया, अजरबैजान, बेलारुस, बेलिज, बोस्निया, हर्जगोभिना, क्रोसिया, जर्जिया, जिब्राल्टर, आइसल्याण्ड, मेसेडोनिया, मोल्डोभा, मोनाको, मन्टेनिग्रो, नर्वे, रसिया, सानमारिनो, सर्बिया, स्विजरल्याण्ड, युक्रेन
७. उत्तर अमेरिकी मुलुक: क्यानडा, यु.एस.ए. (अमेरिका), ग्रीनल्याण्ड
८. दक्षिण अमेरिकी मुलुक एन्टिगुआ एण्ड बर्मुडा, अर्जेन्टिना, बाहामा, बोलिभिया, ब्राजिल, चिली, कोलम्बिया, कोस्टारिका, क्युवा, डोमेनिक, डोमेनिक रिपब्लिक, इक्वेडोर, एल साल्भाडोर, फकल्याण्ड, ग्रेनेडा, ग्वाटेमाला, गुयना, हैटी, होन्डुरस, जमैका, मेक्सिको, निकारागुवा, पानामा, पाराग्वे, पेरू, ट्रिनिडाड एण्ड टोबागो, उरुग्वे, भेनेजुएला
९. अफ्रिका अल्जेरिया, अंगोला, बेनिन, बोत्स्वाना, बुर्किना फासो, वुरुण्डी, क्यामरून, केपभर्डे, सेन्ट्रल अफ्रिकन गणतन्त्र, चाड, कंगो, डिजिबुटी, इजिप्ट, इरिट्रिया, इथियोपिया, फ्रेन्च गुयना, गाबोन, गाम्बिया, घाना, गुयना, गिनी बिसाउ, केन्या, लेसोथो, लाइबेरिया, माडागास्कार, मलावी, माली, मौरिटानिया, मौरिसस, मोरक्को, मोजाम्बिक, नामिबिया, नाइजर, नाइजेरिया, रुवान्डा, सेनेगल, सिरालिओन, सोमालिया, दक्षिण अफ्रिका, सुडान, सुरिनाम, स्वाजिल्याण्ड, तान्जानिया, टोगो, ट्युनिसिया, युगान्डा, पश्चिमी साहारा, जाम्बिया, जिम्बावे
१०. प्रशान्त महासागरीय टापु मुलुक: अस्ट्रेलिया, फिजी, किरीबाटी, मार्शल आईलैण्ड, म्याक्रोनेसिया, नाउरू, त्यु केलेडोनिया, न्यूजिल्याण्ड, निउए, पलाउ, पपुवा न्यूगिनी, सामोआ, सोलोमोन आईलैण्ड, टिमोर लेस्ते, टोङ्गा, टुवालु, भानुआतु

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय रूपन्देहीको अनुरोध

संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको योजना तर्जुमा, नीति निर्माणको मूल आधार तथ्याङ्क भएकाले यथार्थ तथ्याङ्क उत्पादन गर्ने उद्देश्यले नै राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय र यस कार्यालयबाट समय-समयमा सञ्चालन गरिने गणना, सर्वेक्षण र लगत सूची संकलन कार्यका लागि खटिई आउने कर्मचारीहरूलाई सत्य विवरणहरू उपलब्ध गराई मुलुकको सर्वाङ्गीण विकासमा सहयोग गर्नुहुन हार्दिक अनुरोध छ । तपाईंले उपलब्ध गराउनु भएको तथ्याङ्क, तथ्याङ्क ऐन, २०७९ बमोजिम गोप्य रहने र केवल तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि मात्र एकीकृत रुपमा प्रयोग हुने छन् ।

- तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रूपन्देही

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

फोन: ०७१-५७०००७

Web.: <https://scorupandehi.nsonepal.gov.np>

Email: scorupandehi@nsonepal.gov.np, scorupandehi@gmail.com